El finançament autonòmic de Catalunya

Nº 29

Informe sobre el finançament autonòmic de Catalunya

CTESC

Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya

COL·LECCIÓ ESTUDIS I INFORMES

Nº 29

Informe sobre el finançament autonòmic de Catalunya

Ponència col·lectiva

Moisès Bonal Ferrer

Alba Cabañas Varales

José Manuel Fandiño Crespo

Andreu Ferré Taverna

Salvador Guillermo Viñeta

Teresita Itoiz Cruells

Alfons Labrador Tames

Josep Maria Rañé Blasco

Maria Rovira Duran

Director

Joan Antoni Santana Garcia

Autors

David Mallafrè Conesa

Pere Castell Castells

Roser Ferrer Riu

Lluís Ferrer Trullols

Inma Prior Prior

Joan Antoni Santana Garcia

© Generalitat de Catalunya
Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya
Diputació, 284
08009 Barcelona
Tel. 93 270 17 80
Adreces a Internet:
www.ctesc.cat
http://bloc.ctesc.cat/
www.observatori-ctesc.cat

A/e: ctesc@gencat.cat

Barcelona, juny de 2012
Disseny gràfic: CTESC
Imatge: FreedigitalPhotos.net

INFORME SOBRE EL FINANÇAMENT AUTONÒMIC DE CATALUNYA

Índex

1. Resum executiu 5
2. Introducció 12
3. Balances fiscals 13
   3.1. Delimitació de l'Administració central 14
   3.2. Delimitació de les operacions considerades 14
   3.3. Delimitació del criteri de territorialització dels ingressos i despesa de l'Administració central 16
      3.3.1. Flux monetari: el resultat agregat del saldo fiscal de Catalunya amb l'Administració central 19
      3.3.2. Càrrega-benefici: el saldo fiscal agregat de Catalunya amb l'Administració central 29
   3.4. L'equitat vertical en la despesa pública d'Espanya 35
   3.5. Incidència institucional en els saldos fiscals i incidència de les partides d'ingressos i despeses sobre els saldo fiscals. Catalunya 2002-2009 40
   3.6. La progressivitat dels saldos fiscals (són progressius els saldos fiscals?) 48
4. Altres referències 49
   4.1. Internacionals: Alemanya, Àustria, Suïssa, Canadà, França, Itàlia i Regne Unit 49
   4.2. El règim foral del País Basc i Navarra 87
5. Descripció del model de finançament actual 90
6. Valoració del funcionament del nou model de finançament 95
   6.1. Característiques essencials del model de finançament del 2009 95
   6.2. Els resultats del nou model de finançament (liquidació de l'any 2009) 100
7. La distribució territorial de les inversions del sector públic estatal en els anys 2001-2012 ... 111
8. Pronunciaments parlamentaris 125
   8.1. Comissió d'Estudi d'un Nou Model de Finançament basat en el Concert Econòmic 125
   8.2. Valoracions del model de finançament aprovat per al 2009 fetes pels grups parlamentaris en l'Informe de la Comissió d'Estudi d'un Nou Model de Finançament basat en el Concert econòmic 129
   8.3. Resolució 523/IX del Parlament de Catalunya, sobre l'impuls de la reactivació econòmica i sobre la incidència de l'actuació del Govern en la qualitat dels serveis públics ... 133
9. Conclusions del CTESC 134
10. Bibliografia 135

1. Resum executiu

Des de l'aprovació de la Constitució Espanyola l'any 1978 el finançament de les competències traspassades a les CA s'ha configurat a través dels successius acords sobre el model de finançament autonòmic i que tenen com a resultat sis períodes de finançament fins a l'actualitat: fins 1986; 1987-1991; 1992-1996; 1997-2001; 2002-2008 i des de 2009.

El darrer acord de finançament, que té com a un dels seus principals referents l'aprovació de la Llei 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, s'aprova l'any 2009 a través de la reforma de la Llei orgànica 8/1980, de 22 de setembre, de finançament de les comunitats autònomes a través de la Llei orgànica 3/2009, i la posterior aprovació de la Llei 22/2009, de 18 de desembre, per la qual es regula el sistema de finançament de les comunitats autònomes de règim comú i ciutats amb estatut d'autonomia i es modifiquen determinades normes tributàries.

Des de la posada en marxa del sistema de finançament autonòmic, Catalunya ha fet una contribució neta positiva a la cohesió territorial espanyola. Els resultats de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central en un període relativament llarg de càlcul així ho posen de manifest.

Aquesta contribució, en els anys 2002-2009 -i neutralitzat l'efecte dels dèficit/superàvits públics de l'Administració central- s'ha situat en termes mitjans en el 8,6% del PIB català quan s'utilitza la metodologia del flux monetari, i en el 6,1% segons la metodologia de la càrrega benefici. Aquesta contribució, d'acord amb les dues metodologies, s'ha reduït al voltant d'1,6 punts percentuals al llarg d'aquest mateixos vuit anys.

Així mateix, es constata que l'aportació de Catalunya a aquest equilibri territorial, des d'una perspectiva de la seva composició institucional, es canalitza principalment a través dels fluxos fiscals de Catalunya amb l'Estat. Mesurat en termes per càpita i en relació amb el saldo fiscal mitjà per càpita de totes les CA, la relació amb l'Estat significa, en els anys 2002-2009, pràcticament el 80% del saldo fiscal relatiu per càpita de Catalunya amb tota l'Administració central, mentre que la relació amb l'Administració de la Seguretat Social aportaria el 18,5% d'aquest saldo relatiu. Pel que fa a les relacions de Catalunya, per una part amb els organismes autònoms de l'Estat i els seus ens públics, i per una altra amb les empreses públiques (principalment AENA i Ports de l'Estat), Catalunya manté un saldo fiscal per càpita positiu en els dos casos, si bé en el primer cas rep recursos nets per càpita per sota del saldo fiscal positiu mitjà del conjunt de CA, i en el segon cas ho fa per sobre d'aquesta mitjana, amb un efecte conjunt que pràcticament es compensa.

Catalunya fa, en aquest darrer període, una aportació neta mitjana anual a l'Administració central, de 1.504 euros més per habitant que aquella que fan el conjunt de CA, com a conseqüència d'una aportació d'ingressos per càpita superior a la contribució mitjana de les CA i de la percepció d'una despesa per càpita inferior a la mitjana de CA.

Des de la vessant dels ingressos, en aquest període, Catalunya aporta anualment 1.182 euros per habitant més que la mitjana de CA als ingressos de l'Administració central. Els impostos directes (especialment l'impost sobre la renda de les persones físiques i en menor mesura l'impost de societats) pagats a l'Estat i les cotitzacions socials pagades a l'Administració de la Seguretat Social són els principals components d'ingressos que expliquen la major contribució relativa per càpita de Catalunya, amb una aportació de 484 euros més per habitant i 504 euros més per habitant, respectivament, que l'aportació mitjana de les CA. Es recull així, l'efecte d'una tributació progressiva sobre un territori amb una renda per càpita relativa més elevada. De la resta d'ingressos, destaca també l'aportació que fa l'IVA al saldo relatiu, amb 152 euros més per habitant que la mitjana de CA.

Pel que fa a la despesa, en aquest mateix període, Catalunya rep anualment 322 euros menys per càpita que el conjunt de CA. Les despeses de l'Estat, i en menor mesura la dels seus organismes autònoms i ens públics, expliquen el diferencial negatiu de despesa per càpita de l'Administració central a Catalunya. Mentre que tant l'Administració de la Seguretat Social com les empreses públiques fan una despesa per càpita a Catalunya superior a aquella que rep el conjunt de CA.

Catalunya contribueix a l'equilibri territorial en bona part a través del sistema de finançament autonòmic. Així, entre les despeses de l'Estat, les transferències associades al model de finançament autonòmic són el principal component en què la despesa per càpita de l'Estat se situa diferencialment per sota que la del conjunt de CA.

Per tant, es constata que el diferencial d'aportació neta de recursos per càpita que fa Catalunya, és conseqüència principalment del diferencial d'ingressos per càpita que l'Administració central obté de Catalunya en relació amb aquells que obté del conjunt de CA. Els ingressos, en els anys 2002-2009, han aportat de mitjana el 78,6% del signe del saldo fiscal relatiu per habitant de Catalunya. Tot i així, la despesa rebuda per Catalunya de l'Administració central aporta de mitjana en aquest mateix període el 21,6% restant d'aquest saldo relatiu. Catalunya ha estat així una contribuent neta a l'equilibri territorial no només pel fet que, i d'acord amb la seva major renda relativa, ha aportat majors ingressos per càpita que el conjunt de CA, sinó també perquè ha rebut una despesa per càpita de l'Administració central inferior a la mitjana. Aquest resultat altera les conclusions d'alguns anàlisis previs que situaven la contribució neta de Catalunya estrictament en l'àmbit dels ingressos, mentre que la despesa rebuda per càpita se situava per sobre de la mitjana.

Sense qüestionar les virtuts d'una contribució neta d'un territori que com el de Catalunya té una renda per càpita per sobre de la mitjana, diferents anàlisis han posat de manifest l'efecte que sobre la demanda interna i la generació d'ocupació a Catalunya poden tenir la persistència d'excessius dèficits fiscals amb l'Administració central. Per altra banda, dotar de major autonomia i corresponsabilitat fiscal a les CA pot fer més eficient i eficaç la seva resposta davant de la crisi i permetre que l'impuls al creixement que es pugui derivar d'aquest nivell de govern es faci amb un major acompassament entre els seus ingressos i les seves despeses.

Des de la perspectiva de l'equitat redistributiva que s'articula a través de l'acció de l'Administració central el finançament dels diferents nivells de govern associats a l'organització territorial de l'Estat mostra un desequilibri fiscal com a conseqüència de la manca de correspondència, entre la distribució vertical de competències i la distribució vertical d'ingressos tributaris entre aquests nivells de govern, especialment entre l'Estat i les CA, el que comporta una clara insuficiència financera dels governs subcentrals de les CA – l'administració autonòmica i les corporacions locals -, i per tant d'una insuficient equitat vertical.

Entre els anys 1995-2010, l'Administració central ha disposat en termes mitjans d'un percentatge dels ingressos de tot el sector públic espanyol que supera en 17,1 punts percentuals el percentatge de despesa pública que té sota la seva responsabilitat. En un primer període, 1995-2001, aquesta diferència era de 18,3 punts percentuals, mentre que en el període següent, 2002-2010, es redueix fins a 16,2 punts percentuals.

Paral·lelament, les CA han disposat d'un percentatge d'ingressos inferiors en 14,6 punts percentuals al percentatge de despesa que gestionaven d'acord amb les competències traspassades. Entre 1995 i l'any 2001 aquesta diferència va ser en termes mitjans de 16,4 punts percentuals, mentre que hi ha una relativa millora de l'equitat vertical en els anys 2002-2010 quan aquesta diferència es redueix a 13,2 punts percentuals.

En una perspectiva comparada internacional, països com Alemanya, Àustria, Suïssa, o Canadà, amb estructures territorials de tall federal comparables a la d'Espanya mostren per al mateix període, 1995-2010, un major equilibri en el finançament del diferents nivells de govern. A Alemanya la diferència, en termes consolidats, entre percentatge d'ingressos obtinguts i percentatge de despesa gestionada per cada nivell de govern no supera en cap cas, en termes mitjans, els 5 punts percentuals, a Àustria i Suïssa, no supera els 9 punts percentuals, i al Canadà no supera els 10 punts percentuals.

En els casos de França, Itàlia i el Regne Unit, amb una estructura administrativa organitzada en dos nivells de govern, el central i l'administració local, França i Itàlia, especialment en el primer cas, mantenen un desequilibri més reduït entre el pes dels ingressos i la despesa consolidada sota la responsabilitat de cadascun dels nivells d'administració comparat amb la situació d'Espanya. Mentre que en el cas del Regne Unit aquest desequilibri és més elevat.

La crisi econòmica i les polítiques de reduccions fiscals posades en funcionament els anys 2007-2009 han erosionat significativament els recursos del model de finançament tot i les noves aportacions que l'Estat ha fet al nou model de finançament. Al mateix temps les despeses de les CA, lligades a competències d'un elevat caràcter social, com l'educació, la salut o els serveis d'atenció social, i que tenen un pes superior en aquest nivell de govern que en el nivell central, han seguit creixent.

Amb les darreres dades de liquidacions definitives del model de finançament per l'any 2009, el pes dels recursos del finançament autonòmic sobre la despesa no financera de la Generalitat s'ha reduït des del 77,8% l'any 2007 fins al 54,9% el 2009, en un procés molt similar al que ha seguit el conjunt de CA de règim comú.

El model de finançament l'any 2009 ha acabat aportant a Catalunya uns recursos per valor de 17.855,9 milions d'euros, un 0,2% menys que el 2008, si bé amb un resultat relativament millor que per al conjunt de CA de regim comú, en què els recursos globals del model s'han reduït el 8,5%. Malgrat que la recaptació total a Catalunya (part estatal i autonòmica) dels impostos cedits parcialment s'ha reduït el 20,7%, la major cessió de l'IRPF, IVA i IIEE ha permès incrementar els ingressos del impostos cedits parcialment el 30,5%, mentre que els ingressos de la resta d'impostos, els cedits totalment, es redueixen el 26,4%. Així, en conjunt, els ingressos tributaris del model augmenten l'11,8%, increment que s'ha vist compensat per la reducció de les transferències de l'Estat o recursos no tributaris, que en termes relatius cauen el 53,6%.

Els nous recursos aportats per l'Estat al model de finançament l'any 2009 reequilibren en part la posició relativa de Catalunya en el finançament autonòmic, essent la principal receptora d'aquests nous recursos, amb 1.986,1 milions d'euros l'any 2009. A aquests recursos caldrà afegir aquella part dels 2.400 milions d'euros que aporta l'Estat el 2010 al model, i que li correspondran a Catalunya en la liquidació que al 2012 es faci del sistema.

El nou model ha aconseguit que els recursos per càpita de totes les CA convergissin cap a la mitjana, i es redueix el nivell de dispersió en els resultats finals del model. Així Madrid i Catalunya acaben, després de l'anivellament, amb recursos per càpita per sobre de la mitjana i Balears se situa en la mitjana. Però Cantàbria i La Rioja, que segueixen partint de capacitats fiscals per sobre de la mitjana, després de l'anivellament encara milloren la seva posició relativa, mentre que València i Múrcia segueixen essent CA maltractades pel sistema.

La conseqüència d'aquests sobreanivellaments és l'incompliment del principi d'ordinalitat en els resultats del nou model. Catalunya, a igual esforç fiscal que la resta de CA, és la tercera CA en capacitat fiscal, amb uns ingressos tributaris normatius per habitant ajustat el 20,7% superiors a la

mitjana. Un cop aplicats tots el mecanismes d'anivellament i compensacions establerts, i deduït el finançament de les competències específiques, Catalunya obté uns recursos per habitant ajustat en termes homogenis i a igual esforç fiscal que són el 3,6% superiors que la mitjana, si bé se situa en vuitena posició en termes relatius. Ha estat l'addició de l'ús de la capacitat normativa autonòmica el que ha situat Catalunya en la quarta posició en recursos per habitant ajustat en termes homogenis.

En aquest marc, el propi model de finançament, independentment del seus mecanisme d'evolució, estableix la seva revisió quinquennal, que s'ha de dur a terme a finals del 2013.

El creixement i les possibilitats de donar resposta a l'actual crisi econòmica per part de les CA també depèn de la distribució i del nivell d'esforç inversor que el sector públic estatal fa en els diferents territoris.

El sector públic estatal ha fet un creixent esforç inversor en els anys 2001-2008, que assoleix un màxim l'any 2008, amb 31.809 milions d'euros d'inversió real pressupostada. A partir de l'any 2009 la inversió pressupostada es redueix, en el context de la crisi econòmica, fins a pràcticament la meitat en els pressupostos de l'any 2012, amb 15.532 milions d'euros, un nivell d'inversió real prevista inferior a la pressupostada l'any 2001.

En aquest període relativament llarg d'onze anys, 2001-2012, Catalunya és la segona CA en les previsions d'inversió real en termes absoluts, amb el 14,6% de la inversió regionalitzada, per darrere d'Andalusia, amb el 16% de la inversió, i pràcticament igual que la Comunitat de Madrid, amb el 14% de la inversió.

L'esforç inversor de l'Estat a Catalunya, des de l'inici, l'any 2001, de grans obres d'infraestructures, ha crescut de forma sistemàtica fins a l'any 2009 i es redueix posteriorment, com a conseqüència de la crisis, seguint en línies generals la tendència de la inversió total de l'Estat, tant des de la perspectiva de les dades pressupostades i regionalitzades d'inversió real del sector públic estatal, com de les dades executades i regionalitzades de la inversió real del grup Foment, el principal responsable de les inversions reals en infraestructures que realitza el sector públic estatal.

La inversió regionalitzada de l'Estat a Catalunya que va fer un salt significatiu a partir de l'any 2001 manté relativament estable el seu pes en el total de la inversió regionalitzada del sector públic estatal en els anys 2001-2012, essent de mitjana del 14,6%. Els anys 2001-2006 aquest pes és del 15% i els anys 2007-2012 del 14,3%; aquesta lleugera reducció respon principalment a l'efecte que sobre la mitjana té el projecte de PGE per a l'any 2012 que situa el pes de la inversió a Catalunya en l'11,1% respecte del total regionalitzat.

Les dades executades de la inversió regionalitzada del grup Foment fins a l'any 2010, on Catalunya hi té una participació relativament més alta que en el conjunt de la inversió del sector públic estatal, també mostren aquest perfil relativament estable de la distribució territorial que rep Catalunya de la inversió. El pes de la inversió real executada del Grup Foment a Catalunya és del 17,1% de mitjana en els anys 2001-2010; del 16,8% en els anys 2001-2006; i del 17,5% en els anys 2007-2010.

De totes maneres, és rellevant destacar que aquest esforç inversor del grup Foment s'ha mantingut per sota d'allò que inicialment estava pressupostat. Entre els anys 2001 i 2009 el grau d'execució de la inversió del grup Foment a Catalunya és del 78,9% de mitjana, mentre que en el conjunt de l'Estat és del 87,5%.

En línies generals, la inversió real pressupostada del sector públic estatal en els anys 2001-20012, ha previst per a aquelles CA de menor PIB per càpita una distribució de la inversió real per sobre del seu pes poblacional i econòmic, mentre que en les CA amb PIB per càpita superior a la mitjana els pressupostos preveuen una distribució de la inversió real per sota dels seus pesos poblacionals i econòmics.

Entre les deu CA de PIB per càpita per sota de la mitjana es pot destacar els casos de Galícia, Astúries, Castella i Lleó i Castella la Manxa que mantenen un pes de la inversió pressupostada clarament per sobre del seus pesos poblacionals i econòmics. Mentre que València i Canàries reben una distribució de la inversió clarament per sota d'aquest pesos.

Entre les set CA de PIB per càpita per sobre de la mitjana es poden destacar els casos d'Aragó, sobretot, i La Rioja, per mantenir al llarg del període un pes de la inversió per sobre tant del seu pes poblacional com econòmic. En les CA de Catalunya, les Illes Balears, Navarra i el País Basc la distribució de la inversió pressupostada està per sota dels seus pesos poblacionals i econòmics, mentre que a Madrid, si bé la distribució de la inversió s'ha mantingut per sota del pes del seu PIB ho ha fet just per sobre del seu pes poblacional.

A partir de l'any 2006 diferents CA, Catalunya, Andalusia, Aragó, Castella i Lleó i les Illes Balears, han aprovat nous estatuts d'autonomia que inclouen disposicions que estableixen, de forma indefinida o temporal, el volum de la inversió que l'Estat ha de destinar a aquests territoris. Aquest volum es fixa en funció d'un indicador de població, PIB o superfície, d'acord amb el que més beneficia cada territori.

Les inversions reals regionalitzades en els anys 2007-2012 mantenen el patró general del període 2001-2006, si bé se'n poden destacar els següents elements:

Vuit de les deu CA autònomes amb PIB per càpita per sota de la mitjana (Extremadura, Andalusia, Castella la Manxa, Múrcia, Galícia, la Comunitat Valenciana, Astúries i Castella i Lleó) milloren el pes de la distribució d'inversions tant en relació amb la població com el PIB. Mentre que Canàries i Cantàbria empitjoren el pes de la inversió pressupostada tant respecte del seu pes poblacional com del PIB. València i Canàries segueixen mantenint, però, una distribució de les inversions pressupostades per sota del seus pesos poblacionals i econòmics.

Pel que fa a les set CA amb un PIB per càpita per sobre la mitjana, cinc d'elles, Madrid, Catalunya, Balears, La Rioja i Aragó perden pes en la distribució de les inversions pressupostades i redueixen aquest pes, tant en relació amb el seu pes poblacional com econòmic, mentre que el País Basc i Navarra incrementen el seu pes d'inversions pressupostades tant en relació amb el seu pes poblacional com econòmic. Aragó i La Rioja, però, segueixen mantenint una distribució de la inversió per sobre dels seus pesos poblacionals i econòmics.

Pel que fa a Catalunya, amb una distribució del 14,3% de la inversió real, empitjora la seva distància tant respecte del seu pes poblacional com econòmic.

També es pot destacar el cas de Madrid que, durant aquests anys 2007-2012, ha situat clarament el pes de la seva inversió per sota del seu pes poblacional i econòmic.

La distribució territorial de la inversió real liquidada del grup Foment en els anys 2001-2010 segueix a grans trets les mateixes pautes distributives que el conjunt de la inversió real pressupostada del sector públic estatal.

En aquest període, les CA amb PIB per càpita per sota de la mitjana reben una distribució de la inversió real executada per sobre dels seus pesos poblacionals i econòmics i, tal com succeeix amb les inversions reals pressupostades, són les CA de Galícia, Astúries, Castella i Lleó i Castella la Manxa on aquest diferencial és significativament més elevat. Les CA de València i Canàries reben un pes de la inversió real liquidada per sota del seus pesos poblacionals, tal com succeeix amb les dades pressupostades, i cal afegir a aquestes dues CA el cas de Múrcia. Mentre que Andalusia també en aquest cas manté una inversió liquidada per sota del seu pes poblacional i per sobre del seu pes econòmic.

Pel que fa a les CA amb PIB per càpita per sobre la mitjana, País Basc, Navarra, Balears i La Rioja tenen un pes de la inversió real liquidada per sota dels seus pesos poblacionals i econòmics al llarg d'aquests deu anys. Només en el cas d'Aragó, com també li succeeix amb la inversió real pressupostada del sector públic estatal, rep una distribució de la inversió per sobre del seu pes poblacional i econòmic. També és de destacar que Catalunya, a diferència del que li succeeix amb les dades d'inversió real pressupostada del sector públic estatal, rep un pes de la inversió real liquidada per sobre del seu pes poblacional, si bé es manté per sota del seu pes econòmic. El mateix li passa a Madrid, si bé amb un pes de la inversió real liquidada just per sobre del pes poblacional i clarament per sota del seu pes econòmic.

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya de l'any 2006 preveu en la seva disposició addicional tercera que les inversions en infraestructures de l'Estat a Catalunya s'equiparin al pes del PIB català en relació amb el PIB espanyol durant un període de set anys, 2007-2013.

Aquest acord respon a la voluntat de compensar un dèficit persistent en matèria d'inversions en infraestructures de l'Estat a Catalunya que havia situat la inversió en el territori de Catalunya per sota del seu pes poblacional.

En termes mitjans dels anys 2007-2010, la inversió executada en compliment de la disposició addicional tercera de l'EAC ha estat del 15,8% de la inversió executada territorialitzada de l'Estat, i per tant se situa just per sota del pes poblacional mitjà de Catalunya en aquests quatre anys, del 15,9%, i clarament per sota del pes mitjà del PIB català, del 18,7%.

La inversió liquidada de l'Estat a Catalunya, incorporats els ajustos previstos en la metodologia de compliment de l'Acord sobre l'aplicació de la disposició addicional tercera, acumula en els anys 2007-2009 un saldo pendent en inversions a Catalunya de 759 milions d'euros l'any 2008, 211 milions d'euros l'any 2009 i 719 milions d'euros l'any 2010.

L'any 2010 mostra el pitjor nivell de compliment de la disposició addicional tercera de l'EAC com a conseqüència del baix nivell d'execució de la inversió en infraestructures en el conjunt de l'Estat, del 73%, derivat de les retallades associades a les mesures d'austeritat posteriors a l'aprovació dels pressupostos, i d'un efecte més intens d'aquestes retallades en la inversió executada per l'Estat a Catalunya, on el grau d'execució de la inversió és del 65,1%.

Aquest baix nivell d'execució incompleix el compromís adquirit en la metodologia de compliment de la disposició addicional tercera de l'EAC, on s'estableix que el grau d'execució de les inversions de l'Estat a Catalunya no sigui inferior a la mitjana d'execució estatal i no sigui inferior a la mitjana dels dos exercicis anteriors.

El Parlament de Catalunya ha constituït una Comissió d'Estudi d'un Nou Model de Finançament basat en el Concert Econòmic que conclou que:

L'aplicació a Catalunya d'un sistema de finançament basat en el model de concert econòmic és compatible amb la Constitució, l'Estatut i el dret de la Unió Europea.

Atesa la preeminència absoluta que, en jurisprudència consolidada tot i que discutible, el Tribunal Constitucional atribueix a la LOFCA per establir el marc general del sistema de finançament, la implantació d'un model basat en el concert econòmic s'hauria d'articular a través d'una reforma d'aquesta norma.

D'acord amb les conclusions de la Comissió del Parlament, l'establiment a Catalunya d'un model basat en el concert econòmic passa per la modificació de la LOFCA per introduir-hi una excepció al règim de finançament comú i regular-hi els trets essencials del nou model, que caldrà desenvolupar amb posterioritat a través d'una llei aprovada per les Corts Generals, previ acord en el marc de la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat.

Els trets essencials que cal recollir en el nou model de finançament són, en línia indicada per la Comissió Parlamentària:

- Una relació bilateral entre la Generalitat i l'Estat. Amb tot, atesa la manca de garantia jurídica absoluta front a hipotètiques decisions unilaterals de l'Estat que deriva del fet que la implantació del nou model s'hauria de fer a través d'una modificació de la LOFCA s'haurien de preveure mecanismes per reforçar el màxim el caràcter de pacte bilateral.
- L'establiment d'un sistema tributari integral propi que determini:
    - La plena capacitat normativa sobre tots els tributs generats a Catalunya dins el marc d'harmonització fiscal comunitària.
    - L'assumpció efectiva per la Generalitat de les competències en exacció, recaptació, gestió, liquidació, inspecció i revisió de tots els tributs generats a Catalunya i que es gestionin per mitjà de l'Agència Tributària de Catalunya.
    - L'establiment de la quota que s'ha de lliurar a l'Estat com a part alíquota del cost de les competències o els serveis comuns que exerceix l'Estat i que li són propis i en concepte de solidaritat interterritorial, tenint en compte que un cop feta la contribució Catalunya no pot perdre capacitat fiscal i que l'import per a aquest concepte s'ha de destinar a les polítiques més bàsiques de l'Estat del benestar.

2. Introducció

El present Informe planteja una anàlisi objectiva de l'evolució i els principals resultats del finançament autonòmic de Catalunya en el període 2002-2009 a partir del qual els agents econòmics i socials representats en el Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya han emès unes conclusions consensuades.

El primer capítol delimita el concepte de balança fiscal i les diferents aproximacions metodològiques per al seu càlcul, a la vegada que ofereix una descripció dels resultats agregats de la incidència institucional i per partides d'ingressos i despeses de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central per al període 2002-2009. Així mateix es fa una anàlisi per al període 2000-2010 del nivell de competències (despeses) i d'ingressos entre els diferents nivells de govern en què s'organitza territorialment l'Administració pública espanyola.

En el capítol segon s'introdueix una anàlisi descriptiva temporal (1995-2010) i comparada a escala internacional de l'evolució per diferents nivells de govern del finançament de la seva despesa consolidada, a partir de recursos tributaris, dèficit públic o transferències netes rebudes o aportades, que permet una valoració del nivell d'equitat vertical entre els governs intermedis i el govern central en diferents països de tall federal.

En el capítol tercer s'aporta una valoració de les implicacions que la sentència del Tribunal Constitucional ha tingut sobre la regulació que fa l'Estatut d'Autonomia de Catalunya sobre el finançament autonòmic.

En el capítol quart s'analitzen els resultats de la liquidació del nou model de finançament autonòmic per a l'any 2009 entre les diferents comunitats autònomes de règim comú i en especial per a Catalunya, i es fa una valoració de la seva equitat horitzontal.

En el capítol cinquè es formula una aproximació a la distribució territorial per CA de les inversions del sector públic estatal en els anys 2001-2012, i s'analitzen els resultats de l'aplicació de la disposició addicional tercera de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

En el capítol sisè es resumeixen els diferents pronunciaments que en aquesta legislatura ha fet el Parlament de Catalunya en relació amb el model de finançament autonòmic, destacant els treballs de la Comissió d'estudi d'un nou model de finançament basat en el concert econòmic.

Finalment, en el capítol setè l'Informe fa una síntesi de tots aquests resultats, i acaba, en el capítol vuitè, amb unes conclusions sobre el finançament autonòmic consensuades entres els agents econòmics i socials representats en el CTESC.

3. Balances fiscals

El següent recull de notes sobre balances fiscals s'ha fet a partir de la bibliografia que es detalla a continuació:

- Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2009. Departament d'Economia i Coneixement. Generalitat de Catalunya. Març de 2012
- *Informe sobre metodología de cálculo de las balanzas fiscales*. Comisión de expertos para la elaboración de las balanzas fiscales de las regiones españolas. Instituto de Estudios Fiscales. Ministerio de Economía y Hacienda. Març de 2006.
- *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central 2002-2005*. Grup de treball per a l'actualització de la Balança fiscal de Catalunya. Departament d'Economia i Finances. Generalitat de Catalunya. Juliol de 2008
- *Metodologia i càlcul de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central 2002-2005*. Grup de treball per a l'actualització de la balança fiscal de Catalunya. Departament d'Economia i Finances. Generalitat de Catalunya. Maig de 2009.
- Espasa, Marta. Puntos Clave en torno al debate sobre saldos fiscales y solidaridad interterritorial. A N. Boschi i José María Durán, *La financiación de las comunidades autonónomas: Políticas tributarias y solidaridad interterritorial*. 2005.
- Sevilla, José Victor. Saldos Fiscales y solidaridad interterritorial. A . N. Boschi i José María Durán, *La financiación de las comunidades autonónomas: Políticas tributarias y solidaridad interterritorial*. 2005.
- Tremosa i Balcells, Ramón. Solidaridad contra crecimiento. A N. Boschi i José María Durán, La financiación de las comunidades autonónomas: Políticas tributarias y solidaridad interterritorial. 2005.
- Fuente, Angel de la. Un poco de aritmética territorial: anatomía de una balanza fiscal para las regiones epañolas. Instituto de Análisis Económico (CSIC). 2000.

Les balances fiscals territorials són un instrument comptable que aproxima els fluxos fiscals que tenen lloc entre l'Administració central i els àmbits territorials en què s'organitza l'Administració pública. L'Administració central obté recursos o ingressos que es generen o són pagats des dels diferents àmbits territorials i amb aquests ingressos distribueix la despesa o els beneficis d'aquesta despesa entre aquests mateixos àmbits.

La balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central s'obté a partir de la diferència entre la despesa o els beneficis derivats de la despesa que el sector públic central realitza en aquest territori i el volum d'ingressos detrets de Catalunya per finançar el conjunt de la despesa pública central. És a dir, és la diferència entre els impostos i altres ingressos aportats des de Catalunya al sector públic central i les despeses o els seus beneficis que aquest mateix sector públic destina a Catalunya.

En aquest sentit cal definir quin és l'àmbit institucional considerat (quina és la delimitació de l'Administració central), quins conceptes de despesa i ingressos s'inclouen (quins són els fluxos fiscals objecte de distribució per part de l'Administració central), i quin criteri d'assignació s'aplica per a la territorialització d'aquests ingressos i despeses.

3.1. Delimitació de l'Administració central

En les balances fiscals elaborades tant per la Generalitat de Catalunya[1] com per l'Institut d'Estudis Fiscals[2] l'Administració central comprèn:

- L'Estat, els organismes autònoms, les agències estatals i altres organismes públics.
- Les empreses públiques que formen part del sector Administració central en termes del sistema europeu de comptes (SEC) i altres empreses públiques que no formen part d'aquest sector, i que contribueixen a incrementar significativament l'estoc de capital públic. A tall d'exemple, l'informe esmenta que si s'utilitza la informació corresponent als Pressupostos generals de l'Estat per al 2004, les empreses que compleixen el criteri de contribuir a incrementar significativament l'estoc de capital públic i de no estar incloses en el sector Administració central del SEC són: ADIF, la Societat Estatal de Gestió Immobiliària del Patrimoni, les societats d'aigües dependents del Ministeri de Medi Ambient, AENA i Ports de l'Estat. Excloure l'activitat d'aquestes empreses públiques destinada a la construcció de grans projectes d'inversió suposaria prescindir de la incidència en el territori de les majors operacions d'inversió pública que es realitzen avui dia, com l'AVE, la construcció de dessaladores o les remodelacions de ports i aeroports.
- La Seguretat Social, que inclou també els organismes autònoms que gestionen prestacions socials i que es financen, principalment, mitjançant cotitzacions socials obligatòries i que compren: el Servei Públic d'Ocupació estatal (SPO), el Fons de garantia salarial (FOGASA); i les Mútues de funcionaris (ISFAS, MUGEJU i MUFACE).

3.2. Delimitació de les operacions considerades

Pel que fa a les operacions considerades les balances fiscals calculades per la Generalitat de Catalunya només s'han tingut en compte les operacions d'ingrés i despesa que es poden considerar típiques de les administracions públiques, és a dir, pel costat dels ingressos tots els que presenten un elevat caràcter coactiu i es fan o es paguen sense contrapartida directa per part de l'Administració pública, i pel costat de les despeses, les que estan dirigides a produir serveis no destinats a la venda i a la redistribució de la renda. Per tant, s'han exclòs totes les operacions que el sector públic fa en concurrència amb el sector privat o les que tenen una base clarament financera.

Així, pel que fa als ingressos obtinguts per l'Administració central, les principals partides incloses en la balança fiscal són les cotitzacions a la Seguretat Social, l'impost de societats i la part estatal dels impostos compartits entre l'Estat i les comunitats autònomes (IRPF, IVA i especials). No s'hi inclouen, per tant, ni els impostos propis ni els impostos cedits totalment a les comunitats autònomes i les corporacions locals.

Pel que fa a les despeses realitzades per l'Administració central, les grans partides considerades a la balança fiscal són les pensions i prestacions de la Seguretat Social (s'hi inclouen les prestacions i els subsidis d'atur); les transferències a les comunitats autònomes i corporacions locals per al seu finançament; les inversions públiques i els interessos del deute.

[1] *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2009*. Departament d'Economia i Coneixement. Generalitat de Catalunya. Març de 2012.
[2] *Informe sobre metodología de cálculo de las balanzas fiscales*. Comisión de Expertos para la Elaboración de las Balanzas Fiscales de las Regiones Españolas. Instituto de Estudios Fiscales. Ministeri d'Economia i Hisenda. Març 2006.

En concret, la metodologia utilitzada per la Generalitat de Catalunya no inclou ni els ingressos ni les despeses associats a les següents operacions:

- Els ingressos i les despeses que integren les operacions financeres (capítols 8 i 9 del pressupost d'ingressos i de despeses); és a dir, les operacions originades per la variació d'actius i passius financers, en les quals es modifica la posició financera, deutora o creditora, dels agents públics considerats.
- Els ingressos patrimonials (capítol V del pressupost d'ingressos) i els ingressos per alienació d'inversions reals (capítol VI del pressupost d'ingressos), perquè es tracta d'ingressos que obté el sector públic com a contraprestació de la titularitat de certs actius, tant financers com reals (dipòsits bancaris, accions o altres títols, edificis, terrenys, etc.).
- Les operacions amb la Unió Europea (UE). S'exclouen els ingressos procedents de la UE (fons europeus) i les aportacions de l'Estat espanyol per finançar el pressupost comunitari (transferències en concepte de recurs IVA, recurs renda nacional bruta i recursos propis tradicionals) per tal d'obtenir la balança fiscal del sector públic central neta dels fluxos directes amb la UE. Si es volgués trobar la balança fiscal originada únicament i exclusivament per l'Administració central, s'haurien d'excloure també dels ingressos estatals l'aportació que Catalunya fa als ingressos comunitaris (recursos propis tradicionals que recapta l'Estat i IVA) i, alhora, extreure de cada programa de despesa estatal la part finançada mitjançant fons europeus (la qual cosa és impossible de fer amb la informació disponible). Per tant, la balança fiscal d'aquest estudi és el resultat de la imputació territorial dels ingressos i despeses gestionats directament per l'Administració central amb independència que una part dels ingressos recaptats per l'Estat s'hagi de destinar a la Unió Europea i, també, amb independència que part de la despesa estigui finançada per la Unió Europea.
- Les transferències corrents i de capital de consolidació que s'atorguen entre els diferents ens públics considerats a fi d'evitar duplicitats en els diferents conceptes d'ingressos i de despeses.

El criteri utilitzat per la Generalitat de Catalunya difereix lleugerament del seguit pel grup d'experts de l'Institut d'Estudis Fiscals que van elaborar l'estudi de les balances fiscals per al conjunt del territori espanyol per a l'any 2005. En aquest estudi són objecte d'assignació totes les operacions no financeres, és a dir, tant les de béns i serveis com les de distribució, tal com es defineixen en el SEC-95. Aquestes operacions són les que tenen un efecte directe en el benestar o la renda dels ciutadans, a través de la producció de béns o serveis o de la realització de transferències. En incloure la totalitat de les operacions no financeres, la suma dels saldos de les balances fiscals de totes les demarcacions territorials sobre les quals opera una administració pública serà igual a la capacitat o necessitat de finançament d'aquesta administració.

Aquest criteri equival a incloure totes les operacions que apareixen en el quadre de "Despeses i ingressos de les administracions públiques" de la Comptabilitat Nacional d'Espanya, que inclou les operacions següents (el significat precís de cadascuna de elles es pot veure acudint al manual del SEC-95):

REQUADRE-1. Classificació de despeses i ingressos de les administracions públiques

Despeses de les administracions públiques:	Ingressos de les administracions públiques:
• Consums intermedis (P.2). • Formació bruta de capital (P.5). • Remuneració dels assalariats (D.1). • Altres impostos sobre la producció (D.29). • Subvencions (D.3). • Rendes de la propietat (D.4). • Prestacions socials diferents de les transferències en espècie (D.62). • Transferències socials en espècie relacionades amb la despesa en productes subministrats a les llars per productors de mercat (D.63p). • Altres transferències corrents (D.7). • Transferències de capital (D.9). • Adquisicions menys cessions d'actius no financers no produïts (K.2).	• Producció de mercat (P.11). • Pagaments per una altra producció no de mercat (P.131). • Impostos sobre la producció i les importacions (D.2). • Rendes de la propietat (D.4). • Impostos corrents sobre la renda, el patrimoni, etc. (D.5). • Cotitzacions socials (D.61). • Altres transferències corrents (D.7). • Transferències de capital (D.9).

Nota: entre parèntesis epígrafs de la Comptabilitat Nacional SEC-95

3.3. Delimitació del criteri de territorialització dels ingressos i despesa de l'Administració central

En la imputació territorial dels fluxos d'ingressos i despeses que l'Administració central obté i distribueix, respectivament, dels o entre els diferents àmbits territorials en què està organitzada hi ha dues aproximacions metodològiques estàndards: la del flux monetari i la del flux del benefici. L'aplicació del criteri del flux monetari comporta atribuir l'ingrés al territori on es genera el fet imposable, i la despesa, al territori on es materialitza, mentre que el criteri del flux del benefici implica atribuir l'ingrés al territori on resideixen els individus que suporten els tributs, i la despesa, al territori on resideixen els individus beneficiaris d'aquesta despesa.

Aquestes dues aproximacions a la territorialització dels fluxos fiscals es correspon conceptualment a aquella que es du a terme en el marc dels sistemes de comptes nacionals, que de forma molt resumida, respon també a dues òptiques: l'òptica "regional/nacional", derivada de l'agregació de les unitats residents en un territori, o la "interior", basada en el territori econòmic. Aquestes òptiques es corresponen, en línies molt generals, als dos criteris d'imputació de càrrega-benefici i flux monetari, respectivament.

L'aproximació al càlcul de les balances fiscals amb una o altra metodologia estan en bona part relacionades amb l'objecte final d'aquest mateix càlcul, que de forma sintètica es poden resumir en:

1. Des de la perspectiva econòmica, l'avaluació dels efectes redistributius -amb dimensió territorial o no- de l'activitat pública en el si de qualsevol societat exigeix tenir en compte la possible translació de la càrrega dels tributs des dels subjectes obligats a pagar-los cap als que efectivament acaben suportant-los; de la mateixa manera que exigeix preveure la possible manca de coincidència entre els qui perceben els pagaments del sector públic, en contraprestació per la venda de factors productius per a la producció de serveis públics, i els que gaudeixen dels beneficis del consum d'aquests serveis (o, en altres termes, entre els territoris en què s'assenten els centres productius i les infraestructures o equipaments públics i els territoris en què resideixen els ciutadans que es beneficien d'ells). D'acord amb aquest plantejament s'identifica l'enfocament càrrega-benefici com l'idoni per al càlcul de les balances fiscals i es descarten els altres enfocaments (enfocament de la recaptació-pagament, enfocament càrrega-despesa i enfocament flux monetari o ingrés-despesa).

2. Els saldos de les balances fiscals es poden utilitzar per analitzar la incidència que els fluxos fiscals d'un territori amb l'Administració central tenen sobre el creixement econòmic a través d'efectes arrossegament de variables macroeconòmiques com la demanda interna i l'ocupació d'aquest territori. En aquest tipus d'anàlisi la literatura especialitzada tendeix a coincidir en què el criteri d'imputació dels fluxos fiscals del flux monetari és més correcte, precís i rigorós per analitzar aquesta influència.

TAULA-1. Criteris de territorialització dels fluxos fiscals segons metodologia aplicada

Metodologia (òptica)	Territorialització dels ingressos obtinguts per l'Administració central	Territorialització de les despeses realitzades per l'Administració central
Recaptació-Pagament	• Ingressos territorialitzats: s'imputen en el territori on l'estadística oficial de recaptació indica que ha tingut lloc l'ingrés. • Ingressos no territorialitzats: s'imputen en funció de la distribució dels ingressos territorialitzats o altres indicadors indirectes en alguns casos.	• Despeses territorialitzades: s'imputen on l'estadística oficial de despesa de l'Administració central assigna el pagament. • Despeses no territorialitzada: s'imputen en funció de la distribució de la despesa territorialitzada o altres indicadors indirectes.
Càrrega-Benefici	• Ingressos tributaris: s'imputen en funció de la incidència econòmica o efectiva de l'impost, és a dir en el territori on resideix la persona que finalment suporta la càrrega de l'impost[3]. • Ingressos no tributaris: s'imputen en el territori on resideix el consumidor final del bé o servei subministrat per l'Administració central amb contrapartida[4].	• Despeses en béns i serveis de caràcter privat[1] o de caràcter públic d'àmbit regional o local: s'imputen al territori on es proveeixen els béns o serveis o on es reben les transferències. • Despeses en béns i serveis de caràcter públic d'àmbit estatal[2] o que donen lloc a externalitats interregionals: s'imputen generalment en funció del pes poblacions de cada territori.
Càrrega-Despesa	• Ingressos tributaris: s'imputen en funció de la incidència econòmica o efectiva de l'impost, és a dir en el territori on resideix la persona que finalment suporta la càrrega de l'impost[3]. • Ingressos no tributaris: s'imputen en el territori on resideix el consumidor final del bé o servei subministrat per l'Administració central amb contrapartida[4].	Tracta totes les despeses per igual independentment del seu caràcter públic, privat, o mixt i a més no imputa les despeses realitzades a l'estranger: • Les despeses de funcionament (consums intermedis, remuneració d'assalariats): s'imputen al territori on es localitza el centre productiu que fa ús del recurs. • Les despeses d'inversió: s'imputen en el territori on es localitza la infraestructura o equipament. • Les despeses de transferència: s'imputen el territori on es localitzen els seus perceptors directes •
Flux monetari (o Ingrés-Despesa)	• Ingressos tributaris: s'imputen en el territori on té lloc el fet imposable generador de l'obligació tributària. • Ingressos no tributaris: s'imputen en el territori on té lloc el fet econòmic que motiva el pagament a l'Administració central	Tracta totes les despeses per igual independentment del seu caràcter públic, privat, o mixt i a més no imputa les despeses realitzades a l'estranger: • Les despeses de funcionament (consums intermedis, remuneració d'assalariats): s'imputen al territori on es localitza el centre productiu que fa ús del recurs. • Les despeses d'inversió: s'imputen en el territori on es localitza la infraestructura o equipament. • Les despeses de transferència: s'imputen el territori on es localitzen els seus perceptors directes

(1) Els béns i serveis subministrats per l'Administració de caràcter privat donen lloc a beneficis divisibles: proporcionen beneficis en el gaudi dels quals existeix rivalitat total i es practica l'exclusió (al marge que es pagui o no un preu per ells), és a dir, es consumeixen individualment i, per tant, beneficien a ciutadans específics perfectament identificables.

S'inclouen en aquesta categoria, malgrat les seves singularitats, les despeses en infraestructures i equipament públics, que si bé proporcionen beneficis a un conjunt de ciutadans que els fan servir simultàniament, presenten al mateix temps problemes de rivalitat parcial i es pot practicar l'exclusió en el seu ús, encara que moltes vegades no es fa efectiva. L'accés al gaudi d'aquests beneficis exigeix una participació activa per part del ciutadà -ús directe de la infraestructura o equipament- el que fa que siguin divisibles (encara que la seva estimació s'enfronta a serioses dificultats pràctiques) i que aquests beneficis s'obtinguin habitualment pels ciutadans de l'entorn local o regional en el qual es proveeixen els serveis.

(2) Els béns i serveis públics purs d'àmbit estatal donen lloc a beneficis de caràcter indivisible i produeixen efectes externs que arriben al conjunt de la població: cap ciutadà nacional pot ser exclòs del seu gaudi (no exclusió) i l'obtenció de beneficis per part d'un ciutadà no disminueix els beneficis obtinguts pels altres (no rivalitat), de manera que es consumeixen conjuntament per tots, com per exemple, defensa, justícia, afers exteriors, ordre públic, salut pública, investigació bàsica i administració general.

(3) Quan l'obligat legal pertany al sector de les llars, segons SEC-95, tant si l'obligació sorgeix per la seva condició de consumidor o perceptor de rendes se suposa que no existeix translació de la càrrega. Se suposa que existeix translació de la càrrega tributària quan l'obligat legal a pagar pertany als sectors de societats no financeres i institucions financeres, segons el SEC-95, a més del sector de llars si l'obligació es deriva de la seva condició d'ocupador o treballador per compte propi. Aquesta translació es pot produir pel costat dels usos de la renda (a través dels preus dels béns o serveis) o pel de les fonts de renda (a través de la remuneració dels factors productius) la qual cosa obliga a fer hipòtesis d'incidència sobre aquests fets.

(4) La naturalesa d'aquests ingressos prové de la venda de béns o de la prestació de serveis amb contrapartida per part de l'Administració central i que obté a través de preus públics, cànons, concessions, taxes acadèmiques, taxes d'expedició de DNI i passaports, drets d'examen, drets de matrícula en cursos i seminaris, entrades a museus, exposicions, espectacles, etc.. La càrrega d'aquests ingressos se suporta directament pels adquirents quan els adquirents són empreses, les quals, d'acord amb el criteri del flux del benefici, poden traslladar aquesta càrrega fiscal als consumidors últims dels seus productes a través dels preus. El criteri d'imputació territorial és el lloc de residència dels consumidors directes. Si aquesta dada es desconeix s'utilitzen indicadors generals de territorialització com la població o el PIB.

Cal a més tenir en compte que cada una d'aquestes quatre opcions metodològiques té a la vegada diferents variants en els resultats en funció dels criteris específics d'imputació dels ingressos i despeses com a conseqüència de l'elecció de diferents indicadors d'imputació així com de les restriccions que imposa a la pràctica la informació comptable disponible.

3.3.1. Flux monetari: el resultat agregat del saldo fiscal de Catalunya amb l'Administració central

L'enfocament del flux monetari computa els fluxos fiscals associats a l'actuació de les institucions del sector públic central des de la perspectiva de l'impacte que generen sobre l'activitat dels agents econòmics, persones o empreses amb presència a cada territori, residents o no residents, en termes de producció, consum, i en termes dels ingressos i pagaments públics localitzats en cada territori.

Diferents autors consideren aquest criteri com el més adequat per analitzar la influència que l'acció del sector públic central sobre el creixement econòmic d'una regió.

Aquest tipus d'enfocament sol estar al darrere de les anàlisis que mesuren l'impacte que sobre el creixement d'un territori té el signe i la magnitud del seu saldo fiscal amb l'Administració central, i que contrasten la hipòtesi de si el creixement econòmic (mesurat en termes de PIB, o de PIB per càpita) s'ha vist frenat o no en aquelles CA amb un saldo de la balança fiscal més negatiu. En el sentit que un excés de solidaritat interterritorial pot generar problemes d'eficiència econòmica, tant per la part del dèficit fiscal al condicionar el creixement econòmic de les regions aportadores netes, com per la part del superàvit fiscal, ja que determinades regions beneficiàries netes poden veure reduïts els seus incentius a la generació d'activitat econòmica en el seu territori.

L'enfocament del flux monetari intenta computar la repercussions econòmiques derivades de la localització de la despesa pública, imputant la despesa al territori que rep un finançament que li possibilita beneficiar-se d'un programa de despesa i per la capacitat de compra o mobilització de recursos que significa sobre el territori (es materialitzi o no aquesta capacitat de compra en aquest territori), ja sigui en la forma de consum o producció. És a dir, s'imputa al territori on s'ubica la capacitat de decidir sobre aquests recursos. Recursos que es tradueixen en pagaments per a l'adquisició de béns i serveis, per a la remuneració dels factors productius, o per a la realització de transferències directes, en espècie i en efectiu, en aquest territori.

Els ingressos de l'Administració central s'imputen al territori de procedència dels ingressos recaptats, en funció d'on se situen les bases fiscals que els generen ja que es volen identificar les capa-

citats fiscals de cada territori, que és la base sobre la qual es detrauen els ingressos. Així, es pren com a referència el flux monetari ocasionat per l'impost o gravamen i que afecta la riquesa localitzada, la renda generada o el consum realitzat en el territori.

L'any 2005, l'Institut d'Estudis Fiscals, per encàrrec del Ministeri d'Economia i Hisenda, va elaborar el darrer càlcul oficial de les balances fiscals per al conjunt de CA. D'aquell estudi es poden extreure els següents resultats:

El conjunt de l'Administració central presentava un superàvit d'11.904 milions d'euros, com a conseqüència principalment del superàvit de les administracions de la Seguretat Social, de 9.861 milions d'euros. Com a contrapartida, el conjunt de les administracions territorials (les 17 comunitats autònomes, Ceuta i Melilla) presentaven un dèficit fiscal de -11.904 milions d'euros, fent una aportació de 242.991 milions d'euros a l'Administració central i rebent d'aquesta una despesa per valor de 231.038 milions d'euros.

D'acord amb la imputació territorial del flux monetari[3], set CA presentaven un saldo fiscal negatiu (Balears, Catalunya Madrid, València, Navarra, Múrcia i País basc), i la resta de territoris obtenien un saldo fiscal positiu. Essent el saldo fiscal de Catalunya de -14.808 milions d'euros.

En termes per càpita Catalunya presentava un dèficit fiscal de -2.158,5 euros per habitant, el -8,7% del seu PIB, essent la segona CA amb un major dèficit fiscal per darrere de Balears. Catalunya era la tercera CA en aportació d'ingressos per càpita, amb 6.752,4 euros per habitant, i aportava el 19,1% de tots els ingressos de l'Administració central. Al mateix temps, era la dotzena (sense comptar Ceuta i Melilla) en despesa per càpita, amb 4.593,9 euros per habitant i rebia el 13,6% de tota la despesa de l'Administració central.

Paral·lelament en aquell any Catalunya generava el 18,7% del PIB d'Espanya, i la seva població significava el 15,6% del conjunt de la població espanyola.

[3] De les dues variants de càlcul segons el flux monetari de l'informe s'agafa la versió flux monetari FM-1: imputació territorial de la recaptació de l'impost de societats en funció de la distribució territorial de la remuneració de los assalariats, del valor afegit brut i de la inversió, en las proporciones del 33'33% para cada variable

GRÀFIC-1. Saldo fiscal en termes absoluts de les balances fiscals de les CA. Òptica flux monetari sense neutralitzar, 2005

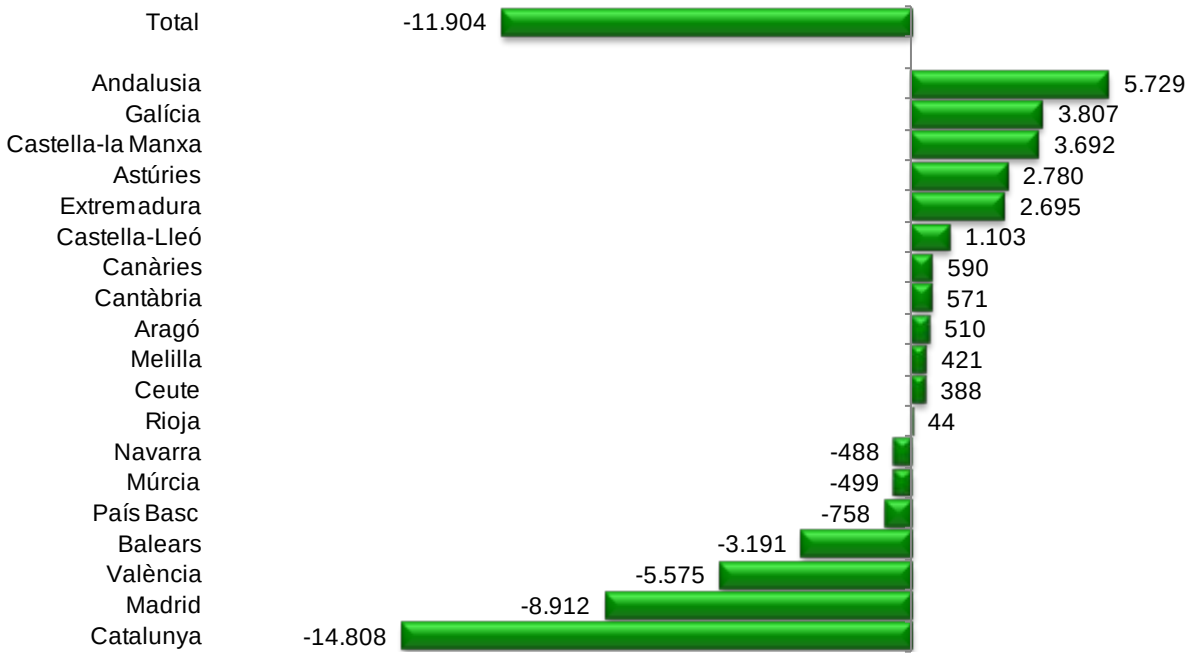

Unitats: milions d'euros.
Font: elaboració pròpia amb dades de *Las balanzas fiscales de las CA españolas con las Administraciones públicas centrales*. IEF. Ministeri d'Economia i Hisenda.

GRÀFIC-2. Saldo fiscal en termes per càpita de les balances fiscals de les CA. Òptica flux monetari sense neutralitzar, 2005

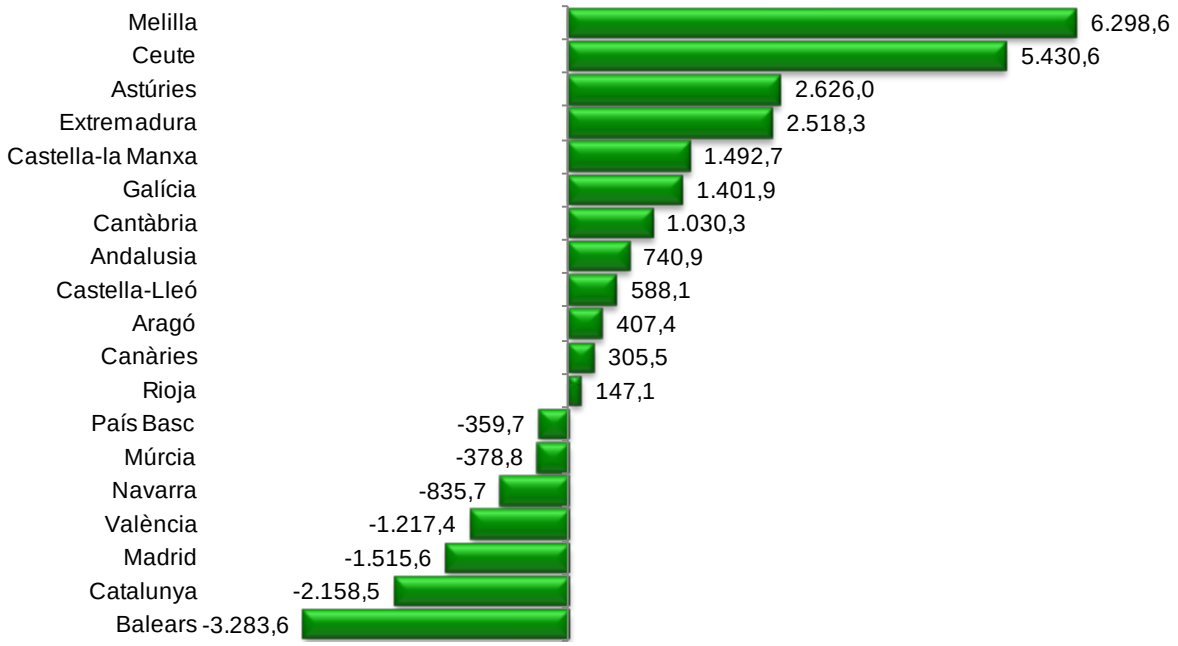

Unitats: euros
Font: elaboració pròpia amb dades de *Las balanzas fiscales de las CA españolas con las Administraciones públicas centrales*. IEF. Ministeri d'Economia i Hisenda.

GRÀFIC-3. Saldo fiscal en percentatge sobre el PIB de les balances fiscals de les CA. Òptica flux monetari sense neutralitzar, 2005

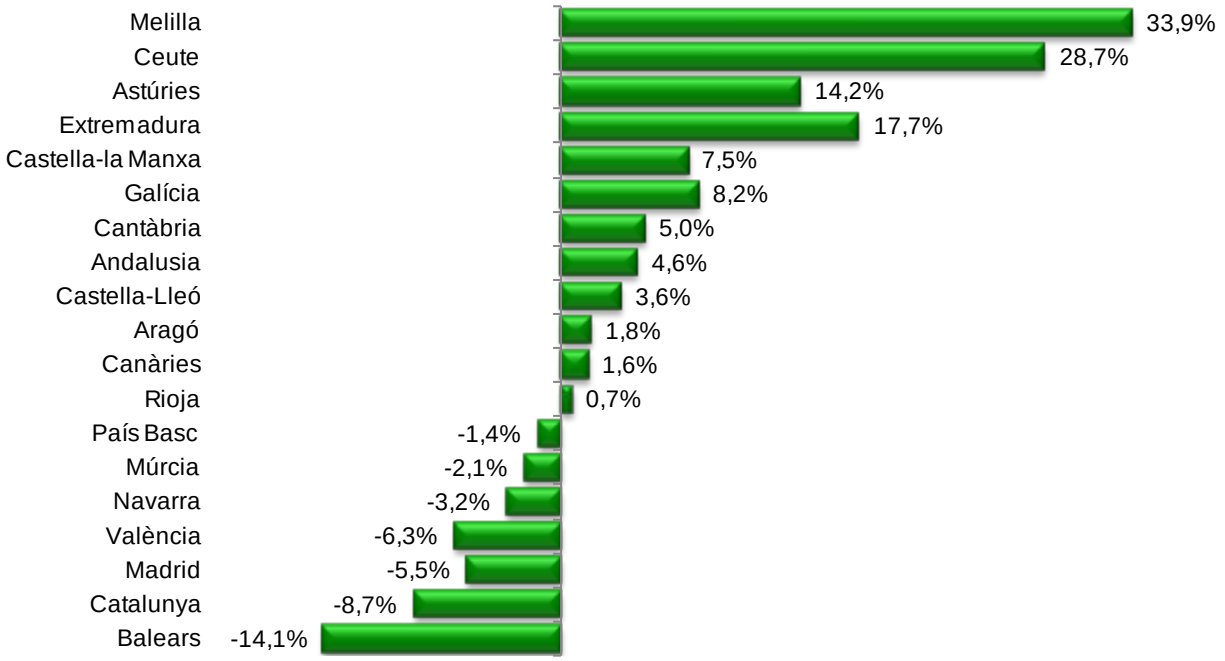

Unitats: percentatge.
Font: elaboració pròpia amb dades de *Las balanzas fiscales de las CA españolas con las Administraciones públicas centrales*. IEF. Ministeri d'Economia i Hisenda.

GRÀFIC-4. Ingressos per càpita aportats a l'Administració central i despesa per càpita rebuda de l'Administració central de les CA. Òptica flux monetari sense neutralitzar, 2005

Unitats: euros.
Font: elaboració pròpia amb dades de *Las balanzas fiscales de las CA españolas con las Administraciones públicas centrales*. IEF. Ministeri d'Economia i Hisenda.

La Generalitat de Catalunya ha calculat l'evolució temporal del saldo fiscal de Catalunya amb l'Administració central des de l'any 1986. El següent quadre mostra un resum d'aquesta evolució seguint la metodologia del flux monetari.

TAULA-2. Balança Fiscal de Catalunya amb l'Administració central . Òptica flux-monetari. Resultats sense neutralitzar, 1986-2009

	Ingr.	Desp.	Superàvit/Dèficit Fiscal	Superàvit/Dèficit Fiscal per càpita	Superàvit/Dèficit Fiscal en % PIB	Pes ingr. sobre ingr. Adm. Central	Pes desp. sobre desp. Adm. Central	Ingr. per càpita	Desp. per càpita
1986	-	-	-2.724	-453	-7,4%	18,9%	14,2%		
1987	-	-	-3.269	-542	-7,9%	19,0%	14,2%		
1988	-	-	-3.357	-556	-7,2%	19,0%	14,0%		
1989	-	-	-4.641	-767	-8,7%	19,1%	13,9%		
1990	-	-	-5.129	-847	-8,6%	19,2%	13,8%		
1991	-	-	-5.615	-925	-8,6%	19,3%	14,0%		
1992	-	-	-5.028	-827	-7,1%	19,4%	14,1%		
1993	-	-	-3.046	-500	-4,2%	19,3%	13,7%		
1994	-	-	-4.485	-735	-5,8%	19,3%	14,0%		
1995	-	-	-4.575	-748	-5,4%	19,8%	14,8%		
1996	-	-	-5.500	-898	-6,1%	19,9%	14,7%		
1997	-	-	-7.619	-1.240	-7,9%	20,0%	15,0%		
1998	-	-	-7.725	-1.252	-7,6%	19,6%	15,0%		
1999	-	-	-9.524	-1.536	-8,7%	19,7%	14,3%		
2000	-	-	-10.972	-1.755	-9,2%	19,7%	14,4%		
2001	-	-	-11.307	-1.791	-8,8%	19,7%	14,6%		
2002	38.605	25.931	-12.674	-1.975	-9,2%	19,8%	13,0%	6.015	4.040
2003	40.300	27.829	-12.472	-1.900	-8,5%	19,7%	13,4%	6.138	4.239
2004	42.271	28.823	-13.448	-2.004	-8,5%	19,6%	13,3%	6.299	4.295
2005	47.171	30.436	-16.735	-2.439	-9,8%	19,7%	13,4%	6.876	4.437
2006	52.271	33.293	-18.979	-2.711	-10,3%	19,6%	13,7%	7.467	4.756
2007	57.072	35.910	-21.162	-2.953	-10,7%	19,5%	13,5%	7.964	5.011
2008	51.778	40.203	-11.576	-1.592	-5,7%	19,3%	13,5%	7.122	5.530
2009	46.195	45.403	-791	-109	-0,4%	19,3%	14,1%	6.338	6.230
mitjana 2002-2009	**-**	**-**	**-**	**-**	**-7,9%**	**19,6%**	**13,5%**		
mitjana 1986-2009	**-**	**-**	**-**	**-**	**-7,6%**	**19,5%**	**14,0%**		

Font: *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2009.* Departament d'Economia i Coneixement. Generalitat de Catalunya. Març de 2012 i *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central 2002-2005*. Grup de treball per a l'actualització de la Balança fiscal de Catalunya. Departament d'Economia i Finances. Generalitat de Catalunya. Juliol 2008.

Aquestes dades mostren que en el període 1986-2009 el dèficit fiscal de Catalunya, comptabilitzat segons el flux monetari, ha estat en termes mitjans del 7,6% del seu PIB. Catalunya, d'acord amb aquesta metodologia, ha aportat en termes mitjans el 19,5% de tots els ingressos considerats de

l'Administració central i ha rebut, també en termes mitjans, el 14% de tota la despesa la despesa considerada d'aquesta Administració.

En el darrer període, 2002-2009, de dades disponibles, el saldo fiscal ha estat sistemàticament superior que en els anys anteriors, amb un valor que representa en termes mitjans el -7,9% del PIB de Catalunya.

Des de l'any 2002 es constata així que Catalunya fa una aportació als ingressos de l'Administració central just per sobre del pes que en termes mitjans ha representat el PIB de la seva economia sobre el conjunt d'Espanya, del 18,7%. Mentre que la despesa feta per l'Administració central a Catalunya ha estat 2,3 punts percentuals per sota del pes que la població de Catalunya té sobre el conjunt espanyol, del 15,8% en mitjana d'aquest període.

En els dos darrers anys de la sèrie (2008-2009) es redueix de forma molt significativa el dèficit fiscal de Catalunya amb l'Administració central fins a significar -109 euros per habitant i el -0,4% del PIB de Catalunya.

Cal tenir en compte que aquests dos darrers anys, 2008-2009, estan fortament condicionats pels efectes de la crisi econòmica i per l'important impacte a la baixa sobre la recaptació d'impostos de diferents mesures tributàries, i que tenen com a conseqüència un increment molt significatiu del dèficit públic del conjunt de l'Administració central.

Mentre que el PIB de Catalunya s'ha reduït el 0,8% en termes nominals entre l'any 2007 i el 2009, els ingressos de l'Administració central a Catalunya cauen el 17,8%, al mateix temps que la depesa territorialitzada de l'Administració central a Catalunya incrementa el 21%. Tot i així, l'any 2009 Catalunya encara fa una aportació d'ingressos a l'Administració central, de 6.338 euros per habitant, per sobre de la despesa rebuda, de 6.230 euros per habitant.

La reducció del dèficit fiscal de Catalunya els dos darrers anys ha evolucionat paral·lelament a l'increment del dèficit públic de l'Administració central, que passa de tenir un superàvit considerat de 25.822 milions d'euros l'any 2007 a un dèficit considerat de -89.895 milions d'euros. Aquest dèficit té com a contrapartida un saldo fiscal positiu per al conjunt d'administracions territorials, que a partir de l'any 2008 passen, en conjunt, a disposar d'una despesa territorialitzada de l'Administració central superior als ingressos que aquesta Administració obté de les administracions territorials (CA i Corporacions locals).

Aquesta major despesa s'ha finançat amb un increment de l'endeutament per part de l'Administració central.

TAULA-3. Evolució de la Capacitat o necessitat de finançament de l'Administració central. Espanya, 2006-2009

	2006	2007	2008	2009	2010
Cap./Nec. de finançament de l'Estat i els seus organismes	9.818,0	12.141,0	-32.909,0	-97.991,0	-52.866,0
Cap./Nec. de finançament de les Administracions de la Seguretat Social	13.124,0	13.681,0	7.586,0	8.096,0	-2.069,0
Cap./nec. de finançament de les Administracions Centrals	22.942,0	25.822,0	-25.323,0	-89.895,0	-54.935,0

Unitats: milions d'euros.
Font: Comptes Nacionals base 2008, INE.

L'existència d'aquest fort increment del superàvit fiscal de les administracions territorials amb l'Administració central distorsiona la visualització del procés redistributiu que subsisteix en el sistema en la mesura que els ingressos associats al major endeutament de l'Administració central no són objecte d'assignació en el territori. Per tal de visualitzar el procés redistributiu es pot neutralitzar o repartir l'efecte del dèficit de l'Administració central entre les CA.

Per tant, es fa la hipòtesi que l'existència d'un dèficit pressupostari en l'àmbit de l'Administració central es finançarà amb un increment dels impostos futurs, i es trasllada aquest increment futur dels ingressos que l'Administració central obté dels territoris a l'any en què s'ha produït el dèficit. Paral·lelament, l'aparició d'un superàvit de l'Administració central comportaria la disminució d'impostos futurs, disminució que es trasllada en els territoris l'any en què té lloc el superàvit. La implementació d'aquesta hipòtesi comporta distribuir o territorialitzar el dèficit (superàvit) pressupostari de l'Administració central en funció de la pauta que resulta de la distribució territorial dels ingressos per cada any.

Aquest mètode és consistent amb el supòsit que en situacions de dèficit del sector públic central, el qual es tradueix en endeutament, aquest es finançarà amb un increment d'impostos futurs. És cert que, en part, també es pot finançar mitjançant la reducció de la despesa futura, la qual cosa generarà estalvi per amortitzar l'endeutament. No obstant això, aquesta fórmula té una limitació ja que al final, l'amortització de l'endeutament i la càrrega financera s'ha de finançar majoritàriament amb ingressos impositius.

Neutralització del dèficit o superàvit públic de l'Administració central

- El càlcul de les balances fiscals de diferents territoris amb l'Administració central es fa repartint l'agregat dels ingressos no financers i les despeses no financeres d'aquesta Administració entre els diferents territoris en què està organitzada.
- En la mesura que l'agregat d'ingressos no financers sigui inferior (superior) a l'agregat de despeses no financeres l'Administració central presentarà un dèficit (superàvit) públic, i la suma dels saldos fiscals de cada un dels territoris haurà de ser equivalent en magnitud a aquest dèficit (superàvit), però de signe canviat. Els territoris hauran rebut en conjunt una despesa superior (inferior) a l'ingrés agregat que l'Administració central ha obtingut del conjunt de territoris. Amb un volum suficientment gran de dèficit (superàvit) públic tots els territoris podrien mostra una situació de saldo fiscal positiu (negatiu).
- Les situacions de dèficit (superàvit) públic continuat solen anar acompanyades de futurs increments (reduccions) dels impostos, o de futurs ajustos en la despesa de l'Administració.
- Utilitzar dades no neutralitzades o corregides d'aquestes situacions de dèficit (o superàvit) pot generar problemes:

  - En anàlisis d'un moment puntual de temps, al subestimar la càrrega (o sobreestimar el benefici) que suporta (gaudeix) un territori en les seves relacions fiscals amb l'Administració central.
  - Si es volen analitzar fluxos redistributius interregionals, ja que per exemple una situació de dèficit públic coincidirà amb una millora dels saldos fiscals de tot el territori amagant d'alguna manera el caràcter redistributiu dels fluxos fiscals interregionals.

També es considera convenient la neutralització quan es vol analitzar l'evolució dels saldos fiscals en un període temporal, per tal de descomptar l'efecte que les diferents situacions financeres del sector públic central puguin tenir sobre els resultats de les balances fiscals. Aquest efecte pot ser diferent d'any en any i, com a conseqüència, pot introduir una variabilitat en la mesura de la balança fiscal, que més que representar aspectes estructurals dels fluxos territorials de despeses i ingressos, pot estar recollint l'efecte de la posició cíclica de l'economia de l'any en qüestió o canvis en la política pressupostària de l'Administració central.

- Opcions de neutralització:

  - Recalcular el saldo fiscal de cada territori considerant un hipotètic equilibri pressupostari de l'Administració central. El saldo fiscal neutralitzat del territori "i" s'obté assignant a aquest territori una proporció del dèficit (superàvit) de l'Administració central en funció d'alguna variable de repartiment. Generalment se sol repartir en funció del pes dels ingressos tributaris que l'Administració central obté en aquest territori en relació amb els ingressos totals de l'Administració central, o alternativament es pot repartir en funció del pes de la despesa que l'Administració central fa en aquest territori en relació amb el total de despesa de l'Administració central. En el primer cas s'estaria fent la hipòtesi que el dèficit (superàvit) públic actual es tradueix en un increment (reducció) dels ingressos futurs obtinguts del territori i per tant es corregeixen els ingressos presents a l'alça (a la baixa). En el segon cas s'estaria fent la hipòtesi que el dèficit (superàvit) públic actual es tradueix en una reducció (increment) de les despeses futures que rep el territori, i per tant es corregeixen les depeses a la baixa (a l'alça).

    Saldo fiscal neutralitzat (o de pressupost equilibrat)$_i$ = Saldo fiscal$_i$ + α_i Dèficit (superàvit) Públic

    on α_i = variable de repartiment, (Ingressos territori "i" / Ingressos totals), o (Despesa territori "i" / Despesa total).

  - Una segona opció és treballar amb saldos fiscals relatius de cada territori en relació amb el saldo fiscal mitjà del conjunt de territoris. Aquesta opció, de fet, és equivalent a repartir el dèficit (superàvit) públic de l'Administració central entre els territoris en funció del pes poblacional de cada territori.

En el següent quadre es mostren els resultats que per a Catalunya significa neutralitzar els efectes dels dèficits o superàvits de l'Administració central, d'acord amb els càlculs realitzats per la Generalitat de Catalunya.

TAULA-4. Balança Fiscal de Catalunya amb l'Administració central. Òptica flux-monetari. Resultats neutralitzat, 1986-2009

	Ingr.	Desp.	Superàvit/Dèficit Fiscal	Superàvit/Dèficit Fiscal per càpita	Superàvit/Dèficit Fiscal en % PIB
1986	-	-	-2.465	-410	-6,7%
1987	-	-	-2.868	-476	-6,9%
1988	-	-	-3.466	-574	-7,4%
1989	-	-	-4.056	-671	-7,6%
1990	-	-	-4.867	-803	-8,2%
1991	-	-	-5.174	-853	-7,9%
1992	-	-	-5.988	-985	-8,5%
1993	-	-	-7.263	-1.192	-10,0%
1994	-	-	-6.732	-1.103	-8,7%
1995	-	-	-6.416	-1.050	-7,6%
1996	-	-	-7.088	-1.157	-7,8%
1997	-	-	-7.018	-1.142	-7,3%
1998	-	-	-6.813	-1.105	-6,7%
1999	-	-	-8.124	-1.310	-7,4%
2000	-	-	-8.532	-1.365	-7,2%
2001	-	-	-8.565	-1.356	-6,7%
2002	39.626	25.931	-13.696	-2.134	-10,0%
2003	40.875	27.829	-13.036	-1.986	-8,9%
2004	42.440	28.823	-13.595	-2.026	-8,6%
2005	44.654	30.436	-14.186	-2.068	-8,3%
2006	47.786	33.293	-14.493	-2.070	-7,9%
2007	51.823	35.910	-15.913	-2.221	-8,1%
2008	57.403	40.203	-17.200	-2.366	-8,5%
2009	61.812	45.403	-16.409	-2.251	-8,4%
mitjana 2002-2009	-	-	-	-	**-8,6%**
mitjana 1986-2009	-	-	-	-	**-8,0%**

Font: *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2009.* Departament d'Economia i Coneixement. Generalitat de Catalunya. Març de 2012 i *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central 2002-2005*. Grup de treball per a l'actualització de la Balança fiscal de Catalunya. Departament d'Economia i Finances. Generalitat de Catalunya. Juliol 2008.

El dèficit fiscal neutralitzat de Catalunya, calculat amb la metodologia del flux monetari, ha oscil·lat entre l'any 1986 i l'any 2009, al voltant d'un valor mitjà del 8% del PIB català. En el darrer període de càlcul, 2002-2008, aquest ha esta lleugerament superior, amb un valor mitjà del 8,6% del PIB.

Ramon Tremosa[4] estima que suposant que la reducció del dèficit fiscal de Catalunya amb l'Administració central es tradueix tot en inversió pública, i suposant que un període de 8 anys (2002-2010) es redueix el dèficit un 1%, un 3% o un 5% del PIB anual català, permetria situar al fi-

[4] Ramón Tremosa i Balcells, Solidaridad contra crecimiento. A N. Boschi i José María Durán. *La financiación de las comunidades autonónomas: Políticas tributarias y solidaridad interterritorial.*2005.

nal dels vuit anys la renda per càpita catalana entre un 10% i un 50% per sobre de la mitjana de la UE15.

De totes maneres, cal tenir en compte que altres autors consideren que la via per calcular els efectes macroeconòmics de la pertinença d'un territori a un altre, requereix de l'anàlisi d'altres factors determinants i no només l'ús dels resultats de les balances fiscals.

Així per exemple el grup d'experts del Ministeri d'Economia i Hisenda[5] conclou que:

Si no es té interès a conèixer els efectes redistributius de l'activitat pública sinó en els seus efectes macroeconòmics l'instrument idoni d'informació ja no seria la balança fiscal. Això és així perquè el saldo fiscal de cada territori, que és sense cap mena de dubte la dada que es pren com a síntesi dels fluxos fiscals i per tant el resultat principal d'una balança fiscal, s'obté mitjançant l'agregació d'operacions els efectes macroeconòmics de les quals són molt diferents (inversió, consum i transferències en sectors molt diversos i amb molt diferents proporcions de recursos regionals i exteriors empleats). Per això, l'interès pels efectes macroeconòmics no justificaria l'aplicació dels enfocaments descartats, en particular l'enfocament ingrés-despesa, sinó que, simplement, situa la recerca fora de l'àmbit de les balances fiscals per col·locar-la en l'àmbit de la comptabilitat regional (comptes regionals de l'administració pública central), en què les magnituds calculades tenen un significat macroeconòmic precís.

O com afirma Marta Espasa[6]:

> Els saldos fiscals no es poden valorar en totes les seves implicacions sense tenir en compte que formen part d'un context més ampli, integrat pel conjunt de fluxos econòmics que tenen lloc dins del territori en què actua l'Administració pública central que genera aquests saldos fiscals. Els avantatges o inconvenients econòmics de la pertinença d'un territori a una comunitat més àmplia no es poden avaluar només a partir dels fluxos pressupostaris que comporta aquesta pertinença. S'han de considerar també els fluxos econòmics d'altre tipus, i més enllà, els aspectes merament polítics, i les seves conseqüències en termes d'estabilitat, presència en el món i consolidació d'unes certes pautes de societat.

El càlcul del PIB via demanda calculat per l'Idescat, que s'obté amb la lògica de la comptabilitat "interior" i que per tant es correspondria amb el criteri del flux monetari, permet deduir l'evolució del saldo de les relacions comercials de béns i serveis de Catalunya amb la resta d'Espanya.

[5] *Informe sobre metodología de cálculo de las balanzas fiscales*. Comisión de Expertos para la Elaboración de las Balanzas Fiscales de las Regiones Españolas. Instituto de Estudios Fiscales. Ministeri d'Economia i Hisenda. Març 2006

[6] Marta Espasa. Puntos Clave en torno al debate sobre saldos fiscales y solidaridad interterritorial. A N. Boschi i José María Durán. *La financiación de las comunidades autonónomas: Políticas tributarias y solidaridad interterritorial*., 2005.

TAULA-5. Saldo de béns i serveis amb la Resta d'Espanya i saldo fiscal amb l'Administració central. Catalunya, 2000-2009

	Saldo amb resta Espanya	Saldo Fiscal amb l'Administració central. Flux monetari no neutralitzat.
2000	15.401	-10.972
2001	14.218	-11.307
2002	14.393	-12.674
2003	16.871	-12.472
2004	17.848	-13.448
2005	19.207	-16.735
2006	18.258	-18.979
2007	17.566	-21.162
2008	14.593	-11.576
2009	8.012	-791
2010	6.431	-
2011	4.643	-

Unitats: milions d'euros.
Font: Document d'experts de la Generalitat de Catalunya. PIB via demanda Base 2008. Idescat.

El saldo comercial de béns i serveis de l'economia catalana amb la Resta d'Espanya s'ha mantingut en valors positius en el període 2000-2009, si bé s'observa una clara tendència a la baixa del valor d'aquest saldo a partir del 2007. Al llarg d'aquest anys el saldo comercial de béns i serveis positiu ha estat superior al saldo fiscal negatiu de Catalunya amb l'Administració central, excepte per als anys 2006 i 2007.

3.3.2. Càrrega-benefici: el saldo fiscal agregat de Catalunya amb l'Administració central

L'enfocament càrrega-benefici tracta de mesurar els efectes que l'actuació de les institucions del sector públic central ocasiona sobre el benestar de les persones residents en cada territori. La mesura d'aquests efectes es fa en termes de canvi equivalent de la renda disponible d'aquestes persones. En el cas dels ingressos es pren com a referència la minoració de la capacitat de compra ocasionada per la càrrega fiscal suportada. Pel que fa a les despeses, l'increment de la capacitat de compra motivat per la recepció de transferències en efectiu i per l'estalvi derivat del consum gratuït de serveis públics. Per tant, la idea és centrar-se en les persones que resideixen en un territori i intentar determinar quins beneficis s'obtenen dels programes de despesa pública i quina part dels impostos suporten com a conseqüència del seu establiment en aquest territori.

En definitiva, podríem concloure que es tracta de determinar quines són les persones que de manera efectiva paguen els impostos i quines les que obtenen els beneficis de les despeses públiques des d'una perspectiva territorial.

Així, els ingressos de l'Administració central s'assignen a les diferents CA en funció del territori on resideixen els individus que suporten els tributs (al marge de qui sigui i on resideixi l'obligat legal a pagar-los). Per tant, per assignar els impostos en els territoris cal fer algunes hipòtesis d'incidència impositiva.

La majoria d'estudis considera que en el cas dels impostos indirectes sobre el consum es traslladen via preus a les persones consumidores finals, i per tant són elles els que acaben suportant la càrrega impositiva.

En els impostos personals sobre la renda i el patrimoni la majoria d'estudis pressuposa que no existeix translació de l'impost, i generalment també es fa aquests supòsit en el cas de les cotitzacions socials a càrrec de les persones treballadores de la Seguretat Social. Mentre que en el cas de les cotitzacions socials a càrrec de l'empresa s'ha de conèixer o fer hipòtesis sobre la proporció en què l'empresa trasllada l'impost a les persones treballadores, en la forma d'un menor salari; a les persones propietàries del capital, en la forma d'un menor benefici; o a les persones consumidores, en la forma d'uns preus més elevats.

Finalment, en l'Impost de societats la càrrega de l'impost pot ser traslladada cap als factors de producció, a través de menors retribucions factorials (a les persones assalariades o a les persones propietàries del capital), o traslladada a les persones consumidores finals en forma d'uns preus més elevats.

Pel que fa a les despeses de l'Administració central, sota el criteri de la càrrega-benefici, s'assignen a les diferents CA en funció del territori on resideixen les persones beneficiàries d'aquesta despesa, o dels serveis que proporciona aquesta despesa.

L'any 2005, l'Institut d'Estudis Fiscals, per encàrrec del Ministeri d'Economia i Hisenda, va elaborar el darrer càlcul oficial de les balances fiscals per al conjunt de CA. D'aquell estudi es poden extreure els següents resultats:

L'any 2005, i utilitzant l'enfocament de la càrrega-benefici[7], el conjunt de l'Administració central presentava un superàvit d'11.904 milions d'euros, com a conseqüència principalment del superàvit de les Administracions de la Seguretat Social (9.861 milions d'euros), i com a contrapartida el conjunt de les Administracions territorials (les 17 CA, Ceuta i Melilla) presentaven un dèficit fiscal de -11.904 milions d'euros, fent una aportació de 242.991 milions d'euros a l'Administració central i reben d'aquesta una despesa per valor de 231.038 milions d'euros.

Vuit CA presentaven un saldo fiscal negatiu (Madrid, Balears, Catalunya, València, Navarra, La Rioja, Aragó i País basc), i la resta de territoris obtenien un saldo fiscal positiu. Essent el saldo fiscal de Catalunya de -11.144 milions d'euros.

En termes per càpita Catalunya presentava un dèficit fiscal de -1.624,4 euros per habitant, el -6,6% del seu PIB, essent la tercera CA amb un major dèficit fiscal per darrere de Madrid, i Balears. Així essent Catalunya la segona CA en aportació d'ingressos per càpita, amb 6.332,0 euros per habitant, i aportant el 17,9% de tots els ingressos, passava a ser la dotzena (sense comptar Ceuta i Melilla) en despesa per càpita, amb 4.707,5 euros per habitant i reben el 14,0% de tota la despesa de l'Administració central .

Paral·lelament en aquell any Catalunya generava el 18,7% del PIB d'Espanya, i la seva població significava el 15,6% del conjunt de la població espanyola.

[7] De les quatre variants de càlcul segons la metodologia de la càrrega-benefici que es presenten en l'Informe s'agafa la versió càrrega-benefici CB-1A: imputació territorial de l'impost de societats sota la hipòtesi que el 70% de l'impost el suporten els accionistes i el 30% els consumidors, i imputació territorial dels interessos del deute en funció del pes de la població.

GRÀFIC-5. Saldo fiscal en termes absoluts de les balances fiscals de les CA. Òptica càrrega-benefici sense neutralitzar, 2005

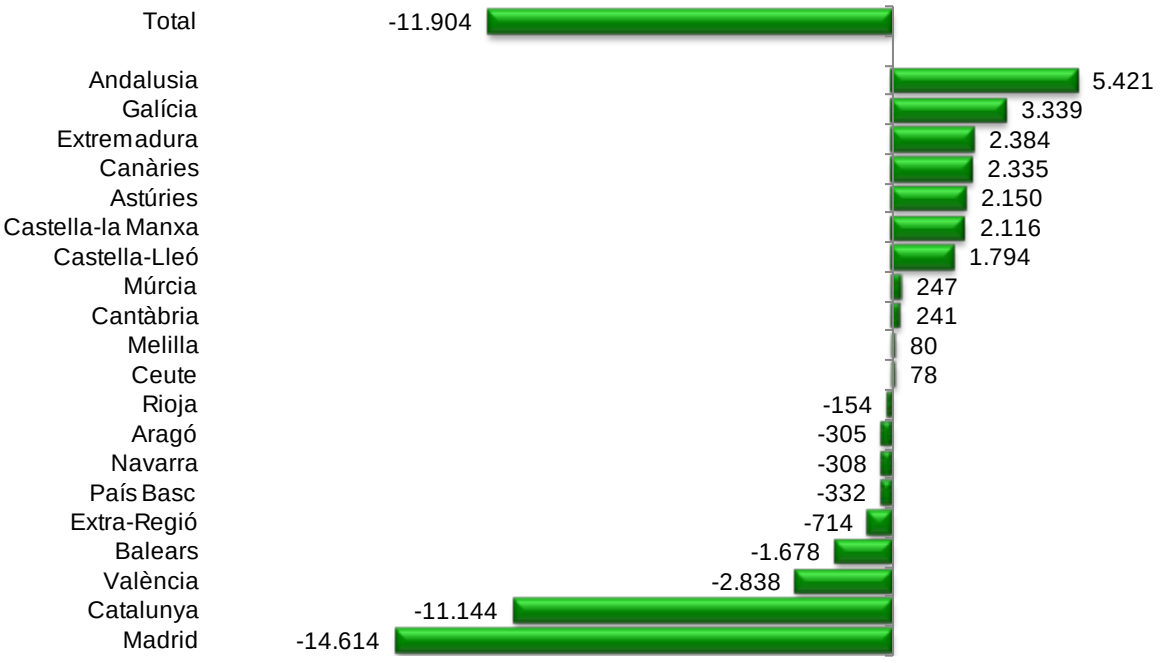

Unitats: milions d'euros.
Nota: En càlcul de les balances fiscals des de l'òptica de la càrrega-benefici l'objecte de la territorialització dels ingressos i despesa de l'Administració central es fa sota la perspectiva dels beneficis i carregues obtinguts i suportats pels residents de cada territori. El concepte Extra-regió recull les càrregues i beneficis de l'acció de l'Administració central sobre ciutadans no residents en territori espanyol.
Font: elaboració pròpia amb dades de "Las balanzas fiscales de las CA españolas con las Administraciones públicas centrales". IEF. Ministeri d'Economia i Hisenda.

GRÀFIC-6. Saldo fiscal en termes per càpita de les balances fiscals de les CA. Òptica càrrega-benefici sense neutralitzar, 2005

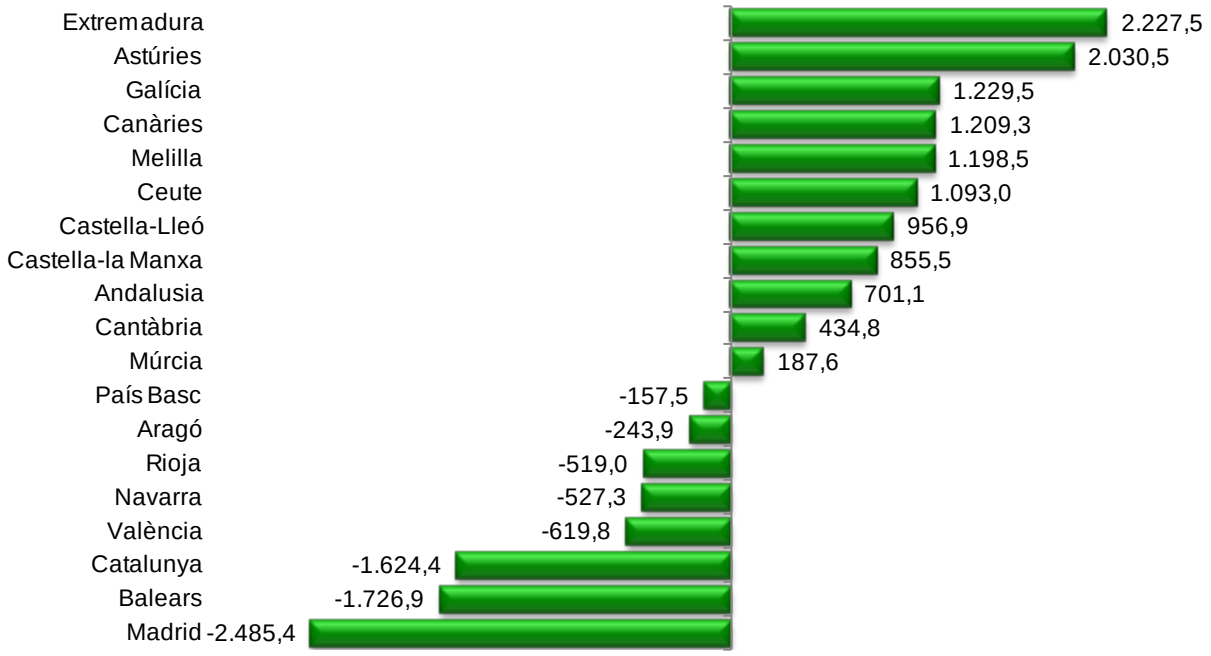

Unitats: euros.
Font: elaboració pròpia amb dades de *Las balanzas fiscales de las CA españolas con las Administraciones públicas centrales*. IEF. Ministeri d'Economia i Hisenda.

GRÀFIC-7. Saldo fiscal en percentatge sobre el PIB de les balances fiscals de les CA. Òptica càrrega-benefici sense neutralitzar, 2005

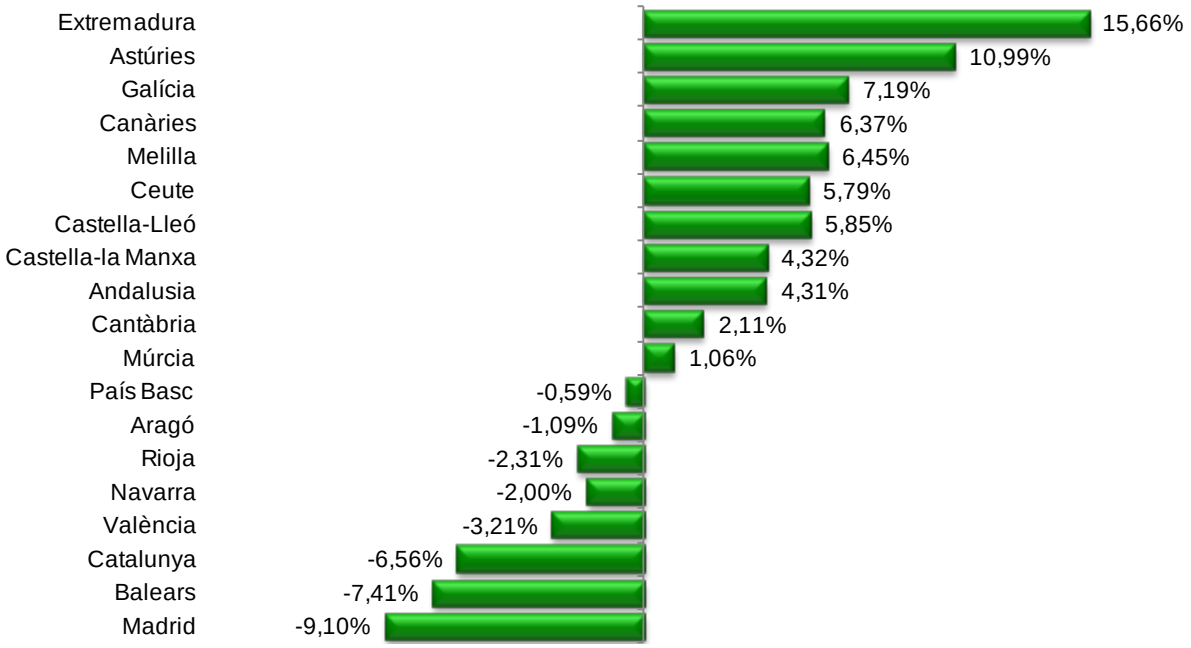

Unitats: percentatges.
Font: elaboració pròpia amb dades de *Las balanzas fiscales de las CA españolas con las Administraciones públicas centrales*. IEF. Ministeri d'Economia i Hisenda.

GRÀFIC-8. Ingressos per càpita aportats i despesa per càpita rebuda de l'Administració central per a les CA. Òptica càrrega-benefici sense neutralitzar, 2005

Unitats: euros.
Font: elaboració pròpia amb dades de *Las balanzas fiscales de las CA españolas con las Administraciones públicas centrales*. IEF. Ministeri d'Economia i Hisenda.

Les conclusions principals de l'informe del Ministeri d'Economia són:

- Les CA amb major renda per càpita són les que tenen dèficit fiscal i aquelles amb menor renda per càpita aporten menys.
- És el que cal esperar d'un sistema fiscal progressiu i d'una correcta redistribució de la renda a través de la despesa públic.
- Les quatre CA amb règim general que tenen major renda per càpita són les que més contribueixen.
- Les CA amb menor renda per càpita coincideixen amb les que obtenen superàvit fiscal.
- El sector públic estatal contribueix decisivament a una distribució de la renda personal i territorial més equitativa.

La Generalitat de Catalunya ha estimat el saldo fiscal de Catalunya amb l'Administració central segons el criteri de la càrrega-benefici per al període 2002-2009. En concret per l'any 2005 la Generalitat estima un dèficit fiscal del -7,4% del PIB de Catalunya, mentre que el Ministeri d'Economia i Hisenda dóna per al mateix any un dèficit fiscal inferior del -6,6% del PIB.

En conjunt, és de destacar que per als anys 2002-2009, sota el criteri de la càrrega-benefici, el saldo fiscal de Catalunya amb l'Administració central mostra un dèficit, en termes mitjans, del -5,5% del PIB de Catalunya. Els ingressos obtinguts a Catalunya signifiquen en termes mitjans el 19,2% de tots els ingressos de l'Administració central i Catalunya rebria, en termes mitjans, el 14,9% de la despesa territorialitzada de l'Administració central.

Aquestes dades mostren, per tant, que el dèficit fiscal de Catalunya amb l'Administració central apareix tant des de l'òptica del flux monetari com des de l'òptica del càrrega-benefici, si bé en aquest darrer cas el dèficit és significativament inferior, 2,4 punts percentuals inferior respecte del PIB català.

Aquesta diferència respon principalment a la diferent territorialització de la despesa de l'Administració central que fan els criteris del flux monetari i de la càrrega benefici. La despesa assignada a Catalunya segons aquest darrer criteri és en termes mitjans un 10,2% superior que amb el criteri del flux monetari.

Finalment, també és de destacar el fet que a partir del 2007 es redueix substancialment el dèficit fiscal de Catalunya, i l'any 2009 Catalunya passaria a tenir un superàvit fiscal amb l'Administració central del 2,1% del seu PIB.

Els resultats d'aquest dos darrers anys, com ja s'ha comentat, estan fortament condicionats pels efectes de la crisi econòmica i per l'important impacte a la baixa sobre la recaptació d'impostos de diferents mesures tributàries, i que tenen com a conseqüència un increment molt significatiu del dèficit públic del conjunt de l'Administració central.

TAULA-6. Balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central. Òptica càrrega-benefici. Resultats sense neutralitzar, 2002-2009

	Ingr.	Desp.	Superàvit/Dèficit Fiscal	Superàvit/Dèficit Fiscal per càpita	Superàvit/Dèficit Fiscal en % PIB	Pes ingr. sobre ingr. Adm. Central	Pes desp. sobre desp. Adm. Central	Ingr. per càpita	Desp. per càpita
2002	37.935	28.715	-9.220	-1.436	-6,7%	19,5%	14,4%	5.910	4.474
2003	39.687	30.666	-9.021	-1.374	-6,1%	19,4%	14,8%	6.045	4.671
2004	41.620	31.664	-9.956	-1.484	-6,3%	19,3%	14,6%	6.202	4.718
2005	46.460	33.831	-12.629	-1.841	-7,4%	19,4%	14,9%	6.772	4.931
2006	51.439	36.705	-14.734	-2.105	-8,0%	19,3%	15,1%	7.349	5.244
2007	56.063	39.771	-16.292	-2.274	-8,3%	19,2%	15,0%	7.823	5.550
2008	50.783	44.440	-6.343	-872	-3,1%	19,0%	15,0%	6.985	6.112
2009	45.184	49.199	4.015	551	2,1%	18,8%	15,3%	6.200	6.751
mitjana 2002-2009	**-**	**-**	**-**	**-**	**-5,5%**	**19,2%**	**14,9%**	**-**	**-**

Font: *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2009.* Departament d'Economia i Coneixement. Generalitat de Catalunya. Març de 2012 i *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central 2002-2005*. Grup de treball per a l'actualització de la Balança fiscal de Catalunya. Departament d'Economia i Finances. Generalitat de Catalunya. Juliol 2008.

De la mateixa manera que amb la metodologia d'imputació del flux monetari, els resultats de la balança fiscal de Catalunya també es poden corregir de l'efecte dels cicles econòmics, i per tant de l'existència de dèficit i superàvits en els comptes de l'Administració central.

La introducció d'aquesta correcció permet observar que en termes mitjans dels anys 2002-2009 el dèficit fiscal de Catalunya se situaria en el -6,1% del seu PIB.

TAULA-7. Balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central. Òptica càrrega-benefici. Resultats neutralitzat, 2002-2009

	Ingr.	Desp.	Superàvit/Dèficit Fiscal	Superàvit/Dèficit Fiscal per càpita	Superàvit/Dèficit Fiscal en % PIB
2002	38.940	28.715	-10.225	-1.593	-7,4%
2003	40.252	30.666	-9.586	-1.460	-6,5%
2004	41.786	31.664	-10.122	-1.508	-6,4%
2005	43.972	33.831	-10.141	-1.478	-6,0%
2006	47.025	36.705	-10.320	-1.474	-5,6%
2007	50.907	39.771	-11.136	-1.554	-5,6%
2008	56.300	44.440	-11.860	-1.631	-5,9%
2009	60.460	49.199	-11.261	-1.545	-5,8%
mitjana 2002-2009	**-**	**-**	**-**	**-**	**-6,1%**

Font: *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2009.* Departament d'Economia i Coneixement. Generalitat de Catalunya. Març de 2012 i *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central 2002-2005*. Grup de treball per a l'actualització de la Balança fiscal de Catalunya. Departament d'Economia i Finances. Generalitat de Catalunya. Juliol 2008.

3.4. L'equitat vertical en la despesa pública d'Espanya

Des de la perspectiva de l'equitat redistributiva que s'articula a través de l'acció de l'Administració central també s'ha plantejat la necessitat de valorar la seva equitat vertical. Aquest tipus d'anàlisi s'emmarca dins la literatura de la coresponsabilitat fiscal, i l'eficiència de la despesa dels nivells subcentrals de l'Administració pública. L'exercici responsable de la gestió dels recursos públics d'un determinat nivell de govern es pot valorar a través d'una correlació adequada entre la capacitat de decisió i gestió de la despesa d'aquest nivell de govern, amb el seu finançament i capacitat de gestió dels seus ingressos.

Una adequada correspondència entre el pes que dels ingressos de totes les administracions públiques recapta un determinat nivell de govern i el pes que de la despesa pública de totes les administracions està sota la seva responsabilitat permet un control més actiu de la ciutadania de l'acció del govern, en fer més transparent la relació entre les polítiques de despesa i les polítiques tributàries associades a l'acció pública d'aquell nivell de govern concret.

A la vegada, en la literatura sobre la coresponsabilitat fiscal també s'ha posat de manifest com per un nivell determinat de govern un finançament amb un pes excessiu de transferències pot generar ineficiències en la gestió de la despesa.

En el cas d'Espanya, cal a més tenir en compte que les despeses de les CA, lligades a competències d'un elevat caràcter social, com l'educació, la salut o els serveis d'atenció social, tenen una elevada elasticitat renda, per la qual cosa han crescut per sobre del creixement del PIB i de les despeses de l'Administració central, i per tant mantenen en aquest sentit una major rigidesa.

V. Molina, J. M. Mussons[8] en una anàlisi comparada a escala internacional per a l'any 2007 conclouen que dels vuit països analitzats amb una estructura federal (Alemanya, Austràlia, Àustria, Bèlgica, Canadà, Espanya, Estats Units i Suïssa):

La despesa del nivell intermedi de govern (les CA en el cas d'Espanya) en aquests vuit països de tall federal està molt vinculada a l'Estat del benestar. En termes competencials, el nivell intermedi (les CA en el cas d'Espanya) té, de mitjana, un pes determinant en àmbits com l'educació, la salut, l'ordre públic i seguretat; els assumptes econòmics; la salut; l'habitatge i serveis comunitaris, i l'oci, cultura i religió, si bé existeixen diferències molt notables en la distribució entre els països.

En el cas d'Espanya, més del 70% de la despesa dels governs intermedis, l'any 2007, es va destinar a polítiques de l'Estat del benestar, mentre que per al Govern central el pes d'aquesta despesa se situa just per sobre del 60%.

A més, a Espanya destaca la rellevància en el nivell intermedi de govern de la despesa vinculada a la salut i l'educació, que gairebé esdevé l'única administració competent en aquestes dues matèries. Les CA gestionen el 91,4% de la despesa en salut i pràcticament el 90% de la despesa en educació.

També destaquem el baix percentatge, 5%, que signifiquen les despeses generals, associades a despeses de funcionament i administració, dels nivell intermedi de govern en el cas d'Espanya, clarament per sota de la mitjana dels vuit països de tall federal analitzats.

En el següent quadre, extret de l'estudi de V. Molina i J.M. Mussons, es mostra el pes de la despesa de les funcions més rellevants del nivell de govern intermedi, aquelles que signifiquen més del 10% de la despesa d'aquest nivell de govern en qualsevol dels vuit països.

TAULA-8. Distribució de la despesa no financera del nivell intermedi de govern per funcions. Països de tall federal, 2007

	Despeses Generals	Ordre públic i seguretat	Assumptes econòmics	Salut	Educació	Protecció social	Resta	Total
Alemanya	26,3	9,0	10,3	1,3	25,0	23,5	4,5	100,0
Austràlia	7,6	10,1	17,4	25,1	25,1	6,7	7,9	100,0
Àustria	13,7	0,6	15,4	25,2	19,3	19,8	6,1	100,0
Bèlgica	15,9	0,2	18,3	1,2	38,2	17,3	8,9	100,0
Canadà	9,7	3,4	9,0	33,3	24,2	17,3	3,1	100,0
Espanya	**5,0**	**2,7**	**14,1**	**37,3**	**28,4**	**5,8**	**6,7**	**100,0**
Estats Units	12,0	9,9	15,1	20,9	32,6	5,7	3,8	100,0
Suïssa	11,3	7,9	14,7	18,7	24,9	18,8	3,7	100,0
Mitjana aritmètica	**12,7**	**5,5**	**14,3**	**20,4**	**27,2**	**14,3**	**5,6**	**100,0**
Desviació estàndard	6,5	4,2	3,2	13,3	5,8	7,2	2,2	
Coeficient de variació	51,1	76,5	22,4	65,1	21,4	49,9	38,5	

Unitats: percentatges.
Font: V. Molina i J. M. Mussons, *Els governs intermedis, autonomia, solidaritat i competències des de l'experiència comparada*. Papers de treball, núm. 14/2010. Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya.

[8] V. Molina i J. M. Mussons, *Els governs intermedis, autonomia, solidaritat i competències des de l'experiència comparada*. Papers de treball, núm. 14/2010. Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya.

L'elaboració dels Comptes Nacionals per sectors institucionals publicats per l'INE permet una primera aproximació a la distribució del conjunt d'ingressos i despeses no financers consolidats[9] que fan les diferents administracions analitzades des de la perspectiva del criteri del flux monetari.

L'any 2010 l'Administració central disposa del 70% dels ingressos no financers consolidats mentre que executa el 52% de la despesa pública consolidada. Les CA amb el 19,1% dels ingressos executen el 34,6% de la despesa pública, mentre que les Corporacions locals disposen del 10,9% dels ingressos i executen el 13,4% de la despesa.

En termes generals s'observa que en el conjunt dels anys 2000-2010, el desequilibri més important entre ingressos i despeses és el que mantenen l'Estat i els seus organismes, amb uns ingressos significativament per sobre de la despesa consolidada que finalment realitza, i les CA amb una responsabilitat de la despesa consolidada significativament més elevada que el percentatge d'ingressos consolidats de què disposen.

TAULA-9. Distribució dels ingressos no financers consolidats del sector públic per sectors institucionals. Espanya, 2000-2010

	Estat i els seus organismes	Administracions de la Seguretat Social	Administració central	Comunitats autònomes	Corporacions locals	Total
2000	49,1%	30,9%	80,0%	9,5%	10,5%	240.869
2001	48,9%	31,4%	80,3%	9,5%	10,2%	259.327
2002	39,8%	30,9%	70,8%	19,2%	10,0%	282.019
2003	37,4%	31,4%	68,8%	21,3%	9,9%	297.884
2004	36,9%	30,8%	67,8%	22,1%	10,1%	326.097
2005	37,4%	30,0%	67,4%	22,4%	10,2%	361.005
2006	38,1%	29,4%	67,5%	22,3%	10,2%	401.304
2007	38,6%	29,4%	67,9%	21,8%	10,2%	433.209
2008	33,5%	33,0%	66,5%	22,8%	10,7%	402.078
2009	29,8%	34,9%	64,7%	24,2%	11,1%	367.661
2010	36,6%	33,4%	70,0%	19,1%	10,9%	381.427

Unitats: percentatges i milions d'euros.
Nota: 2008, 2009 i 2010 dades provisionals.
Font. Comptabilitat Nacional d'Espanya Base 2008. Comptes del sector administracions públiques i els seus subsectors. INE.

[9] Ingressos i despeses nets de les transferències que tenen lloc entre els diferents nivells administratius en què s'organitza l'Estat. Pel costat dels ingressos, per a cada nivell de govern, es resten els ingressos que provenen de transferències d'altres administracions públiques i que per tant no està sota la seva responsabilitat directa la seva recaptació davant els ciutadans o agents econòmics. Pel costat de la despesa, per a cada nivell de govern, es resten les despeses que en forma de transferència trasllada a altres administracions públiques, i que per tant, no formarien part de la seva responsabilitat directa de gestió pel que fa a pagaments o despesa sobre la ciutadania o agents econòmics.

TAULA-10. Distribució de la despesa pública consolidada per sectors institucionals. Espanya, 2000-2010

	Estat i els seus organismes	Administracions de la Seguretat Social	Administració central	Comunitats autònomes	Corporacions locals	Total
2000	27,0%	33,1%	60,1%	28,0%	12,0%	246.890
2001	25,1%	33,2%	58,3%	28,9%	12,8%	263.036
2002	24,4%	30,3%	54,7%	32,3%	13,0%	283.741
2003	23,6%	29,2%	52,8%	33,9%	13,3%	300.783
2004	24,4%	28,8%	53,2%	34,2%	12,5%	327.161
2005	22,4%	28,9%	51,3%	35,7%	13,0%	349.501
2006	22,2%	28,5%	50,7%	35,9%	13,4%	377.958
2007	21,7%	28,3%	50,0%	35,9%	14,1%	412.963
2008	21,4%	28,6%	50,0%	36,4%	13,6%	450.948
2009	20,7%	29,7%	50,4%	35,7%	13,8%	484.759
2010	20,4%	31,6%	52,0%	34,6%	13,4%	479.645

Unitats: percentatge i milions d'euros.
Nota: 2008, 2009 i 2010 dades provisionals.Font. Comptabilitat Nacional d'Espanya Base 2008. Comptes del sector administracions públiques i els seus subsectors. INE.

En una perspectiva comparada internacional, països com Alemanya, Àustria, Suïssa, o Canadà, amb estructures territorials de tall federal comparables a la d'Espanya mostren per al període, 1995-2010, un major equilibri en el finançament del diferents nivells de govern.

En aquest grup de països l'estructura d'ingressos i despeses consolidades entre nivells de govern s'ha mantingut relativament constant al llarg dels darrers setze anys, 1995-2010, si bé destaca el cas d'Espanya pel fet d'incrementar el pes de la despesa en el nivell intermedi de govern, corresponent a les CA, en detriment del pes de l'Administració central.

En els cinc països l'Administració central té assignats un pes dels ingressos consolidats per sobre del pes de la despesa consolidada sota la seva responsabilitat directa. Aquesta característica també es manté relativament estable al llarg del temps, si bé destaca el fet que a Espanya aquest diferencial de pesos entre ingressos i despeses de l'Administració central és significativament més elevat, de 17,1 punts percentuals, mentre que en la resta dels quatre països no supera els 10 punts percentuals.

La contrapartida d'aquesta característica és, excepte en el cas alemany, el desequilibri entre el pes dels ingressos i el pes de les depeses dels dos nivells subcentrals de govern. De nou destaca Espanya per tenir en el nivell intermedi de govern, les CA, el desequilibri més elevat, amb un percentatge dels ingressos consolidats 14,6 punts percentuals per sota del pes de la despesa consolidada que aquest nivell de govern té sota la seva responsabilitat directa. En el cas d'Àustria, Suïssa i Canadà aquest diferencial és d'una magnitud significativament inferior, propera a la meitat en el cas d'Àustria i Suïssa, i de 1,8 punts percentuals en el cas de Canadà. I a Alemanya el nivell intermedi de govern té un percentatge d'ingressos superior al percentatge de despesa consolidada.

L'Administració local també mostra en els cinc països un pes menor dels ingressos consolidats que de les despeses consolidades. En el cas d'Espanya, Àustria i Suïssa aquest desequilibri és clarament inferior que aquell que mostra el del nivell intermedi de govern. Mentre que en el cas d'Alemanya i Canadà el desequilibri entre el pes dels ingressos i les despeses consolidades és superior que el que tenen els seus nivells de govern intermedis (els länds i els Estats). Però en cap cas superior al que experimenten les CA a Espanya.

França, Itàlia i el Regne Unit tenen una estructura administrativa organitzada en dos nivells de govern, el Central i l'Administració local, el percentatge d'ingressos i despeses consolidades que es reparteixen aquests dos nivells de govern també s'ha mantingut relativament estable al llarg d'aquests setze anys, 1995-2010. Els tres països tenen un pes més elevat tant dels ingressos com de les despeses consolidades del nivell central de govern.

En el cas de França i Itàlia, especialment en el primer cas, mantenen un desequilibri més reduït entre els pes dels ingressos i la despesa sota la responsabilitat de cada un dels nivells d'administració comparat amb la situació d'Espanya. Mentre que en el cas del Regne Unit aquest desequilibri és més elevat.

TAULA-11. Distribució dels ingressos i despeses consolidades per sectors institucionals. Comparativa internacional, mitjana 1995-2010

	Espanya	Alemanya	Àustria	Suïssa	Canadà	França	Itàlia	Regne Unit
Ingressos consolidats	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**
Central	73,7%	65,8%	76,3%	53,6%	47,0%	85,4%	83,1%	91,0%
State	16,0%	23,1%	9,7%	26,2%	42,0%	-	-	-
Local	10,3%	11,1%	14,0%	20,2%	11,0%	14,6%	16,9%	9,0%
Despeses consolidades	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**
Central	56,6%	62,8%	68,8%	45,5%	37,5%	81,0%	70,3%	71,9%
State	30,6%	21,9%	16,3%	33,4%	43,8%	-	-	-
Local	12,8%	15,3%	14,9%	21,0%	18,7%	19,0%	29,7%	28,1%
Ingressos menys Despeses								
Central	17,1%	3,0%	7,5%	8,1%	9,5%	4,4%	12,8%	19,1%
State	-14,6%	1,2%	-6,6%	-7,2%	-1,8%	-	-	-
Local	-2,5%	-4,1%	-0,9%	-0,8%	-7,7%	-4,4%	-12,8%	-19,1%

Unitats: percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

TAULA-12. Distribució dels ingressos i despeses consolidades per sectors institucionals. Comparativa internacional, mitjana 2002-2010

	Espanya	Alemanya	Àustria	Suïssa	Canadà	França	Itàlia	Regne Unit
Ingressos consolidats	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**
Central	68,0%	65,6%	77,6%	53,3%	46,7%	84,8%	81,4%	90,5%
State	21,6%	23,2%	9,5%	27,0%	42,4%	-	-	-
Local	10,3%	11,2%	12,9%	19,7%	10,9%	15,2%	18,6%	9,5%
Despeses consolidades	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**
Central	51,8%	62,6%	69,4%	45,0%	35,7%	80,1%	68,6%	71,5%
State	34,9%	22,0%	16,8%	34,7%	45,3%	-	-	-
Local	13,3%	15,4%	13,9%	20,4%	19,0%	19,9%	31,4%	28,5%
Ingressos menys Despeses								
Central	16,2%	3,0%	8,2%	8,3%	11,1%	4,7%	12,8%	19,0%
State	-13,2%	1,2%	-7,3%	-7,7%	-2,9%	-	-	-
Local	-3,0%	-4,2%	-0,9%	-0,6%	-8,2%	-4,7%	-12,8%	-19,0%

Unitats: percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

3.5. Incidència institucional en els saldos fiscals i incidència de les partides d'ingressos i despeses sobre els saldo fiscals. Catalunya 2002-2009

Els saldos fiscals són quantitats representatives de la incidència territorial d'un conjunt de polítiques de despesa i ingrés. Són el resultat d'uns supòsits d'incidència hipotèticament representatius de l'estructura socioeconòmica del país, i de les decisions públiques adoptades sobre, entre altres:

- Els tributs i els seus tipus impositius. Un major pes dels impostos directes i una major progressivitat en els tipus fa que incrementin els saldos fiscals negatius dels territoris més rics i millori el saldo fiscal positiu dels territoris més pobres.
- Els sistemes públics de pensions i prestacions.
- Els sistemes de finançament dels governs autonòmics i locals.
- Les polítiques sectorials de despesa de l'Administració central .

Una primera aproximació per explicar el resultat dels saldos fiscals és la descomposició d'aquests en funció del seu origen institucional.

- Administració central i els seus organismes autònoms
- Seguretat social i els seus organismes autònoms.
- Relacions amb la UE.
- Empreses públiques.

Una segona aproximació és explicar la incidència de les diferents partides de despesa i ingrés en el saldo fiscal a través de calcular una desviació per a cada territori respecte de la mitjana espanyola de la despesa per càpita i l'ingrés per càpita de cada tipus de despesa i d'ingrés. S'estima l'impacte que té cada partida de despesa i d'ingrés en les diferències respecte la mitjana espanyola de saldo per càpita expressant el pes relatiu que té aquesta en el saldo per habitant. L'objectiu és determinar quin pes tenen en el saldo fiscal diferents funcions o conceptes de despesa i d'ingrés.

Així L. A. Hierro[10] arriba a les següents conclusions en una anàlisi de les balances fiscals de l'economia espanyola per a l'any 1996:

- Les diferències de saldo fiscal per càpita respecte la mitjana espanyola dels diferents territoris (o CA) s'expliquen principalment per les diferències respecte les mitjanes per càpita dels ingressos. Mentre que les diferències de la despesa per càpita respecte de la mitjana de cada territori són en general bastant reduïdes. Així per exemple, Catalunya té 820,18 euros per càpita més de dèficit fiscal que el conjunt d'Espanya, que s'explica pràcticament tot per la diferència d'ingressos per càpita, ja que l'Administració central recapta de Catalunya 828,82 euros per càpita més que la mitjana de recaptació de totes les CA, mentre que a Catalunya, l'Administració central, es gasta 8,79 euros per càpita més que la mitjana de totes les CA.
- Per institucions, és l'actuació de l'Administració de l'Estat la que explica en major part la forma dels saldos relatius per càpita totals. Tot i que en general quan una CA té un saldo fiscal per càpita negatiu també el tenen totes les institucions que el composen.
- Si dins de cada administració fem la segregació d'ingressos i despeses, s'observa que són els ingressos per càpita de l'Administració de l'Estat el component principal que explica les diferències relatives de saldos totals per càpita de les diferents CA.

[10] L.A. Hierro, D. Patiño, i P. Atienza. "Un análisis de las diferencias territoriales en los saldos de las balanzas fiscales y de sus posibilidades de corrección". *Revista de Estudios Regionales,* núm. 83, (2008), p. 79-109.

- S'observa també que l'Administració de la Seguretat Social no fa una aportació significativa a la diferència de saldos fiscals per càpita de les CA. Ja que en general s'observa que els ingressos per càpita i les despeses per càpita tenen unes aportacions al saldo fiscal de la SS de signe contrari. Les comunitats amb saldo fiscal per càpita negatiu de la SS, suporten una càrrega de cotitzacions per sobre de la mitjana estatal, mentre que reben una despesa per càpita en SS per sobre de la mitjana espanyola. I les CA amb superàvit fiscal per càpita al revés, paguen en termes per càpita menys que la mitjana, i reben en termes per càpita menys que la mitjana.
- Pel que fa a la UE el saldo de la UE no fa una aportació clara al saldo fiscal total.
- Per tipus d'ingrés i despesa, a Catalunya el saldo fiscal negatiu s'explica per la banda dels ingressos per càpita, que fa unes aportacions per sobre de la mitjana. Especialment això és així en el cas de la tributació directa, en les cotitzacions socials i en els impostos indirectes. Mentre que les despeses de l'Estat fan el dèficit del saldo relatiu més petit, ja que en general rep més despesa per càpita en els diferents programes que la mitjana de CA. Especialment això és així en la funció de despesa d'"Assumptes i Serveis de la Seguretat Social i Assistència social".

Factors socioeconòmics determinants dels saldos fiscals:

- En general s'observa una forta relació entre la despesa imputada en les diferents CA i la població.
- En general també s'observa una relació negativa entre el saldo per càpita de cada CA i el PIB per càpita de les CA, mostrant que el sistema atorga una certa progressivitat en el comportament del saldos fiscals.
- Així en general es pot dir que la incidència de la despesa es fa d'acord amb la població mentre que la incidència dels ingressos es fa d'acord amb la producció. La política de despesa tendeix a agafar la població com a indicador de les necessitats i la política d'ingressos tendeix a agafar la producció com indicador de la capacitat tributària. Aquestes correlacions són més fortes en el cas de l'Administració de l'Estat, mentre que es difuminen més en el cas de la Seguretat Social i la UE. En el cas de la Seguretat Social la relació es fa més clara si posem la població de més de 65 anys, mentre que en el cas de la UE quan posem el VAB del sector agrícola com a indicadors de necessitat, derivat de la importància de les transferències de la UE associades a la Política Agrària Comú.
- Aquestes correlacions, amb població i PIB, ens fan veure que hi ha una certa limitació alhora de corregir aquests saldos fiscals.

El saldo fiscal relatiu en termes per càpita de Catalunya en relació amb la mitjana de CA. 2002-2009

En aquesta secció es presenta una descripció del saldo fiscal de Catalunya amb l'Administració central d'acord amb les institucions que la conformen, i per les fons d'ingrés i les funcions de despesa associats a aquests fluxos fiscals, expressat en termes per càpita i en relació amb la mitjana del conjunt de CA. S'analitza si Catalunya està millor o pitjor tractada en termes per càpita que la mitjana de CA[11].

Aquest tipus d'anàlisi, aplicat al conjunt de CA, és equivalent a neutralitzar els efectes del dèficit o superàvit de l'Administració central, en el sentit que la suma dels saldos fiscals relatius, al estar

[11] Per a una descripció metodològica d'aquest tipus d'anàlisi es pot consultar: A. de la Fuente, *Un poco de aritmética territorial: anatomía de una balanza fiscal para las regiones españolas. Instituo de Análisis Económico* (CSIC). Novembre 2000. O també L. A. Hierro, D. Patiño, i P. Atienza. "Un análisis de las diferencias territoriales en los saldos de las balanzas fiscales y de sus posibilidades de corrección". *Revista de EstudIos Regionales,* núm. 83, (2008), p. 79-109.

expressats en relació amb la mitjana, és igual zero, i això coincideix amb el concepte de saldo fiscal neutralitzat, o amb pressupost equilibrat, si es calcula imputant el dèficit públic agregat a les diferents CA en funció de la seva població relativa.

En la mesura que l'objectiu de l'anàlisi és obtenir una mesura d'equitat distributiva s'utilitzen les imputacions d'ingressos i despeses dels fluxos fiscals de Catalunya calculats des de l'òptica del flux benefici.

Catalunya fa en aquest darrer període, una aportació neta a l'Administració central de 1.504 euros més per habitant que aquella que fan el conjunt de CA. Entre els anys 2002-2009 les aportacions relatives per càpita de Catalunya han oscil•lat al voltant d'aquest valor i només l'any 2009 es constata una reducció significativa d'aquest diferencial fins als 1.215 euros per habitant. Any en què Catalunya passa a tenir un superàvit fiscal amb l'Administració Central de 551 euros per habitant i el conjunt de CA passen a tenir, en mitjana, un superàvit fiscal de 1.766 euros per habitant, com a conseqüència de la caiguda dels ingressos tributaris en el conjunt d'Espanya provocada per la greu crisi econòmica.

Així mateix, es constata que l'aportació de Catalunya a aquest equilibri territorial, des d'una perspectiva de la seva composició institucional, es canalitza principalment a través dels fluxos fiscals de Catalunya amb l'Estat. Mesurat en termes per càpita i en relació amb el saldo fiscal mitjà per càpita de totes les CA, la relació amb l'Estat significa, en els anys 2002-2009, pràcticament el 80% del saldo fiscal relatiu per càpita de Catalunya amb tota l'Administració central, mentre que la relació amb l'Administració de la Seguretat Social aportaria el 18,5% d'aquest saldo relatiu. Pel que fa a les relacions de Catalunya, per una part amb els organismes autònoms de l'Estat i els seus ens públics, i per una altra amb les empreses públiques (principalment AENA i Ports de l'Estat), Catalunya manté un saldo fiscal per càpita positiu en els dos casos, si bé en el primer cas rep recursos nets per càpita per sota del saldo fiscal positiu mitjà del conjunt de CA, i en el segon cas ho fa per sobre d'aquesta mitjana, amb un efecte conjunt que pràcticament es compensa.

És també rellevant constatar que el diferencial d'aportació neta de recursos per càpita que fa Catalunya, és conseqüència principalment del diferencial d'ingressos per càpita que l'Administració central obté de Catalunya en relació amb aquells que obté del conjunt de CA. Els ingressos, en els anys 2002-2009, han aportat de mitjana el 78,6% del signe del saldo fiscal relatiu per habitant de Catalunya. Tot i així, la despesa rebuda per Catalunya de l'Administració central aporta de mitjana en aquest mateix període el 21,6% restant d'aquest saldo relatiu. Catalunya ha estat així, una contribuent neta a l'equilibri territorial no només pel fet que, i d'acord amb la seva major renda relativa, ha aportat majors ingressos per càpita que el conjunt de CA, sinó també perquè ha rebut una despesa per càpita de l'Administració central inferior a la mitjana. Aquest resultat contrasta amb algunes anàlisis prèvies que situaven la contribució neta de Catalunya estrictament en l'àmbit dels ingressos, mentre que la despesa rebuda per càpita se situava per sobre de la mitjana.

TAULA-13. Saldo fiscal relatiu per càpita de Catalunya per sectors institucionals. Òptica càrrega-benefici, 2002-2009

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2002-2009
Total saldo relatiu per càpita	**-1.561**	**-1.442**	**-1.501**	**-1.542**	**-1.586**	**-1.675**	**-1.510**	**-1.215**	**-1.504**
Ingressos. Aportació al saldo	-1.199	-1.174	-1.138	-1.245	-1.299	-1.312	-1.113	-976	-1.182
Despeses. Aportació al saldo	-362	-269	-364	-298	-287	-363	-397	-239	-322
Estat saldo relatiu	**-1.122**	**-1.122**	**-1.214**	**-1.279**	**-1.286**	**-1.357**	**-1.193**	**-957**	**-1.191**
Ingressos. Aportació al saldo	-684	-676	-642	-707	-761	-778	-571	-449	-659
Despeses. Aportació al saldo	-438	-447	-572	-572	-525	-579	-623	-508	-533
OA i Ens públics saldo relatiu	**-137**	**-137**	**-132**	**-118**	**-96**	**-104**	**-108**	**-103**	**-117**
Ingressos. Aportació al saldo	4	4	5	5	2	3	4	5	4
Despeses. Aportació al saldo	-141	-141	-137	-123	-98	-107	-111	-108	-121
Empreses públiques[1] saldo relatiu	**61**	**75**	**82**	**102**	**90**	**75**	**77**	**91**	**82**
Ingressos. Aportació al saldo	-23	-5	-6	-34	-15	-19	-16	-17	-17
Despeses. Aportació al saldo	84	80	88	136	105	94	93	108	99
Seguretat Social saldo relatiu	**-364**	**-258**	**-237**	**-247**	**-294**	**-289**	**-286**	**-246**	**-278**
Ingressos. Aportació al saldo	-497	-497	-494	-508	-525	-518	-530	-515	-510
Despeses. Aportació al saldo	133	239	257	261	230	229	244	268	233

Unitats: euros per habitant.
(1) Empreses públiques, que no formen part del sector Administració central segons SEC-95, i que contribueixen a incrementar significativament l'estoc de capital públic: ADIF, la Societat Estatal de Gestió Immobiliària del Patrimoni, les societats d'aigües dependents del Ministeri de Medi Ambient, AENA i Ports de l'Estat.
Font: elaboració pròpia a partir de *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2009.* Departament d'Economia i Coneixement. Generalitat de Catalunya. Març de 2012 i *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central 2002-2005*. Grup de treball per a l'actualització de la Balança fiscal de Catalunya. Departament d'Economia i Finances. Generalitat de Catalunya. Juliol 2008.

Des de la vessant dels ingressos, en aquest període, Catalunya aporta anualment 1.182 euros per habitant més que la mitjana de CA als ingressos de l'Administració central. Els impostos directes (especialment l'impost sobre la renda de les persones físiques i en menor mesura l'impost de societats) pagats a l'Estat i les cotitzacions socials pagades a l'Administració de la Seguretat Social són els principals components d'ingressos que expliquen la major contribució relativa per càpita de Catalunya, amb una aportació de 484 euros més per habitant i 504 euros més per habitant, respectivament, que l'aportació mitjana de les CA. Es recull així, l'efecte d'una tributació progressiva sobre un territori amb una renda per càpita relativa més elevada. De la resta d'ingressos, destaca també l'aportació que fa l'IVA al saldo relatiu, amb 152 euros més per habitant que la mitjana de CA.

TAULA-14. Saldo fiscal relatiu per càpita de Catalunya per sectors institucionals (Total saldo relatiu per càpita=100). Òptica càrrega-benefici, 2002-2009

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2002-2009
Total saldo relatiu per càpita	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**
Ingressos. Aportació al saldo	76,8%	81,4%	75,8%	80,7%	81,9%	78,3%	73,7%	80,3%	78,6%
Despeses. Aportació al saldo	23,2%	18,6%	24,2%	19,3%	18,1%	21,7%	26,3%	19,7%	21,4%
Estat saldo relatiu	**71,8%**	**77,8%**	**80,9%**	**83,0%**	**81,1%**	**81,0%**	**79,0%**	**78,8%**	**79,2%**
Ingressos. Aportació al saldo	43,8%	46,9%	42,8%	45,9%	48,0%	46,5%	37,8%	37,0%	43,6%
Despeses. Aportació al saldo	28,0%	31,0%	38,1%	37,1%	33,1%	34,6%	41,2%	41,8%	35,6%
OA i Ens públics saldo relatiu	**8,8%**	**9,5%**	**8,8%**	**7,6%**	**6,0%**	**6,2%**	**7,1%**	**8,5%**	**7,8%**
Ingressos. Aportació al saldo	-0,3%	-0,3%	-0,3%	-0,3%	-0,1%	-0,2%	-0,2%	-0,4%	-0,3%
Despeses. Aportació al saldo	9,1%	9,8%	9,1%	8,0%	6,2%	6,4%	7,4%	8,9%	8,1%
Empreses públiques[1] saldo relatiu	**-3,9%**	**-5,2%**	**-5,5%**	**-6,6%**	**-5,7%**	**-4,5%**	**-5,1%**	**-7,5%**	**-5,5%**
Ingressos. Aportació al saldo	1,5%	0,4%	0,4%	2,2%	1,0%	1,1%	1,1%	1,4%	1,1%
Despeses. Aportació al saldo	-5,4%	-5,6%	-5,9%	-8,8%	-6,6%	-5,6%	-6,2%	-8,9%	-6,6%
Seguretat Social saldo relatiu	**23,3%**	**17,9%**	**15,8%**	**16,0%**	**18,6%**	**17,3%**	**19,0%**	**20,3%**	**18,5%**
Ingressos. Aportació al saldo	31,8%	34,4%	32,9%	32,9%	33,1%	30,9%	35,1%	42,3%	34,2%
Despeses. Aportació al saldo	-8,5%	-16,6%	-17,1%	-16,9%	-14,5%	-13,7%	-16,1%	-22,1%	-15,7%

Unitats: percentatges.
(1) Empreses públiques, que no formen part del sector Administració central segons SEC-95, i que contribueixen a incrementar significativament l'estoc de capital públic: ADIF, la Societat Estatal de Gestió Immobiliària del Patrimoni, les societats d'aigües dependents del Ministeri de Medi Ambient, AENA i Ports de l'Estat.
Font: elaboració pròpia a partir de *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2009.* Departament d'Economia i Coneixement. Generalitat de Catalunya. Març de 2012 i Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central 2002-2005. Grup de treball per a l'actualització de la Balança fiscal de Catalunya. Departament d'Economia i Finances. Generalitat de Catalunya. Juliol 2008.

TAULA-15. Aportacions al saldo fiscal relatiu per càpita de Catalunya de les fonts d'ingressos i per àmbits institucionals. Òptica càrrega-benefici, 2002-2009

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2002-2009	2002-2009
Total ingressos Adm. Central	**1.199**	**1.174**	**1.138**	**1.245**	**1.299**	**1.312**	**1.113**	**976**	**1.182**	**100,0%**
Ingressos Estat	**684**	**676**	**642**	**707**	**761**	**778**	**571**	**449**	**659**	**55,7%**
IRPF	378	372	315	349	390	432	357	262	357	30,2%
Impost de societats	155	150	171	200	225	249	153	116	177	15,0%
IVA	159	160	167	175	181	163	123	89	152	12,9%
Impostos especials	57	49	48	45	42	45	46	39	46	3,9%
Resta	-64	-55	-59	-61	-77	-111	-108	-57	-74	-6,3%
Ingressos OA i ens públic	**-4**	**-4**	**-5**	**-5**	**-2**	**-3**	**-4**	**-5**	**-4**	**-0,3%**
Ingressos empreses públiques[1]	**23**	**5**	**6**	**34**	**15**	**19**	**16**	**17**	**17**	**1,4%**
Ingressos SS	**497**	**497**	**494**	**508**	**525**	**518**	**530**	**515**	**510**	**43,2%**
Ingressos per cotitzacions	490	489	486	502	517	513	524	508	504	42,6%
Altres	7	8	7	6	8	6	6	6	7	0,6%

Unitats: euros per habitant i percentatges.
(1) Empreses públiques que no formen part del sector Administració central segons SEC-95, i que contribueixen a incrementar significativament l'estoc de capital públic. Inclou els ingressos d'explotació d'AENA i Ports de l'Estat.
Font: elaboració pròpia a partir de *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2009.* Departament d'Economia i Coneixement. Generalitat de Catalunya. Març de 2012 i *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central 2002-2005*. Grup de treball per a l'actualització de la Balança fiscal de Catalunya. Departament d'Economia i Finances. Generalitat de Catalunya. Juliol 2008.

TAULA-16. Aportacions al saldo fiscal relatiu per càpita de Catalunya de les fonts d'ingressos i de l'Estat. Òptica càrrega-benefici, 2002-2009

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2002-2009	2002-2009
Ingressos de l'Estat a Catalunya	**684**	**676**	**642**	**707**	**761**	**778**	**571**	**449**	**659**	**100,0%**
Impostos directes	**494**	**488**	**442**	**506**	**570**	**614**	**447**	**314**	**484**	**73,5%**
IRPF	378	372	315	349	390	432	357	262	357	54,2%
I. societats	155	150	171	200	225	249	153	116	177	26,9%
I. renda no residents	-28	-23	-33	-31	-34	-55	-51	-51	-38	-5,8%
I. patrimoni	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	0	-1	-0,1%
Quotes de drets passius	-9	-10	-10	-10	-9	-10	-10	-10	-10	-1,5%
Altres	0	0	0	-1	-1	-2	-1	-2	-1	-0,1%
Impostos indirectes	**222**	**218**	**227**	**234**	**232**	**217**	**178**	**136**	**208**	**31,6%**
IVA	159	160	167	175	181	163	123	89	152	23,1%
I. especials	57	49	48	45	42	45	46	39	46	7,0%
I. alcohol i begudes derivades	4	3	3	3	3	3	2	2	3	0,4%
I. cervesa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,1%
I. productes intermedis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%
I. hidrocarburs	32	26	23	18	14	13	8	13	18	2,8%
I. labors del tabac	16	17	22	25	24	28	36	23	24	3,6%
I. Determinats Mitjans Transport	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%
I. electricitat	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0,0%
I. sobre primes d'assegurances	5	5	6	6	6	6	6	5	6	0,8%
Tràfic exterior	5	5	6	7	3	3	3	3	5	0,7%
Cotització i exacció de sucre	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0%
Altres	-3	-2	0	1	0	0	0	0	-1	-0,1%
Taxes i altres ingressos	**20**	**22**	**25**	**22**	**16**	**15**	**24**	**44**	**24**	**3,6%**
Transf. corrents i de capital	**-53**	**-53**	**-52**	**-54**	**-57**	**-68**	**-78**	**-45**	**-57**	**-8,7%**
Transferències corrents	-52	-52	-51	-52	-56	-67	-78	-45	-57	-8,6%
Transferències de capital	0	-1	-1	-2	0	0	0	0	-1	-0,1%

Unitats: euros per habitant i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2009.* Departament d'Economia i Coneixement. Generalitat de Catalunya. Març de 2012 i *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central 2002-2005.* Grup de treball per a l'actualització de la Balança fiscal de Catalunya. Departament d'Economia i Finances. Generalitat de Catalunya. Juliol 2008

Pel que fa a la despesa, en aquest mateix període, Catalunya rep anualment 322 euros menys per càpita que el conjunt de CA. Les despeses de l'Estat, i en menor mesura la dels seus organismes autònoms i ens públics, expliquen el diferencial negatiu de despesa per càpita de l'Administració central a Catalunya. Mentre que tant l'Administració de la Seguretat Social com les empreses públiques[12] fan una despesa per càpita a Catalunya superior a aquella que rep el conjunt de CA.

[12] Empreses públiques, que no formen part del sector Administració central segons SEC-95, i que contribueixen a incrementar significativament l'estoc de capital públic. Inclou les despeses d'inversió d'ADIF, la Societat Estatal de Gestió Immobiliària del Patrimoni, les societats d'aigües dependents del Ministeri de Medi Ambient, AENA i Ports de l'Estat.

TAULA-17. Aportacions al saldo fiscal relatiu per càpita de Catalunya de les funcions de despesa i per àmbits institucionals. Òptica càrrega-benefici, 2002-2009

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2002-2009	2002-2009
Total despeses Adm. Central	**-362**	**-269**	**-364**	**-298**	**-287**	**-363**	**-397**	**-239**	**-322**	**100,0%**
Despeses Estat	**-438**	**-447**	**-572**	**-572**	**-525**	**-579**	**-623**	**-508**	**-533**	**165,3%**
Finançament autonòmic	-232	-251	-327	-339	-358	-398	-421	-214	-317	98,5%
Finançament local	51	68	58	61	117	112	101	104	84	-26,1%
Infraestructures de transport	-9	-6	-15	-19	-16	-22	-7	-12	-13	4,1%
Carreteres	-11	-5	-16	-21	-21	-21	-8	-15	-15	4,6%
Ferrocarrils	2	0	0	2	6	-1	2	3	2	-0,5%
Defensa	-2	-2	-15	-2	-8	5	-5	-3	-4	1,2%
Pensions classes passives	-66	-71	-75	-81	-87	-92	-95	-142	-89	27,5%
Interessos deute	-60	-64	-57	-56	-88	-82	-88	-96	-74	22,9%
Resta	-120	-122	-141	-136	-85	-102	-109	-144	-120	37,2%
Despeses OA i ens públics	**-141**	**-141**	**-137**	**-123**	**-98**	**-107**	**-111**	**-108**	**-121**	**37,5%**
Inversió Empreses públiques[1]	**84**	**80**	**88**	**136**	**105**	**94**	**93**	**108**	**99**	**-30,6%**
ADIF	77	67	71	105	75	75	85	90	81	-25,1%
Aena	3	3	8	12	26	49	47	34	23	-7,0%
Ports de l'Estat	1	6	6	12	10	0	-1	-3	4	-1,2%
SEITTSA	0	0	0	0	0	-14	-14	-4	-4	1,3%
Altres	3	4	4	6	-5	-16	-23	-9	-5	1,4%
Despeses SS	**133**	**239**	**257**	**261**	**230**	**229**	**244**	**268**	**233**	**-72,2%**
Pensions	223	229	236	242	253	264	280	308	254	-78,9%
Altres	-90	10	21	20	-23	-35	-37	-40	-22	6,8%

Unitats: euros per habitant i percentatges.
(1) Empreses públiques, que no formen part del sector Administració central segons SEC-95, i que contribueixen a incrementar significativament l'estoc de capital públic. Inclou les despeses d'inversió d'ADIF, la Societat Estatal de Gestió Immobiliària del Patrimoni, les societats d'aigües dependents del Ministeri de Medi Ambient, AENA i Ports de l'Estat.
Font: elaboració pròpia a partir de *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2009.* Departament d'Economia i Coneixement. Generalitat de Catalunya. Març de 2012 i *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central 2002-2005*. Grup de treball per a l'actualització de la Balança fiscal de Catalunya. Departament d'Economia i Finances. Generalitat de Catalunya. Juliol 2008.

Entre les despeses de l'Estat, i per al període 2006-2009 les transferències associades al model de finançament autonòmic són el principal component en què la despesa per càpita de l'Estat se situa diferencialment per sota que la del conjunt de CA. Es posa de manifest així la contribució de Catalunya a l'equilibri territorial a través del sistema de finançament autonòmic.

TAULA-18. Aportacions al saldo fiscal relatiu per càpita de Catalunya de les funcions de despesa de l'Estat. Òptica càrrega-benefici, 2006-2009

	2006	2007	2008	2009	2006-2009	2006-2009
Total despeses Estat	**-525**	**-579**	**-623**	**-508**	**-558**	**100,0%**
Serveis públics bàsics	**-69**	**-72**	**-79**	**-142**	**-90**	**16,2%**
Justícia	0	0	0	0	0	0,0%
Defensa	1	0	0	1	1	-0,1%
Seguretat ciutadana i institucions penitenciàries	-70	-71	-79	-144	-91	16,3%
Política exterior	0	0	0	0	0	0,0%
Actuacions de protecció i promoció social	**-92**	**-98**	**-96**	**-142**	**-107**	**19,2%**
Pensions	-82	-87	-91	-144	-101	18,1%
Serveis socials i promoció social	2	0	0	-1	0	-0,1%
Foment de l'ocupació	0	0	0	0	0	0,0%
Accés a l'habitatge i foment de l'edificació	-12	-12	-6	1	-7	1,3%
Gestió i administració de la Seguretat Social	0	0	0	0	0	-0,1%
Producció de béns públics de caràcter preferent	**-14**	**-14**	**-17**	**-17**	**-16**	**2,8%**
Sanitat	-5	-5	-5	-5	-5	0,9%
Educació	-9	-9	-12	-14	-11	2,0%
Cultura	0	0	0	1	0	-0,1%
Actuacions de caràcter econòmic	**-21**	**-26**	**-22**	**0**	**-17**	**3,1%**
Agricultura, pesca i alimentació	-11	-16	-17	-7	-13	2,3%
Indústria i energia	-6	-7	-9	-9	-8	1,4%
Comerç, turisme i pimes	4	4	3	2	3	-0,6%
Subvencions al transport	17	-3	-1	13	7	-1,2%
Infraestructures	-27	-6	0	-1	-8	1,5%
Investigació, desenvolupament i innovació	2	2	2	3	2	-0,4%
Altres actuacions de caràcter econòmic	0	0	-1	0	0	0,1%
Actuacions de caràcter general	**-329**	**-368**	**-409**	**-206**	**-328**	**58,7%**
Alta direcció	0	0	0	0	0	0,0%
Serveis de caràcter general	0	0	0	0	0	0,0%
Administració financera i tributària	0	0	0	0	0	0,1%
Transferències a altres administracions públiques	-240	-285	-320	-110	-239	42,8%
Deute públic	-88	-82	-88	-96	-89	15,9%

Unitats: euros per habitant i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2009.* Departament d'Economia i Coneixement. Generalitat de Catalunya. Març de 2012 i *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració central 2002-2005*. Grup de treball per a l'actualització de la Balança fiscal de Catalunya. Departament d'Economia i Finances. Generalitat de Catalunya. Juliol 2008.

3.6. La progressivitat dels saldos fiscals (són progressius els saldos fiscals?)

D'acord amb l'anàlisi d'Hierro *et al*. (2008):

- Per calcular el grau de progressivitat dels saldos fiscals en un exercici es pot fer una regressió amb dades de panell entre la renda abans i després de l'activitat pública de les diferents CA al llarg del temps: Bosch *et al*. (2002) conclou que els fluxos fiscals derivats de l'acció de l'Administració de l'Estat redueixen en un 33% les diferències de renda per càpita interregionals existents en el nivell de renda per càpita inicial. Que els ingressos totals tenen un poder redistributiu petit, del 2%, i que per tant la seva progressivitat és petita. En canvi les despeses tenen uns efectes redistributius més elevats, del 23%.
- Una alternativa a aquests models és adaptar a les dades de 1996 l'Índex de Reynolds-Smolensky. Aquest índex compara la distribució de la producció territorialment abans de l'actuació pública amb la distribució d'aquesta producció després de l'actuació pública, i ho fa a partir del valor de l'Índex de Gini associat a la corba de Lorenz existent abans i després de l'actuació pública. Sobre aquest índex es fa una transformació del tipus Pechman-Okner. Aquesta metodologia permet aproximar l'impacte redistributiu dels diferents saldos i de les diferents partides de despesa i d'ingrés.
- En aquest cas es calcula que l'impacte redistributiu de tots els saldos de les tres institucions (Estat, Seguretat Social i UE) és que redueix la diferències de renda per càpita entre CA en un 39%, i si no tenim en compte l'impacte de la UE és del 32,5%. L'Administració de l'Estat és la que té un impacte redistributiu més elevat del 23,8%; la Seguretat Social del 9,1% i la UE del 7,1%. El conjunt d'ingressos té un baix impacte redistributiu, de l'1%, ja que tenim un sistema fiscal poc progressiu, els impostos directes redueixen la dispersió de la renda per càpita en només un 5%, mentre que tant els impostos indirectes, els ingressos de la Seguretat Social, com els ingressos de la UE tenen un comportament regressiu.
- Les partides de despesa són les que fan l'aportació principal a l'impacte redistributiu i destaquen tres tipus de despesa. La despesa de la Seguretat Social amb un impacte redistributiu del 10,22%, la despesa en transferències a les CA, derivades en la seva majoria de l'aplicació del sistema de finançament autonòmic, que redueixen les diferències de renda per càpita entre territoris un 8,2%, i la despesa en sanitat amb un impacte del 5,5%.
- El fet que sigui la despesa el principal responsable de la progressivitat del sistema és conseqüència de l'estreta relació entre la despesa i la població, i té el seu origen en què en la despesa té un pes molt important el subministrament de béns de caràcter públic, del pes elevat de la despesa associada a serveis de provisió homogènia, i del pes elevat de les transferències a les Administracions subcentrals.
- Mentre que en l'Administració de l'Estat a la poca progressivitat que aporten els ingressos s'hi afegeix la progressivitat de la despesa, en el cas de la Seguretat Social i de la UE el caràcter regressiu dels ingressos és més que compensat per la progressivitat de la seva despesa.

4. Altres referències

4.1. Internacionals: Alemanya, Àustria, Suïssa, Canadà[13], França, Itàlia i Regne Unit

En aquest secció s'estudia la capacitat o necessitat de finançament (C(N)F) per nivells de govern (central, estatal/regional i local) d'Espanya, Alemanya, Àustria, Suïssa i Canadà a partir de la base de dades de federalisme fiscal de l'OCDE[14] que cobreixen el període 1995-2010. Es dóna informació per a tres nivells de govern: central (a Espanya equival a l'Administració central), estatal (a Espanya equival a les comunitats autònomes) i local (a Espanya equival a l'Administració local). S'estudiarà el cas d'Espanya i es podran comparar els seus resultats amb els de les economies internacionals de referència amb estructures administratives de tall federal: Alemanya, Àustria, Suïssa i Canadà.

A més, s'amplia la llista de referències internacionals amb França, Itàlia i el Regne Unit, països tots tres en què, a diferència del que passa amb els anteriors, només es comptabilitzen dos nivells de govern: central i local.

Les variables objecte d'anàlisi són les següents:

- C(N)F: és la diferència entre els ingressos no financers i les despeses no financeres de cada nivell de govern. El saldo negatiu d'aquesta variable està associat a una necessitat de finançament, que implica una variació de passius financers (VPF) per sobre de la variació d'actius (VAF) pel mateix import que el saldo negatiu. Per la seva banda, una capacitat de finançament està associada a una saldo positiu d'aquesta variable, que implica una variació d'actius financers per sobre de la variació de passius. La fórmula que expressa aquetes relacions és C(N)F = VAF – VPF. La C(N)F s'ha expressat en percentatge del PIB del conjunt del país analitzat.
- Ingressos consolidats: són els ingressos totals menys les transferències intergovernamentals d'ingressos de cada nivell de govern.
- Despeses consolidades: són les despeses totals menys les transferències intergovernamentals de despesa de cada nivell de govern.
- Ingressos consolidats menys despeses consolidades: aquesta variable dóna un saldo fiscal que equival a la C(N)F de cada nivell de govern sense tenir en compte les transferències intergovernamentals netes. Aquest saldo es dóna en percentatge del PIB del conjunt del país analitzat.
- Transferències intergovernamentals netes: és la diferència entre la C(N)F i el saldo dels ingressos i les despeses consolidades de cada nivell de govern. Les transferències es donen en percentatge del PIB del conjunt del país analitzat.

Resum agregat

Des d'una perspectiva agregada per cada nivell de govern la despesa consolidada que executa, que no inclou les despeses en transferències a altres nivells d'administració, es finança a partir dels seus ingressos consolidats, les transferències que rep d'altres nivells d'administració, i la resta amb el finançament del dèficit públic d'aquest nivell de govern.

Aquesta anàlisi permet identificar per a cada nivell de govern dels països considerats, la importància relativa que tenen per finançar la seva despesa consolidada els ingressos que recapta, les

[13] No s'han trobat dades d'Austràlia i s'ha incorporat Canadà a l'estudi.
[14] http://www.oecd.org/document/32/0,3746,en_2649_35929024_47467040_1_1_1_1,00.html

transferències netes que rep d'altres nivells d'administració, i el finançament a través del dèficit per aquella part que no pot finançar amb els ingressos consolidats o les transferències rebudes.

Es pot destacar que dels cinc països amb una estructura federal de la seva administració comparable, Espanya és el país que, en mitjana del període 1995-2010, manté un pes més important de les transferències per finançar el nivell intermedi de govern, les CA en el cas espanyol.

En el cas dels altres tres països analitzats, Itàlia i Regne Unit financen les despeses de les seves administracions locals amb un pes més important de les transferències, mentre que França ho fa amb un pes més reduït.

La taula que es presenta a continuació és un resum dels valors mitjans 1995-2010 de les variables analitzades en aquesta secció per a tots els països estudiats.

Aquestes són les conclusions que s'extreuen dels països que comptabilitzen tres nivells de govern (Espanya, Alemanys, Àustria, Suïssa i Canadà):

- La C(N)F mitjana d'Alemanya en el període 1995-2010 (-2,8% del PIB) és junt amb l'espanyola (-2,7% del PIB) la que presenta pitjors resultats de les economies analitzades.
- Els nivells de govern estatal/regional que manifesten pitjors resultats de la C(N)F mitjana en el període 1995-2010 són l'alemany (-0,9% del PIB) i l'espanyol (-0,8% del PIB).
- Tots els nivells de Govern central analitzats tenen transferències intergovernamentals netes negatives de mitjana en el període 1995-2010. El valor més elevat correspon al nivell central espanyol (-6,7% del PIB).
- Tots els nivells de govern estatal/regional tenen transferències intergovernamentals netes positives, a excepció de l'alemany. El valor més elevat correspon al nivell estatal/regional espanyol (5,6% del PIB espanyol).
- El nivell de govern estatal/regional espanyol és l'únic de les economies analitzades que redueix les seves despeses consolidades durant la crisi.

Algunes d'aquestes conclusions canvien o s'han de matisar quan tenim en compte els països que només comptabilitzen dos nivells de govern (França, Itàlia i el Regne Unit):

- Ja no són Alemanya ni Espanya els països amb pitjor C(N)F mitjana sinó que ho són França (-3,6% del PIB), Itàlia (-3,6% del PIB) i el Regne Unit (-3,2% del PIB).
- Segueix sent veritat que tots els nivells de Govern central tenen transferències intergovernamentals netes negatives però ja no és el Govern central espanyol, que passa a ser el segon, el que presenta el valor més elevat sinó el Govern central del Regne Unit (equivalent al -8,4% del PIB britànic).
- El nivell local italià se suma als nivells estatal/regional i local espanyols en la reducció de despeses durant la crisi.

TAULA-19. Quadre resum. Mitjana 1995-2010 de les variables analitzades per països

		Espanya	Alemanya	Àustria	Suïssa	Canadà	França	Itàlia	Regne Unit
1	C(N)FN	-2,7	-2,8	-2,5	-0,5	-0,5	-3,6	-3,6	-3,2
	Central	-1,8	-2,0	-2,6	-0,5	0,3	-3,5	-3,1	-3,1
	State	-0,8	-0,9	0,0	-0,1	-0,7	-	-	-
	Local	-0,1	0,0	0,0	0,1	-0,1	-0,1	-0,5	-0,2
2	Ingressos consolidats	295.472	962.481	112.968	154.685	502.837	788.851	593.355	450.714
	Central	212.454	632.700	86.394	82.871	236.145	672.560	491.265	409.562
	State	52.398	222.429	10.938	40.691	211.680	-	-	-
	Local	30.620	107.351	15.636	31.123	55.012	116.291	102.091	41.152
3	Despeses consolidades	315.878	1.022.115	118.624	156.234	509.401	846.884	639.214	491.074
	Central	173.659	641.815	81.683	71.001	188.726	684.366	447.294	352.606
	State	101.085	223.987	19.449	52.537	225.009	-	-	-
	Local	41.134	156.313	17.492	32.696	95.667	162.518	191.920	138.468
4	PIB	772.486	2.157.044	228.489	450.930	1.211.244	1.578.468	1.298.592	1.115.799
5	Ingressos - Despeses	-2,7	-2,8	-2,5	-0,5	-0,5	-3,6	-3,6	-3,2
	Central	5,0	-0,5	2,0	2,5	3,8	-0,7	3,3	5,4
	State	-6,4	-0,1	-3,7	-2,6	-1,0	-	-	-
	Local	-1,3	-2,3	-0,8	-0,4	-3,3	-2,9	-6,9	-8,6
6	Transferències	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Central	-6,7	-1,5	-4,6	-3,0	-3,4	-2,8	-6,5	-8,4
	State	5,6	-0,8	3,7	2,5	0,2	-	-	-
	Local	1,2	2,3	0,8	0,5	3,2	2,8	6,5	8,4

Unitats: 1, 5 i 6 en percentatges sobre el PIB i 2, 3 i 4 en milions d'unitats de la moneda nacional.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

Estadística per països

A Espanya, la C(N)F total, que és la suma de la capacitat o necessitat de finançament de cada nivell de govern, dóna una mitjana per al període 1995-2010 del -2,7% del PIB, que s'atribueix principalment al nivell central amb una C(N)F del -1,8%; les comunitats autònomes tenen el -0,8% i l'Administració local el -0,1% del PIB espanyol. Les transferències intergovernamentals netes que hi ha al darrere d'aquests resultats són a càrrec del nivell central, que equivalen al -6,7% del PIB total, que van a parar a les comunitats autònomes (5,6% del PIB total) i a l'Administració local (1,2% del PIB total).

La crisi del 2007 provoca un empitjorament de la C(N)F de tots els nivell de govern, que es manifesta amb més intensitat en els nivells central i autonòmic, sobretot en el nivell central. També passa que a nivell central el dèficit es corregeix l'any 2010 mentre que a nivell comunitari continua empitjorant. En aquest darrer any, les transferències netes de les comunitats autònomes cauen 0,7 punts percentuals del PIB i contribueixen a explicar aquest empitjorament. Addicionalment s'observa un caiguda considerable dels ingressos consolidats de les comunitats autònomes a partir de l'any 2007 mentre que les despeses consolidades no es redueixen fins l'any 2010.

A Alemanya la mitjana de la capacitat o necessitat de finançament total en el període 1995-2010 és del -2,8% del PIB alemany. El nivell de Govern central té un dèficit del -2% del PIB alemany, el nivell estatal/regional té un dèficit del -0,9% del PIB alemany i l'Administració local té els comptes equilibrats. Les transferències intergovernamentals netes per nivell de govern revelen una transferència de recursos que van des del Govern central (equivalent al -1,5% del PIB) i des del govern estatal/regional (equivalent al -0,8% del PIB) cap a l'Administració local (equivalent al 2,3% del PIB alemany). Aquest resultat del nivell de govern estatal/regional alemany (els länders) amb transfe-

rències intergovernamentals netes negatives és contrari al que hem vist en el mateix nivell de govern a Espanya, on les CA tenien transferències intergovernamentals netes positives. També s'observa que el valor de les transferències intergovernamentals netes (en percentatge del PIB) dels nivells central i estatal/regional són molt menors en el cas alemany. En canvi, l'Administració local alemanya rep unes transferències intergovernamentals netes superiors, en relació amb el PIB alemany, superiors a les que rep l'Administració local espanyola, en relació amb el PIB espanyol.

La crisi del 2007 afecta negativament tots els nivells de govern alemany però no ho fa amb una intensitat superior a la que s'observa en altres anys del període analitzat. S'observa que les transferències intergovernamentals netes de cada nivell de govern són bastant estables al llarg del període d'estudi, de la mateixa manera que s'observa que la C(N)F dels nivells estatal/regional i local no manifesta grans oscil·lacions. En canvi, la capacitat o necessitat de finançament del nivell de Govern central sí que presenta fortes oscil·lacions. En els darrers anys del període considerat, les despeses consolidades del nivell central augmenten de forma significativa i amb més intensitat que en els altres nivells de govern, segurament motivades pels efectes de la crisi, i provoquen un empitjorament de la C(N)F significativa.

A Internet s'han trobat altres estudis amb informació fiscal dels länders alemanys. En una anàlisi de Convivència cívica catalana, s'aporta informació de les balances fiscals dels länders per a l'any 2005.[15] S'observa que hi ha set länders que tenen una balança fiscal negativa i nou positiva. El länder que té una balança fiscal més negativa en termes nominals és Baden-Württemberg i aquesta equival al -9,97% del seu PIB. El länder que té una balança fiscal més positiva en termes nominals és Saxònia (Sachsen) i aquesta balança equival al 29,53% del seu PIB.

Un altre estudi sobre els länders alemanys és de la Comissió Europea i analitza les transferències netes alemanyes entre els länders de l'oest i de l'est del país en el període 1991-2002.[16] Les dades corresponents a l'any 2002 estan en línia amb els resultats del paràgraf anterior: les transferències netes de Baden-Württemberg equivalen al -9% del seu PIB i les de Saxònia al 29,3% dels seu PIB. Però també s'observa que el valor de les transferències netes sobre el PIB era més alt a l'inici de la sèrie que al final. Per exemple, els màxims els trobaríem a Hesse que hauria transferit renda per valor del -13,2% del seu PIB l'any 1994 mentre que Mecklenburg-W. Pomerania hauria rebut transferències netes per valor del 65,8% del seu PIB l'any 1993. Aquests registres tan alts segurament vindrien explicats per la proximitat de la data de reunificació d'Alemanya. A mesura que passa el temps, es podria entendre que les transferències netes rebudes pels estats més pobres de l'est deixen de ser tan altes respecte del seu PIB perquè convergeixen amb la renda mitjana del país.

Tornant a les dades de l'OCDE, el cas d'Àustria mostra una capacitat o necessitat de finançament mitjana per al període 1995-2010 del -2,5% del PIB austríac, que tot està explicat pel nivell central. Els nivells estatal/regional i local no tenen dèficit. Les transferències intergovernamentals són, de mitjana per al conjunt del període estudiat, del -4,6% del PIB del nivell central, que van a parar al nivell estatal/regional, el 3,7% del PIB austríac, i al nivell local, el 0,8% del PIB austríac.

La crisi afecta la C(N)F de totes els nivells de govern però ho fa amb més intensitat en el nivell central, que al mateix temps, redueix les transferències netes que dóna als altres nivells de govern. Paral·lelament, el valor de les despeses consolidades de tots els nivells de govern ha crescut durat la crisi.

[15] Convivència cívica catalana (2012): Anàlisi del dèficit fiscal català. Aquest document cita un estudi alemany, que aporta les dades de les balances fiscals dels länders alemanys, que no es troba a Internet.
[16] ECOFIN Country Focus (2004): Transfers to Germany's Eastern Länder: a necessary price for convergence or a permanent drag?

A Suïssa la mitjana de la C(N)F del període 1995-2010 és del -0,5% del PIB suís que es reparteix entre el nivell central (-0,5% del PIB suís) i el nivell estatal/regional (-0,1% del PIB suís). El nivell local té superàvit per valor del 0,1% del PIB suís. S'observa que el govern centra dóna transferències als altres nivells per valor del -3% del PIB suís, que van a parar al nivell estatal/regional amb un import del 2,5% del PIB suís i al nivell local amb un import equivalent al 0,5% del PIB suís.

La crisi també afecta negativament les finances dels nivells de govern suís però tan sols el nivell estatal/regional entre en números negatius i no ho fa fins el 2010 (-0,2% del PIB suís). Les despeses dels nivells de Govern central i estatal/regional augmenten significativament en els darrers anys.

El darrer país que analitzem és Canadà. En termes mitjans en el període 1995-2010 Canadà presenta una C(N)F del -0,5% del PIB canadenc. El Govern central té una C(N)F del 0,3% del PIB canadenc i els altres nivells són els que tenen dèficit: el nivell estatal/regional té una C(N)F del -0,7% i el nivell local del -0,1% del PIB canadenc. El sistema de transferències intergovernamentals provoca unes transferències netes mitjanes equivalents al -3,4% del PIB que van a parar al nivell estatal/regional per valor del 0,2% del PIB canadenc i al nivell local per valor del 3,2% del PIB canadenc.

La crisi afecta negativament la C(N)F de tots els nivells de govern sent el nivell estatal/regional el que manifesta pitjors registres (-3% del PIB canadenc els anys 2009 i 2010) i això malgrat l'augment de les transferències intergovernamentals netes d'aquest nivell de govern. Les despeses consolidades de tots els nivells de govern augmenten durant la crisi.

Passem ara a comentar els resultats de França, Itàlia i el Regne Unit, països en què, a diferència del que passa amb els anteriors, només es comptabilitzen dos nivells de govern: central i local.

A França, la mitjana de la C(N)F del país en el període 1995-2010 és equivalent al -3,6% del PIB; la pràctica totalitat de la qual és explicada pel nivell central (-3,5% del PIB francès) i la resta, pel nivell local (-0,1% del PIB). S'observa que el nivell central dóna transferències al nivell local per valor del 2,8% del PIB francès.

La crisi afecta negativament la capacitat o necessitat de finançament del país, sent el nivell central el que assumeix l'augment del dèficit. Els ingressos es redueixen en ambdós nivells de govern mentre que les despeses no ho fan. En el darrer any la C(N)F del país millora.

A Itàlia, la mitjana de la C(N)F del país en el període 1995-2010 és equivalent al -3,6% del PIB; la pràctica totalitat de la qual és explicada pel nivell central (-3,1% del PIB italià) i la resta, pel nivell local (-0,5% del PIB). El nivell central del govern dóna transferències al nivell local per valor del 6,5% del PIB italià.

La crisi afecta negativament la C(N)F del país, sent el nivell central de govern el que assumeix la part més important de l'augment del dèficit. Els ingressos es redueixen en ambdós nivells de govern i les depeses també ho fan en el darrer any del període estudiat. La C(N)F del país millora l'any 2010.

Al Regne Unit, la mitjana de la C(N)F del país en el període 1995-2010 és equivalent al 3,2% del PIB, sent el nivell de Govern central el que explica la part més important del dèficit (-3,1% del PIB britànic). El nivell de Govern central dóna transferències al nivell de govern local per valor del 8,4% del PIB del Regne Unit.

La crisi afecta negativament la C(N)F del país, sent el nivell central el que assumeix l'augment principal del dèficit. Els ingressos del nivell central disminueixen en aquests anys de crisi.

Resulta doncs, que en aquestes tres darreres economies analitzades, en què només es comptabilitzen dos nivells de govern, el nivell de Govern central assumeix la pràctica totalitat de la C(N)F del país i transfereix al nivell de govern local la renda suficient perquè la C(N)F en aquest nivell estigui pràcticament equilibrada.

TAULA-20. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern. Espanya, 1995-2010

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	C(N)FN	-7,2	-5,5	-4,0	-3,0	-1,2	-1,0	-0,5	-0,2	-0,4	-0,1	1,3	2,4	1,9	-4,5	-11,1	-9,2
	Central	-6,5	-4,9	-3,7	-2,7	-1,1	-0,5	0,1	0,4	0,4	-0,1	1,6	2,3	2,5	-2,3	-8,5	-5,2
	State	-0,6	-0,6	-0,3	-0,4	-0,2	-1	-1	0	-0,5	-0,1	-0,3	0,0	-0,2	-2	-2	-3
	Local	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	-0,1	-0,2	0,0	-0,1	0,1	-0,3	-0,5	-0,6	-0,6
2	Ingressos consolidats	166.519	178.639	189.557	205.245	224.276	240.907	259.424	282.242	298.326	326.870	362.118	402.359	434.405	403.475	369.496	383.697
	Central	138.319	148.424	152.510	163.818	178.741	192.720	208.406	199.773	205.446	221.713	244.356	271.761	295.544	268.692	239.800	269.245
	State	11.271	12.436	17.230	19.497	21.910	22.916	24.515	54.192	63.498	72.137	81.000	89.662	94.647	91.795	88.798	72.865
	Local	16.929	17.779	19.817	21.930	23.625	25.271	26.503	28.277	29.382	33.020	36.762	40.936	44.214	42.988	40.898	41.587
3	Despeses consolidades	198.730	204.744	209.775	221.539	231.439	246.928	263.133	283.964	301.225	327.934	350.614	379.013	414.159	452.345	486.594	481.915
	Central	133.305	133.978	134.970	140.054	141.449	146.049	153.501	155.385	159.201	174.969	180.365	192.665	207.805	226.840	246.328	251.685
	State	42.927	47.372	49.710	53.953	60.106	69.763	75.984	91.585	102.082	112.017	124.839	135.666	148.060	164.271	173.141	165.876
	Local	22.498	23.394	25.095	27.532	29.884	31.116	33.648	36.994	39.942	40.948	45.410	50.682	58.294	61.234	67.125	64.354
4	PIB	447.205	473.855	503.921	539.493	579.942	630.263	680.678	729.206	782.929	841.042	908.792	984.284	1.053.537	1.088.124	1.053.914	1.062.591
5	Ingressos - Despeses	-7,2	-5,5	-4,0	-3,0	-1,2	-1,0	-0,5	-0,2	-0,4	-0,1	1,3	2,4	1,9	-4,5	-11,1	-9,2
	Central	1,1	3,0	3,5	4,4	6,4	7,4	8,1	6,1	5,9	5,6	7,0	8,0	8,3	3,8	-0,6	1,7
	State	-7,1	-7,4	-6,4	-6,4	-6,6	-7	-8	-5	-4,9	-4,7	-4,8	-4,7	-5,1	-7	-8	-9
	Local	-1,2	-1,2	-1,0	-1,0	-1,1	-0,9	-1,0	-1,2	-1,3	-0,9	-1,0	-1,0	-1,3	-1,7	-2,5	-2,1
6	Transferències	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Central	-7,7	-7,9	-7,2	-7,1	-7,5	-7,9	-7,9	-5,7	-5,5	-5,6	-5,4	-5,7	-5,9	-6,2	-7,9	-6,8
	State	6,4	6,7	6,1	6,0	6,4	7	7	5	4,4	4,7	4,5	4,6	4,8	5	6	5
	Local	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0	0,9	1,1	1,0	1,2	1,9	1,5

Unitats: 1, 5 i 6 en percentatges sobre el PIB i 2, 3 i 4 en milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-9. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern i transferències intergovernamentals. Espanya, 1995-2010

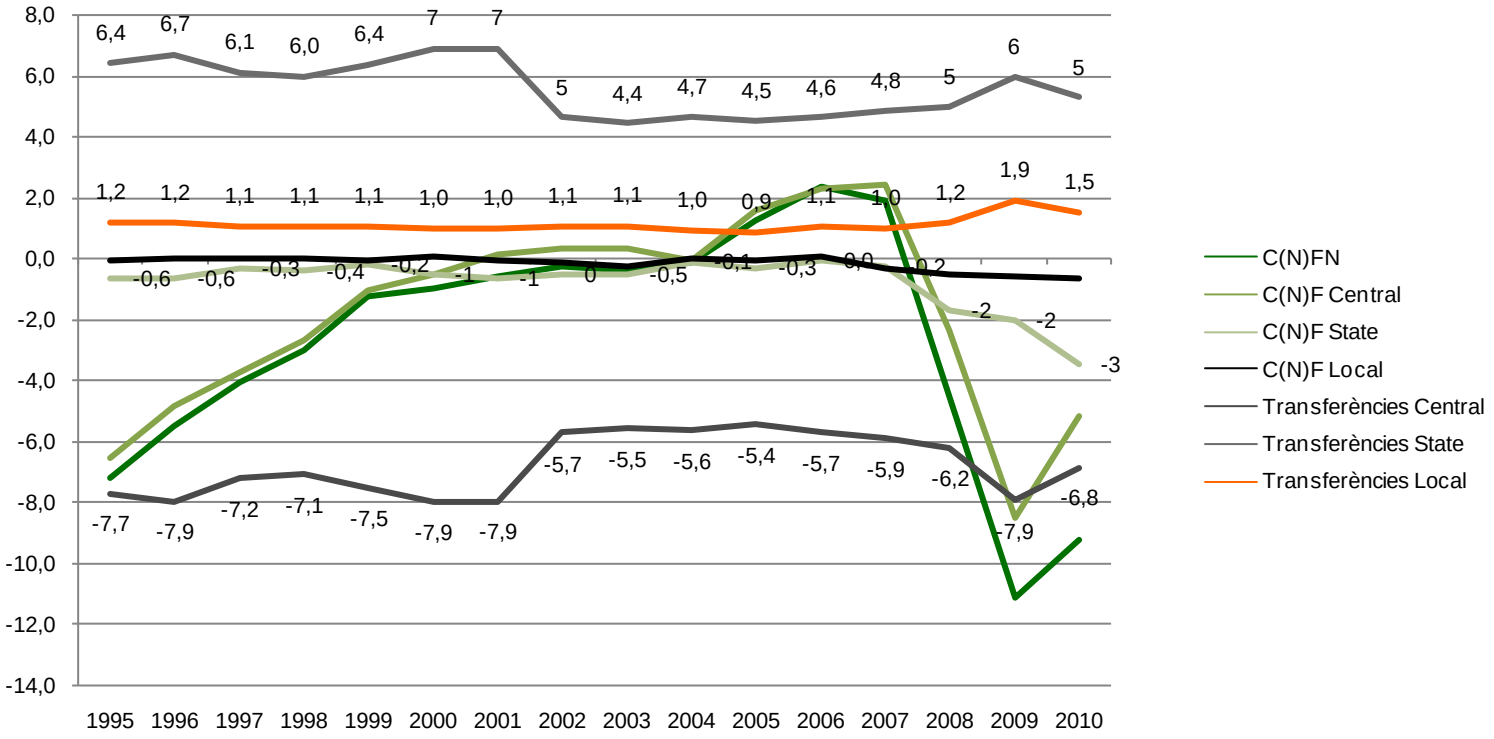

Unitats: percentatges sobre el PIB.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-10. Ingressos consolidats per nivells de govern abans de les transferències intergovernamentals. Espanya, 1995-2010

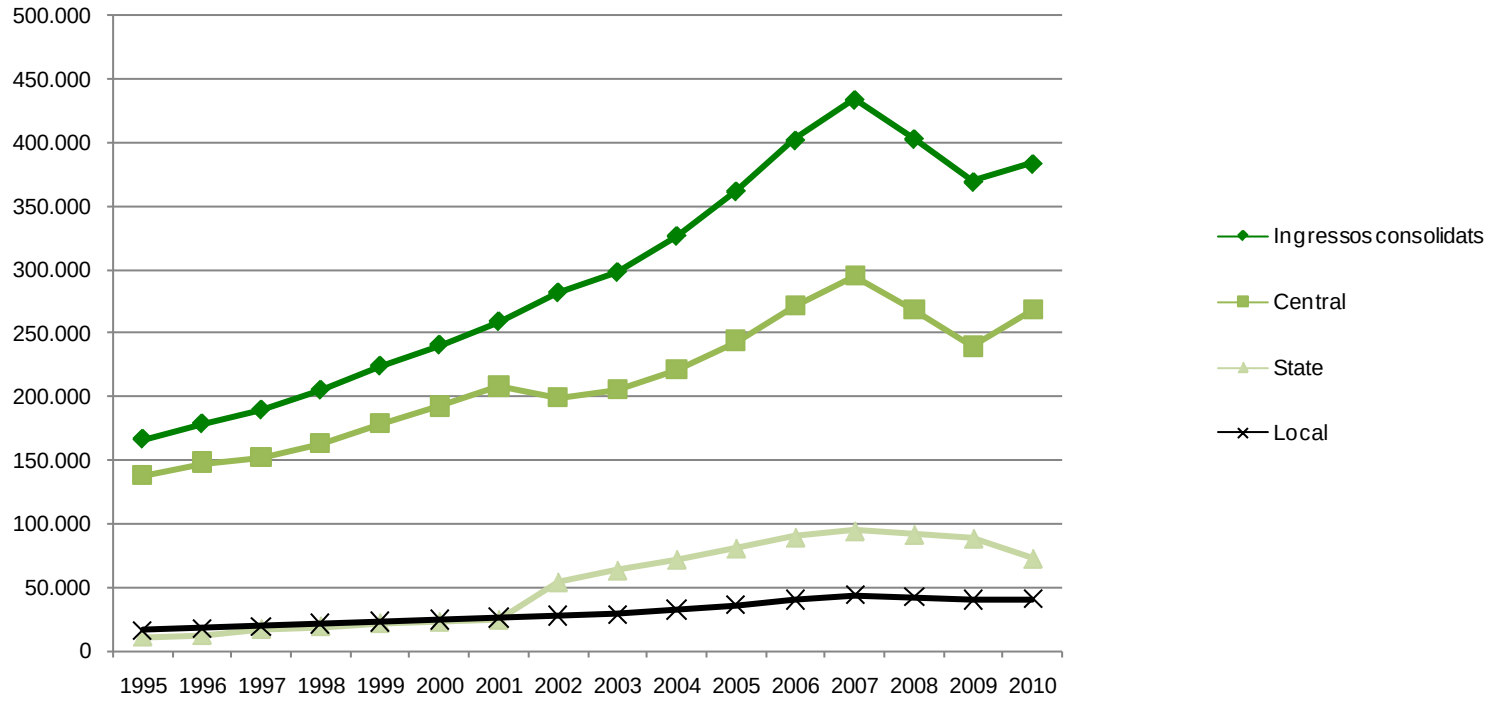

Unitats: milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-11. Despeses consolidades per nivell de govern abans de les transferències intergovernamentals. Espanya, 1995-2010

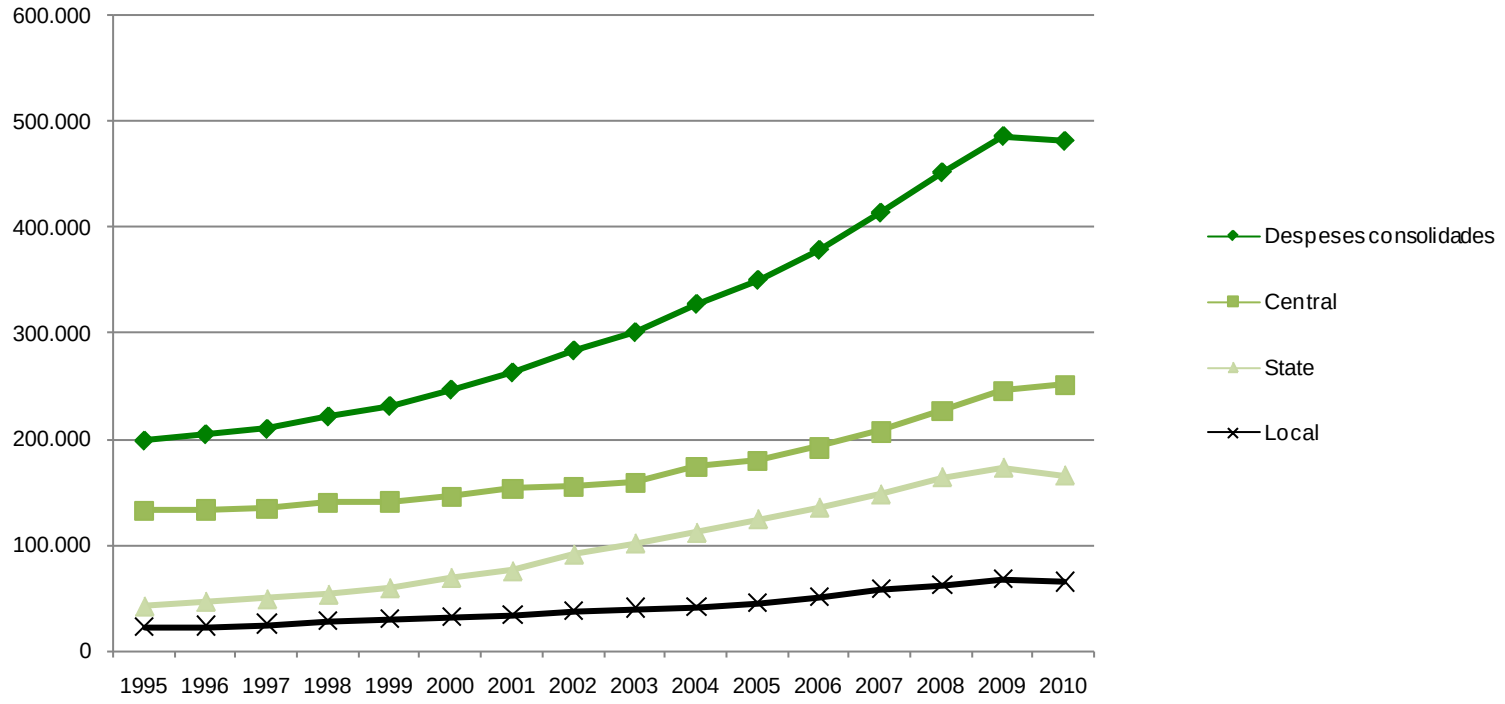

Unitats: milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

TAULA-21. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern. Alemanya, 1995-2010

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	C(N)FN	-9,5	-3,4	-2,8	-2,3	-1,6	1,1	-3,1	-3,8	-4,2	-3,8	-3,3	-1,7	0,2	-0,1	-3,2	-4,3
	Central	-8,1	-2,2	-1,5	-1,7	-1,3	1,4	-1,5	-2,0	-2,2	-2,4	-2,3	-1,3	-0,3	-0,3	-2,2	-3,1
	State	-1,2	-1,2	-1,2	-0,8	-0,5	0	-1	-2	-1,6	-1,3	-1,0	-0,5	0,1	0	-1	-1
	Local	-0,2	0,0	0,0	0,2	0,2	0,2	-0,1	-0,3	-0,4	-0,1	0,0	0,1	0,5	0,4	-0,1	-0,2
2	Ingressos consolidats	839.120	857.430	870.060	895.310	932.710	946.930	936.410	940.590	951.850	951.290	969.570	1.011.270	1.062.530	1.088.420	1.066.210	1.079.990
	Central	557.920	565.200	576.820	589.520	613.720	621.130	621.130	628.060	637.200	626.480	639.060	659.610	683.410	699.130	696.630	708.180
	State	185.960	196.650	198.250	206.540	216.810	222.720	214.730	212.740	214.650	219.660	222.310	234.910	255.060	262.290	248.280	247.310
	Local	95.240	95.580	94.990	99.250	102.180	103.080	100.550	99.790	100.000	105.150	108.200	116.750	124.060	127.000	121.300	124.500
3	Despeses consolidades	1.014.480	920.250	922.710	941.060	964.880	923.650	1.001.060	1.022.600	1.040.990	1.033.850	1.043.690	1.049.510	1.056.990	1.089.810	1.142.320	1.185.990
	Central	679.650	575.610	576.670	592.570	609.330	562.650	625.050	643.020	657.000	648.730	657.170	655.840	657.090	674.630	711.900	742.130
	State	190.110	201.610	205.280	208.120	212.310	214.870	227.130	228.570	231.970	232.080	228.900	229.660	231.520	240.550	247.160	253.950
	Local	144.720	143.030	140.760	140.370	143.240	146.130	148.880	151.010	152.020	153.040	157.620	164.010	168.380	174.630	183.260	189.910
4	PIB	1.848.500	1.875.000	1.912.600	1.959.700	2.000.200	2.047.500	2.101.900	2.132.200	2.147.500	2.195.700	2.224.400	2.313.900	2.428.500	2.473.800	2.374.500	2.476.800
5	Ingressos - Despeses	-9,5	-3,4	-2,8	-2,3	-1,6	1,1	-3,1	-3,8	-4,2	-3,8	-3,3	-1,7	0,2	-0,1	-3,2	-4,3
	Central	-6,6	-0,6	0,0	-0,2	0,2	2,9	-0,2	-0,7	-0,9	-1,0	-0,8	0,2	1,1	1,0	-0,6	-1,4
	State	-0,2	-0,3	-0,4	-0,1	0,2	0	-1	-1	-0,8	-0,6	-0,3	0,2	1,0	1	0	0
	Local	-2,7	-2,5	-2,4	-2,1	-2,1	-2,1	-2,3	-2,4	-2,4	-2,2	-2,2	-2,0	-1,8	-1,9	-2,6	-2,6
6	Transferències	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Central	-1,5	-1,6	-1,5	-1,6	-1,5	-1,5	-1,3	-1,3	-1,3	-1,4	-1,5	-1,4	-1,4	-1,3	-1,6	-1,8
	State	-1,0	-0,9	-0,8	-0,7	-0,8	-1	-1	-1	-0,8	-0,7	-0,7	-0,7	-0,9	-1	-1	-1
	Local	2,5	2,5	2,4	2,3	2,3	2,3	2,2	2,1	2,1	2,1	2,2	2,2	2,3	2,3	2,5	2,4

Unitats: 1, 5 i 6 en percentatges sobre el PIB i 2, 3 i 4 en milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-12. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern i transferències intergovernamentals. Alemanya, 1995-2010

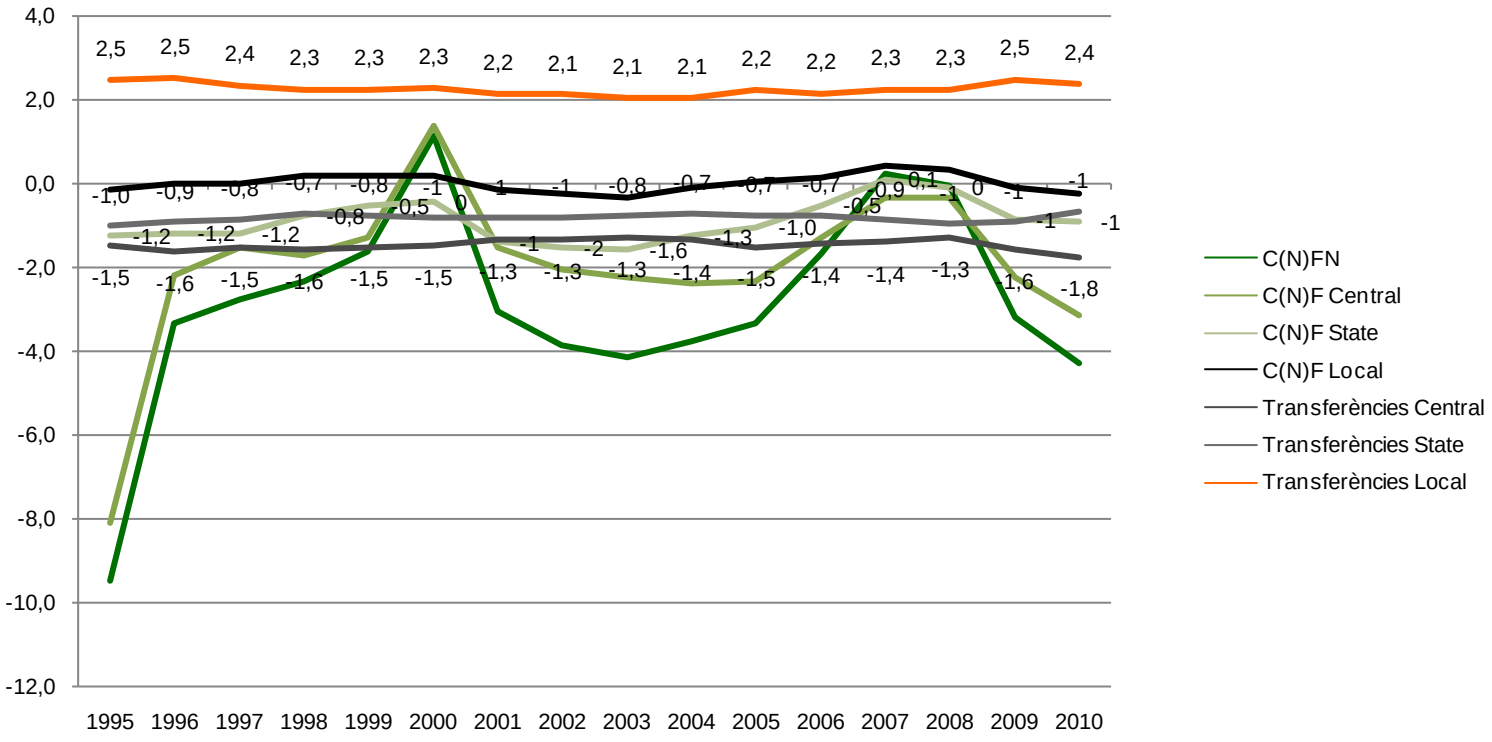

Unitats: percentatges sobre el PIB.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-13. Ingressos consolidats per nivells de govern abans de les transferències intergovernamentals. Alemanya, 1995-2010

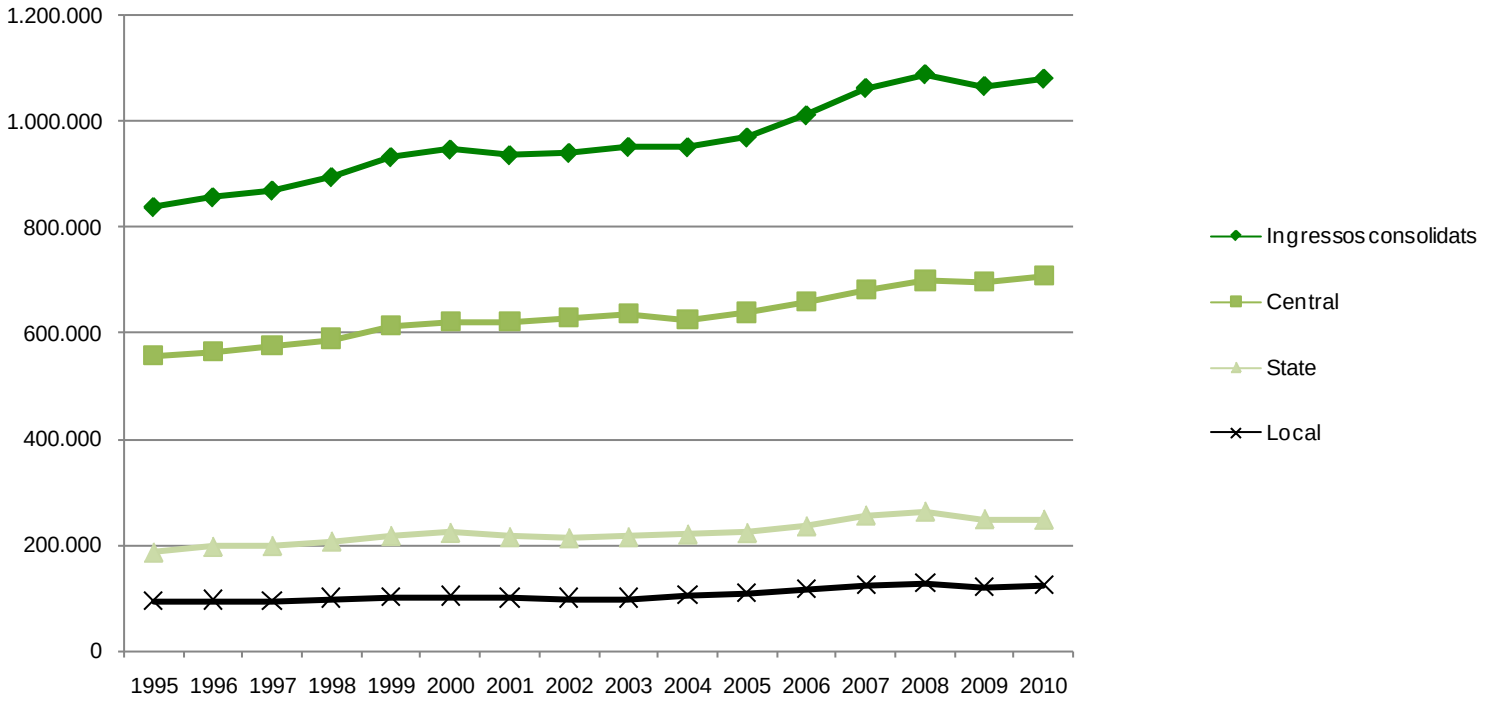

Unitats: milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-14. Despeses consolidades per nivell de govern abans de les transferències intergovernamentals. Alemanya, 1995-2010

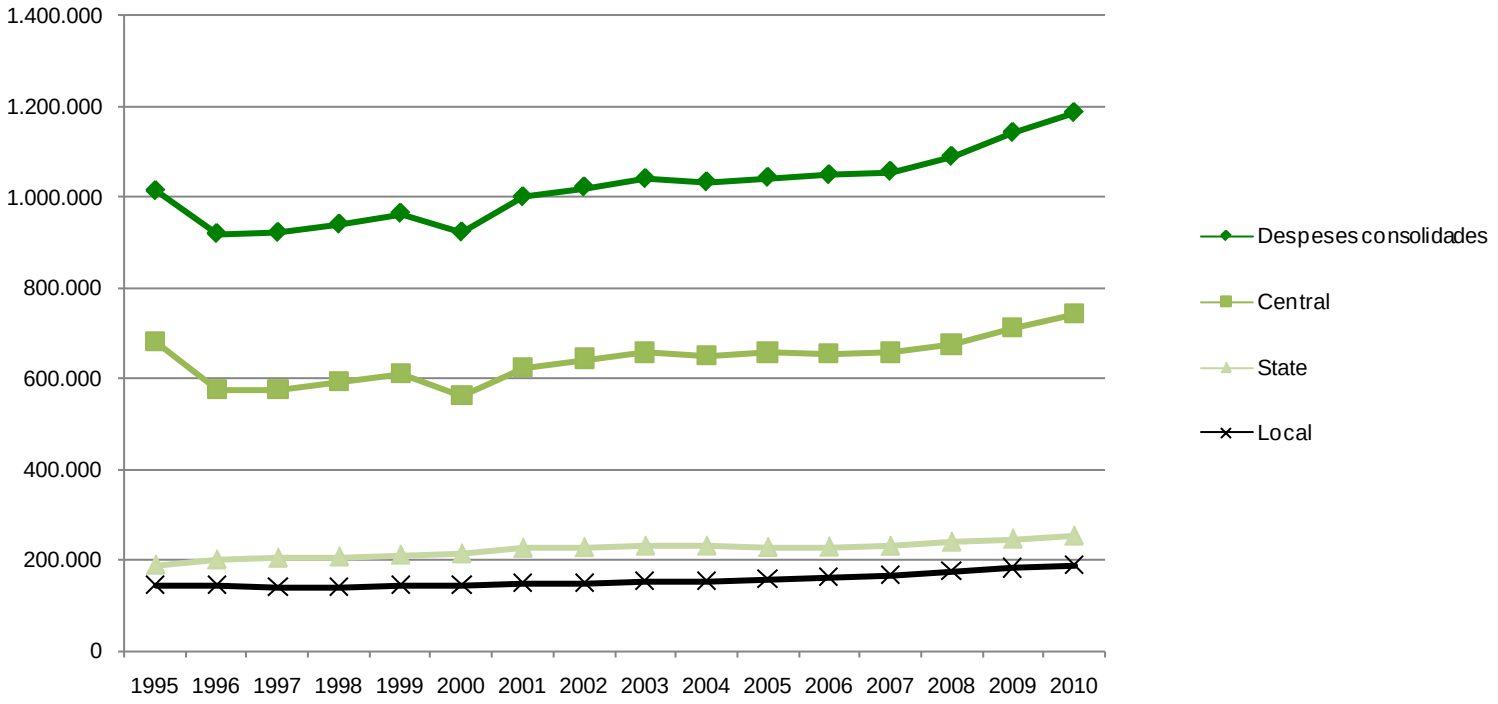

Unitats: milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

TAULA-22. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern i transferències intergovernamentals. Àustria, 1995-2010

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	C(N)FN	-5,9	-4,1	-1,9	-2,5	-2,4	-1,8	-0,2	-0,9	-1,7	-4,6	-1,8	-1,7	-1,0	-1,0	-4,1	-4,6
	Central	-5,5	-4,3	-2,7	-3,0	-2,6	-2,0	-0,9	-1,4	-1,8	-4,8	-2,0	-1,6	-1,1	-1,1	-3,1	-3,4
	State	0,0	0,2	0,5	0,4	0,2	0	0	0	0,1	0,1	0,1	-0,2	0,0	0	-1	-1
	Local	-0,5	-0,1	0,3	0,1	0,0	0,0	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	-0,3	-0,4
2	Ingressos consolidats	88.148	93.389	94.978	98.309	101.622	104.443	109.463	109.750	111.769	115.473	118.180	122.976	130.487	136.703	133.988	137.805
	Central	64.546	67.925	70.805	73.074	76.296	78.854	84.733	85.497	86.939	90.753	92.557	96.516	102.576	105.935	100.797	104.508
	State	8.435	9.175	9.719	10.357	10.131	10.275	10.086	9.659	9.670	10.217	10.549	10.936	11.494	13.557	15.525	15.220
	Local	15.166	16.290	14.454	14.878	15.195	15.315	14.644	14.594	15.160	14.504	15.075	15.525	16.417	17.211	17.666	18.077
3	Despeses consolidades	98.428	100.863	98.560	103.074	106.445	108.287	109.874	111.756	115.493	126.191	122.601	127.315	133.211	139.541	145.379	150.966
	Central	67.695	68.941	66.923	69.640	71.693	72.819	76.123	77.305	79.396	90.585	85.231	88.146	92.567	96.275	99.624	103.971
	State	13.833	14.599	15.475	16.629	17.347	18.120	18.345	18.810	19.965	19.165	20.290	21.553	22.196	23.697	25.298	25.857
	Local	16.900	17.323	16.162	16.805	17.405	17.348	15.406	15.640	16.132	16.441	17.079	17.616	18.447	19.569	20.457	21.138
4	PIB	174.794	180.560	184.321	191.911	199.266	208.474	214.201	220.529	224.996	234.708	245.243	259.034	274.020	282.746	274.818	286.197
5	Ingressos - Despeses	-5,9	-4,1	-1,9	-2,5	-2,4	-1,8	-0,2	-0,9	-1,7	-4,6	-1,8	-1,7	-1,0	-1,0	-4,1	-4,6
	Central	-1,8	-0,6	2,1	1,8	2,3	2,9	4,0	3,7	3,4	0,1	3,0	3,2	3,7	3,4	0,4	0,2
	State	-3,1	-3,0	-3,1	-3,3	-3,6	-4	-4	-4	-4,6	-3,8	-4,0	-4,1	-3,9	-4	-4	-4
	Local	-1,0	-0,6	-0,9	-1,0	-1,1	-1,0	-0,4	-0,5	-0,4	-0,8	-0,8	-0,8	-0,7	-0,8	-1,0	-1,1
6	Transferències	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Central	-3,6	-3,7	-4,8	-4,8	-4,9	-4,9	-4,9	-5,1	-5,2	-4,8	-5,0	-4,8	-4,8	-4,5	-3,6	-3,6
	State	3,1	3,3	3,6	3,6	3,8	4	4	4	4,7	3,9	4,0	3,9	3,9	4	3	3
	Local	0,5	0,4	1,2	1,1	1,1	1,0	0,6	0,7	0,5	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9	0,7	0,6

Unitats: 1, 5 i 6 en percentatges sobre el PIB i 2, 3 i 4 en milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-15. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern i transferències intergovernamentals. Àustria, 1995-2010

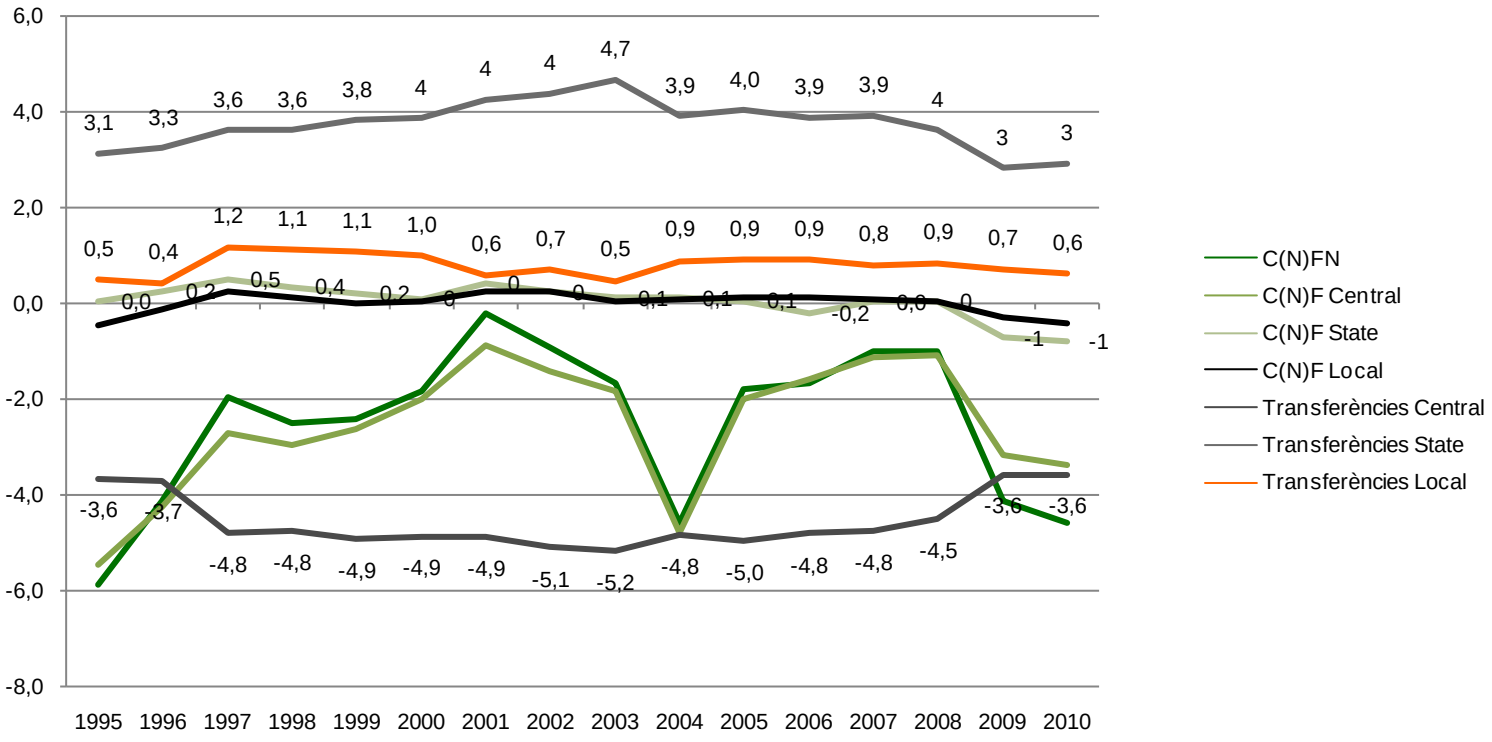

Unitats: percentatges sobre el PIB.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-16. Ingressos consolidats per nivells de govern abans de les transferències intergovernamentals. Àustria, 1995-2010

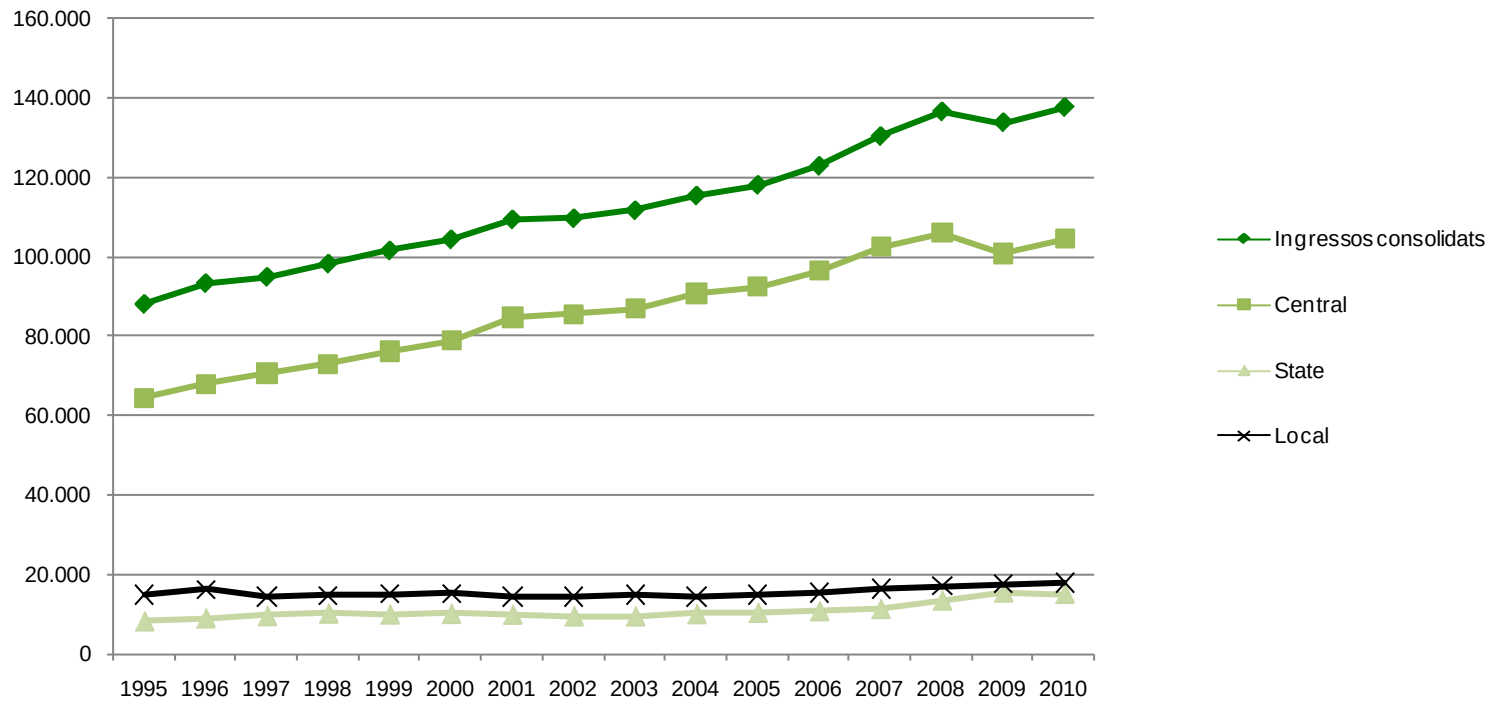

Unitats: milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-17. Despeses consolidades per nivell de govern abans de les transferències intergovernamentals. Àustria, 1995-2010

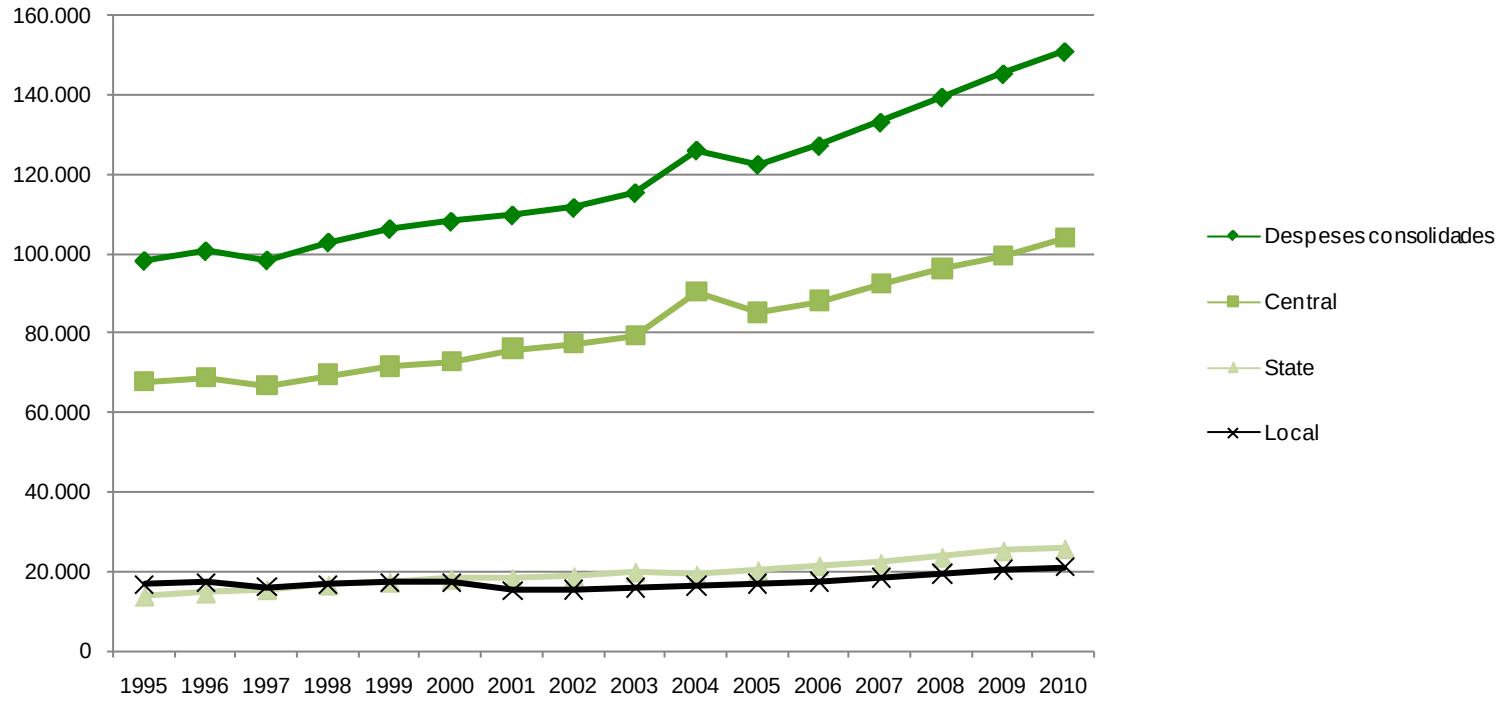

Unitats: milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

TAULA-23. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern i transferències intergovernamentals. Suïssa, 1995-2010

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	C(N)FN	-2,0	-1,8	-2,8	-1,9	-0,5	0,1	-0,1	-1,2	-1,7	-1,8	-0,7	0,8	1,7	2,3	1,0	0,6
	Central	-0,7	-0,6	-1,7	-1,4	-0,9	-0,5	-0,5	-1,5	-1,5	-1,6	-1,0	0,4	1,1	1,6	0,6	0,5
	State	-0,8	-1,0	-0,8	-0,4	0,3	0	0	0	-0,3	-0,2	0,2	0,2	0,1	0	0	0
	Local	-0,5	-0,2	-0,3	-0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,1	0,0	0,0	0,2	0,5	0,3	0,4	0,3
2	Ingressos consolidats	123.462	126.094	125.562	133.768	136.359	148.415	149.107	151.820	151.629	154.179	160.287	168.415	177.216	189.024	188.226	191.393
	Central	66.108	67.885	67.402	73.099	72.440	81.924	79.980	80.662	80.716	81.429	85.005	89.836	94.162	102.246	100.533	102.509
	State	31.111	31.488	31.597	33.087	35.242	36.808	38.325	40.129	39.997	41.513	43.724	45.672	48.576	51.153	50.877	51.751
	Local	26.243	26.721	26.563	27.582	28.678	29.683	30.802	31.029	30.917	31.236	31.558	32.907	34.477	35.625	36.816	37.133
3	Despeses consolidades	130.772	132.918	136.379	141.369	138.191	148.136	149.670	157.030	159.274	162.257	163.570	164.255	168.432	176.447	182.907	188.137
	Central	59.731	60.503	63.026	67.290	63.039	70.282	68.190	72.744	72.811	74.375	74.767	74.401	75.249	76.398	80.458	82.758
	State	40.529	42.430	43.484	43.755	44.804	46.914	49.741	51.779	53.154	53.961	54.507	55.324	58.117	65.622	67.120	69.346
	Local	30.513	29.985	29.869	30.323	30.348	30.940	31.739	32.507	33.309	33.920	34.297	34.530	35.066	34.427	35.329	36.033
4	PIB	373.599	376.673	383.991	395.263	402.907	422.063	430.321	434.258	437.731	451.379	463.799	490.544	521.101	545.028	535.650	550.571
5	Ingressos - Despeses	-2,0	-1,8	-2,8	-1,9	-0,5	0,1	-0,1	-1,2	-1,7	-1,8	-0,7	0,8	1,7	2,3	1,0	0,6
	Central	1,7	2,0	1,1	1,5	2,3	2,8	2,7	1,8	1,8	1,6	2,2	3,1	3,6	4,7	3,7	3,6
	State	-2,5	-2,9	-3,1	-2,7	-2,4	-2	-3	-3	-3,0	-2,8	-2,3	-2,0	-1,8	-3	-3	-3
	Local	-1,1	-0,9	-0,9	-0,7	-0,4	-0,3	-0,2	-0,3	-0,5	-0,6	-0,6	-0,3	-0,1	0,2	0,3	0,2
6	Transferències	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Central	-2,4	-2,6	-2,8	-2,8	-3,2	-3,3	-3,3	-3,3	-3,3	-3,2	-3,2	-2,7	-2,6	-3,1	-3,1	-3,1
	State	1,7	1,9	2,3	2,3	2,6	3	3	3	2,7	2,6	2,6	2,2	2,0	3	3	3
	Local	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6	0,1	0,1	0,1

Unitats: 1, 5 i 6 en percentatges sobre el PIB i 2, 3 i 4 en milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-18. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern i transferències intergovernamentals. Suïssa, 1995-2010

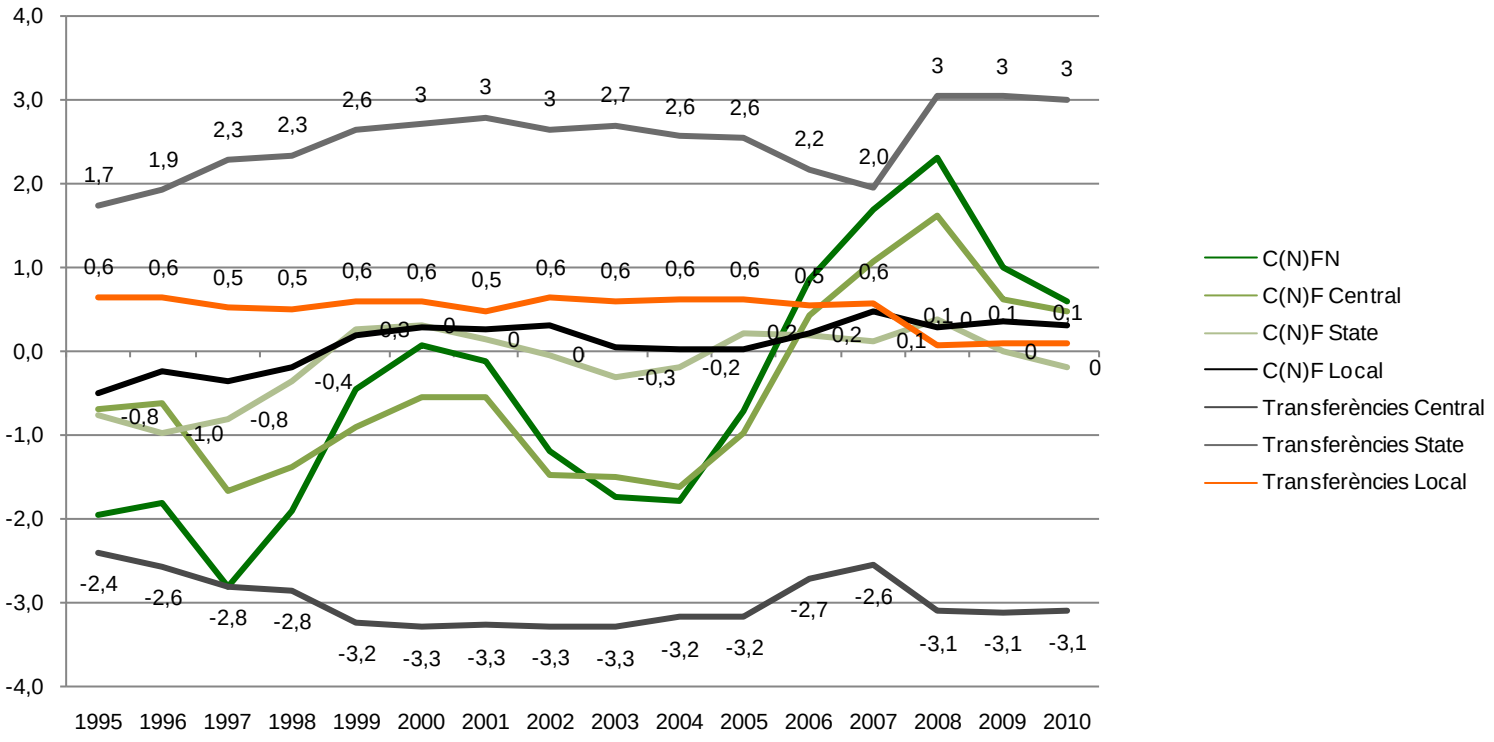

Unitats: percentatges sobre el PIB.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-19. Ingressos consolidats per nivells de govern abans de les transferències intergovernamentals. Suïssa, 1995-2010

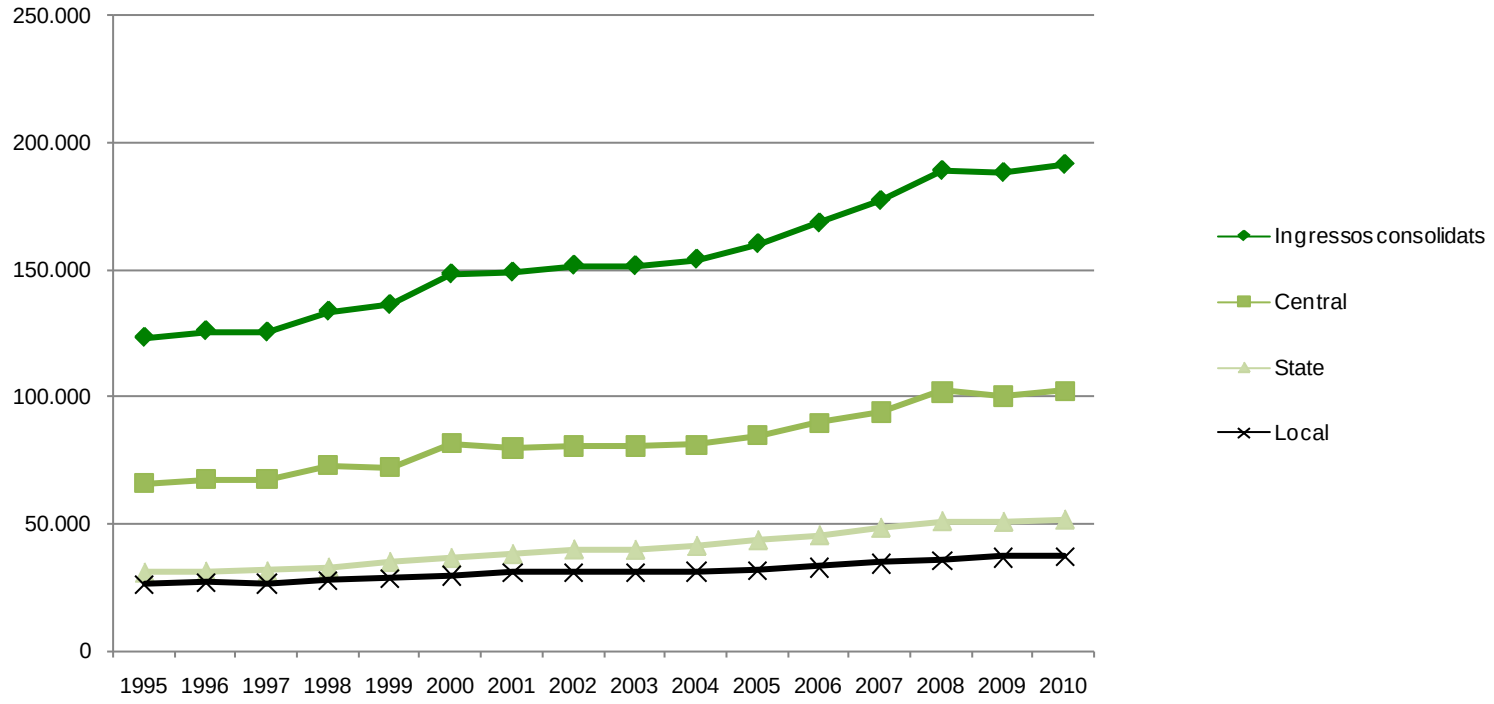

Unitats: milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-20. Despeses consolidades per nivell de govern abans de les transferències intergovernamentals. Suïssa, 1995-2010

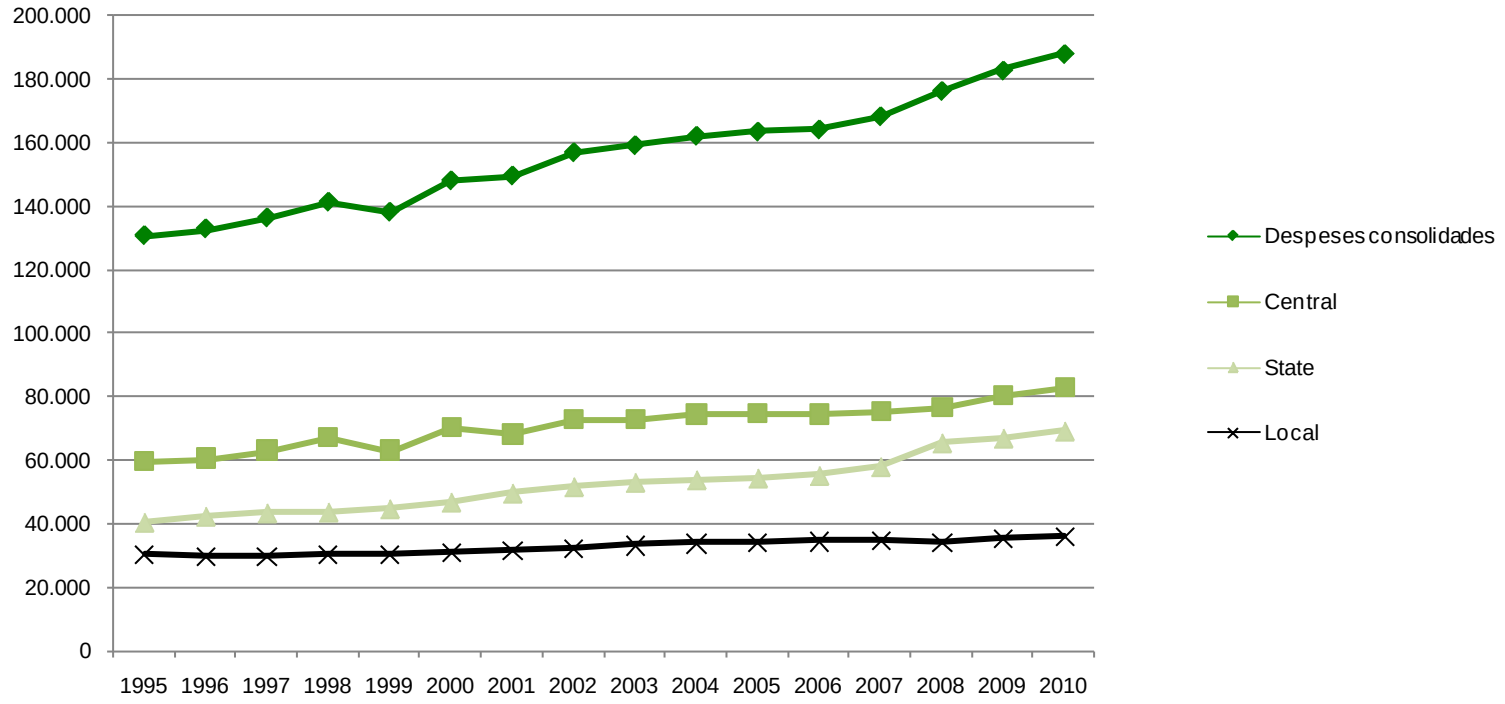

Unitats: milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

TAULA-24. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern i transferències intergovernamentals. Canadà, 1995-2010

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	C(N)FN	-5,3	-2,8	0,2	0,1	1,6	2,9	0,7	-0,1	-0,1	0,9	1,5	1,6	1,4	-0,4	-4,9	-5,6
	Central	-4,0	-2,3	0,4	0,7	1,0	2,2	1,6	1,5	1,1	1,6	0,8	1,6	1,8	0,6	-1,4	-2,0
	State	-1,3	-0,5	-0,4	-1,1	0,3	1	-1	-1	-1,0	-0,5	0,9	0,2	-0,3	-1	-3	-3
	Local	0,0	0,0	0,1	0,4	0,4	0,0	-0,2	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,3	-0,5	-0,6
2	Ingressos consolidats	349.705	366.437	392.484	410.665	435.202	474.265	472.516	474.242	498.591	525.729	561.187	595.896	623.498	635.511	603.634	625.836
	Central	161.112	169.384	186.587	194.144	207.344	230.259	230.931	230.155	238.121	249.242	263.054	277.002	292.853	292.609	275.355	280.172
	State	147.324	155.248	162.351	168.311	179.138	196.722	192.788	193.995	207.248	221.218	239.718	257.346	264.913	273.975	256.449	270.142
	Local	41.269	41.805	43.546	48.210	48.720	47.284	48.797	50.092	53.222	55.269	58.415	61.548	65.732	68.927	71.830	75.522
3	Despeses consolidades	392.886	389.858	390.844	409.900	419.347	442.560	465.224	475.330	499.615	514.583	539.939	572.116	601.947	641.828	678.358	716.080
	Central	161.134	159.745	157.799	161.911	166.102	174.762	179.078	179.896	185.099	190.276	196.014	202.416	210.315	221.496	233.318	240.247
	State	158.867	158.390	161.328	173.434	177.352	189.018	202.755	209.435	223.184	228.533	240.995	258.996	276.097	296.017	311.454	334.285
	Local	72.885	71.723	71.717	74.555	75.893	78.780	83.391	85.999	91.332	95.774	102.930	110.704	115.535	124.315	133.586	141.548
4	PIB	810.426	836.864	882.733	914.973	982.441	1.076.577	1.108.048	1.152.905	1.213.175	1.290.906	1.373.845	1.450.405	1.529.589	1.603.418	1.528.985	1.624.608
5	Ingressos - Despeses	-5,3	-2,8	0,2	0,1	1,6	2,9	0,7	-0,1	-0,1	0,9	1,5	1,6	1,4	-0,4	-4,9	-5,6
	Central	0,0	1,2	3,3	3,5	4,2	5,2	4,7	4,4	4,4	4,6	4,9	5,1	5,4	4,4	2,7	2,5
	State	-1,4	-0,4	0,1	-0,6	0,2	1	-1	-1	-1,3	-0,6	-0,1	-0,1	-0,7	-1	-4	-4
	Local	-3,9	-3,6	-3,2	-2,9	-2,8	-2,9	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1	-3,2	-3,4	-3,3	-3,5	-4,0	-4,1
6	Transferències	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Central	-4,0	-3,4	-2,8	-2,8	-3,2	-2,9	-3,1	-2,8	-3,2	-3,0	-4,1	-3,5	-3,6	-3,8	-4,2	-4,5
	State	0,1	-0,1	-0,5	-0,5	0,1	0	0	0	0,4	0,1	1,0	0,3	0,4	1	1	1
	Local	3,9	3,6	3,3	3,3	3,1	2,9	3,0	2,9	2,9	2,9	3,0	3,2	3,2	3,2	3,6	3,5

Unitats: 1, 5 i 6 en percentatges sobre el PIB i 2, 3 i 4 en milions de dòlars canadencs.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-21. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern i transferències intergovernamentals. Canadà, 1995-2010

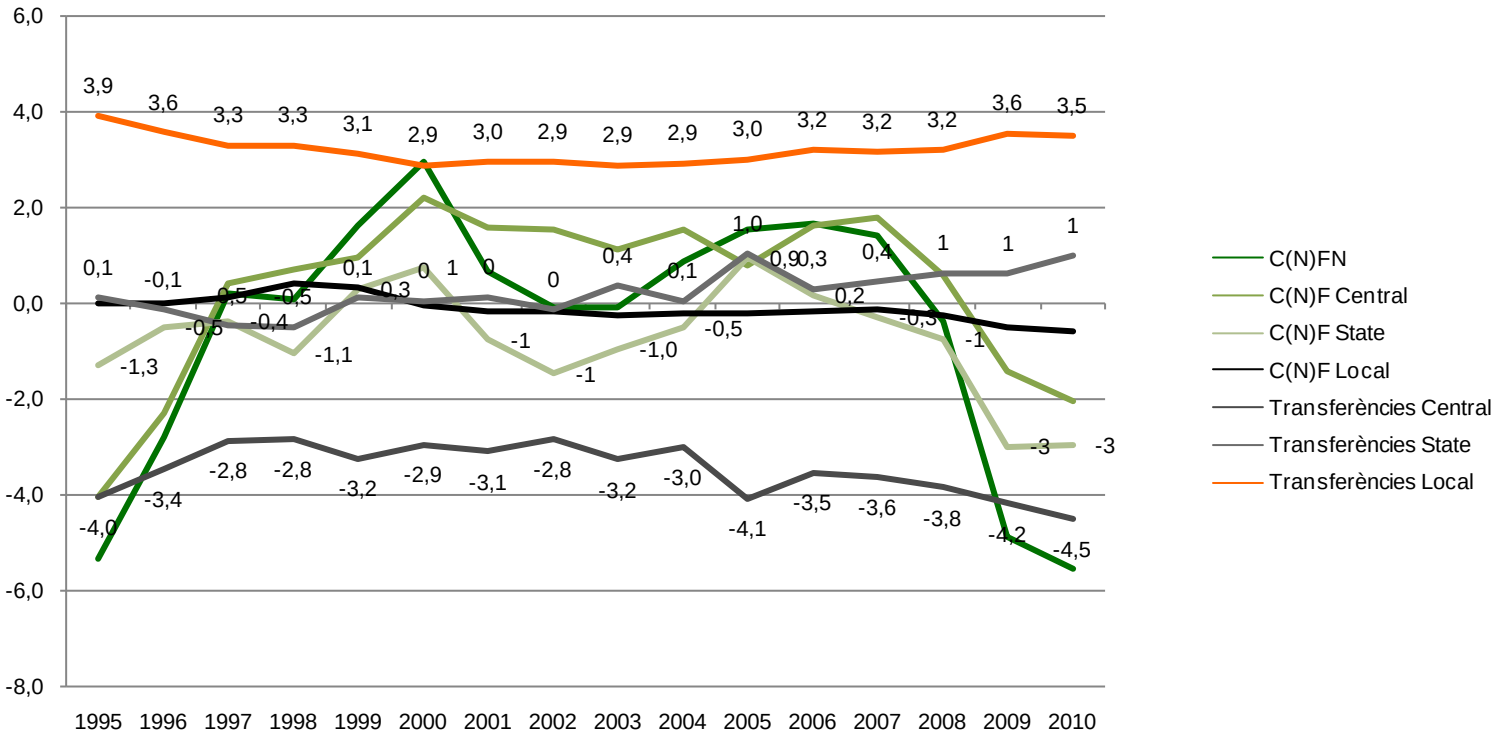

Unitats: percentatges sobre el PIB.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-22. Ingressos consolidats per nivells de govern abans de les transferències intergovernamentals. Canadà, 1995-2010

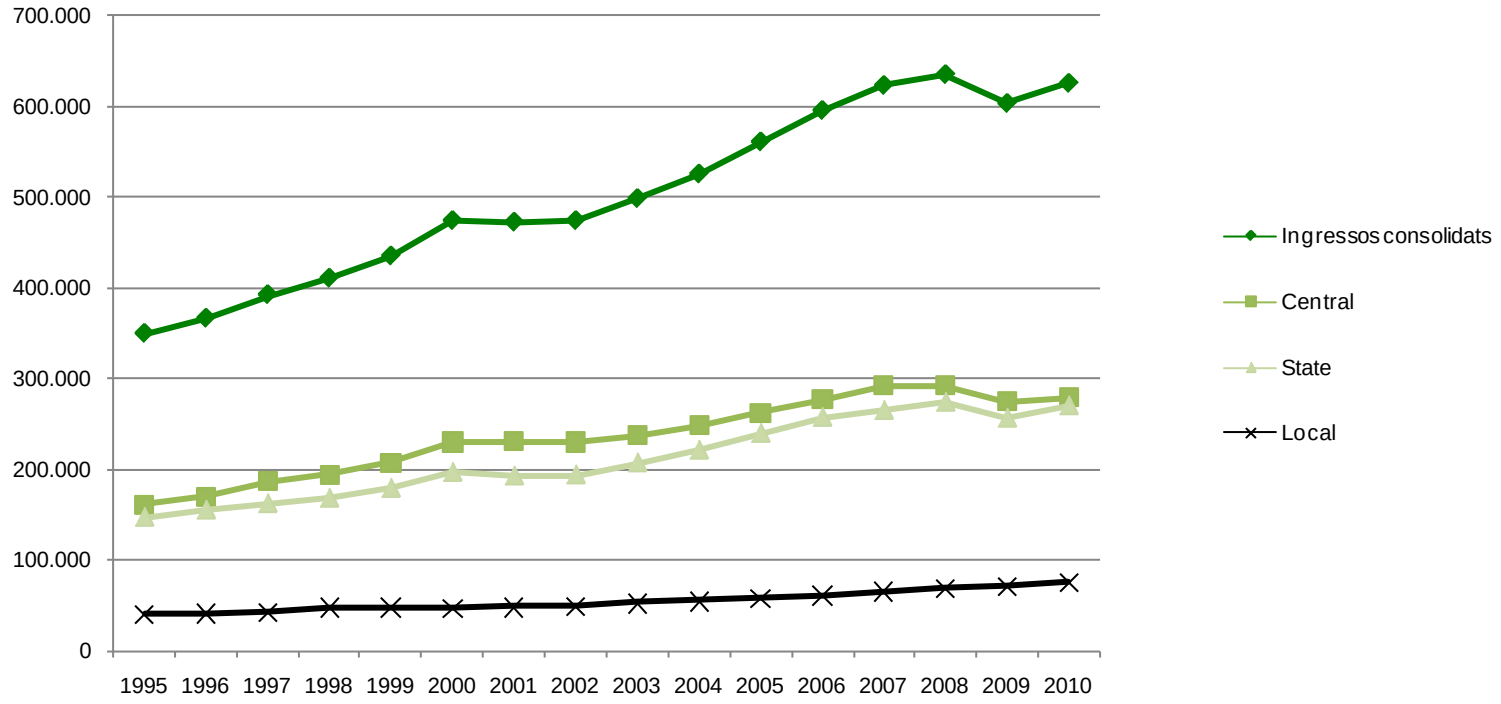

Unitats: milions de dòlars canadencs.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-23. Despeses consolidats per nivells de govern abans de les transferències intergovernamentals. Canadà, 1995-2010

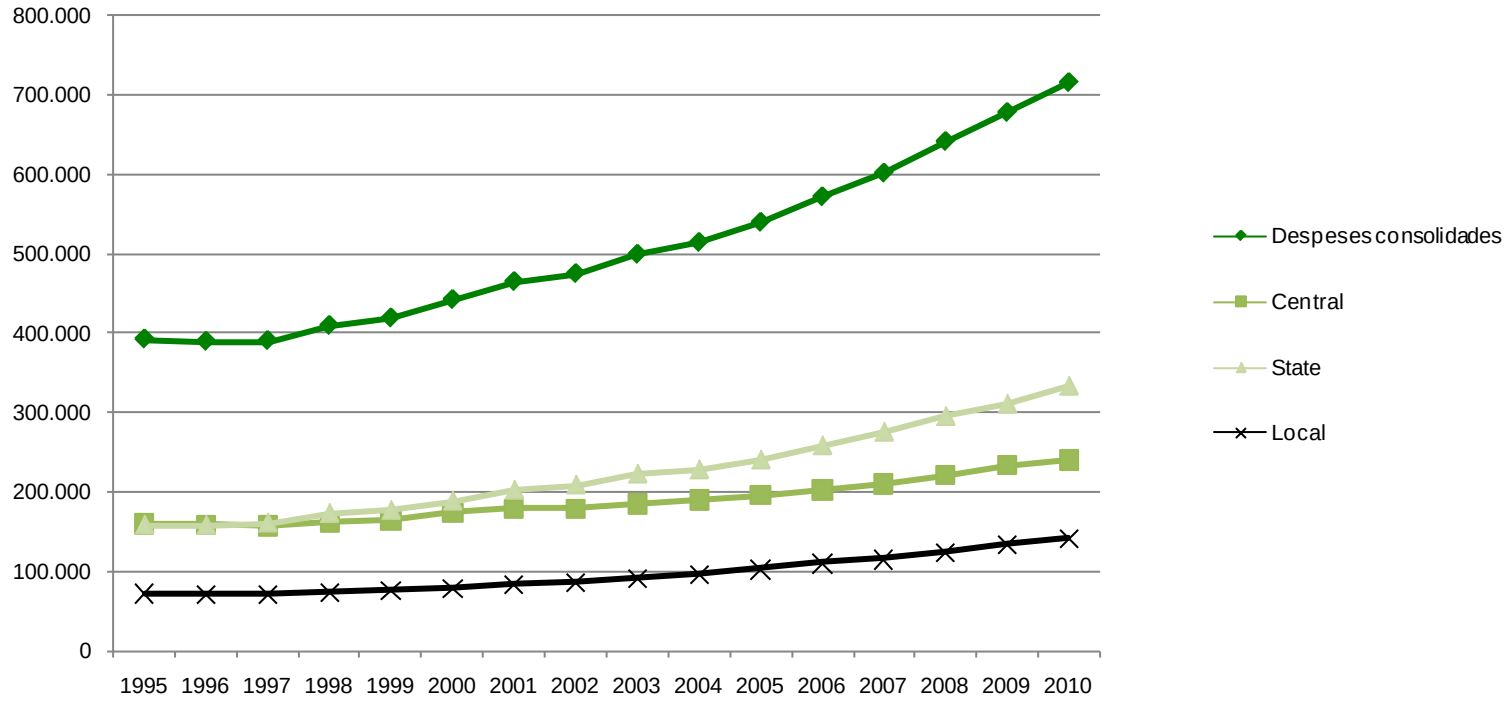

Unitats: milions de dòlars canadencs.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

TAULA-25. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern i transferències intergovernamentals. França, 1995-2010

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	C(N)FN	-5,5	-4,0	-3,3	-2,6	-1,8	-1,5	-1,7	-3,3	-4,1	-3,6	-3,0	-2,4	-2,8	-3,3	-7,6	-7,1
	Central	-5,2	-4,0	-3,4	-2,8	-2,0	-1,6	-1,7	-3,4	-4,1	-3,5	-2,8	-2,2	-2,3	-2,9	-7,2	-7,0
	State																
	Local	-0,3	-0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,4	-0,5	-0,3	-0,1
2	Ingressos consolidats	585.487	619.303	643.670	662.489	694.545	722.413	748.136	765.379	783.250	822.141	869.515	910.378	941.530	966.095	929.242	958.039
	Central	504.950	533.274	555.615	569.698	598.221	618.082	644.393	657.417	670.050	699.890	739.064	770.779	793.495	811.776	769.632	824.625
	State																
	Local	80.537	86.029	88.055	92.791	96.324	104.331	103.743	107.962	113.200	122.251	130.451	139.599	148.035	154.319	159.610	133.414
3	Despeses consolidades	650.838	668.716	685.553	697.230	719.280	744.351	772.880	816.078	848.204	882.018	920.470	953.104	993.429	1.030.720	1.072.331	1.094.938
	Central	536.803	549.624	567.022	575.058	591.890	607.324	632.482	666.589	689.896	709.356	738.779	760.374	787.005	815.146	850.019	872.492
	State																
	Local	114.035	119.092	118.531	122.172	127.390	137.027	140.398	149.489	158.308	172.662	181.691	192.730	206.424	215.574	222.312	222.446
4	PIB	1.196.181	1.226.607	1.264.843	1.321.104	1.367.005	1.439.603	1.495.554	1.542.928	1.587.903	1.655.572	1.718.047	1.798.116	1.886.792	1.933.195	1.889.231	1.932.802
5	Ingressos - Despeses	-5,5	-4,0	-3,3	-2,6	-1,8	-1,5	-1,7	-3,3	-4,1	-3,6	-3,0	-2,4	-2,8	-3,3	-7,6	-7,1
	Central	-2,7	-1,3	-0,9	-0,4	0,5	0,7	0,8	-0,6	-1,2	-0,6	0,0	0,6	0,3	-0,2	-4,3	-2,5
	State																
	Local	-2,8	-2,7	-2,4	-2,2	-2,3	-2,3	-2,5	-2,7	-2,8	-3,0	-3,0	-3,0	-3,1	-3,2	-3,3	-4,6
6	Transferències	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Central	-2,5	-2,6	-2,5	-2,4	-2,5	-2,4	-2,5	-2,8	-2,9	-2,9	-2,8	-2,8	-2,7	-2,7	-3,0	-4,5
	State																
	Local	2,5	2,6	2,5	2,4	2,5	2,4	2,5	2,8	2,9	2,9	2,8	2,8	2,7	2,7	3,0	4,5

Unitats: 1, 5 i 6 en percentatges sobre el PIB i 2, 3 i 4 en milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-24. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern i transferències intergovernamentals. França, 1995-2010

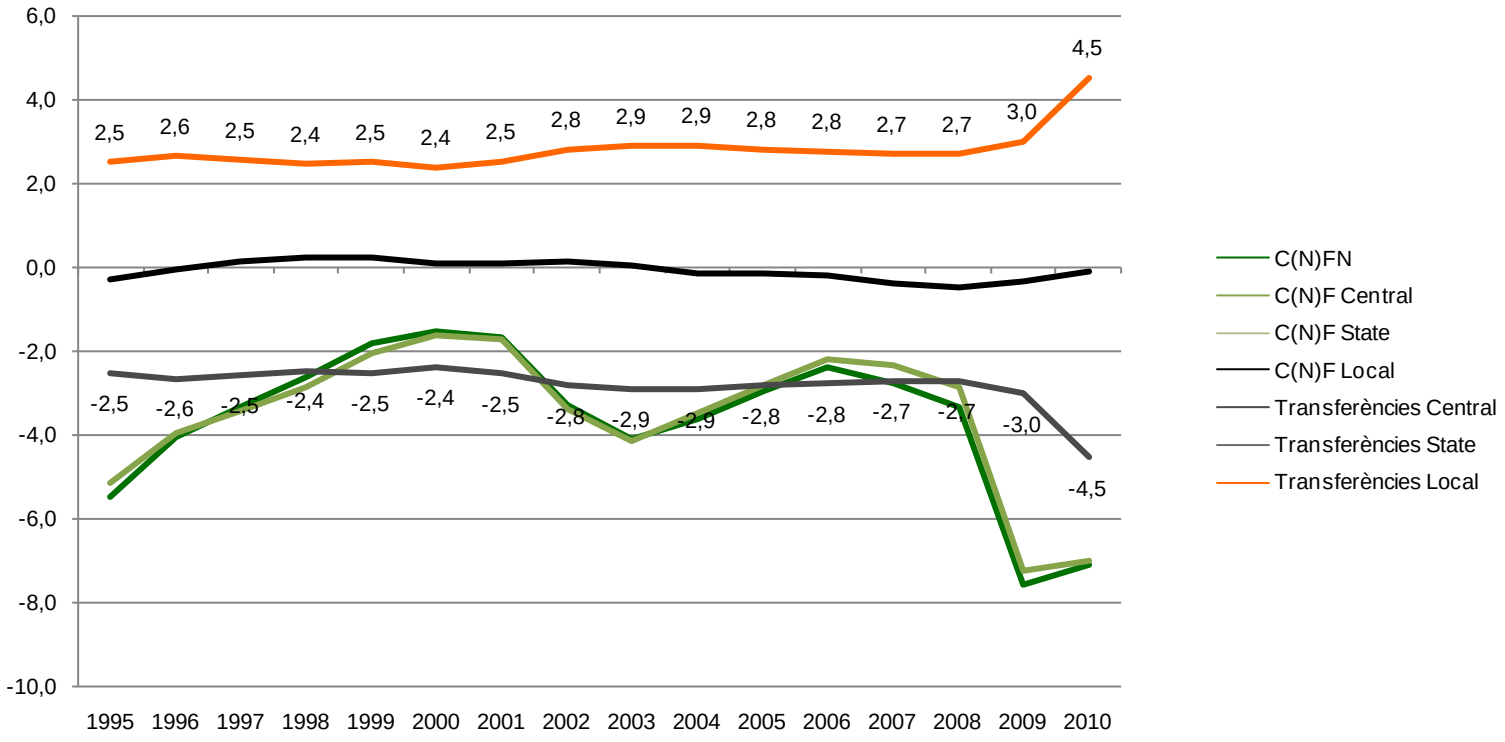

Unitats: percentatges sobre el PIB.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-25. Ingressos consolidats per nivells de govern abans de les transferències intergovernamentals. França, 1995-2010

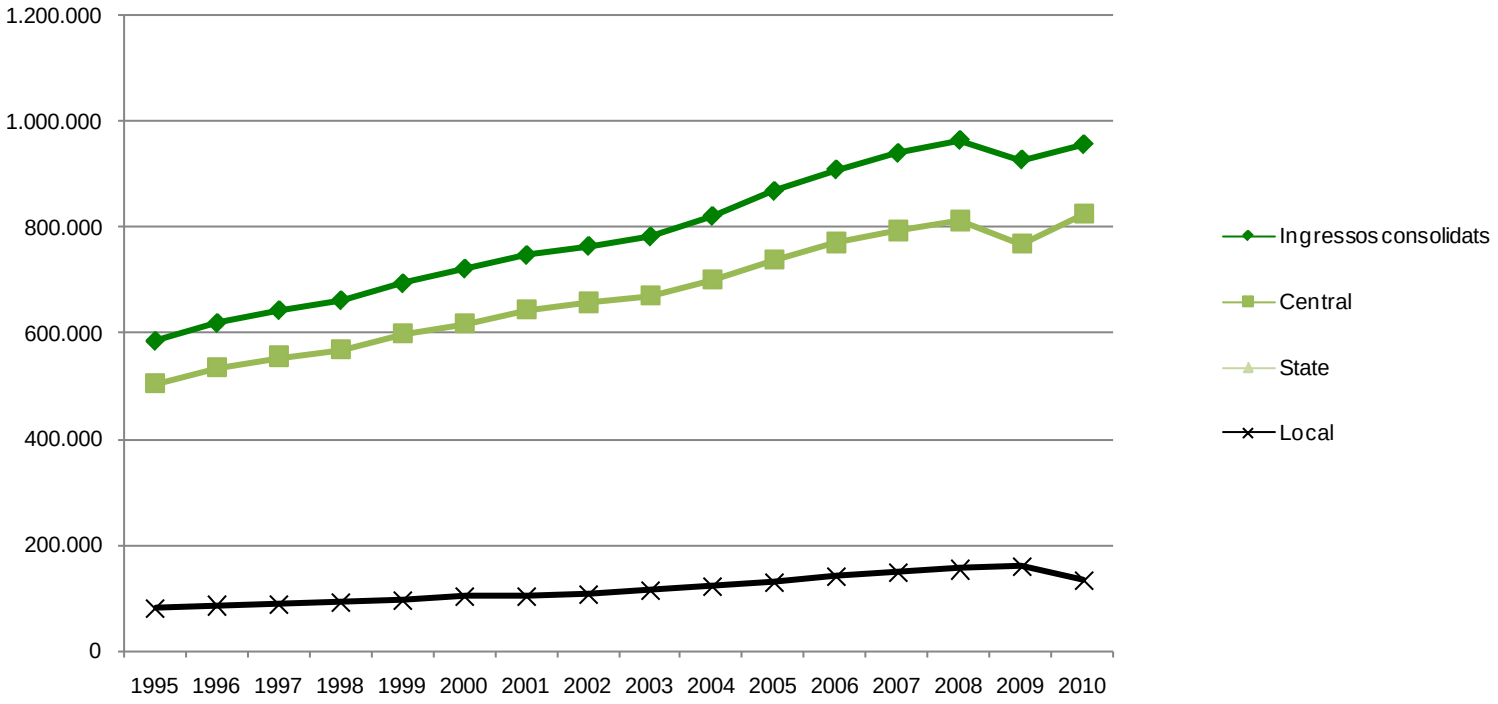

Unitats: milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-26. Despeses consolidades per nivells de govern abans de les transferències intergovernamentals. França, 1995-2010

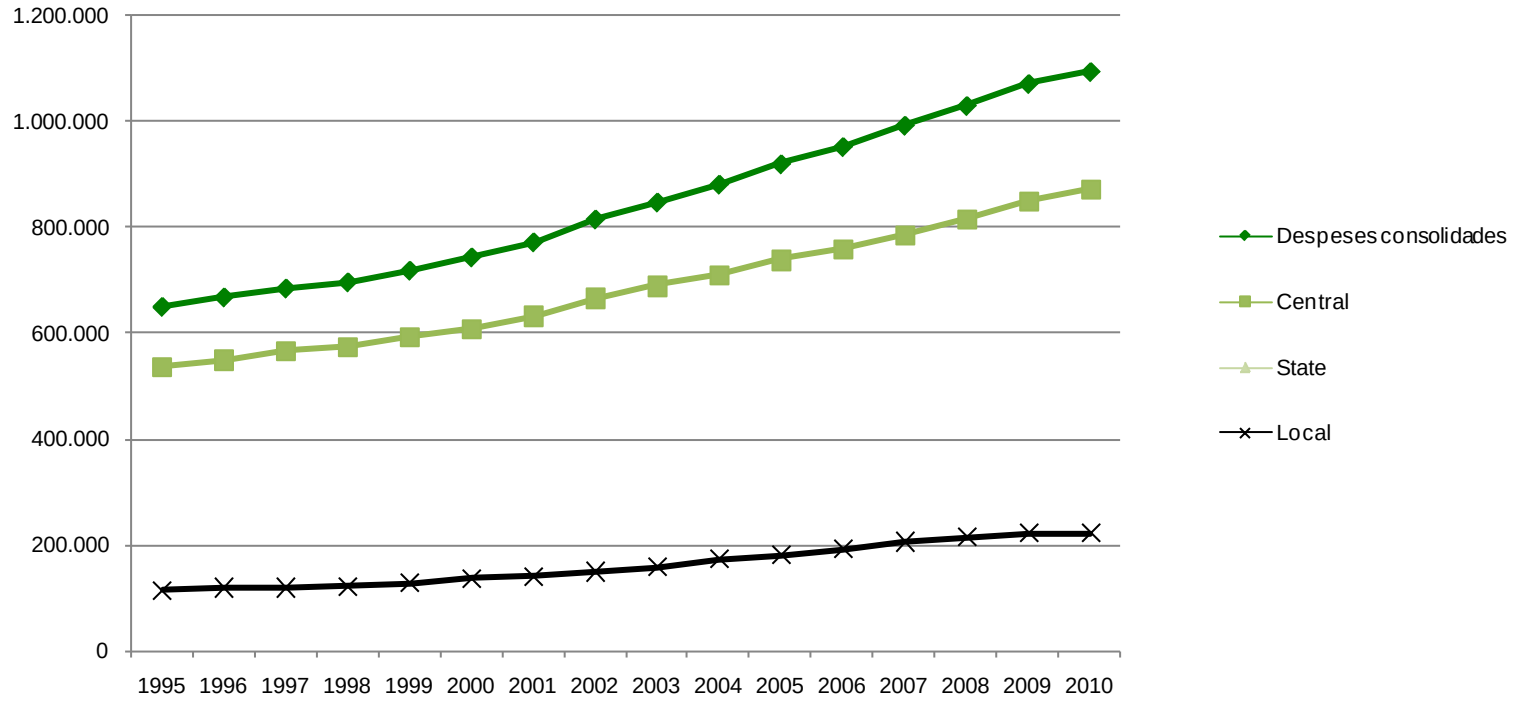

Unitats: milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

TAULA-26. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern i transferències intergovernamentals. Itàlia, 1995-2010

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	C(N)FN	-7,4	-7,0	-2,7	-3,1	-1,8	-0,9	-3,1	-3,0	-3,5	-3,6	-4,4	-3,3	-1,5	-2,7	-5,3	-4,5
	Central	-7,5	-6,6	-2,5	-2,8	-1,2	-0,7	-2,8	-2,2	-3,1	-2,6	-3,5	-2,3	-1,3	-2,3	-5,0	-4,0
	State																
	Local	0,1	-0,4	-0,2	-0,2	-0,6	-0,1	-0,3	-0,8	-0,5	-1,0	-0,9	-1,0	-0,2	-0,4	-0,3	-0,5
2	Ingressos consolidats	430.999	459.923	502.667	507.267	526.036	542.310	563.419	577.535	600.474	616.388	627.359	675.218	717.995	724.373	707.909	713.814
	Central	384.481	408.143	445.358	422.276	441.808	443.317	460.968	469.811	484.358	497.503	506.258	549.417	582.466	590.738	584.750	588.583
	State																
	Local	46.518	51.780	57.309	84.991	84.228	98.993	102.451	107.724	116.116	118.885	121.101	125.801	135.529	133.635	123.159	125.231
3	Despeses consolidades	501.233	529.753	530.717	540.763	546.076	552.598	602.152	616.504	647.785	665.916	689.868	724.879	740.968	766.483	788.484	783.252
	Central	379.256	396.936	388.295	391.565	389.615	385.437	419.222	423.433	448.667	451.055	468.689	496.251	509.372	524.625	542.221	542.069
	State																
	Local	121.977	132.817	142.422	149.198	156.461	167.161	182.930	193.071	199.118	214.861	221.179	228.628	231.596	241.858	246.263	241.183
4	PIB	947.339	1.003.778	1.048.766	1.091.361	1.127.091	1.191.057	1.248.648	1.295.226	1.335.354	1.391.530	1.429.479	1.485.377	1.546.177	1.567.761	1.519.702	1.548.816
5	Ingressos - Despeses	-7,4	-7,0	-2,7	-3,1	-1,8	-0,9	-3,1	-3,0	-3,5	-3,6	-4,4	-3,3	-1,5	-2,7	-5,3	-4,5
	Central	0,6	1,1	5,4	2,8	4,6	4,9	3,3	3,6	2,7	3,3	2,6	3,6	4,7	4,2	2,8	3,0
	State																
	Local	-8,0	-8,1	-8,1	-5,9	-6,4	-5,7	-6,4	-6,6	-6,2	-6,9	-7,0	-6,9	-6,2	-6,9	-8,1	-7,5
6	Transferències	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Central	-8,0	-7,7	-7,9	-5,6	-5,8	-5,6	-6,2	-5,8	-5,8	-5,9	-6,1	-5,9	-6,0	-6,5	-7,8	-7,0
	State																
	Local	8,0	7,7	7,9	5,6	5,8	5,6	6,2	5,8	5,8	5,9	6,1	5,9	6,0	6,5	7,8	7,0

Unitats: 1, 5 i 6 en percentatges sobre el PIB i 2, 3 i 4 en milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-27. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern i transferències intergovernamentals. Itàlia, 1995-2010

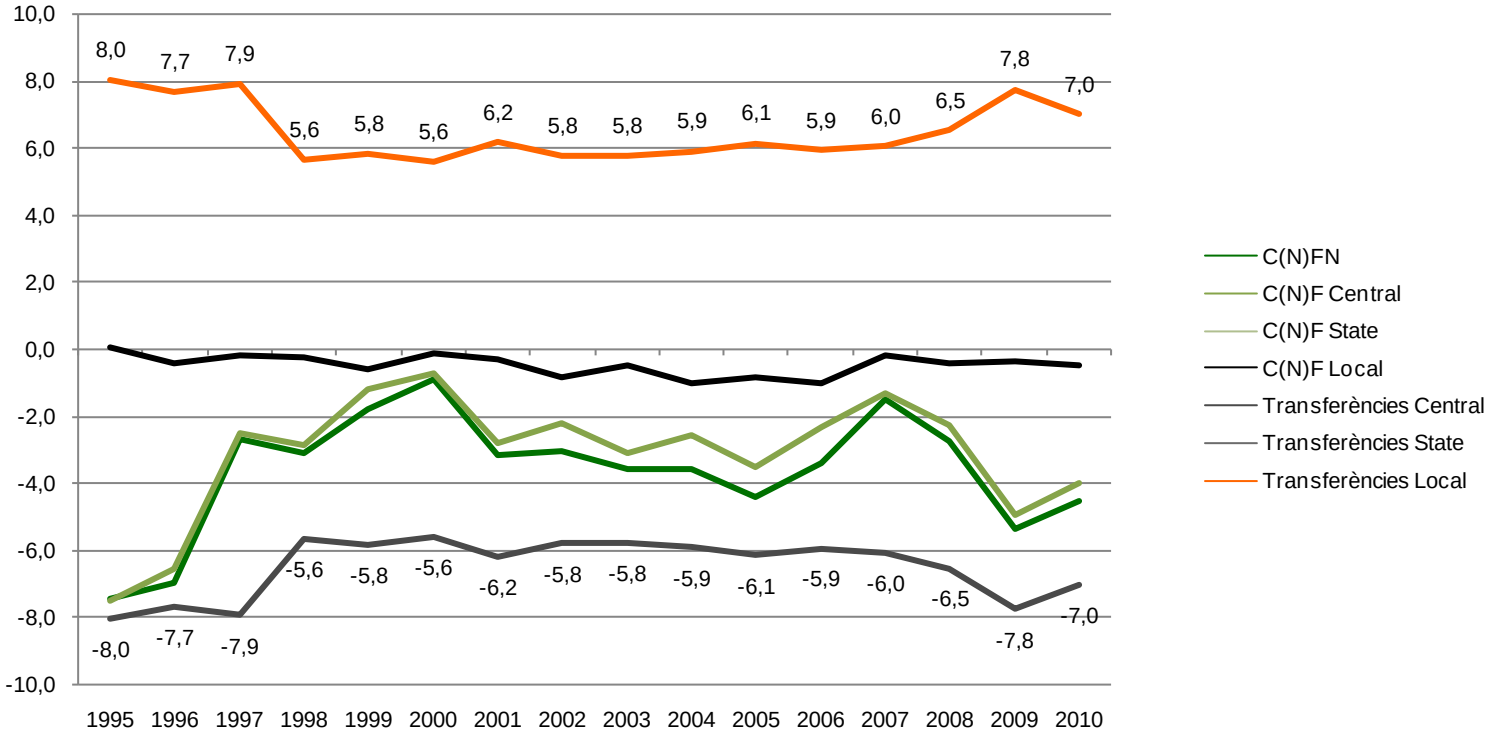

Unitats: percentatges sobre el PIB.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-28. Ingressos consolidats per nivells de govern abans de les transferències intergovernamentals. Itàlia, 1995-2010

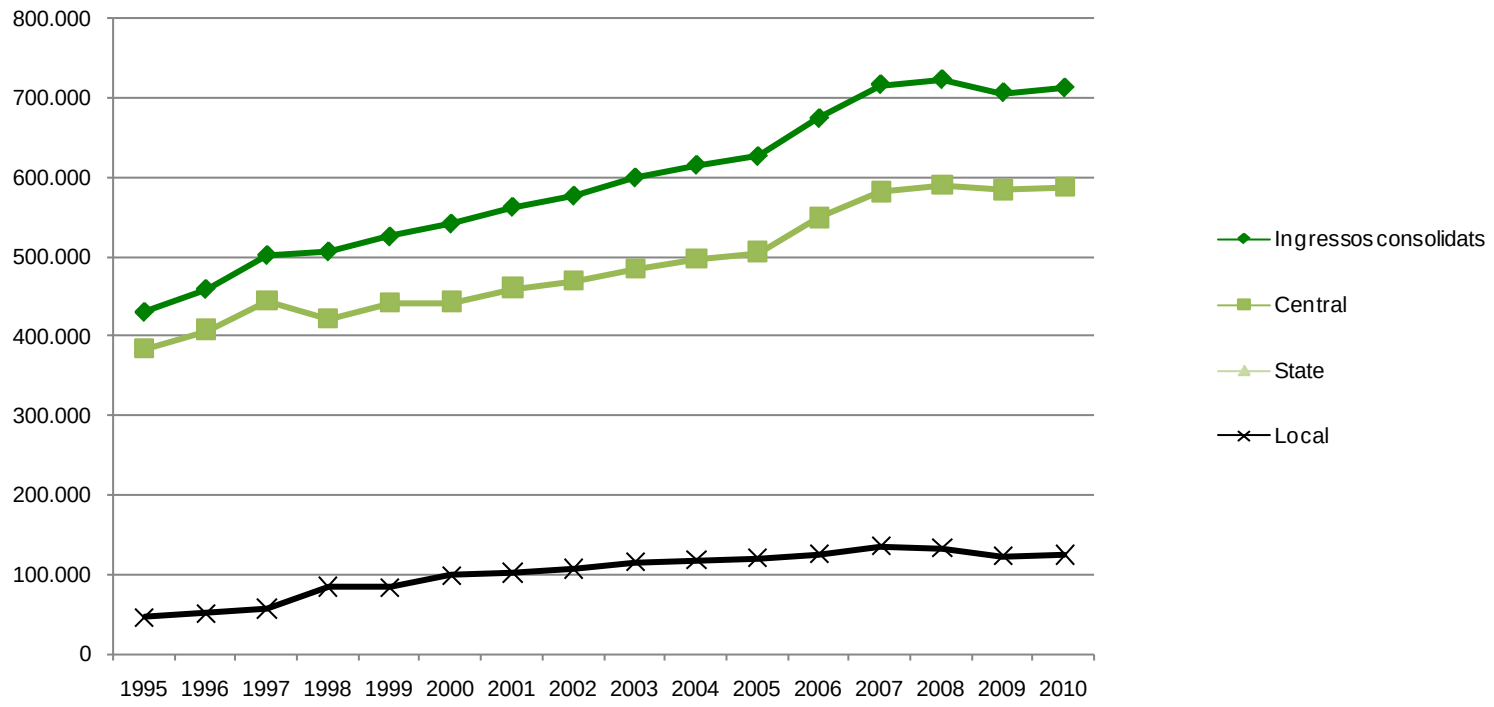

Unitats: milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-29. Despeses consolidats per nivells de govern abans de les transferències intergovernamentals. Itàlia, 1995-2010

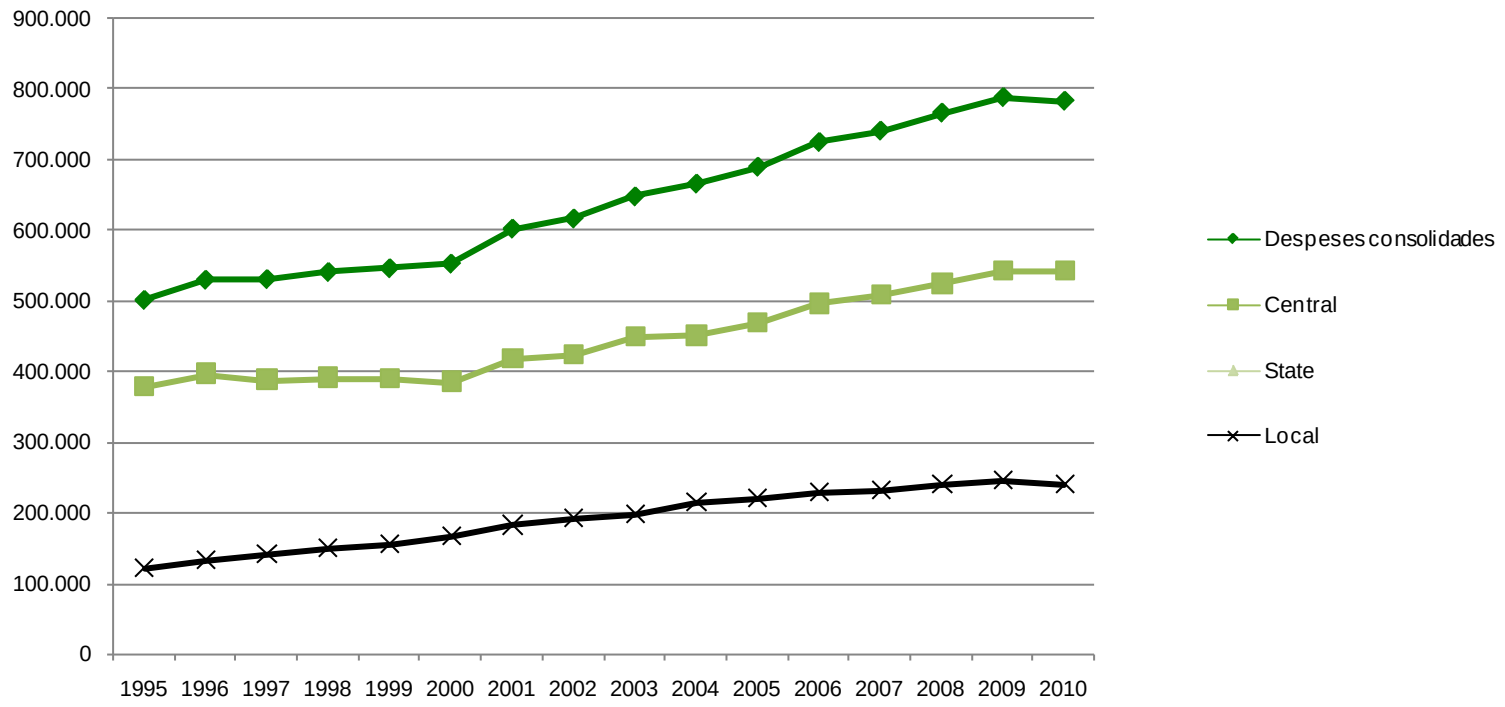

Unitats: milions d'euros.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

TAULA-27. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern i transferències intergovernamentals. Regne Unit, 1995-2010

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	C(N)FN	-5,9	-4,3	-2,2	-0,1	0,9	3,6	0,5	-2,1	-3,4	-3,5	-3,4	-2,7	-2,8	-5,0	-11,3	-10,2
	Central	-5,5	-4,1	-2,0	0,2	1,1	3,9	0,8	-2,0	-3,5	-3,2	-3,1	-2,7	-2,7	-4,7	-11,0	-10,1
	State																
	Local	-0,4	-0,1	-0,1	-0,3	-0,2	-0,3	-0,3	-0,1	0,1	-0,3	-0,4	0,0	-0,1	-0,3	-0,3	-0,1
2	Ingressos consolidats	282.244	300.999	322.226	350.111	373.706	397.848	419.210	423.372	445.479	478.239	513.164	553.899	581.415	617.676	561.392	590.441
	Central	259.374	276.232	295.666	320.914	342.752	363.974	382.761	383.880	402.761	433.982	466.104	501.228	526.573	560.726	503.779	532.289
	State																
	Local	22.870	24.767	26.560	29.197	30.954	33.874	36.449	39.492	42.718	44.257	47.060	52.671	54.842	56.950	57.613	58.152
3	Despeses consolidades	325.614	334.311	340.278	351.062	365.178	362.788	414.251	445.720	484.228	519.910	556.066	590.096	620.299	689.403	719.411	738.563
	Central	238.802	244.810	250.273	256.597	264.974	250.624	296.347	317.634	344.553	370.382	395.538	419.031	441.289	496.907	519.698	534.230
	State																
	Local	86.812	89.501	90.005	94.465	100.204	112.164	117.904	128.086	139.675	149.528	160.528	171.065	179.010	192.496	199.713	204.333
4	PIB	733.266	781.726	830.094	879.102	928.730	976.533	1.021.828	1.075.564	1.139.746	1.202.956	1.254.058	1.328.363	1.404.845	1.445.580	1.394.989	1.455.397
5	Ingressos - Despeses	-5,9	-4,3	-2,2	-0,1	0,9	3,6	0,5	-2,1	-3,4	-3,5	-3,4	-2,7	-2,8	-5,0	-11,3	-10,2
	Central	2,8	4,0	5,5	7,3	8,4	11,6	8,5	6,2	5,1	5,3	5,6	6,2	6,1	4,4	-1,1	-0,1
	State																
	Local	-8,7	-8,3	-7,6	-7,4	-7,5	-8,0	-8,0	-8,2	-8,5	-8,8	-9,0	-8,9	-8,8	-9,4	-10,2	-10,0
6	Transferències	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Central	-8,3	-8,2	-7,5	-7,1	-7,3	-7,7	-7,7	-8,1	-8,6	-8,5	-8,7	-8,9	-8,8	-9,1	-9,9	-10,0
	State																
	Local	8,3	8,2	7,5	7,1	7,3	7,7	7,7	8,1	8,6	8,5	8,7	8,9	8,8	9,1	9,9	10,0

Unitats: 1, 5 i 6 en percentatges sobre el PIB i 2, 3 i 4 en milions de lliures esterlines.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-30. Capacitat o necessitat de finançament per nivell de govern i transferències intergovernamentals. Regne Unit, 1995-2010

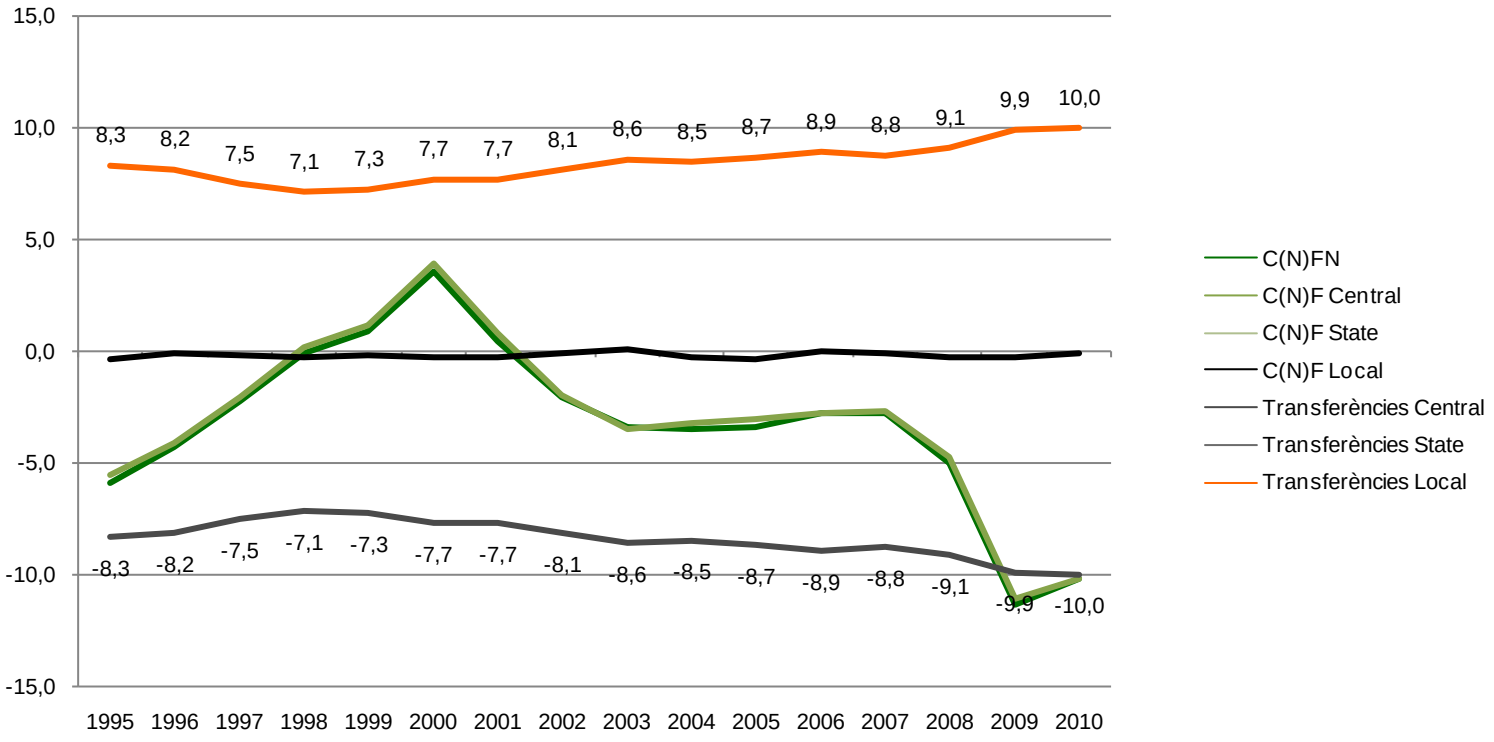

Unitats: percentatges sobre el PIB.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE .

GRÀFIC-31. Ingressos consolidats per nivells de govern abans de les transferències intergovernamentals. Regne Unit, 1995-2010

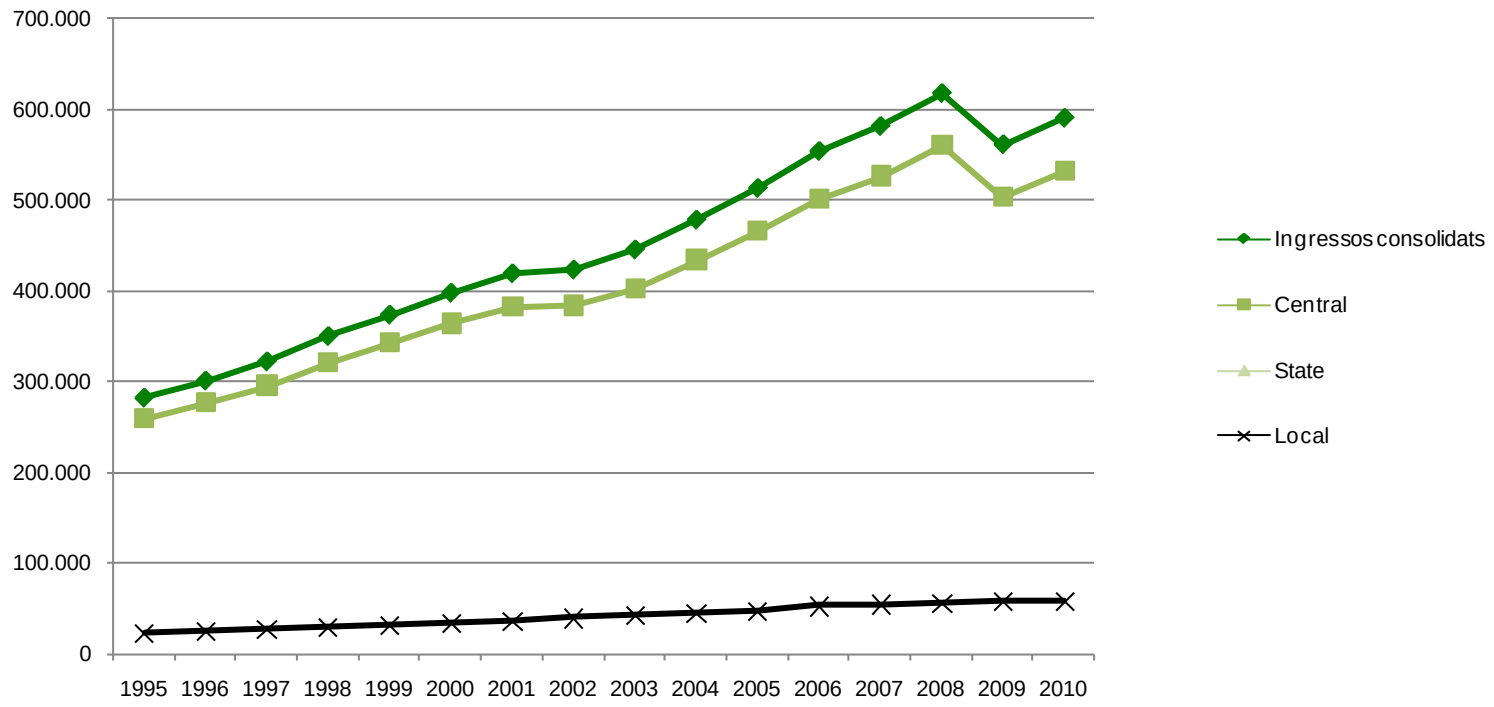

Unitats: milions de lliures esterlines.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

GRÀFIC-32. Despeses consolidades per nivells de govern abans de les transferències intergovernamentals. Regne Unit, 1995-2010

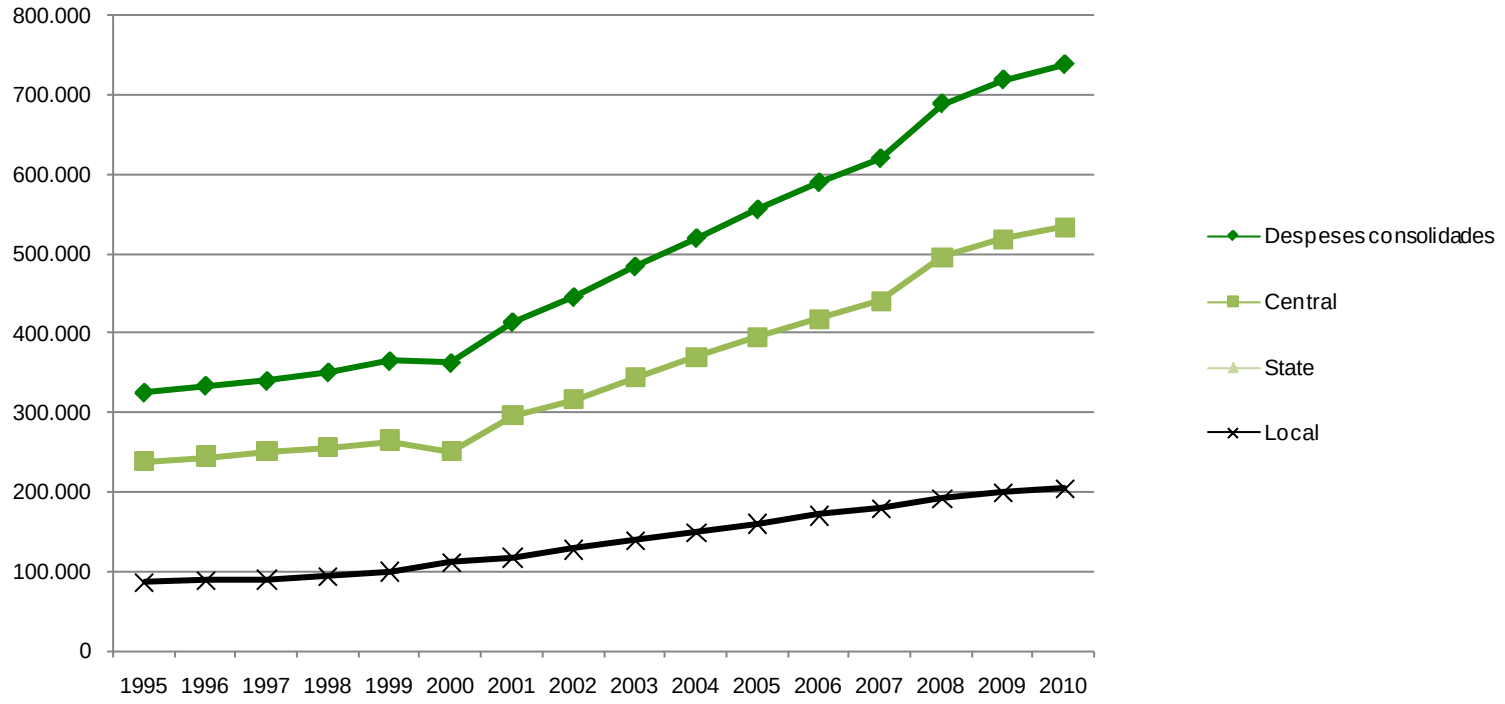

Unitats: milions de lliures esterlines.
Font: elaboració pròpia a partir de l'OCDE.

4.2. El règim foral del País Basc i Navarra

Els fonaments jurídics del règim foral que gaudeixen el País Basc i Navarra emanen d'una banda de la disposició addicional primera de la Constitució, que estableix el respecte als drets històrics dels territoris forals dins del marc de la pròpia Constitució i dels estatuts d'autonomia.

D'altra banda, des del punt de vista financer i per a cadascun dels territoris, tant l'Estatut d'Autonomia del País Basc com la Llei orgànica de reintegració i millorament del règim foral de Navarra estableixen que les relacions d'ordre tributari i financer entre aquests territoris forals i l'Estat vindran regulades pel sistema de concert o conveni, en el cas del País Basc articulades a través de les diputacions forals, territoris històrics d'aquesta CA, i en el cas de Navarra a través del Govern de Navarra o Diputació Foral.

Aquest règim de finançament es caracteritza perquè els territoris històrics que el gaudeixen, és a dir, el País Basc i la Comunitat Foral de Navarra, tenen potestat per mantenir, establir i regular el seu règim tributari. Això implica que l'exacció, gestió, liquidació, recaptació i inspecció de la majoria dels impostos estatals (actualment tots, excepte els aranzels i els gravàmens a la importació en els impostos especials i en l'impost sobre el valor afegit) correspon a cadascun dels territoris del País Basc i a la Comunitat Foral de Navarra. La recaptació doncs d'aquests impostos es realitza pels esmentats territoris i, per la seva part, la Comunitat Autònoma contribueix al finançament de les càrregues generals de l'Estat no assumides, a través d'una quantitat denominada "quota" o "aportació.

La quota o aportació econòmica es fixa cada cinc anys i s'actualitza anualment mitjançant l'aplicació d'un índex d'actualització a l'import fixat a l'any base.[17] L'ingrés de la quota del País Basc es fa efectiu de manera quadrimestral, mentre que l'aportació de Navarra es produeix al final de cada trimestre. En ambdós casos aquestes partides s'apliquen al Pressupost d'Ingressos de l'Estat.

En l'actualitat el concert amb el País Basc i la metodologia per a la determinació de la quota es regulen en la Llei 12/2002, la Llei 28/2007, [18] de 25 d'octubre, i en la Llei 29/2007, de 25 d'octubre, per la qual s'aprova la metodologia d'assenyalament de la quota per al País Basc per al quinquenni 2007-2011.

En el cas de Navarra, el vigent conveni es troba regulat en la Llei 28/1990, de 26 de desembre, per la qual s'aprova el Conveni econòmic entre l'Estat i la Comunitat Foral de Navarra, amb les seves posteriors modificacions, les últimes de les quals ha introduït mitjançant la Llei 48/2007, de 19 de desembre.[19]

[17] L'esmentat índex, tal i com s'explica més endavant, és l'increment de la recaptació líquida obtinguda per l'Estat en tributs convinguts o concertats des de l'any base fins a l'any de càlcul.

[18] La modificació incorporada per la Llei 28/2007 de 25 d'octubre a la Llei 12/2002, es duu a terme perquè en els darrer cinc anys s'han produït modificacions en el sistema tributari que cal harmonitzar i tenir en compte. Parlem de modificacions en l'IVA, l'Impost sobre Vendes Minoristes d'Hidrocarburs, la introducció de l'Impost sobre el Carbó, i la introducció de nous supòsits de devaluació en l'Impost sobre Hidrocarburs a professionals, agricultors i ramaders. També intenta millorar l'intercanvi d'informació entre les dues hisendes.

[19] Informació procedent del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Govern d'Espanya.

Com es calcula la quota que cal pagar

El cas del País Basc

La Comunitat Autònoma del País Basc ha de pagar, tal com s'ha explicat, una quota equivalent a l'import total de les càrregues no assumides. Aquest import es troba aplicant un índex d'imputació als serveis que es presten de manera centralitzada des de fora del País Basc, que són totes aquelles despeses associades a competències no assumides per la Comunitat Autònoma.[20]

El càlcul es fa de la següent manera: del total de les despeses assumides al pressupost de l'Estat s'hi resta l'assignació pressupostària íntegra que es correspongui amb les competències assumides per la Comunitat Autònoma.[21]

L'Índex d'Imputació es fixa per llei i es calcula per aproximació de la relació entre la renda del territori i la renda total de l'Estat; no obstant això, s'aplica *de facto* l'índex actualitzat a partir dels anys subsegüents. Aquest índex d'imputació servirà per distribuir la part de les despeses no assumides que suporta l'Estat al territori de la Comunitat Autònoma.[22]

A la quota que resulta de multiplicar l'Índex per les despeses derivades de competències no assumides, cal restar-li llavors, per tal de saber finalment la quota líquida a pagar, la part imputable de tributs no concertats, la part imputable dels ingressos tributaris de naturalesa no tributària i la part imputable del dèficit que representen els Pressupostos generals de l'Estat.

Els ingressos també s'acaben imputant a partir de l'Índex d'Imputació. L'Índex d'imputació s'actualitza cada any sobre la base de la relació entre la Previsió d'ingressos per tributs concertats, i els Ingressos previstos per l'Estat per als mateixos preceptes.[23]

El cas de Navarra

L'aportació que ha de fer Navarra es calcula també de manera similar a com s'efectua el càlcul de la quota per al País Basc. Cada cinc anys es fixa la contribució que farà Navarra a l'Estat, i es determina segons l'import que tenen en aquest any base les despeses de l'Estat corresponents als serveis generals i d'un Índex d'Imputació.[24]

La quota que es fixa cada cinc anys s'actualitzarà cada any del quinquenni segons un índex d'actualització que es calcula en base a l'increment de la recaptació estatal per als impostos convinguts.

Diferències entre el sistema del concert econòmic i el finançament autonòmic derivat del règim comú

La principal diferència d'aquest model respecte del finançament de règim comú rau en el fet que aquest darrer s'articula sobre impostos cedits (totalment o parcial) i és dependent en bona part de les participacions en els ingressos de l'Estat, la qual cosa fa que les hisendes autonòmiques hagin

[20] El primer concert econòmic per als territoris que conformen el País Basc es va aprovar per la Llei 12/1981, de 13 de maig, amb vigència fins al 31 de desembre de 2001. Posteriorment ve regulat, tal com s'ha explicat anteriorment, per la Llei 12/2002 de 23 de maig, que va aprovar amb caràcter indefinit el concert econòmic vigent fins llavors. No obstant això cada cinc anys cal aprovar una Llei de metodologia del seu càlcul; la darrera fou, tal com s'ha comentat amb anterioritat, la Llei 29/2007, de 25 d'octubre.

[21] Es consideren no assumides les despeses: del Fons de compensació interterritorial, de les transferències o subvencions de l'Estat a favor dels ens públics (només si les competències dels ens no són assumides) i finalment els interessos i les quotes d'amortització del deute.

[22] L'índex d'imputació és del 6,24%, invariable des del 1981.

[23] Llei 29/2007, de 25 d'octubre, per la qual s'aprova la metodologia d'assenyalament de la quota del País Basc per al quinquenni 2007-2011. BOE núm. 257, de 26.10.2007.

[24] Que se sitúa en l'1,6%

de comptar amb aquest element per garantir llur finançament. D'altra banda, en el sistema de règim comú els recursos finalment disponibles depenen també de l'aplicació dels mecanismes d'anivellament i solidaritat, que condicionen el resultat final.

Els elements que configuren el sistema de concert són el concert impositiu i la quota. El concert o conveni impositiu regula la hisenda autonòmica que comprèn pràcticament la totalitat dels impostos estatals (les excepcions són, tal com s'ha avançat, els aranzels i els gravàmens a la importació en els impostos especials i en l'Impost sobre el Valor Afegit).

La disponibilitat sobre els ingressos no afecta únicament la recaptació dels tributs en el territori, ja que el règim de concert incorpora la possibilitat de desenvolupar un sistema impositiu propi dins d'unes determinades condicions, que inclou la capacitat normativa sobre els impostos.

En relació amb la recaptació, el règim de concert significa que la gestió dels tributs es considera com una competència pròpia de la Comunitat Autònoma que s'exerceix per mitjà de les institucions forals.

Com es pot deduir dels trets que el caracteritzen, el règim de concert o conveni proporciona una àmplia autonomia fiscal a les comunitats que disposen d'aquest règim. Des del punt de vista dels ciutadans, aquest sistema també fa que percebin més clarament la relació existent entre la responsabilitat de gestió dels serveis públics a què tenen accés i les càrregues fiscals que suporten.

Tanmateix, cal posar en relleu alguns efectes negatius que s'haurien de considerar si el règim de concert (o un règim de contingut similar) es vol estendre a altres comunitats.

Entre aquests efectes negatius, cal destacar les distorsions sobre el mercat i les diferències en la pressió fiscal entre els territoris. Cal destacar també els problemes que poden aparèixer en algun tipus d'impost i que poden afectar la translació del tribut (com és el cas, singularment, de l'impost de societats). De totes maneres aquests efectes poden quedar matisats en el context del mercat únic i de l'harmonització fiscal dins la Unió Europea.

Finalment, cal tenir present que els sistemes de concert o conveni actualment existents no consideren el principi de solidaritat (almenys en el sentit i amb l'amplitud que té en el règim comú) per a l'establiment de la quota, ni pel que fa a la determinació de les càrregues no assumibles ni pel que fa a la forma de càlcul de l'índex d'imputació.[25]

[25] Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 175, 3.11.2011.

5. Descripció del model de finançament actual

La Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya (EAC) regula, en el seu títol VI, el finançament de la Generalitat. Aquest títol engloba tres capítols, on es regulen les finances de la Generalitat, el pressupost de la Generalitat i les finances dels governs locals, respectivament.

També es regulen aspectes relatius al finançament en la disposició addicional tercera, que es refereix a inversions en infraestructures; en la disposició addicional quarta, pel que fa a la capacitat de finançament; la disposició addicional setena, que relaciona els tributs cedits, les disposicions addicionals vuitena, novena i desena, que regulen la cessió d'impostos; la disposició addicional dotzena, que estableix una interpretació harmònica entre les normes de la Llei orgànica de finançament de les comunitats autònomes (LOFCA) i les normes de l'EAC; la disposició final primera, que estableix que s'ha de concretar l'aplicació dels preceptes del títol VI i la disposició final tercera, que estableix el termini de creació de la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat.

Aquesta regulació ha de ser interpretada d'acord amb la Sentència 31/2010 del Tribunal Constitucional, de 28 de juny de 2010 (STC 31/2010).

El capítol I del títol VI de l'EAC regula les finances de la Generalitat i engloba els articles del 201 al 210.

L'article 201 regula, en primer lloc, que les relacions d'ordre tributari i financer entre l'Estat i la Generalitat es regeixen per la Constitució Espanyola (CE), per aquest Estatut i per la Llei orgànica 8/1980, de 22 de setembre, de finançament de les comunitats autònomes. Com a principis rectors del finançament s'estableixen: l'autonomia financera, la coordinació, la solidaritat i la transparència, també la suficiència de recursos, la responsabilitat fiscal, l'equitat i la lleialtat institucional.

En l'apartat tercer de l'article 201 s'estableix que el desenvolupament dels preceptes continguts en el títol VI de l'EAC correspon a la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat. Aquest precepte va ser impugnat perquè es considerava que instaurava un sistema de codecisió, que la competència exclusiva de l'Estat regulada en l'article 149.1.14 CE es convertia en competència compartida i que impedia a l'Estat l'exercici de la potestat coordinadora. La STC 31/2010 considera que, quan l'article 201.3 EAC fa referència a què a l'esmentada Comissió li correspon "el desenvolupament d'aquest títol" es refereix al marc de coordinació o cooperació previst per la Constitució i que no significa que la Comissió sigui competent per "assolir els acords que posteriorment determinen el desenvolupament normatiu o l'aplicació del títol VI", per la qual cosa aquest precepte respecta la coordinació de l'Estat i no infringeix les seves competències. (Fonament jurídic (FJ) 131).

L'apartat 4 de l'article 201 estableix que "D'acord amb l'article 138.2 de la Constitució, el finançament de la Generalitat no ha de comportar efectes discriminatoris envers Catalunya respecte a les altres comunitats autònomes. Aquest principi ha de respectar plenament els criteris de solidaritat...". Aquest apartat també va ser objecte d'impugnació, i la STC 31/2010 manté que no és il·legítim que s'estableixi que el finançament de la Generalitat no ha de comportar efectes discriminatoris envers Catalunya ja que el propi EAC sotmet el finançament als principis de coordinació, solidaritat, equitat i lleialtat entre les administracions públiques i fa referència a l'article 138.2 de la CE, que estableix que les diferències entre els estatuts de les diferent comunitats autònomes no podrà implicar privilegis econòmics i socials. (FJ 131)

En l'article 202 s'estableixen els recursos financers de la Generalitat i en l'article 203 les competències financeres. El model financer es basa en els tributs propis, en la participació en el rendiment en els recursos tributaris de l'Estat, és a dir, els tributs cedits, ja sigui totalment o parcial, i en

l'endeutament. Pel que fa als tributs cedits, correspon a la Generalitat la seva gestió, recaptació, liquidació i inspecció. En els tributs cedits totalment també disposa de la capacitat normativa que inclou la participació en la fixació del tipus impositiu, les exempcions, les reduccions i les bonificacions sobre la base imposable i les deduccions sobre la quota.

En l'article 204 es regula l'Agència Tributaria de Catalunya que, atenent el mandat de l'Estatut, va ser creada per la Llei 7/2007, de 17 de juliol.

Es van impugnar els apartats 1[26] i 4[27] de l'article 204 en considerar que no respectaven el principi de reciprocitat, ja que no s'estableix cap via de participació de l'Estat, ni tant sols per coordinar les tasques, en l'Agència Tributaria de Catalunya, però no prospera la impugnació. El Tribunal Constitucional considera que "...aquest Tribunal ha rebutjat expressament que les relacions entre l'Estat i les comunitats autònomes puguin sustentar-se en el principi de reciprocitat (SSTC 132/1998, de 18 de juny, FJ 10 i les que s'esmenten) donada la posició de superioritat de l'Estat (STC 4/1981, FJ 3) i que a l'Estat correspon la coordinació en matèria financera, que porta implícita la idea de jerarquia". També considera que l'apartat 4 fa referència a l'àmbit organitzatiu i funcional de l'Agència Tributaria de Catalunya. (FJ 132)

En l'article 205 s'estableix la revisió per via administrativa de les reclamacions que els contribuents puguin interposar contra els actes de gestió tributària dictats per l'Agència Tributaria de Catalunya. Aquest article s'impugna perquè es considera que "conté una atribució a favor dels òrgans autonòmics de potestats de revisió de les reclamacions de contribuents que fan referència als tributs cedits, cosa que només pot fer la llei estatal que reguli la cessió del tribut i que, en tot cas, la LOFCA (article 20.1.b) atribueix als òrgans econòmicoadministratius de l'Estat." El Tribunal Constitucional desestima la demanda, ja que considera que la referència que es fa als "seus propis òrgans economicoadministratius" és merament autoorganitzadora i que no atreu cap a la Generalitat la competència revisora en aquesta via pel que fa als tributs cedits, ja que aquesta competència només la pot establir la llei estatal. (FJ 133)

L'article 206 regula la participació en el rendiment dels tributs estatals i mecanismes d'anivellament i de solidaritat. Aquest article assenyala que el nivell de recursos de la Generalitat es basa en criteris de necessitat de despesa, tenint en compte la seva capacitat fiscal, però acte seguit es posa de manifest que els recursos de què disposi es poden ajustar per garantir l'anivellament i la solidaritat a les altres comunitats autònomes. També es dóna el mandat a l'Estat que garanteixi que l'aplicació dels mecanismes d'anivellament no alteri la posició de Catalunya en l'ordenació de rendes per càpita entre les comunitats autònomes abans de l'anivellament.

Els apartats 3[28] i 5[29] d'aquest article es van impugnar perquè es considerava que vulneraven la competència estatal. Com a conseqüència de la impugnació, el Tribunal Constitucional declara inconstitucional la frase "sempre que portin a terme un esforç fiscal també similar" de l'apartat 3. El TC indica que, malgrat el reconeixement que fa l'EAC que els nivells que s'han d'assolir són fixats per l'Estat, declara inconstitucional la frase abans ressenyada, ja que considera que correspon a l'Estat regular l'exercici de les competències financeres de les comunitats autònomes i fixar els nivells de la contribució a l'anivellament i a la solidaritat. "La determinació de quin sigui l'esforç fiscal que hagin de dur a terme les comunitats autònomes és una qüestió que només correspon regular

[26] Article 204.1 EAC:La gestió, la recaptació, la liquidació i la inspecció de tots els tributs propis de la Generalitat de Catalunya, i també, per delegació de l'Estat, dels tributs estatals cedits totalment a la Generalitat, correspon a l'Agència Tributària.
[27] Article 204.4 EAC: L'Agència Tributària de Catalunya s'ha de crear per llei del Parlament i disposa de plena capacitat i atribucions per a l'organització i l'exercici de les funcions a què fa referència l'apartat 1.
[28] Article 206.3 EAC: "Els recursos financers de què disposi la Generalitat es poden ajustar perquè el sistema estatal de finançament disposi de recursos suficients per a garantir l'anivellament i la solidaritat a les altres comunitats autònomes, a fi que els serveis d'educació, de sanitat i altres serveis socials essencials de l'Estat del benestar prestats pels diferents governs autonòmics pugui assolir nivells similars al conjunt de l'Estat, sempre que portin a terme un esforç fiscal també similar. De la mateixa manera, la Generalitat rep recursos, si escau, dels mecanismes d'anivellament i de solidaritat. Els nivells esmentats són fixats per l'Estat."
[29] Article 206.5 EAC: "L'Estat ha de garantir que l'aplicació dels mecanismes d'anivellament no alteri en cap cas la posició de Catalunya en l'ordenació de rendes per càpita entre les comunitats autònomes abans de l'anivellament."

al propi Estat, després de les corresponents actuacions en el si del sistema multilateral de cooperació i coordinació constitucionalment previst. Es tracta, llavors, d'una qüestió que, en cap cas, pot imposar l'EAC a les altres comunitats autònomes; en fer-ho així es vulneren, a la vegada, les assenyalades competències de l'Estat i el principi d'autonomia financera de les comunitats autònomes, autonomia financera que l'article 156.1 CE connecta expressament amb el principi de coordinació amb la hisenda estatal." (FJ 134)

D'altra banda, l'apartat 5 no es declara inconstitucional, ja que es considera que "la previsió d'aquest article no és pròpiament una condició imposada a l'Estat per l'EAC, sinó que només és l'expressió reiterada de un deure que per l'Estat és causa immediata i directa de la pròpia CE, que imposa la garantia de la realització efectiva del principi de solidaritat 'vetllant per l'establiment d'un equilibri econòmic, adequat i just entre les diverses parts del territori espanyol' (article 138.1 CE)". Però sí que assenyala que aquest apartat, perquè no sigui contrari a la Constitució, s'ha d'interpretar "com la manifestació expressa del principi inherent al model de solidaritat interterritorial d'acord amb el qual l'Estat està obligat constitucionalment a procurar un 'equilibri econòmic, adequat i just' entre les comunitats autònomes que no perjudiqui les més pròsperes més enllà del que sigui raonablement necessari per a la promoció de les menys afavorides. De tal manera que la garantia de l'Estat al que es refereix aquest precepte només operaria quan l'alteració de la posició de la Comunitat Autònoma de Catalunya fos deguda, no a l'aplicació general dels mecanismes d'alliberament, sinó exclusivament a l'aportació que realitzés Catalunya com a conseqüència de la seva possible participació en aquests mecanismes." (FJ 134)

En els articles 207, 208 i 209 es regula el tractament fiscal que ha de rebre Catalunya, l'actualització quinquennal del sistema financer i la lleialtat institucional entre les dues administracions.

L'article 210 regula la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat, la seva composició i les seves funcions, i s'estableix com l'òrgan bilateral de relació entre l'Administració de l'Estat i la Generalitat en l'àmbit del finançament autonòmic.

S'impugnen els apartats 1[30] i 2 a)[31], b)[32] i d)[33] d'aquest article 210 perquè es considera que s'infringeix el principi de coordinació i s'estableix un model de sobirania financera compartida, un sistema de codecisió que altera el caràcter exclusiu de la competència estatal establerta en l'article 149.1.14 CE.

El TC no declara inconstitucionals aquests preceptes, però diu com s'han d'interpretar. Pel que fa a l'apartat 1 assenyala que la relació bilateral no exclou ni limita la capacitat dels altres òrgans multilaterals en matèria de finançament autonòmic (el Consell de Política Fiscal i Financera), per la qual cosa considera que les funcions d'aquest òrgan són complementaries a les dels òrgans multilaterals. De la mateixa manera s'han d'interpretar els apartats a), b) i d) de l'apartat 2; el TC assenyala que el que aquí es regula "es limita a fixar un marc bilateral de negociació i de formalització

[30] Article 210.1 EAC: "La Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat és l'òrgan bilateral de relació entre l'Administració de l'Estat i la Generalitat en l'àmbit del finançament autonòmic. Li correspon la concreció, l'aplicació, l'actualització i el seguiment del sistema de finançament, i també la canalització del conjunt de relacions fiscals i financeres de la Generalitat i l'Estat. És integrada per un nombre igual de representants de l'Estat i de la Generalitat. La Presidència d'aquesta Comissió Mixta és exercida de manera rotatòria entre les dues parts en torns d'un any.
La Comissió adopta el seu reglament intern i de funcionament per acord entre les dues delegacions. La Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat exerceix les seves funcions sens perjudici dels acords subscrits pel Govern de Catalunya en aquesta matèria en institucions i organismes de caràcter multilateral."

[31] Article 210.2 a) EAC: "Correspon a la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat: a) Acordar l'abast i les condicions de la cessió de tributs de titularitat estatal i, especialment,els percentatges de participació en el rendiment dels tributs estatals cedits parcialment a què fa referència l'article 206, i també fer-ne la revisió quinquennal."

[32] Article 210.2 b) EAC: "Correspon a la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat: b) Acordar la contribució a la solidaritat i als mecanismes d'anivellament a què fa referència l'article 206."

[33] Article 210.2 d) EAC: "Correspon a la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat: d) Negociar el percentatge de participació de Catalunya en la distribució territorial dels fons estructurals europeus"

d'acords que complementa, sense qüestionar-lo, el procediment general de presa de decisions en el si de l'òrgan multilateral de col·laboració i coordinació" (FJ 135)

En el capítol II, del títol VI, es regula el pressupost de la Generalitat i engloba els articles del 211 al 216. S'estableix la competència exclusiva de la Generalitat per ordenar i regular les seves finances, el caràcter anual del pressupost, el recurs a l'endeutament i a emetre deute públic per finançar despeses d'inversió, l'estabilitat pressupostària, els béns i drets que integren el patrimoni de la Generalitat i el dret a constituir empreses públiques per complir les funcions de la seva competència.

En el capítol III, del títol VI, es regulen les finances dels governs locals i engloba els articles del 217 al 221. Com a principis rectors s'estableixen els de suficiència de recursos, equitat, autonomia i responsabilitat fiscal. Es regulen l'autonomia, les competències financeres i la suficiència de recursos de l'administració local. Es disposa que s'han d'establir formes de gestió consorciada del cadastre entre l'Estat, la Generalitat i els municipis per garantir la disponibilitat de les bases de dades per a totes les administracions i la unitat de la informació. També s'estableix que s'ha d'aprovar una llei de finances locals per desplegar els principis i disposicions que es regulen en aquest capítol.

Els articles 218.2[34], 218.5, 219.2 i 219.4 també es van impugnar. El TC va declarar aquests preceptes constitucionals excepte una frase de l'article 218.2. Els impugnants afirmen que la competència que s'atorga la Generalitat atenta contra l'autonomia municipal i contra el nucli central de la suficiència financera dels municipis i que la competència legislativa plena que s'atorga vulnera la reserva de llei estatal. El TC afirma que segons els articles 31.3, 133.1 i 133.2 CE, la creació de tributs locals és competència de l'Estat i que "aquesta potestat normativa s'ancora constitucionalment" 'en la competència exclusiva sobre hisenda general (article 149.1.14 CE) havent-se d'entendre vedada, per això, la intervenció de les comunitats autònomes en aquest concret àmbit normatiu' (STC 233/1999, de 16 de desembre, FJ 22). Es tracta, en suma, d'una potestat exclusiva i excloent de l'Estat que no permet intervenció autonòmica en la creació i regulació dels tributs propis de les entitats locals [...] En conclusió, el segon incís de l'article 218.2 EAC -Aquesta competència pot incloure la capacitat legislativa per a establir i regular els tributs propis dels governs locals- resulta inconstitucional" (FJ 140).

La disposició addicional tercera estableix que la inversió que ha de fer l'Estat a Catalunya en matèria d'infraestructures s'ha d'equiparar a la participació relativa del PIB de Catalunya amb relació al PIB de l'Estat per un període de set anys. Atès que aquesta disposició ha estat impugnada, el TC s'hi ha pronunciat i estableix que s'ha d'interpretar en el sentit que "no vincula a l'Estat en la definició de la seva política d'inversions, ni menyscaba la plena llibertat de les Corts Generals per decidir sobre l'existència i la quantia de les inversions." (FJ 138)

La disposició addicional quarta estableix que la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat ha d'avaluar el compliment que el finançament de la Generalitat no ha de comportar efectes discriminatoris envers Catalunya respecte d'altres comunitats autònomes.

La disposició addicional setena fa una relació dels tributs cedits, tant dels cedits totalment com dels cedits parcialment.

Les disposicions addicionals vuitena, novena i desena preveuen que, en el primer projecte de llei de cessió d'impostos que s'aprovi a partir de l'entrada en vigor de l'Estatut, s'estableixin els percentatges de cessió de determinats impostos. El 50%, en el cas de l'impost sobre la renda de les persones físiques, el 58%, en els impostos sobre hidrocarburs, sobre les labors de tabacs, sobre

[34] Article 218.2 EAC: "La Generalitat té competència, en el marc establert per la Constitució i per la normativa de l'Estat, en matèria de finançament local. Aquesta competència pot incloure la capacitat legislativa per a establir i regular els tributs propis dels governs locals i inclou la capacitat per a fixar els criteris de distribució de les participacions a càrrec del pressupost de la Generalitat."

l'alcohol i begudes derivades, sobre la cervesa, sobre el vi i begudes fermentades i sobre productes intermedis i el 50% de l'IVA. El TC també s'ha pronunciat sobre aquestes disposicions i ha manifestat que el que s'hi estableix "només es pot traduir en el compromís de la Generalitat i el Govern a acordar en Comissió Mixta- amb subjecció al que disposa el marc de cooperació multilateral i a l'exercici de les facultats de coordinació que són competència de l'Estat en matèria financera- l'elaboració i el contingut de un projecte de llei ordinària la substanciació de la qual, com expressió de la voluntat legislativa, depèn de la plena llibertat de les Corts Generals." (FJ 138)

La disposició addicional dotzena estableix que s'ha de fer una interpretació harmònica entre el que estableix la LOFCA i l'Estatut.

La disposició final primera estableix que la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat ha de concretar en el termini de dos anys l'aplicació dels preceptes del títol VI i que l'aplicació ha de ser plenament efectiva en el termini de cinc anys a partir de l'entrada en vigor de l'Estatut.

La disposició final tercera estableix un termini de sis mesos per a la creació de la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat.

6. Valoració del funcionament del nou model de finançament

6.1. Característiques essencials del model de finançament del 2009

El nou sistema de finançament autonòmic, acordat pel Consell de Política Fiscal i Financera el juliol del 2009 i aprovat per la Llei 22/2009, de 18 de desembre, per la qual es regula el sistema de finançament de les comunitats autònomes de règim comú i ciutats amb Estatut d'Autonomia i es modifiquen determinades normes tributàries, té com a objectius principals:

- L'increment de l'autonomia i la corresponsabilitat fiscal de les comunitats autònomes (CA), a través de l'augment del percentatge de cessió dels principals tributs (IRPF, IVA i Impostos Especials) i de l'ampliació de la capacitat normativa.
- Garantir un igual finançament dels serveis públics fonamentals per a tots els ciutadans independentment de la CA on resideixin, a través de la creació del Fons de garantia de serveis públics fonamentals.
- Garantir la suficiència global i l'*statu quo* en el finançament de totes les competències que han estat transferides a les CA, a través del Fons de suficiència global. Per assolir aquest objectiu l'Estat fa una aportació addicional en el repartiment d'aquest fons de 5.237 milions d'euros, l'any 2009, i de 2.400 milions d'euros addicionals l'any 2010. La quantia del FS evolucionarà en els successius anys d'aplicació del model en funció del creixement dels ingressos tributaris de l'Estat[35](ITE)
- Reduir les diferències en el finançament entre les CA i aconseguir una major igualtat. Per aquest objectiu es creen dos fons de convergència autonòmica (el Fons de cooperació i el Fons de competitivitat) dotats amb recursos addicionals aportats per l'Estat, que signifiquen 3.961 milions d'euros l'any 2009, i que evolucionaran en els successius anys d'aplicació del model en funció del creixement dels ingressos tributaris de l'Estat[36](ITE).

El sistema, independentment del seus mecanismes d'evolució, estableix en la seva disposició addicional setena la seva revisió quinquennal en els termes següents:

"El Comitè Tècnic Permanent d'Avaluació, creat en el si del Consell de Política Fiscal i Financera, valorarà els diferents aspectes estructurals del sistema de finançament, amb caràcter quinquennal, per informar sobre les possibles modificacions que es puguin sotmetre a la consideració del Consell de Política Fiscal i Financera, en nom d'una millor coordinació financera, garantint l'autonomia i suficiència de les comunitats i l'equilibri i la sostenibilitat del sistema".

Funcionament del nou model de finançament

El model de finançament autonòmic, a partir dels ingressos d'una cistella de tributs associats al finançament autonòmic[37] i de diferents aportacions o transferències de l'Estat, estableix una sèrie de mecanismes (els diferents fons de què consta el sistema) que acaben reordenant aquests ingressos inicials per dotar cada CA dels recursos finals que els han de permetre finançar les competències que les administracions autonòmiques tenen traspassades.

[35] L'ITE es defineix com la recaptació estatal en l'exercici, exclosos els recursos tributaris cedits a les comunitats autònomes per IRPF, IVA i impostos especials.
[36] L'ITE es defineix com la recaptació estatal en l'exercici, exclosos els recursos tributaris cedits a les comunitats autònomes per IRPF, IVA i impostos especials.
[37] Cistella de tributs: 50% de l' IRPF; 50% de l'IVA; 58% dels IIEE de fabricació; i 100% de l'I. electricitat, de l'Impost sobre determinats mitjans de transport, de l'Impost sobre vendes minoristes de determinats hidrocarburs, de l'Impost de transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, de l'Impost de successions i donacions, dels tributs sobre el joc, de les taxes afectes als serveis traspassats, i de l'Impost sobre el patrimoni.

Aquests mecanismes de reordenació s'estructuren de manera que el sistema assegura a cada CA un finançament mínim que representa un percentatge elevat i comú per a totes elles de la valoració que el sistema fa de necessitats totals de despesa de cada CA o, el que és el mateix, anivella totalment el finançament de les competències traspassades considerades essencials (educació, sanitat i serveis socials), mentre que el finançament de la resta de competències traspassades, les competències no essencials i les específiques de cada CA, depèn de la capacitat tributària de cada comunitat així com de l'ús que faci de la seva capacitat normativa i de la seva eficiència en la gestió tributaria.

El següent esquema, d'acord amb Borraz *et al.* (2010), presenta el funcionament bàsic del nou sistema de finançament incorporant els resultats de la liquidació del 2009 en l'àmbit agregat de les CA de règim comú.

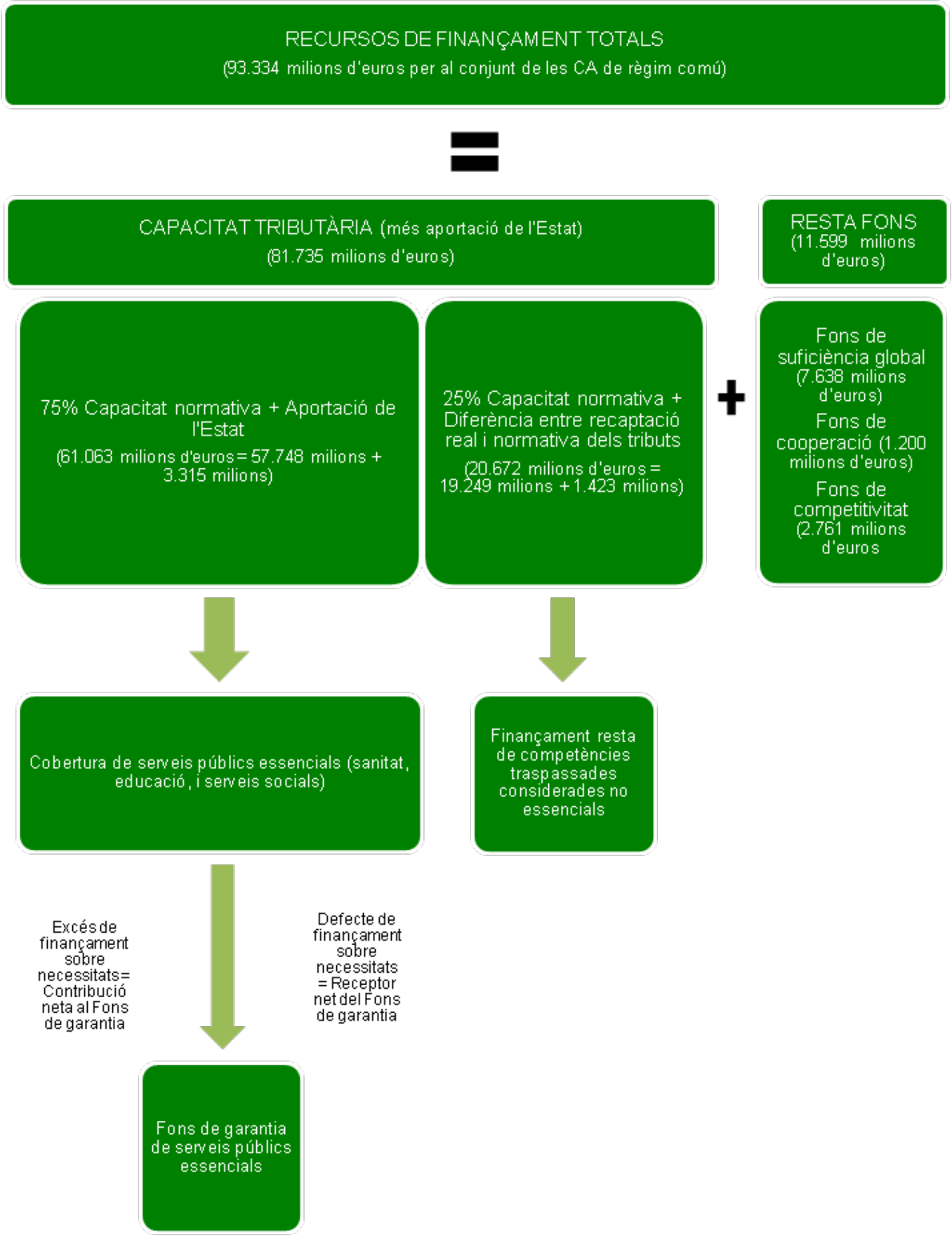
RECURSOS DE FINANÇAMENT TOTALS
(93.334 milions d'euros per al conjunt de les CA de règim comú)
=
CAPACITAT TRIBUTÀRIA (més aportació de l'Estat)
(81.735 milions d'euros)
RESTA FONS
(11.599 milions d'euros)
75% Capacitat normativa + Aportació de l'Estat
(61.063 milions d'euros = 57.748 milions + 3.315 milions)
25% Capacitat normativa + Diferència entre recaptació real i normativa dels tributs
(20.672 milions d'euros = 19.249 milions + 1.423 milions)
+
Fons de suficiència global (7.638 milions d'euros)
Fons de cooperació (1.200 milions d'euros)
Fons de competitivitat (2.761 milions d'euros
Cobertura de serveis públics essencials (sanitat, educació, i serveis socials)
Finançament resta de competències traspassades considerades no essencials
Excés de finançament sobre necessitats = Contribució neta al Fons de garantia
Defecte de finançament sobre necessitats = Receptor net del Fons de garantia
Fons de garantia de serveis públics essencials

D'acord amb l'anàlisi que fa A. de la Fuente[38], i que es resumeix a continuació, els recursos de finançament total que obté una CA autònoma es poden definir a partir de la següent expressió:

F_{it} = 75% ITN_{it} + TFG_{it} + (ITR_{it} – ITN_{it}) + CFN_{it} + FS_{it} + $FCONV_{it}$

on $FCONV_{it}$ = $FCoop_{it}$ + $FComp_{it}$, el subíndex "i" expressa la CA, i "t" l'any

F = Finançament total de competències comunes (essencials i no essencials) i específiques traspassades a les CA.

ITN = Ingressos tributaris normatius (ingressos tributaris sense ús de la capacitat normativa fiscal de les CA)

TFG = transferències del Fons de garantia dels serveis fonamentals

ITR = Ingressos tributaris reals (aplicant la capacitat normativa de les CA)

CFN = 25% Ingressos tributaris normatius

FS = Fons de suficiència global

FCONV = Fons de convergència

FCoop = Fons de Cooperació

FComp = Fons de competitivitat

o el que és el mateix F_{it} = FG_{it} + $ITNets_{it}$ + FS_{it} + $FCONV_{it}$ on

FG = participació de cada CA al Fons de garantia

ITNets =(ITR_{it} – ITN_{it}) + CFN_{it} són els Ingresso tributaris nets de l'aportació tributària al Fons de garantia.

El Fons de garantia global i els ingressos tributaris nets

El nou sistema de finançament es dota, a través del Fons de garantia de serveis públics fonamentals (Fons de garantia), d'un mecanisme d'anivellament que canvia substancialment l'existent en el model anterior. El seu objectiu és que totes les CA puguin subministrar el mateix nivell dels serveis de l'Estat del benestar considerats essencials o fonamentals (educació, sanitat, i serveis socials). Si bé l'Estatut d'Autonomia de Catalunya establia explícitament que aquest nivell de serveis es garantia "sempre que les CA realitzin un esforç fiscal similar", la sentència del Tribunal Constitucional va eliminar aquest incís del text estatutari.

Primer es calcula la quantitat global del Fons de garantia que cal repartir entre les CA. Aquesta quantitat s'obté com el 75%[39] dels ingressos tributaris normatius de les CA més una aportació addicional per part de l'Estat, que en la liquidació del model per al 2009 queda fixada per aquest any en 3.315,5 milions d'euros. Aquesta quantitat, de 61.063,2 milions d'euros en la liquidació del mo-

[38] Angel de la Fuente. *El nuevo acuerdo de financiación regional: un análisis de urgencia*. Colección Estudios Económicos. Fundación de Estudios de Economía aplicada. Juliol 2009

[39] Aquest 75% vol representar el pes de la despesa de l'Estat del benestar en relació amb la despesa total autonòmica.

del per al 2009, es reparteix posteriorment entre les CA en funció de la població ajustada[40]. En tercer lloc es calculen les transferències del Fons de garantia, TFG_i, de cada CA com la diferència entre la part del 61.063 milions d'euros que li correspon a cada CA en funció de la població ajustada (ND_i), i que es correspon amb les seves necessitats de despesa per finançar els serveis públics fonamentals, i el 75% dels seus ingressos tributaris normatius (75% ITN).

$$TFG_i = ND_i - 75\%\ ITN_i$$

Les quantitats percebudes d'aquest Fons de garantia per les CA estan totalment anivellades, i totes les CA reben els mateixos recursos per habitant ajustat per finançar les competències associades als serveis públic fonamentals.

Un cop les CA han contribuït amb el 75% dels seus ingressos tributaris normatius a l'FG, conservaran la resta d'ingressos tributaris efectivament recaptats per a elles, sense anivellar aquests recursos entre CA. Per tant, els seus ingressos tributaris nets ($ITNets_i$), nets de l'aportació a l'FG_i, seran l'import íntegre de la diferència entre la recaptació tributària real (ITR_i) i la recaptació normativa (ITN) més la seva capacitat fiscal neta (CFN_i), el 25% dels seus ingressos normatius:

$$ITNets_{it} = ITR_{it} - 0{,}75^* ITN_{it} = (ITR_{it} - ITN_{it}) + 0{,}25^* ITN_{it} = (ITR_{it} - ITN_{it}) + CFN_{it}$$

Aquelles CA que decideixin incrementar la pressió fiscal o millorar l'eficiència en la gestió dels tributs es quedaran directament amb tots els ingressos addicional obtinguts per aquesta via, ja que aquestes mesures fan incrementar els ingressos totals sense alterar els ITN_{it} (ingressos tributaris normatius). Paral·lelament, les CA que prenguin la decisió de reduir la pressió fiscal o l'eficiència en la gestió tributària no alteren l'aportació que ha de fer la CA a l'FG, que és sempre del 75% d' ITN_{it}. En aquest sentit aquesta fórmula té la virtut de garantir que les CA s'enfronten als incentius correctes a l'hora de dissenyar la seva política tributària.

El Fons de suficiència global

El Fons de suficiència global aporta els recursos necessaris per finançar la resta de competències autonòmiques (els serveis no fonamentals i competències singulars assumides per algunes CA) i per assegurar que cap CA perd finançament amb el nou acord. En realitat, el que fa el Fons de suficiència és incrementar el grau de cobertura de les necessitats totals de despesa autonòmica, però d'una manera que difereix d'una CA a una altra i que serveix per imposar en l'any de començament del sistema una assignació pactada de recursos que reflecteix molt més l'*statu quo* inicial que no pas els criteris teòrics de repartiment que especifica el propi model. Un cop determinat l'import inicial d'aquest FS per cada CA, aquest s'actualitzarà per a totes elles en proporció al creixement dels ingressos tributaris de l'Estat.

Així, valorat en el seu any inicial de funcionament, el Fons de suficiència es pot expressar com:

$$FS_{i0} = NGF_{i0} - (CFN_{i0} + FG_{i0}) = NGF_{i0} - (0{,}25^*ITN_{i0} + FG_{i0}) = NGF_{i0} - (ITN_{i0} + TFG_{i0})$$

El Fons de cooperació

Fons de cooperació: Promoure la convergència entre les CA en terme de renda per càpita. Es reparteix el fons entre les CA de menor renda. Les CA beneficiàries del fons de cooperació seran les que compleixin alguna de les condicions següents:

[40] La població ajustada es calcula com la suma ponderada de les següents variables: població de dret amb un pes del 30%, població protegida equivalent amb un pes del 38%, població de 0-16 anys amb un pes del 20,5%, població major de 65 anys amb un pes del 8,5%, superfície amb un pes de l'1,8%, dispersió amb un pes del 0,6% i insularitat amb un pes del 0,6%.

a) Que en la mitjana dels últims tres anys hagin tingut un PIB per càpita inferior al 90% de la mitjana de CA de règim comú.

b) Que tinguin una densitat de població inferior al 50% de la mitjana de CA de règim comú.

c) Que en els tres últims anys hagin tingut un creixement de població inferior al 90% de la mitjana de CA de règim comú i una densitat de població inferior a la mitjana de CA multiplicada per 1,25.

En la liquidació del 2009 s'ha dotat aquest fons amb 1.200 milions d'euros.

El Fons de competitivitat

Fons de competitivitat: Promoure la convergència entre CA de finançament per habitant. Es distribueix el fons entre les CA que tinguin un finançament per habitant ajustat per sota de la mitjana (o dels ingressos tributaris totals per habitant ajustats) abans de l'aplicació d'aquest Fons.

En la liquidació del 2009 s'ha dotat aquest Fons amb 2.572,5 milions d'euros.

6.2. Els resultats del nou model de finançament (liquidació de l'any 2009)

L'any 2009 va entrar en funcionament el nou model de finançament del qual es disposa únicament de la liquidació per a l'any 2009.

Els resultats del model l'any 2009[41] van significar un total de 93.339,3 milions d'euros per al conjunt de CA de règim comú. Per finançar les competències traspassades, les CA obtenen del model un 8,5% menys de recursos que l'any 2008 i un 19,9% menys que l'any 2007.

Catalunya és l'any 2009 la CA que disposa d'un major volum de recursos, 17.855,9 milions d'euros, i conjuntament amb Madrid, la CA que ha vist reduir en un percentatge més petit els recursos agregats del model de finançament. En concret, entre el 2007 i el 2009, els recursos del model de finançament per a Catalunya es redueixen el 10,8% clarament per sota de la reducció mitjana.

[41] Per tal de fer comparables les xifres des d'una perspectiva temporal les dades inclouen, en cada un dels anys, el resultat de la liquidació del model de finançament així com aquelles transferències de despesa fetes per l'Estat associades a competències traspassades. En concret als recursos liquidats del model de finançament s'afegeixen els recursos addicionals del finançament de la sanitat, els serveis traspassats per l'Institut Social de Marina, i el cost efectiu dels serveis traspassats en cada un dels anys i que no s'incorporen al sistema de finançament de l'any següent.

TAULA-28. Recursos totals del finançament autonòmic per CA. 2007-2009[42]

	2007	2008	2009	2007-2008	2008-2009	2007-2009
Catalunya	20.018,5	17.892,3	17.855,9	-10,6%	-0,2%	-10,8%
Galícia	8.268,7	7.330,5	6.306,8	-11,3%	-14,0%	-23,7%
Andalusia	22.422,6	19.188,4	16.203,8	-14,4%	-15,6%	-27,7%
Astúries	3.148,7	2.811,0	2.446,0	-10,7%	-13,0%	-22,3%
Cantàbria	1.906,6	1.672,3	1.501,2	-12,3%	-10,2%	-21,3%
La Rioja	1.006,7	888,8	750,9	-11,7%	-15,5%	-25,4%
Múrcia	3.606,9	3.054,2	2.804,9	-15,3%	-8,2%	-22,2%
València	12.021,9	10.208,0	9.618,5	-15,1%	-5,8%	-20,0%
Aragó	3.872,4	3.489,8	3.082,0	-9,9%	-11,7%	-20,4%
Castella la Manxa	5.766,3	5.031,5	4.377,9	-12,7%	-13,0%	-24,1%
Canàries	5.193,2	4.464,2	3.809,4	-14,0%	-14,7%	-26,6%
Extremadura	3.411,9	2.991,1	2.500,5	-12,3%	-16,4%	-26,7%
Balears	2.584,7	2.186,9	2.300,0	-15,4%	5,2%	-11,0%
Madrid	15.596,2	14.036,8	13.947,4	-10,0%	-0,6%	-10,6%
Castella i Lleó	7.652,0	6.752,0	5.834,2	-11,8%	-13,6%	-23,8%
Total	**116.477,5**	**101.997,9**	**93.339,3**	**-12,4%**	**-8,5%**	**-19,9%**

Unitats: milions d'euros i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de liquidació del finançament autonòmic que publica el Ministeri d'Economia i Hisenda.

La reducció dels recursos liquidats del model de finançament l'any 2009 contrasta amb l'increment de la despesa no financera, que se situa en el 7,7% per al conjunt de CA de règim comú aquest mateix any. Així, el pes dels recursos del model de finançament sobre aquesta despesa s'ha situat en el 55,6%, reduint-se des de l'any 2007, la qual cosa posa en tensió el principi de suficiència en el finançament del conjunt de competències autonòmiques del propi sistema.

TAULA-29. Despesa no financera executada dels pressupostos de les CA i pes dels recursos totals del finançament autonòmic sobre aquesta despesa. CA de règim comú i Catalunya, 2007-2009

	2007	2008	2009	2007-2008	2008-2009	2007-2009
Despesa no financera. CA regim comú	143.302,0	155.842,4	167.832,8	8,8%	7,7%	17,1%
Pes recursos finançament autonòmic	81,3%	65,4%	55,6%	-	-	-
Despesa no financera. Catalunya	25.721,8	28.327,0	32.516,2	10,1%	14,8%	26,4%
Pes recursos finançament autonòmic	77,8%	63,2%	54,9%	-	-	-

Unitats: milions d'euros i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de liquidació del finançament autonòmic i de liquidació dels pressupostos de les CA que publica el Ministeri d'Economia i Hisenda.

Un primer aspecte que cal tenir en compte és que en els resultats liquidats per al 2009 el nou model de finançament encara no s'ha aplicat en la seva totalitat; l'any 2010 s'han d'incorporar 2.400 milions d'euros més per part de l'Estat en el funcionament del model, que encara no estan comptabilitzats. Així mateix, a partir del 2010 el resultat del model també es veurà afectat per l'entrada

[42] Per tal de fer comparables les xifres des d'una perspectiva temporal, les dades inclouen en cada un dels anys, el resultat de la liquidació del model de finançament així com aquelles transferències de despesa fetes per l'Estat associades a competències traspassades. En concret als recursos liquidats del model de finançament s'afegeixen els recursos addicionals del finançament de la sanitat, els serveis traspassats per l'Institut Social de Marina, i el cost efectiu dels serveis traspassats en cada un dels anys i que no s'incorporen al sistema de finançament de l'any següent.

en funcionament dels criteris d'evolució dels diferents fons en què s'estructura tot el mecanisme de reordenació de les capacitats tributàries inicials.

Un segon aspecte a tenir en compte és el fet que el nou model de finançament entra en funcionament en un any de forta reducció de les capacitats fiscals de la majoria de tributs que composen la cistella tributària del model de finançament. Per una part, la crisi econòmica ha deteriorat a partir del 2008 les bases fiscals dels diferents tributs, fenomen que s'intensifica i generalitza l'any 2009. Per una altra, la política de reduccions fiscals iniciada pel Govern central l'any 2007 s'intensifica els anys 2008 i 2009, i acumula els seus impactes en la recaptació, més importants, en aquests dos darrers anys[43]. Qualsevol model de finançament hauria d'haver fet front a aquesta caiguda en els ingressos tributaris dels qual s'alimenta el finançament de les competències traspassades a les CA.

En el següent quadre es posa de manifest que els ingressos tributaris dels impostos que composen la cistella de tributs del model de finançament es redueixen el 17,3% l'any 2009 per al conjunt de CA de règim comú. La caiguda és clarament més intensa en aquells impostos el rendiment dels quals està totalment cedit a les CA[44], del 25,1% l'any 2009. Mentre que, per al mateix any, la caiguda dels impostos el rendiment dels quals està cedit parcialment[45] és del 16,1%.

El nou model de finançament ha repartit de forma oposada entre CA i Estat la caiguda dels ingressos dels impostos cedits parcialment. L'augment de cessió en l'IRPF, en l'IVA i en els impostos especials fa que els ingressos tributaris per aquests impostos incrementin el 27,1% l'any 2009 mentre que la part que es queda l'Estat d'aquest impostos acumula tota la caiguda amb una reducció del 40,5%.

L'efecte de la major cessió de tributs compensa en escreix la caiguda general tant dels impostos cedits parcialment com dels cedits totalment, i es tradueix en un increment dels recursos tributaris del model de finançament de l'11,8% per al 2009, i per al conjunt de CA. Si bé se situen l'1,3% per sota d'aquells de què disposaven les CA l'any 2007 amb l'anterior model de finançament.

En línies generals la recaptació tributària a Catalunya dels impostos que composen la cistella de tributs del model de finançament segueix les mateixes pautes que per al conjunt de CA, amb una caiguda d'aquests ingressos per al 2009 del 21,5%. L'efecte de la major cessió en els tributs cedits parcialment té com a resultat que els ingressos tributaris del model de finançament s'incrementin el 2009 en el mateix percentatge que per al conjunt de CA, l'11,8%, mentre que es redueixen el 0,4% respecte dels recursos tributaris disponibles l'any 2007.

[43] Per una descripció detallada d'aquest canvis es pot consultar la Memòria Socioeconòmica del CTESC per l'any 2009.

[44] Impost de successions i donacions, Impost sobre el patrimoni, Impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats, Impost sobre determinats mitjans de transport, Impost sobre vendes minoristes de determinats hidrocarburs, Impost sobre el joc, taxes afectes als serveis traspassats, i Impost sobre l'electricitat.

[45] IRPF, IVA, i Impostos Especials excepte l'Impost sobre l'Electricitat.

TAULA-30. Ingressos tributaris dels impostos que composen la cistella de tributs del model de finançament. Totes les CA de règim comú, 2007-2009

	2007	2008	2009	2007-2008	2008-2009	2007-2009
Ingressos dels impostos de la cistella del model de finançament	**175.350,9**	**158.367,0**	**130.945,9**	**-9,7%**	**-17,3%**	**-25,3%**
Ingressos dels impostos cedits parcialment	**147.185,7**	**137.745,3**	**115.503,1**	**-6,4%**	**-16,1%**	**-21,5%**
Part estatal dels impostos cedits parcialment	95.916,1	88.209,8	52.524,1	-8,0%	-40,5%	-45,2%
Part autonòmica dels impostos cedits parcialment	51.269,6	49.535,5	62.979,0	-3,4%	27,1%	22,8%
Ingressos dels impostos cedits totalment	**28.165,1**	**20.621,7**	**15.442,8**	**-26,8%**	**-25,1%**	**-45,2%**
Ingressos tributaris del model de finançament	79.434,7	70.157,2	78.421,8	-11,7%	11,8%	-1,3%

Unitats: milions d'euros i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de liquidació anuals del model de finançament autonòmic publicades pel Ministeri d'Economia i Hisenda.

TAULA-31. Ingressos tributaris dels impostos que composen la cistella de tributs del model de finançament. Catalunya, 2007-2009

	2007	2008	2009	2007-2008	2008-2009	2007-2009
Ingressos dels impostos de la cistella del model de finançament	**37.224,2**	**33.316,6**	**26.139,0**	**-10,5%**	**-21,5%**	**-29,8%**
Ingressos dels impostos cedits parcialment	**30.918,9**	**28.531,8**	**22.617,4**	**-7,7%**	**-20,7%**	**-26,8%**
Part estatal dels impostos cedits parcialment	20.826,3	18.718,6	9.812,5	-10,1%	-47,6%	-52,9%
Part autonòmica dels impostos cedits parcialment	10.092,6	9.813,2	12.805,0	-2,8%	30,5%	26,9%
Ingressos dels impostos cedits totalment	**6.305,3**	**4.784,8**	**3.521,6**	**-24,1%**	**-26,4%**	**-44,1%**
Ingressos tributaris del model de finançament	**16.397,9**	**14.598,0**	**16.326,6**	**-11,0%**	**11,8%**	**-0,4%**

Unitats: milions d'euros i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de liquidació anuals del model de finançament autonòmic publicades pel Ministeri d'Economia i Hisenda.

La contrapartida a l'increment dels recursos tributaris associats al nou model de finançament ha estat la reducció de les transferències rebudes de l'Estat per finançar el conjunt de competències traspassades a les CA. En conjunt les CA han vist reduïts aquests recursos en 16.923,1 milions d'euros, el 53,1% menys que l'any 2008, i Catalunya té una reducció relativa similar a la mitjana de CA amb un decrement del 57,8%.

TAULA-32. Recursos no tributaris o transferències del model de finançament autonòmic rebudes de l'Estat. CA de règim comú, 2007-2009[46]

	2007	2008	2009	2007-2008	2008-2009	2007-2009
Catalunya	3.620,6	3.294,3	1.529,3	-9,0%	-53,6%	-57,8%
Galícia	4.030,9	3.440,3	1.872,9	-14,7%	-45,6%	-53,5%
Andalusia	10.011,5	8.511,7	4.346,7	-15,0%	-48,9%	-56,6%
Astúries	1.234,3	1.045,8	444,8	-15,3%	-57,5%	-64,0%
Cantàbria	759,1	664,9	305,1	-12,4%	-54,1%	-59,8%
La Rioja	412,4	347,8	171,6	-15,7%	-50,7%	-58,4%
Múrcia	1.232,2	1.056,3	609,1	-14,3%	-42,3%	-50,6%
València	3.038,9	2.682,2	1.396,8	-11,7%	-47,9%	-54,0%
Aragó	1.222,0	1.071,9	354,0	-12,3%	-67,0%	-71,0%
Castella la Manxa	2.587,1	2.176,7	1.139,9	-15,9%	-47,6%	-55,9%
Canàries	3.554,0	3.008,4	2.125,6	-15,4%	-29,3%	-40,2%
Extremadura	2.096,5	1.767,1	1.050,0	-15,7%	-40,6%	-49,9%
Balears	-88,9	-87,1	-91,4	-2,0%	4,8%	2,8%
Madrid	-25,4	12,0	-1.668,1	-147,2%	-	-
Castella i Lleó	3.359,1	2.850,3	1.333,2	-15,1%	-53,2%	-60,3%
Total	**37.044,4**	**31.842,5**	**14.919,5**	**-14,0%**	**-53,1%**	**-59,7%**

Unitats: milions d'euros i percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de liquidació anuals del model de finançament autonòmic publicades pel Ministeri d'Economia i Hisenda.

Aquestes transferències de l'Estat s'articulen en el nou model de finançament a través de les transferències del Fons de garantia, del Fons de suficiència, i dels dos fons de convergència. En els 14.919,5 milions d'euros hi ha incorporats els 9.197,7 milions d'euros que ha addicionat l'Estat al nou model de finançament.

D'aquests 9.197,7 milions d'euros:

a) 3.961 milions es corresponen al Fons de convergència (3.772,5+188,4 de Balears), dels quals 1.200 milions es corresponen amb el Fons de cooperació (Galícia, Andalusia, Astúries, Cantàbria, Múrcia, Aragó, Castella la Manxa, Canàries, Extremadura i Castella Lleó), i els 2.761 milions restants amb el Fons de competitivitat, que inclou 188,4 milions de les Balears de la disposició addicional tercera (Catalunya, Múrcia, València, balears i Madrid).
b) 5.237 milions d'euros es corresponen amb l'aportació que fa l'Estat al Fons de suficiència global i que es distribueixen de la següent manera:

4.900 milions es distribueixen entre totes les CA en funció de: el 73,55%, d'acord amb l'increment de població ajustada entre l'any 1999-2009; el 12,3%, en funció de la població ajustada l'any 2009; el 9,8%, d'acord amb la població potencialment dependent; el 2,5% restant, d'acord amb la població reconeguda dependent.

50 milions es reparteixen entre les CA amb una dispersió de població superior a la mitjana (Galícia, Astúries, Cantàbria, i Castella i Lleó).

50 milions es reparteixen entre les CA amb una densitat de població inferior a la mitjana (La Rioja, Aragó, Castella la Manxa, Extremadura i Castella i Lleó).

[46] Per tal de fer comparables les xifres des d'una perspectiva temporal les dades inclouen, en cadascun dels anys, el resultat de la liquidació de recursos no tributaris del model de finançament, així com aquelles transferències de despesa fetes per l'Estat associades a competències traspassades. En concret als recursos no tributaris liquidats del model de finançament s'afegeixen els recursos addicionals del finançament de la sanitat, els serveis traspassats per l'Institut Social de Marina, i el cost efectiu dels serveis traspassats en cadascun dels anys i que no s'incorporen al sistema de finançament de l'any següent.

237 milions d'euros per a polítiques de normalització lingüística (Catalunya, Galícia, València i Balears).

Catalunya és, en termes absoluts, la principal receptora d'aquests nous recursos aportats per l'Estat, amb 1.986,1 milions d'euros. En termes de població ajustada passa a ser la quarta CA, per darrere de Balears, València i Madrid, amb 268,9 euros per habitant ajustat, el 28% més que la mitjana de CA.

TAULA-33. Distribució dels nous recursos aportats per l'Estat al nou model de finançament. CA de règim comú, 2009.

	Nous recursos absoluts	Nous recursos per habitant ajustat	Índex nous recursos per habitant ajustat
Balears	531,9	486,0	231,4
València	1.412,9	282,6	134,6
Madrid	1.641,1	273,0	130,0
Catalunya	1.986,1	268,9	128,0
Múrcia	362,4	255,9	121,8
Canàries	371,4	170,5	81,2
Galícia	485,8	163,8	78,0
Castella la Manxa	335,5	152,7	72,7
Castella i Lleó	384,5	139,9	66,6
La Rioja	44,9	138,0	65,7
Extremadura	158,5	135,7	64,6
Andalusia	1.087,5	133,1	63,4
Astúries	145,2	129,0	61,4
Aragó	178,4	126,1	60,0
Cantàbria	71,4	121,5	57,8
Total	**9.197,7**	**210,0**	**100,0**

Unitats: milions d'euros, euros i número índex.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades de liquidació anuals del model de finançament autonòmic publicades pel Ministeri d'Economia i Hisenda.

L'equitat horitzontal en el model de finançament del 2009

De l'anàlisi que N. Bosch duu a terme sobre l'equitat horitzontal en el nou model de finançament[47] es desprenen les següents conclusions.

Un dels problemes principals del model anterior de finançament és que no tenia un criteri d'anivellament fiscal explícit. Així, la distribució territorial del finançament proporcionava uns resultats arbitraris i un sobre anivellament, en el sentit que CA amb una major capacitat fiscal (per habitant) acabaven després de l'anivellament amb uns recursos per habitant inferiors que el de territoris amb capacitat fiscal (per habitant) més baixa.

L'anivellament fiscal és un mecanisme que ha d'acostar els recursos per habitant de les CA cap a la mitjana.

[47] Núria Bosch. "La equidad horitzontal en el modelo de financiación autonòmica del 2009". Informe IEB sobre federalisme fiscal 2011. Publicat per l'Institut d'Estudis de Barcelona al febrer del 2012.

Amb l'anivellament parcial, comunitats amb capacitat fiscal (per habitant) per sobre de la mitjana quedaran després de l'anivellament amb recursos per habitant per sobre la mitjana, però hauran perdut recursos. I les CA amb capacitat fiscal (per habitant) per sota de la mitjana, milloraran els seus recursos per habitant després de l'anivellament, però seguiran per sota de la mitjana.

Amb l'anivellament total, totes les CA quedaran després de l'anivellament amb els mateixos recursos per habitant.

En el model anterior, en el conjunt del període 2002-2009, Balears, Catalunya i Madrid, amb les capacitats fiscals inicials més elevades, després de l'anivellament es queden amb recursos per càpita per sota de la mitjana. Mentre que Extremadura i Castella la Manxa, amb capacitats fiscals molt baixes, després de l'anivellament quedaven amb recursos per habitant per sobre la mitjana. Per tant, hi havia un sobreanivellament.

Per un altre costat, tenien lloc resultats arbitraris. Cantàbria i la Rioja, amb capacitats fiscal per sobre la mitjana, després de l'anivellament encara milloraven la seva posició en termes de recursos per habitant. O Múrcia i València que, amb capacitats fiscals per sota la mitjana, però per sobre d'Extremadura, després de l'anivellament es quedaven amb recursos per càpita encara més per sota de la mitjana.

El nou model no ha solucionat aquests problemes, si bé sí que ha aconseguit que els recursos per càpita de totes les CA convergissin cap a la mitjana, i es redueix el nivell de dispersió en els resultats finals del model. Així Madrid i Catalunya acaben després de l'anivellament amb recursos per càpita per sobre la mitjana i Balears se situa en la mitjana. Però Cantàbria i La Rioja segueixen partint de capacitats fiscals per sobre de la mitjana i després de l'anivellament millorant la seva posició relativa. Mentre que València i Múrcia segueixen essent CA maltractades pel sistema.

D'acord amb l'anàlisi de N. Bosch sobre l'equitat del nou model de finançament[48], en els següents quadres es mostra el funcionament dels mecanismes de reordenació dels ingressos tributaris inicials en què s'articula el nou sistema de finançament, fins a obtenir els recursos per habitant ajustat, eliminades les competències específiques traspassades, que finalment obté cada CA del propi sistema.

[48] Núria Bosch. "La equidad horitzontal en el modelo de financiación autonòmica del 2009". Informe IEB sobre federalisme fiscal 2011. Publicat per l'Institut d'Estudis de Barcelona al febrer del 2012.

TAULA-34. Composició del finançament per habitant ajustat aplicant els diferents fons del nou model de finançament (recursos per habitant ajustat en índex sobre la mitjana). CA de règim comú, 2009

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Capacitat fiscal = Ingressos tributaris reals	**75% dels Ingressos tributaris normatius**	**(2) + Transferències Fons de garantia = Participació en el Fons de garantia**	**(3) + 25% dels Ingressos tributaris normatius**	**(4) + (Ingressos tributaris normatius - Ingressos tributaris reals)**	**(5) + Fons de suficiència**	**(6) - Competències específiques**	**(7) + Fons de cooperació**	**(8) + Fons de competitivitat = Finançament en termes homogenis amb ús de la capacitat normativa fiscal**	**(9) - Ingressos tributaris nets = Finançament total en termes homogenis i igual esforç fiscal**
Madrid	**145,1**	145,9	100,0	111,0	110,8	107,5	107,0	105,5	**108,5**	**108,6**
Catalunya	**123,4**	120,7	100,0	105,0	107,9	112,2	104,7	103,2	**106,3**	**103,6**
Balears	**122,0**	121,7	100,0	105,2	105,8	88,3	89,3	88,1	**100,0**	**99,4**
Cantàbria	**113,6**	112,9	100,0	103,1	103,9	123,8	122,7	122,4	**118,6**	**118,1**
Aragó	**107,7**	107,7	100,0	101,9	101,9	105,6	108,5	108,1	**104,8**	**104,8**
Astúries	**99,3**	99,8	100,0	99,9	99,5	102,6	105,2	107,8	**104,5**	**105,0**
La Rioja	**99,3**	100,7	100,0	100,2	98,8	112,9	112,9	111,4	**107,9**	**109,4**
València	**91,8**	94,5	100,0	98,7	96,0	88,0	90,0	88,7	**92,2**	**94,6**
Castella i Lleó	**91,4**	92,3	100,0	98,2	97,2	100,2	104,5	106,9	**103,6**	**104,6**
Múrcia	**86,6**	86,2	100,0	96,7	96,9	91,8	95,5	96,0	**96,5**	**96,3**
Galícia	**83,5**	83,2	100,0	96,0	96,0	100,1	101,5	104,2	**101,0**	**101,1**
Castella la Manxa	**82,3**	80,8	100,0	95,4	96,6	95,9	100,0	100,4	**97,3**	**96,2**
Andalusia	**81,0**	81,1	100,0	95,5	95,2	95,3	96,0	96,6	**93,6**	**93,8**
Extremadura	**69,3**	69,6	100,0	92,7	92,0	100,6	104,8	107,8	**104,5**	**105,3**
Canàries	**43,2**	44,7	100,0	86,7	84,5	84,1	84,5	84,9	**82,3**	**84,3**
Total	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Desviació estàndard	**23,8**	**23,5**	**0,0**	**5,6**	**6,3**	**10,3**	**9,4**	**9,6**	**8,2**	**7,8**

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de liquidació anuals del model de finançament autonòmic publicades pel Ministeri d'Economia i Hisenda.

TAULA-35. Composició del finançament per habitant ajustat aplicant els diferents fons del nou model de finançament (recursos per habitant ajustat en euros). CA de règim comú, 2009

	1	1 bis	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Capacitat fiscal = Ingressos tributaris reals	**Ingressos tributaris normatius = Capacitat fiscal sense ús capacitat normativa fiscal**	**75% dels Ingressos tributaris normatius**	**(2) + Transferències Fons de garantia = Participació en el Fons de garantia**	**(3) + 25% dels Ingressos tributaris normatius**	**(4) + (Ingressos tributaris normatius - Ingressos tributaris reals)**	**(5) + Fons de suficiència**	**(6) - Competències específiques**	**(7) + Fons de cooperació**	**(8) + Fons de competitivitat = Finançament en termes homogenis amb ús de la capacitat normativa fiscal**	**(9) - Ingressos tributaris nets = Finançament total en termes homogenis i igual esforç fiscal**
Madrid	**2.597,9**	**2.564,7**	1.923,5	1.394,4	2.035,6	2.068,8	2.193,6	2091,5	2091,5	**2218,3**	**2185,1**
Catalunya	**2.210,5**	**2.121,9**	1.591,5	1.394,4	1.924,9	2.013,4	2.290,6	2045,9	2045,9	**2172,7**	**2084,2**
Balears	**2.185,0**	**2.139,6**	1.604,7	1.394,4	1.929,3	1.974,7	1.802,6	1746,1	1746,1	**2045,1**	**1999,7**
Cantàbria	**2.034,3**	**1.985,6**	1.489,2	1.394,4	1.890,8	1.939,6	2.525,8	2397,5	2425,0	**2425,0**	**2376,3**
Aragó	**1.927,8**	**1.894,2**	1.420,7	1.394,4	1.868,0	1.901,6	2.154,9	2119,7	2142,8	**2142,8**	**2109,2**
Astúries	**1.778,7**	**1.754,4**	1.315,8	1.394,4	1.833,0	1.857,3	2.093,2	2055,5	2136,3	**2136,3**	**2112,1**
La Rioja	**1.777,7**	**1.771,0**	1.328,3	1.394,4	1.837,2	1.843,9	2.304,5	2207,1	2207,1	**2207,1**	**2200,4**
València	**1.644,6**	**1.662,0**	1.246,5	1.394,4	1.809,9	1.792,5	1.796,4	1758,5	1758,5	**1885,3**	**1902,7**
Castella i Lleó	**1.637,1**	**1.623,1**	1.217,3	1.394,4	1.800,2	1.814,2	2.045,5	2042,6	2119,2	**2119,2**	**2105,1**
Múrcia	**1.550,4**	**1.515,3**	1.136,5	1.394,4	1.773,2	1.808,4	1.873,9	1866,1	1901,7	**1972,7**	**1937,6**
Galícia	**1.494,4**	**1.463,5**	1.097,6	1.394,4	1.760,3	1.791,2	2.043,9	1983,3	2065,2	**2065,2**	**2034,2**
Castella la Manxa	**1.473,5**	**1.420,0**	1.065,0	1.394,4	1.749,4	1.803,0	1.957,5	1954,3	1989,1	**1989,1**	**1935,5**
Andalusia	**1.451,2**	**1.425,3**	1.069,0	1.394,4	1.750,8	1.776,7	1.945,5	1875,7	1913,5	**1913,5**	**1887,5**
Extremadura	**1.241,4**	**1.224,6**	918,4	1.394,4	1.700,6	1.717,4	2.052,4	2048,7	2136,5	**2136,5**	**2119,6**
Canàries	**773,2**	**786,2**	589,7	1.394,4	1.591,0	1.577,9	1.717,4	1651,6	1683,4	**1683,4**	**1696,5**
Total	**1.790,8**	**1.758,3**	**1.318,7**	**1.394,4**	**1.834,0**	**1.866,5**	**2.040,9**	**1954,3**	**1981,7**	**2044,7**	**2012,2**

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de liquidació anuals del model de finançament autonòmic publicades pel Ministeri d'Economia i Hisenda.

En la primera columna es mostra la dispersió de capacitat fiscal inicial per habitant ajustada de què parteixen les CA. Catalunya és la segona CA en capacitat fiscal per habitant, amb un 23,4% de recursos per sobre de la mitjana.

En la columna 2 s'expressa aquesta mateixa dispersió, però sense tenir en compte l'ús de la capacitat normativa o el nivell d'eficiència en la gestió que les CA puguin dur a terme sobre els tributs del sistema. En general aquest ús fa incrementar en termes mitjans l'1,8% la recaptació respecte dels ingressos tributaris normatius, i Catalunya és la CA que faria una major ús d'aquesta capacitat, incrementant els seus recursos el 4,2%. Tot i així, tot i el canvi d'ordre, no massa significatiu d'alguna CA, el nivell de dispersió dels ingressos normatius per habitant és pràcticament igual als dels ingressos reals per habitant.

Les CA aporten el 75% dels seus ingressos normatius al Fons de garantia, i aquest, amb una aportació afegida de l'Estat, es reparteix entre les CA en funció de la població ajustada a través de les transferències del Fons de garantia. La tercera columna mostra el resultat d'aquest mecanisme, amb un anivellament total del Fons, que s'expressa pel fet que totes les CA disposen dels mateixos recursos i que la dispersió es redueix a zero. Les CA amb capacitat fiscal per habitant per sobre de la mitjana són aportadores netes a aquest fons (Madrid, Catalunya, Balears, Cantàbria i Aragó), mentre que la resta en són receptores.

En la quarta i cinquena columna s'afegeix aquella part dels recursos que les CA no anivellen, el 25% dels ingressos normatius més la diferència entre la recaptació real i la normativa. L'efecte és incrementar de nou la dispersió; la suma dels recursos anivellats més aquesta part no anivellada manté el mateix ordre que els recursos inicials, com es mostra en la cinquena columna, i el resultat és que les CA més riques s'han apropat a la mitjana per dalt i les més pobre també s'apropen a la mitjana, però per sota.

En la columna sisena s'incorpora el Fons de suficiència global. Aquest fons té un doble objectiu, per una part, vol garantir els resultats que l'anterior model haurien donat si s'hagués aplicat al 2009, i, per una altra, es vol que, en relació amb aquests resultats que hauria donat el model anterior l'any 2009, totes les CA tinguin un guany. És per això que el resultat que cal assolir es defineix com l'estatus quo anterior més una nova aportació de recursos que l'Estat fa al model i que per al 2009 es quantifica en 5.237 milions d'euros. A aquesta quantitat així definida és el que s'anomena Necessitat Globals de Finançament. Les transferències del Fons de suficiència seran la diferència entre les NGF i els recursos obtinguts a través de l'FG, el 25% dels ingressos tributaris i la diferència entre els ingresso tributaris reals i els normatiu. L'efecte de la incorporació d'aquest fons és incrementar la dispersió en els recursos per habitant ajustat i alterar l'ordre de les CA en relació amb la distribució inicial d'ingressos. Això és així per l'efecte de dos elements. Per una part, perquè en les NGF s'incorporen les diferents competències específiques traspassades de què disposaven les CA; per una altra, perquè el model anterior ja tenia uns resultats arbitraris i sobreanivellaments que es mantenen a través d'aquest fons.

La columna setena elimina l'efecte que sobre la distribució dels recursos té el fet que les CA tinguin assumides competències específiques diferenciades i que, lògicament, ha de provocar una dispersió dels recursos per càpita del model. Es resta el volum de Competències específiques i no homogènies entre CA. El resultat és que l'efecte del manteniment de l'estatus quo és incrementar la dispersió, en relació amb la columna quarta (abans d'aplicar el Fons de suficiència) i alterar l'ordre de les CA en relació amb les seves capacitats tributàries inicials.

Finalment, en les columnes vuitena i novena s'incorporen els fons de convergència (el Fons de cooperació i el Fons de competitivitat). En la columna novena és veu l'efecte d'aquests dos fons i es mostra la distribució final dels recursos de finançament per habitant ajustada de què efectiva-

ment acaben disposant les CA per finançar les seves competències comuns. Aquests dos fons redueixen una mica la dispersió generada pel Fons de suficiència i milloren la posició relativa de les CA receptores del Fons de competitivitat (Madrid, Balears, Catalunya, València i Múrcia).

De la columna nou es desprèn que el nou model de finançament acaba amb una distribució dels recursos per habitant ajustada a competències homogènies que redueix la dispersió de la capacitat fiscal inicial, amb una desviació estàndard del 23,3, fins al 8,2. Des d'aquesta perspectiva el model obté uns resultats finals amb menor dispersió en relació amb la mitjana de finançament per habitant de les competències comuns que l'anterior, en què aquesta dispersió s'havia situat entre els anys 2002 i 2008 al voltant de 12.

Totes les CA que en la distribució de la capacitat fiscal inicial es troben per sobre de la mitjana (Madrid, Catalunya, Balears, Cantàbria i Aragó) acaben amb un recursos per habitant en termes homogenis també per sobre de la mitjana, si bé totes elles, excepte Cantàbria, cedeixen posicions en relació amb aquesta mitjana. Catalunya en concret passa d'una capacitat fiscal per habitant ajustada un 23,4% per sobre de la mitjana a uns recursos per habitant ajustats en termes homogenis que se situen el 6,3% per sobre la mitjana.

La resta de les CA que en la distribució de la capacitat fiscal inicial es troben per sota de la mitjana acaben amb uns recursos per habitant en termes homogenis que milloren la seva posició relativa en relació amb la mitjana; totes elles són en termes globals receptores netes dels mecanismes de reordenació d'ingressos del model de finançament.

El procés d'anivellament que proporciona el model segueix, però, reproduint un sobreanivellament dels recursos finals per habitant ajustat en termes homogenis d'algunes CA, la qual cosa provoca que no es compleixi el principi d'ordinalitat. La Rioja, Castella i Lleó i Extremadura, CA que parteixen d'una capacitat fiscal inicial per sota de la mitjana acaben amb uns recursos per habitant en termes homogenis per sobre de la mitjana. Mentre que Cantàbria, amb una capacitat fiscal per sobre de la mitjana acaba millorant la seva posició relativa en termes de recursos per habitant homogenis.

En aquest sentit, Catalunya passa de ser la segona CA en termes de capacitat tributària inicial per habitant ajustada a ser la quarta CA autònoma en termes de recursos de finançament per habitant ajustats en termes homogenis.

La darrera columna, la desena, mostra la distribució de recursos finals per habitant ajustats en termes homogenis i descomptant l'ús de la capacitat normativa o millora de l'eficiència en la gestió tributària que hagi fet cada CA. D'aquesta columna es desprèn que l'ús de l'autonomia tributària fa guanyar posicions a Catalunya en termes de recursos per habitant homogenis en relació amb la mitjana. Així, Catalunya passaria a ser, sense l'ús de la capacitat normativa o eficiència de la gestió tributària, la vuitena CA en termes de recursos per habitant percebuts en termes homogenis.

7. La distribució territorial de les inversions del sector públic estatal en els anys 2001-2012

En aquest epígraf s'analitza l'evolució de la distribució territorial de les inversions reals pressupostades del sector públic estatal, la distribució territorial de les inversions reals liquidades del grup Foment i una valoració del compliment de la disposició addicional tercera de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de l'any 2006.

L'impacte territorial de la inversió pública de l'Estat s'estructura a partir de la inversió real (capítol 6 dels pressupostos), de les transferències de capital (capítol 7 dels pressupostos) i les inversions extrapressupostàries, que no tenen un impacte directe en el pressupost en el moment en què s'executen.

El següent esquema resumeix aquesta estructura:

1. Operacions de capital dels Pressupostos generals de l'Estat:

- Capítol 6 d'Inversions reals:
  - Estat
  - Organismes autònoms
  - Ens públics (agències estatals i altres organismes públics)
  - Seguretat Social
  - Sector públic empresarial (societats mercantils estatals, entitats públiques empresarials i altres organismes públics)
  - Sector públic fundacional.
- Capítol 7 Transferències de capital
  - Article 75 A comunitats autònomes
  - Article 76 A entitats locals
  - Article 77 A empreses privades
  - Article 78 A famílies i institucions sense fi de lucre
  - Article 74 Només la resta d'ens del sector públic.

2. Inversions extrapressupostàries: inversions realitzades l'any en curs, però finançades amb mètodes específics el pagament de les quals es difereix en el temps (mètode alemany, concessions d'obra pública,....).

La informació territorialitzada d'aquest conjunt de despeses de capital és limitada i a continuació es fa una anàlisi d'aquella despesa en inversió de la qual es disposa de forma regionalitzada en un període relativament llarg de temps, 2001-2012.

La distribució territorial de la inversió real pressupostada del sector públic estatal

Les dades d'inversió real regionalitzada dels pressupostos aprovats del sector públic estatal permeten una primera aproximació a la pauta distributiva entre territoris de les seves inversions.

Entre els anys 2002-2012 la inversió real regionalitzada dels pressupostos del sector públic estatal significa de mitjana el 59,3% de totes inversions (inversió real i transferències de capital) pressupostades del sector públic estatal. La resta d'inversió no es presenta regionalitzada en els pressupostos, el 17% respon a despeses d'inversió real no regionalitzades i el 27,1% a transferències de capital que l'Estat fa a altres organismes públics, a empreses privades o a les famílies i que no estan territorialitzades. Paral·lelament la inversió real regionalitzada significa el 77,9% de tota la inversió real (capítol 6). En els darrers anys es constata un esforç més elevat de regionalització de les inversions en els pressupostos, així en els anys 2007-2012 el pes de la inversió regionalitzada

s'incrementa fins al 61% de tota la despesa de capital, i al 79,3% de la inversió real del sector públic estatal.

TAULA-36. Distribució de les inversions reals pressupostades pel sector públic estatal i transferències de capital no regionalitzades. CA, 2002-2012

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012[1]
Andalusia	1.749	2.349	2.590	3.038	3.096	3.593	4.355	4.438	4.198	2.974	1.852
Aragó	1.404	936	934	887	985	1.053	1.230	1.089	966	539	468
Astúries	457	545	643	695	789	929	1.019	1.017	924	556	507
Balears	234	265	247	200	183	218	258	288	217	183	143
Canàries	387	415	477	533	604	550	661	576	574	364	287
Cantàbria	218	232	232	367	405	405	435	420	386	174	122
C. i Ll.	1.129	1.288	1.475	1.536	1.724	1.884	2.216	2.467	2.423	1.772	1.585
C. la M.	614	903	948	906	1.090	1.190	1.334	1.376	1.319	923	855
Catalunya	2.034	2.557	2.740	2.785	2.878	2.958	3.728	3.791	3.626	2.548	1.403
València	682	1.300	1.380	1.490	1.767	1.877	2.352	2.340	2.134	1.541	1.009
Extrem.	209	334	406	501	577	629	733	744	797	530	369
Galícia	532	762	1.045	1.264	1.495	1.755	2.006	2.116	2.038	1.558	1.706
Madrid	2.733	3.171	3.216	2.383	2.601	2.614	2.586	2.463	2.332	1.774	1.266
Múrcia	330	426	486	514	729	754	836	797	748	526	376
Navarra	34	112	143	79	117	141	153	209	220	135	80
País Basc	210	258	329	375	411	478	520	565	572	445	522
Rioja	178	133	141	137	174	187	189	180	209	121	75
Ceuta	27	59	56	67	68	69	82	76	97	56	46
Melilla	30	57	68	44	51	59	63	64	43	40	28
Regio.	13.192	16.101	17.557	17.800	19.744	21.340	24.756	25.017	23.823	16.759	12.698
No Regio.	5.144	4.352	5.150	6.103	5.520	7.290	7.053	6.487	5.446	3.925	2.834
Inv. Real	**18.336**	**20.453**	**22.707**	**23.903**	**25.263**	**28.630**	**31.809**	**31.504**	**29.269**	**20.648**	**15.532**
% Regio.	71,9%	78,7%	77,3%	74,5%	78,2%	74,5%	77,8%	79,4%	81,4%	81,2%	81,8%
Art. 74	1.189	1.213	1.301	713	899	1.138	1.172	921	1.242	1.092	598
Art. 75	2.045	2.247	2.414	2.497	2.901	3.482	3.552	5.154	5.055	4.135	1.712
Art. 76	275	346	337	326	403	482	516	413	4.468	428	155
Art. 77	1.803	1.764	1.909	1.908	2.089	2.222	2.693	2.153	2.242	2.170	1.942
Art. 78	811	956	867	1.075	1.386	1.698	1.728	1.955	1.695	1.567	1.027
Art .79	167	195	213	255	259	268	308	478	422	577	442
Tr. capital	**6.290**	**6.721**	**7.042**	**6.774**	**7.937**	**9.291**	**9.968**	**11.074**	**15.123**	**9.969**	**5.876**
TOTAL	**23.437**	**25.961**	**28.447**	**29.964**	**32.301**	**36.782**	**40.606**	**41.657**	**43.151**	**29.525**	**20.810**
% Regio.	56,3%	62,0%	61,7%	59,4%	61,1%	58,0%	61,0%	60,1%	55,2%	56,8%	61,0%

Unitats: milions d'euros i percentatges.
(1) Dades del projecte de Pressupostos generals de l'Estat per al 2012. La resta d'anys són dades de pressupostos aprovats.
(2) Suma d'Inversions reals (Cap. 6) i transferències de capital (cap. 7) excepte article 74 ja que la majoria d'aquestes transferències van a societats i ens públics i fundacions estatals que es consoliden amb les inversions del capítol 6 d'inversions del sector públic estatal.
Font: elaboració pròpia a partir de Pressupostos generals de l'Estat i Ministeri d'Economia i Hisenda.

En aquest període relativament llarg d'onze anys, 2001-2012, Catalunya és la segona CA en assignació d'inversió en termes absoluts, amb el 14,6% de la inversió regionalitzada, per darrere d'Andalusia, amb el 16% de la inversió, i pràcticament igual que la Comunitat de Madrid, amb el 14% de la inversió.

Aquests pressupostos, en línies generals, han previst per a aquelles CA de menor PIB per càpita una distribució de la inversió real per sobre del seu pes poblacional i econòmic, mentre que en les

CA amb PIB per càpita superior a la mitjana els pressupostos preveuen una distribució de la inversió real per sota dels seus pesos poblacionals i econòmics, si bé aquest patró té algunes excepcions destacables.

Entre les CA de PIB per càpita per sota de la mitjana, Galícia, Astúries, Castella i Lleó i Castella la Manxa mantenen un pes de la inversió pressupostada clarament per sobre del seus pesos poblacionals i econòmics.

La Comunitat de València i, en menor mesura, Canàries, CA amb un PIB per càpita clarament per sota de la mitjana, mantenen al llarg del període un pes de la inversió per sota tant del seu pes poblacional com del seu pes econòmic. En aquest sentit, també s'ha de destacar que Andalusia, si bé té pressupostada una inversió real per sobre del seu PIB, al mateix temps està per sota del seu pes poblacional.

TAULA-37. Distribució de la inversió real pressupostada del sector públic estatal, pes de la població, pes del PIB i PIB per càpita. CA ordenades segons PIB per càpita, mitjanes del període 2001-2012

	Pes Inversió	Pes Població	Pes PIB. 2001-2011	PIB càpita (Espanya =100). 2001-2011	Distància Pes Inversió - Pes Població	Distància Pes Inversió - Pes PIB
Extremadura	2,7%	2,4%	1,7%	67,6	0,2%	1,0%
Andalusia	16,0%	17,9%	13,6%	76,3	-1,9%	2,3%
Castella la Manxa	5,4%	4,4%	3,4%	79,1	1,1%	2,0%
Múrcia	3,0%	3,1%	2,6%	83,8	0,0%	0,5%
Galícia	7,5%	6,2%	5,2%	84,0	1,3%	2,3%
Melilla	0,3%	0,2%	0,1%	84,9	0,1%	0,1%
Ceuta	0,3%	0,2%	0,1%	88,6	0,2%	0,2%
Canàries	2,6%	4,5%	4,0%	89,2	-1,8%	-1,3%
Astúries	3,8%	2,4%	2,2%	89,7	1,4%	1,6%
C. Valenciana	8,2%	10,6%	9,7%	91,9	-2,4%	-1,5%
Castella i Lleó	9,3%	5,6%	5,4%	94,8	3,7%	3,9%
Cantàbria	1,6%	1,3%	1,2%	97,5	0,3%	0,4%
Aragó	5,7%	2,9%	3,1%	108,2	2,8%	2,6%
Rioja	0,9%	0,7%	0,7%	109,6	0,2%	0,1%
Balears	1,2%	2,3%	2,5%	111,0	-1,0%	-1,3%
Catalunya	14,6%	15,8%	18,7%	118,5	-1,2%	-4,1%
Navarra	0,7%	1,3%	1,7%	126,2	-0,7%	-1,0%
País Basc	2,3%	4,8%	6,2%	127,8	-2,5%	-3,9%
Madrid	14,0%	13,6%	17,7%	130,9	0,4%	-3,8%
TOTAL	100,0%	100,0%	100,0%	100,0	0,0%	0,0%

Unitats: percentatges i número índex.
Font: elaboració pròpia a partir del Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya, Pressupostos generals de l'Estat i INE.

La CA d'Aragó i, en menor mesura La Rioja, CA amb un PIB per càpita clarament per sobre de la mitjana, mantenen al llarg del període un pes de la inversió per sobre tant del seu pes poblacional com econòmic.

Catalunya té assignat en els pressupostos d'aquest període un pes de la inversió clarament per sota del pes del seu PIB i també, en menor mesura, del seu pes poblacional. Mentre que la Comunitat de Madrid, la CA amb major PIB per càpita al llarg del període, si bé manté una distribució de la inversió real pressupostada per sota del seu pes econòmic, al mateix temps aquesta se situa per sobre del pes de la seva població.

Cal tenir present que a partir de l'any 2006 diferents CA, Catalunya, Andalusia, Aragó, Castella i Lleó i les Illes Balears, han aprovat nous estatuts d'autonomia que inclouen disposicions que estableixen, de forma indefinida o temporal, el volum de la inversió que l'Estat ha de destinar a aquests territoris, fixat en funció d'un indicador de població, PIB o superfície, d'acord amb el que més beneficia cada territori.

Les inversions reals regionalitzades en els anys 2007-2012 mantenen el patró general del període 2001-2006, si bé se'n poden destacar els següents elements:

Vuit de les deu CA autònomes amb PIB per càpita per sota de la mitjana (Extremadura, Andalusia, Castella la Manxa, Múrcia, Galícia, la Comunitat Valenciana, Astúries i Castella i Lleó) milloren el pes de la distribució d'inversions tant en relació amb la població com el PIB, mentre que Canàries i Cantàbria empitjoren el pes de la inversió pressupostada tant respecte del seu pes poblacional com del PIB. València i Canàries segueixen mantenint, però, una distribució de les inversions pressupostades per sota del seus pesos poblacionals i econòmics.

Pel que fa a les set CA amb un PIB per càpita per sobre la mitjana, cinc d'elles, Madrid, Catalunya, Balears, La Rioja i Aragó perden pes en la distribució de les inversions pressupostades i redueixen aquest pes tant en relació amb el seu pes poblacional com econòmic, mentre que el País Basc i Navarra incrementen el seu pes d'inversions pressupostades tant en relació amb el seu pes poblacional com econòmic. Aragó i La Rioja, però, segueixen mantenint una distribució de la inversió per sobre dels seus pesos poblacionals i econòmics.

Pel que fa a Catalunya, amb una distribució del 14,3% de la inversió real, empitjora la seva distància tant respecte del seu pes poblacional com econòmic.

També es pot destacar el cas de Madrid que, durant aquests anys, 2007-2012, ha situat clarament el pes de la seva inversió per sota del seu pes poblacional i econòmic.

TAULA-38. Distribució de la inversió real pressupostada del sector públic estatal, pes de la població, pes del PIB i PIB per càpita. CA ordenades segons PIB per càpita, mitjanes del període 2007-2012

	Pes inversió	Pes població	Pes PIB. 2007-2011	PIB càpita (Espanya =100). 2007-2011	Distància pes inversió -pes població	Distància pes inversió -pes PIB
Extremadura	3,0%	2,4%	1,6%	69,4	0,7%	1,4%
Andalusia	17,0%	17,9%	13,7%	76,6	-0,8%	3,4%
Castella la Manxa	5,7%	4,4%	3,5%	80,2	1,3%	2,2%
Múrcia	3,2%	3,2%	2,6%	83,6	0,1%	0,6%
Galícia	9,3%	6,0%	5,3%	88,9	3,4%	4,0%
Melilla	0,2%	0,2%	0,1%	83,2	0,1%	0,1%
Ceuta	0,3%	0,2%	0,1%	89,1	0,2%	0,2%
Canàries	2,4%	4,5%	3,9%	85,6	-2,1%	-1,5%
Astúries	4,0%	2,3%	2,2%	93,5	1,6%	1,8%
C. Valenciana	9,0%	10,8%	9,7%	89,4	-1,9%	-0,7%
Castella i Lleó	10,1%	5,4%	5,3%	96,9	4,7%	4,9%
Cantàbria	1,5%	1,3%	1,2%	98,1	0,2%	0,3%
Aragó	4,2%	2,9%	3,2%	110,5	1,3%	1,0%
Rioja	0,8%	0,7%	0,8%	110,1	0,1%	0,0%
Balears	1,1%	2,3%	2,5%	106,6	-1,3%	-1,4%
Catalunya	14,3%	15,9%	18,6%	116,8	-1,6%	-4,3%
Navarra	0,7%	1,3%	1,7%	126,9	-0,6%	-1,0%
País Basc	2,6%	4,7%	6,1%	131,4	-2,0%	-3,5%
Madrid	10,5%	13,8%	17,8%	129,5	-3,3%	-7,3%
TOTAL	100,0%	100,0%	100,0%	100,0	0,0%	0,0%

Unitats: percentatges i número índex.
Font: elaboració pròpia a partir de Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya, Pressupostos generals de l'Estat i INE.

TAULA-39. Distribució de la inversió real pressupostada del sector públic estatal, pes de la població, pes del PIB i PIB per càpita. CA ordenades segons PIB per càpita, mitjanes del període 2001-2006

	Pes inversió	Pes població	Pes PIB	PIB càpita (Espanya =100)	Distància pes inversió -pes població	Distància pes inversió -pes PIB
Extremadura	2,3%	2,5%	1,7%	66,0	-0,2%	0,6%
Andalusia	14,9%	17,9%	13,6%	76,2	-3,0%	1,3%
Castella la Manxa	5,1%	4,3%	3,4%	78,3	0,8%	1,8%
Múrcia	2,9%	3,0%	2,5%	84,0	-0,1%	0,4%
Galícia	5,6%	6,4%	5,1%	80,0	-0,8%	0,5%
Melilla	0,3%	0,2%	0,1%	86,3	0,1%	0,2%
Ceuta	0,3%	0,2%	0,1%	88,2	0,1%	0,2%
Canàries	2,9%	4,4%	4,1%	92,2	-1,5%	-1,2%
Astúries	3,7%	2,5%	2,2%	86,5	1,1%	1,5%
C. Valenciana	7,4%	10,4%	9,8%	93,9	-3,0%	-2,3%
Castella i Lleó	8,4%	5,8%	5,4%	93,1	2,6%	3,0%
Cantàbria	1,7%	1,3%	1,3%	97,0	0,5%	0,5%
Aragó	7,2%	2,9%	3,1%	106,3	4,3%	4,1%
Rioja	0,9%	0,7%	0,7%	109,1	0,3%	0,2%
Balears	1,4%	2,2%	2,5%	114,7	-0,8%	-1,1%
Catalunya	15,0%	15,7%	18,8%	119,9	-0,7%	-3,8%
Navarra	0,6%	1,4%	1,7%	125,7	-0,8%	-1,1%
País Basc	1,9%	5,0%	6,2%	124,8	-3,1%	-4,3%
Madrid	17,5%	13,4%	17,7%	132,0	4,0%	-0,3%
TOTAL	100,0%	100,0%	100,0%	100,0	0,0%	0,0%

Unitats: percentatges i número índex.
Font: elaboració pròpia a partir de Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya, Pressupostos generals de l'Estat i INE.

Distribució de les inversions reals liquidades del grup Foment

Una segona via per aproximar la inversió territorialitzada és a través de la inversió executada. Les dades disponibles només permeten un seguiment territorialitzat de la inversió real executada del grup Foment que inclou la inversió executada pel Ministeri de Foment, els seus organismes autònoms i les entitat públiques empresarial i societats mercantils empresarials que depenen orgànicament d'aquest Ministeri[49]. Per tant, queden fora d'aquesta anàlisi la inversió real liquidada que dins del grup de Foment no es troba regionalitzada, la inversió real liquidada de la resta de ministeris i els organismes públics que en depenen, i la liquidació de les transferències de capital de l'Estat i els seus organismes.

El grup Foment és el principal responsable de les inversions reals en infraestructures que realitza el sector públic estatal per l'important pes que hi tenen les infraestructures de transport terrestres, aèries i portuàries.

Un primer element que cal tenir en compte és el grau d'execució d'aquestes inversions reals. Entre els anys 1997 i 2009 el grup Foment ha executat en termes mitjans el 90,2% de la inversió real que tenia pressupostada, si bé el grau d'execució difereix entre CA.

[49] En concret s'inclou: Ministeri de Foment, Organismes Autònoms (CEDEX i Centre Nacional d'Informació Geogràfica), Entitats Públiques Empresarials (Ens Púbic Ports de l'Estat, RENFE-Operadora, FEVE, AENA, SASEMAR, ADIF, SEITT), Agències Estatals (AESA), Societats Mercantils Estatals (SENASA, Correus i Telégrafs), Altres Entitats Públiques (filials portuàries, ferroviàries, i fundacions)

En aquest sentit es pot destacar que, per al conjunt d'aquests tretze anys, el País Basc, Balears, Navarra, Múrcia, Ceuta i Melilla i Catalunya han mantingut un grau d'execució de la inversió real del grup Foment clarament per sota de la mitjana, si bé en el cas de Ceuta i Melilla ens els darrers anys, 2007-2009, això s'ha corregit.

La resta de CA mantenen un grau d'execució de les inversions del grup de Foment per sobre de la mitjana. Tot i així destaquen els casos d'Aragó, Galícia i Astúries, amb graus d'execució significativament per sobre del 100%, i pel fet que són CA que en termes dels pressupostos d'inversions reals del sector públic estatal tenen un pes de la inversió real clarament per sobre dels seus pesos poblacionals i econòmics.

TAULA-40. Grau d'execució de les inversions liquidades del grup Foment per CA, ordenades per PIB per càpita, 1997-2009

	1997-2000	2001-2006	2007-2009	2001-2009	1997-2009
Extremadura	106,3	109,3	60,6	93,0	97,1
Andalusia	125,5	85,8	74,6	82,1	95,4
Castella la Manxa	95,5	79,1	145,8	101,3	99,5
Múrcia	104,0	70,1	65,5	68,6	79,5
Galícia	132,0	92,1	106,5	96,9	107,7
Ceuta i Melilla	71,3	76,8	118,0	90,6	84,6
Canàries	97,5	92,3	71,2	85,3	89,0
Astúries	119,3	96,9	95,1	96,3	103,4
C. Valenciana	100,3	82,4	111,0	92,0	94,5
Castella i Lleó	98,8	84,8	93,6	87,7	91,1
Cantàbria	121,0	106,5	64,1	92,4	101,2
Aragó	109,8	115,8	101,0	110,8	110,5
Rioja	127,5	79,5	73,8	77,6	92,9
Balears	68,8	69,4	78,9	72,6	71,4
Catalunya	**97,3**	**74,2**	**88,2**	**78,9**	**84,5**
Navarra	45,3	80,2	93,0	84,4	72,4
País Basc	81,0	67,1	55,2	63,1	68,6
Madrid	95,3	97,2	103,8	99,4	98,1
TOTAL	**96,3**	**84,3**	**93,9**	**87,5**	**90,2**

Unitats: percentatges.
Font: elaboració pròpia a partir de L. Obiols i E. Sánchez, *La inversió de l'Estat a Catalunya*. Papers de treball, núm. 15/2010 i J. Caamaño i S. Lago, La inversión territorializada en el Grupo Fomento: análisis de las diferencias entre proyecto, presupuesto aprobado y volumen ejecutado. *XIX Encuentro de Economia Pública*, Gener 2012.

La distribució territorial de la inversió real liquidada del grup Foment segueix a grans trets les mateixes pautes distributives que el conjunt de la inversió real pressupostada del sector públic estatal, si bé amb algunes especificitats. Cal tenir en compte que l'anàlisi de la liquidació es fa per al període 2001-2010 ja que no hi ha disponible la informació regionalitzada de la liquidació d'inversions per al 2011.

Catalunya és la principal receptora de la inversió real liquidada del grup Foment en mitjana dels anys 2001-2010, amb el 17,1%, seguida d'Andalusia i Madrid. Respecte de la inversió real pressupostada del sector públic estatal per al conjunt del període 2001-2012 destaca el major pes en la inversió real liquidada del grup Foment a Catalunya i Castella la Manxa. A la vegada que destaca el menor pes en aquesta distribució de les CA de Múrcia, Castella i Lleó, Navarra i el País Basc.

En aquest període, les CA amb PIB per càpita per sota de la mitjana reben una distribució de la inversió real executada per sobre dels seus pesos poblacionals i econòmics i, tal com succeeix

amb les inversions reals pressupostades, són les CA de Galícia, Astúries, Castella i Lleó i Castella la Manxa on aquest diferencial és significativament més elevat. Les CA de València i Canàries reben un pes de la inversió real liquidada per sota del seus pesos poblacionals tal com succeeix amb les dades pressupostades i cal afegir a aquestes dues CA el cas de Múrcia. Mentre que Andalusia també en aquest cas manté una inversió liquidada per sota del seu pes poblacional i per sobre del seu pes econòmic.

Pel que fa a les CA amb PIB per càpita per sobre de la mitjana, País Basc, Navarra, Balears i La Rioja tenen un pes de la inversió real liquidada per sota dels seus pesos poblacionals i econòmics al llarg d'aquests deu anys. Només en el cas d'Aragó, com també li succeeix amb la inversió real pressupostada del sector públic estatal, rep una distribució de la inversió per sobre del seu pes poblacional i econòmic. També és de destacar que Catalunya, a diferència del que li succeeix amb les dades d'inversió real pressupostada del sector públic estatal, rep un pes de la inversió real liquidada per sobre del seu pes poblacional, si bé es manté per sota del seu pes econòmic. El mateix li passa a Madrid, si bé amb un pes de la inversió real liquidada just per sobre del pes poblacional i clarament per sota del seu pes econòmic.

TAULA-41. Distribució de la inversió real executada del grup Foment, pes de la població, pes del PIB i PIB per càpita. CA ordenades segons PIB per càpita, mitjanes del període 2001-2010

	Pes inversió	Pes població	Pes PIB	PIB càpita (Espanya =100)	Distància pes inversió - pes població	Distància pes inversió - pes PIB
Extremadura	2,3%	2,5%	1,7%	67,4	-0,2%	0,6%
Andalusia	14,1%	17,9%	13,6%	76,4	-3,8%	0,4%
Castella la Manxa	9,4%	4,3%	3,4%	79,1	5,1%	6,0%
Galícia	8,1%	6,2%	5,2%	83,3	1,8%	2,9%
Múrcia	1,2%	3,1%	2,6%	84,0	-1,8%	-1,3%
Ceuta i Melilla	0,3%	0,3%	0,3%	87,2	0,0%	0,0%
Astúries	4,8%	2,4%	2,2%	89,2	2,4%	2,6%
Canàries	2,9%	4,5%	4,0%	89,6	-1,6%	-1,1%
C. Valenciana	8,0%	10,6%	9,7%	92,2	-2,5%	-1,7%
Castella i Lleó	6,7%	5,7%	5,4%	94,4	1,0%	1,3%
Cantàbria	1,9%	1,3%	1,2%	97,4	0,6%	0,6%
Aragó	6,3%	2,9%	3,1%	107,9	3,4%	3,2%
Rioja	0,6%	0,7%	0,7%	109,3	-0,1%	-0,1%
Balears	1,1%	2,2%	2,5%	111,6	-1,1%	-1,4%
Catalunya	17,1%	15,8%	18,7%	118,6	1,3%	-1,6%
Navarra	0,2%	1,3%	1,7%	125,9	-1,2%	-1,5%
País Basc	1,6%	4,8%	6,2%	127,1	-3,3%	-4,6%
Madrid	13,6%	13,5%	17,8%	131,2	0,0%	-4,2%
TOTAL	100,0%	100,0%	100,0%	100,0	0,0%	0,0%

Unitats: percentatges i número índex.
Font: elaboració pròpia a partir de L. Obiols i E. Sánchez, *La inversió de l'Estat a Catalunya*. Papers de treball, núm. 15/2010, *Anuari estadístic 2010* del Ministeri de Foment, i INE.

En relació amb el darrer període d'inversions reals executades del grup Foment, 2007-2010, es poden destacar els següents elements:

Entre les deu CA amb PIB per càpita per sota de la mitjana, sis d'elles (Andalusia, Castella la Manxa, Galícia, la C. Valenciana, Astúries i Castella i Lleó) milloren el pes de la inversió real liquidada tant respecte del seu pes poblacional com econòmic. En totes elles la distribució de la inver-

sió supera el pes del seu PIB, i només en els casos de la C. Valenciana i Andalusia se situa per sota del seu pes poblacional. En les altres quatre CA la distribució de la inversió real liquidada perd pes, en relació amb el període 2001-2006, tant respecte del pes poblacional com econòmic, si bé destaquen les CA de Múrcia i Canàries ja que ja partien d'una situació amb una distribució de la inversió per sota dels seus pesos poblacionals i econòmics.

Pel que fa a les set CA amb PIB per càpita per sobre de la mitjana, Balears, La Rioja i, de forma clarament més intensa, Aragó i Madrid, perden pes en la distribució d'inversions liquidades, tant respecte dels seus pesos poblacionals com econòmics. Tot i així, Aragó segueix destacant per ser la única CA amb PIB per càpita superior a la mitjana amb una distribució de la inversió real liquidada per sobre del seu pes poblacional i econòmic.

Les altres tres CA, Catalunya, Navarra i el País Basc milloren en la distribució de la inversió tant respecte del seu pes poblacional com econòmic. Catalunya ha mantingut així en aquest darrer període, 2007-2010, un pes de les inversions liquidades del grup Foment 1,6 punt percentuals per sobre del seu pes poblacional si bé 1,1 punts percentuals per sota del pes del seu PIB.

TAULA-42. Distribució de la inversió real executada del grup Foment, pes de la població, pes del PIB i PIB per càpita. CA ordenades segons PIB per càpita, mitjanes del període 2007-2010

	Pes inversió	Pes població	Pes PIB	PIB càpita (Espanya =100)	Distància pes inversió - pes població	Distància pes inversió - pes PIB
Extremadura	1,8%	2,4%	1,6%	69,4	-0,6%	0,1%
Andalusia	15,3%	17,8%	13,7%	76,8	-2,6%	1,6%
Castella la Manxa	9,6%	4,4%	3,5%	80,2	5,2%	6,1%
Múrcia	1,2%	3,1%	2,6%	83,9	-1,9%	-1,4%
Canàries	2,1%	4,5%	3,9%	85,7	-2,4%	-1,7%
Ceuta i Melilla	0,3%	0,3%	0,3%	87,1	-0,1%	0,0%
Galícia	11,3%	6,0%	5,3%	88,4	5,3%	6,0%
C. Valenciana	10,1%	10,8%	9,7%	89,7	-0,7%	0,4%
Astúries	4,9%	2,3%	2,2%	93,2	2,5%	2,7%
Castella i Lleó	8,7%	5,5%	5,3%	96,2	3,2%	3,4%
Cantàbria	1,3%	1,3%	1,2%	98,0	0,0%	0,1%
Balears	1,0%	2,3%	2,5%	106,8	-1,3%	-1,5%
Rioja	0,5%	0,7%	0,8%	109,5	-0,2%	-0,3%
Aragó	3,7%	2,9%	3,2%	110,3	0,8%	0,5%
Catalunya	17,5%	15,9%	18,6%	116,6	1,6%	-1,1%
Navarra	0,2%	1,3%	1,7%	126,3	-1,2%	-1,5%
Madrid	8,8%	13,7%	17,8%	129,9	-4,9%	-9,0%
País Basc	1,8%	4,7%	6,1%	130,6	-2,9%	-4,3%
TOTAL	100,0%	100,0%	100,0%	100,0	0,0%	0,0%

Unitats: percentatges i número índex.
Font: elaboració pròpia a partir de L. Obiols i E. Sánchez. *La inversió de l'Estat a Catalunya*. Papers de treball, núm. 15/2010, *Anuari estadístic 2010* del Ministeri de Foment, i INE.

TAULA-43. Distribució de la inversió real executada del grup Foment, pes de la població, pes del PIB i PIB per càpita. CA ordenades segons PIB per càpita, mitjanes del període 2001-2006

	Pes inversió	Pes població	Pes PIB	PIB càpita (Espanya =100)	Distància pes inversió - pes població	Distància pes inversió - pes PIB
Extremadura	2,6%	2,5%	1,7%	66,0	0,1%	1,0%
Andalusia	13,3%	17,9%	13,6%	76,2	-4,6%	-0,3%
Castella la Manxa	9,3%	4,3%	3,4%	78,3	5,0%	5,9%
Galícia	5,9%	6,4%	5,1%	80,0	-0,5%	0,8%
Múrcia	1,2%	3,0%	2,5%	84,0	-1,8%	-1,3%
Astúries	4,7%	2,5%	2,2%	86,5	2,2%	2,6%
Ceuta i Melilla	0,3%	0,3%	0,3%	87,2	0,0%	0,0%
Canàries	3,3%	4,4%	4,1%	92,2	-1,1%	-0,7%
Castella i Lleó	5,3%	5,8%	5,4%	93,1	-0,5%	-0,1%
C. Valenciana	6,7%	10,4%	9,8%	93,9	-3,7%	-3,1%
Cantàbria	2,3%	1,3%	1,3%	97,0	1,0%	1,0%
Aragó	8,0%	2,9%	3,1%	106,3	5,1%	4,9%
Rioja	0,7%	0,7%	0,7%	109,1	0,0%	-0,1%
Balears	1,2%	2,2%	2,5%	114,7	-1,0%	-1,4%
Catalunya	16,8%	15,7%	18,8%	119,9	1,1%	-2,0%
País Basc	1,4%	5,0%	6,2%	124,8	-3,5%	-4,7%
Navarra	0,1%	1,4%	1,7%	125,7	-1,2%	-1,6%
Madrid	16,8%	13,4%	17,7%	132,0	3,4%	-0,9%
TOTAL	100,0%	100,0%	100,0%	100,0	0,0%	0,0%

Unitats: percentatges i número índex.
Font: elaboració pròpia a partir de L. Obiols i E. Sánchez, *La inversió de l'Estat a Catalunya*. Papers de treball, núm. 15/2010, *Anuari estadístic 2010* del Ministeri de Foment, i INE.

El compliment de la disposició addicional tercera del l'EAC

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya de l'any 2006 preveu en la seva disposició addicional tercera que les inversions en infraestructures de l'Estat a Catalunya s'equiparin al pes del PIB català en relació amb el PIB espanyol durant un període de set anys, 2007-2013.

Aquest acord respon a la voluntat de compensar un dèficit persistent en matèria d'inversions en infraestructures de l'Estat a Catalunya que havia situat la inversió en el territori de Catalunya per sota del seu pes poblacional.

La inversió real liquidada del grup Foment ampliat mostra com en mitjana del període 1986-2002 la inversió a Catalunya representa al llarg de 17 anys el 9,5% de la inversió liquidada regionalitzada de tot el grup Foment. Aquest percentatge millora a partir de l'any 2003 i se situa en els anys 2003-2006 en el 15,6%, encara per sota del pes poblacional de Catalunya. És només en el conjunt del període 2007-2010 que en mitjana la inversió liquidada a Catalunya del grup Foment s'ha situat just per sobre del pes poblacional català fins al 16,3%.

TAULA-44. Inversió real liquidada del grup Foment ampliat i transferències de capital liquidades als ens territorials. Catalunya i Espanya, 1986-2010.

	Inversió liquidada grup Foment ampliat. Espanya	Inversió liquidada grup Foment ampliat. Catalunya	Pes inversió liquidada Catalunya	Pes població Catalunya	Pes PIB Catalunya	Transf. capital a CA i CL. Espanya.	Transf. capital a CA i CL. Catalunya	Pes transf. capital a Catalunya
1986	909	78	8,6%	15,6%	18,24%	-	-	-
1987	1.148	54	4,7%	15,6%	18,42%	-	-	-
1988	1.579	93	5,9%	15,6%	18,68%	-	-	-
1989	2.107	135	6,4%	15,6%	19,01%	-	-	-
1990	2.984	191	6,4%	15,6%	18,97%	-	-	-
1991	4.390	365	8,3%	15,6%	19,01%	-	-	-
1992	4.128	410	9,9%	15,6%	19,11%	-	-	-
1993	4.814	430	8,9%	15,5%	19,03%	-	-	-
1994	4.968	476	9,6%	15,5%	19,18%	-	-	-
1995	5.039	467	9,3%	15,5%	18,84%	-	-	-
1996	5.024	525	10,5%	15,5%	19,08%	-	-	-
1997	4.530	380	8,4%	15,5%	19,03%	-	-	-
1998	5.741	760	13,2%	15,5%	18,85%	-	-	-
1999	5.070	547	10,8%	15,5%	18,97%	-	-	-
2000	5.631	572	10,2%	15,5%	18,90%	-	-	-
2001	7.267	1.065	14,7%	15,5%	18,90%	-	-	-
2002	9.228	1.401	15,2%	15,5%	18,83%	1.952	101	5,2%
2003	10.686	1.652	15,5%	15,6%	18,81%	2.195	109	5,0%
2004	10.557	1.605	15,2%	15,7%	18,81%	2.107	113	5,4%
2005	11.091	1.720	15,5%	15,8%	18,71%	2.419	215	8,9%
2006	12.324	2.011	16,3%	15,9%	18,73%	2.927	290	9,9%
2007	14.637	2.251	15,4%	16,0%	18,71%	3.441	575	16,7%
2008	16.787	2.802	16,7%	15,9%	18,47%	-	-	-
2009	16.417	2.842	17,3%	15,9%	18,46%	-	-	-
2010	14.826	2.318	15,6%	15,9%	18,58%	-	-	-
1986-2002	**-**	**-**	**9,5%**	**15,6%**	**18,89%**	**-**	**-**	**-**
2003-2006	**-**	**-**	**15,6%**	**15,8%**	**18,76%**	**-**	**-**	**7,28%**
2007-2010	**-**	**-**	**16,3%**	**15,9%**	**18,56%**	**-**	**-**	**-**

Unitats: milions d'euros i percentatges.
Nota: El grup Foment ampliat inclou el Ministeri de Foment i els organismes i empreses públiques i fundacions que en depenen orgànicament. Les transferències de capital són de l'Estat consolidat que inclou l'Estat, organismes autònoms, ens públics i la Seguretat Social.
Font: elaboració pròpia a partir de Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya i L. Obiols i E. Sánchez, *La inversió pública de l'Estat a Catalunya*. Papers de Treball, núm 15/2010.

A partir de la metodologia establerta l'any 2007 pel Grup de Treball d'Infraestructures i Equipaments de la Comissió Bilateral Generalitat-Estat el compliment de la disposició addicional tercera s'articula en dos moments diferents de l'exercici pressupostari.

En el moment de l'elaboració dels Pressupostos generals de l'Estat s'estableix quin ha de ser el volum d'inversions que el Pressupostos de l'Estat han de fer a Catalunya.

En un segon moment, un cop els pressupostos han estat liquidats s'estableix una metodologia per comprovar el nivell de compliment a partir de les inversions executades i es defineix un procediment de compensacions pels possibles saldos pendents que s'hagin produït.

En el moment de l'elaboració dels Pressupostos de l'Estat la base de càlcul per establir el volum d'inversions en infraestructures de l'Estat a Catalunya comprèn les inversions reals territorialitzades (aquella part territorialitzada del capítol 6) i les transferències de capital a les comunitats autònomes i a les corporacions locals (articles 75 i 76, respectivament) dels Pressupostos generals de l'Estat de tots els ens que configuren el sector públic estatal (integrat per l'Administració general de l'Estat, organismes autònoms, Seguretat Social, entitats públiques i alguns consorcis i el sector públic empresarial (les entitats públiques empresarials, les societats mercantils, les entitats estatals i alguns consorcis) i fundacional (fundacions), en els conceptes següents:

- Les dotacions per a inversions i les transferències de capital a les comunitats autònomes i corporacions locals incloses en la totalitat de l'àrea de despesa 4 "Actuacions de caràcter econòmic", integrada per les polítiques següents: agricultura, pesca i alimentació; indústria i energia; comerç, turisme i pimes; subvencions al transport; infraestructures; recerca, desenvolupament i innovació; i altres actuacions de caràcter econòmic. I aquelles dotacions no incloses en aquesta àrea que, per la seva finalitat, es consideri que es dediquen a finançar inversions de l'àrea de despesa 4.
- El resultat d'ajustar les inversions, anàlogues a les anteriors, realitzades per l'Estat amb dotació pressupostària en un exercici diferent al d'execució (ajust abonament total del preu).

En la metodologia de compliment de la disposició addicional tercera de l'EAC s'estableix un compromís per augmentar la territorialització *a priori* de les inversions d'acord amb la seva destinació, amb l'objecte d'arribar al grau de territorialització més alt possible, i que en qualsevol cas no ha de ser inferior al dels PGE de 2007.

A aquesta base de càlcul se li aplica el pes relatiu del PIB de Catalunya, en base a l'última dada disponible de la Comptabilitat Regional de l'INE a 15 de setembre.

D'acord amb aquesta metodologia en quatre dels cinc anys d'aplicació de la disposició addicional tercera de l'EAC els pressupostos inicials de l'Estat han infradotat la inversió de l'Estat a Catalunya, la qual cosa s'ha corregit parcialment amb els successius acords de la Comissió Bilateral Generalitat-Estat que han tingut lloc cada any amb posterioritat a l'aprovació dels PGE de cada exercici pressupostari; la resta ha quedat pendent de concreció i s'haurien d'haver anat imputant a projectes al llarg de cada exercici pressupostari.

TAULA-45. Previsions pressupostàries en compliment de la disposició addicional tercera de l'EAC. Catalunya, 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Base de càlcul	21.334,76	24.072,50	24.948,07	24.085,19	16.917,81
% PIB	18,85%	18,72%	18,72%	18,64%	18,59%
Total inversions segons Estatut	4.021,60	4.506,37	4.670,28	4.489,48	3.145,02
Dotacions a Catalunya					
Pressupost inicial	3.548,64	3.742,28	3.924,81	3.843,48	2.743,08
Acords[1]	0,00	564,72	800,13	165,00	-
Peatges	66,33	81,08	81,58	80,86	71,79
Pendent	406,63	118,29	-136,25	400,14	330,15

Unitats: milions d'euros i percentatges.
(1) Acords d'inversions addicionals a les inicialment previstes de 12 de febrer de 2008 del grup de treball d'infraestructures i equipaments de la Comissió Bilateral Generalitat-Estat, de 24 de febrer de 2009 de la Comissió Bilateral Generalitat-Estat i de 8 de novembre de 2010 del Ministeri d'Economia i Hisenda i de la Conselleria d'Economia i Coneixement.
Font: Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya.

El compliment definitiu de la inversió que correspon a Catalunya es realitza aplicant el pes relatiu del PIB de Catalunya als crèdits pressupostaris de les inversions estatals realment executats i regionalitzats. Així, per cada any, al compromís d'inversió adquirit en els PGE en el moment t s'hi incorporarà, si escau, l'import de la desviació resultat de la liquidació de les inversions corresponent a l'exercici t-2. Aquest import no computa a efectes del compliment de la disposició addicional tercera de l'EAC de l'exercici en curs, t.

La metodologia acordada per al compliment de la disposició addicional tercera de l'EAC també preveu un segon mecanisme de compliment de les liquidacions de les inversions de l'Estat cada dos anys, amb una transferència de capital a la Generalitat per les possibles desviacions de les liquidacions en dos exercicis successius. I finalment, l'Acord també preveu que un cop transcorregut el període d'aplicació de la disposició addicional tercera de l'EAC i obtingut, si n'hi ha, el saldo total de desviacions derivades de les liquidacions corresponents, en el pressupost de l'exercici 2015 es consignarà l'import d'aquest saldo final per mitjà d'una transferència de capital en favor de la Generalitat de Catalunya.

La inversió liquidada de l'Estat a Catalunya, incorporats els ajustos previstos en la metodologia de compliment de l'Acord sobre l'aplicació de la disposició addicional tercera[50], acumula en els anys 2007-2009 un saldo pendent en inversions a Catalunya de 759 milions d'euros l'any 2008, 211 milions d'euros l'any 2009, i 719 milions d'euros l'any 2010.

D'acord amb la metodologia de l'Acord per al compliment de la disposició addicional tercera, els 759 milions d'euros del 2008, al no aplicar-se amb un excés d'inversions liquidades l'exercici 2010, s'haurien d'haver consignat el 2011 amb una transferència de capital de l'Estat a la Generalitat; els 211 milions d'euros del 2009, que tampoc van ser aplicats en l'exercici 2011 s'haurien de pagar via transferència de capital l'exercici 2012; mentre que els 719 milions d'euros provisionals de l'any 2010, que no està previst incloure en els pressupostos de l'exercici 2012, s'haurien d'obtenir via transferència de capital en l'exercici 2013.

En termes conjunts dels anys 2007-2010, la inversió executada en compliment de la disposició addicional tercera de l'EAC ha estat del 15,8% de la inversió executada territorialitzada de l'Estat (segons base de càlcul), i per tant se situa just per sota del pes poblacional mitjà de Catalunya en aquests quatre anys, del 15,9%, i clarament per sota del pes mitjà del PIB català, del 18,7%.

[50] Aquests ajustos es corresponen amb la compensació per alliberament de peatges que computen com despesa corrent i no d'inversió, l'aplicació al 2007 de 160,27 milions d'euros de transferències de capital reconegudes en l'exercici 2008 i l'Acord compensatori de 8 de novembre de 2010 del Ministeri d'Economia i Hisenda i el Departament d'Economia i Finances de la Generalitat,

L'any 2010 mostra el pitjor nivell de compliment de la disposició addicional tercera de l'EAC com a conseqüència del baix nivell d'execució de la inversió en infraestructures en el conjunt de l'Estat, del 73%, derivat de les retallades associades a les mesures d'austeritat posteriors a l'aprovació dels pressupostos, i d'un efecte més intens d'aquestes retallades en la inversió executada per l'Estat a Catalunya, on el grau d'execució de la inversió és del 65,1%.

Aquest baix nivell d'execució incompleix el compromís adquirit en la metodologia de compliment de la disposició addicional tercera de l'EAC on s'estableix que el grau d'execució de les inversions de l'Estat a Catalunya no sigui inferior a la mitjana d'execució estatal i no sigui inferior a la mitjana dels dos exercicis anteriors.

TAULA-46. Liquidacions pressupostàries en compliment de la disposició addicional tercera de l'EAC. Catalunya, 2007-2010

	2007	2008	2009	2010[P]	2007-2010
Base de càlcul (valors executats)	19.681,34	21.790,70	22.528,92	17.589,00	
% PIB	18,85%	18,72%	18,72%	18,64%	18,7%
Total inversions segons Estatut	3.709,93	4.079,22	4.217,41	3.278,59	
Inversió executada	3.152,84	3.410,98	3.937,68	2.502,00	
Peatges	61,63	69,19	68,40	57,00	
Imputació al 2007 d'inversions 2008[1]	160,27	-160,27			
Acord[2]	335,00				
Pendent	0,20	759,32	211,33	719,59	
Taxa d'execució de la base de càlcul	92,3%	90,5%	90,3%	73,0%	86,5%
Taxa d'execució de la inversió segons l'EAC	88,8%	91,1%	100,3%	65,1%	86,4%
Pes inversió executada sobre base de càlcul	16,0%	15,7%	17,5%	14,2%	15,8%

Unitats: milions d'euros i percentatges.
(1) D'acord amb la clàusula 6 de la metodologia de la DA 3a EAC i l'Acord del Consell de Ministres de 22 de febrer de 2008, s'han d'aplicar a la liquidació del 2007 160,27 milions d'euros de transferències de capital reconegudes al 2008.
(2) Acord de 8 de novembre de 2010 del Ministeri d'Economia i Hisenda i de la Conselleria d'Economia i Coneixement.
(P) Dades provisionals.
Font: Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya i Informe econòmic i financer dels Pressupostos de la Generalitat per al 2012.

8. Pronunciaments parlamentaris

El Parlament de Catalunya s'ha pronunciat diverses vegades sobre el model de finançament de Catalunya. Entre els precedents més immediats, destaquen els treballs de la Comissió d'Estudi constituïda durant la V legislatura sobre el concert econòmic com a via per a l'adequat finançament de l'autonomia de Catalunya,[51] així com nombroses resolucions i mocions relacionades directament o indirecta amb el finançament de la Generalitat.[52]

En la present legislatura cal destacar els treballs de la Comissió d'Estudi d'un Nou Model de Finançament basat en el Concert Econòmic[53] i la recent Resolució 523/IX.

8.1. Comissió d'Estudi d'un Nou Model de Finançament basat en el Concert Econòmic

La Comissió d'Estudi d'un Nou Model de Finançament basat en el Concert Econòmic es creà amb l'objectiu d'analitzar les relacions fiscals entre Catalunya i l'Estat, l'actual sistema de finançament autonòmic, la seva incidència sobre el grau de desenvolupament econòmic i la prestació dels serveis públics a Catalunya, i la viabilitat legal i econòmica d'un model de finançament per a Catalunya que permeti recaptar, gestionar, inspeccionar i liquidar els impostos i equiparar els ingressos als dels concerts econòmics vigents al País Basc i Navarra.

La Comissió d'Estudi va arribar a les següents conclusions:[54]

I. El dèficit fiscal de Catalunya

Es constata que el dèficit fiscal ha estat una constant en la relació fiscal entre Catalunya i l'Estat i que la seva incidència sobre el capital públic, la competitivitat de l'economia catalana i la prestació dels serveis públics de l'Estat del benestar ha estat notable i ha afeblit la competitivitat de l'economia i l'Estat del benestar de Catalunya.

II. La necessitat d'un model de finançament basat en el concert econòmic

El Parlament de Catalunya ha tractat diverses vegades d'assolir un model de finançament per a Catalunya basat en el concert econòmic. En aquest sentit, es recorda la Comissió d'Estudi de la V legislatura i l'Estatut aprovat el 30.9.2005.[55]

[51] Els treballs d'aquesta Comissió van concloure amb l'aprovació, el dia 14 de maig de 1999, d'un informe i d'uns criteris publicats al Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 417, del 28 de juliol de 1999.

[52] Resolució 257/VI del Parlament de Catalunya, relativa a la proposta d'establiment d'un nou sistema de finançament per a la Generalitat basat en el concert econòmic (BOPC 107, 07.11.2000); Resolució 241/VI del Parlament de Catalunya, sobre l'orientació política general del Consell Executiu (BOPC 101, 16.10.2000); Resolució 859/VI del Parlament de Catalunya, sobre el finançament autonòmic (BOPC 214, 13.09.2001); Resolució 915/VI del Parlament de Catalunya, sobre l'orientació política general del Consell Executiu (BOPC 223, 15.10.2001); Resolució 1489/VI del Parlament de Catalunya, sobre l'orientació política general del Consell Executiu (BOPC 339, 07.10.2002); Resolució 1653/VI del Parlament de Catalunya, per la qual s'aprova el document de la Comissió d'Estudi per a l'Aprofundiment de l'Autogovern (BOPC 374, 23.12.2002); Moció 5/VII del Parlament de Catalunya, sobre la reforma del sistema de finançament de les institucions públiques catalanes (BOPC 44, 19.04.2004); Moció 14/VII del Parlament de Catalunya, sobre la revisió del sistema de finançament autonòmic (BOPC 55, 17.05.2004)
Resolució 153/VIII del Parlament de Catalunya, sobre el desplegament de l'Agència Tributària de Catalunya (BOPC 229, 17.03.2008); Resolució 70/VIII del Parlament de Catalunya, sobre l'orientació política general del Govern (BOPC 132, 01.10.2007); Resolució 301/VIII del Parlament de Catalunya, sobre l'orientació política general del Govern (BOPC 329, 08.10.2008); Resolució 519/VIII del Parlament de Catalunya, sobre el nou model de finançament (BOPC 524, 29.07.2009).

[53] Es crea per Resolució 61/IX del Parlament de Catalunya de 4.5.2011.

[54] Informe de la Comissió d'Estudi d'un Nou Model de Finançament basat en el Concert Econòmic de Catalunya. 28.10.2011.

[55] L'Estatut proposava un model de recaptació singular modificat en la fase de tramitació com a llei orgànica i per la Sentència 31/2010 del Tribunal Constitucional

Es recorda que el sistema actual preveu un mecanisme de revisió i que, malgrat que aquesta reclamació, té un suport social àmpliament majoritari, la Comissió d'Estudi s'ha constituït amb la voluntat que el nou model basat en el concert econòmic tingui el suport més ampli possible abans de negociar amb el Govern de l'Estat, atès que anar cap a un model basat en el concert econòmic requereix deixar de banda el model comú per passar a un model bilateral.

III. Insuficiència del model de finançament vigent

Es constata que, malgrat que el model de finançament aprovat el 2009 ha representat un avenç respecte al model del 2001, especialment en termes quantitatius, el resultat del primer any d'aplicació evidencia la feblesa dels preceptes estatutaris i la limitació del model.

Entre les crítiques al model de finançament de 2009, es destaca que:

- És més confús i menys transparent que l'anterior.
- Té un conjunt de fons poc justificats que tenen efectes neutralitzadors entre ells.
- Els indicadors de necessitat són poc objectius.
- No compleix els principis que fixa l'Estatut.
- No s'ha constituït el consorci tributari que hauria d'esdevenir l'Administració tributària única a Catalunya.
- Els recursos nets per a Catalunya són inferiors al rendiment de la cistella d'impostos cedida.
- No compleix el principi d'ordinalitat, atès que les comunitats autònomes que més aporten per càpita continuen essent les que menys recursos per càpita tenen per atendre les mateixes prestacions.
- L'anivellament vertical continua essent insuficient.
- Es mantenen les pràctiques de l'Estat que conculquen el principi de lleialtat institucional.
- Els recursos que proporciona el model de finançament comú estan encara molt allunyats dels recursos de què disposen les comunitats autònomes de règim foral.
- Es manté el dèficit fiscal crònic malgrat el nou model i malgrat l'aplicació de la disposició addicional tercera de l'Estatut que és una mesura temporal que acaba el 2013 i tenia per finalitat pal·liar la secular i discriminatòria manca d'inversió pública de l'Estat a Catalunya.
- Els marges pressupostaris de l'Estat per afegir més recursos addicionals al model a fi de satisfer totes les comunitats autònomes són gairebé inexistents.
- La capacitat negociadora de Catalunya és exigua i la seva singularitat no té suport en un model multilateral, més aviat al contrari.
- Hi ha una clara tendència a la laminació de l'autonomia política i financera. La recent modificació de la Constitució n'és un exemple.

IV. Una nova etapa en les relacions Generalitat-Estat

Després de la STC 31/2010, es constata l'oportunitat i la necessitat d'iniciar una nova etapa de relacions, basades en el principi de lleialtat institucional amb l'Estat espanyol, una de les fites de la qual ha de ser el pacte fiscal.

Es constata la coincidència majoritària de les forces polítiques catalanes a l'hora de reclamar més recursos per al finançament de Catalunya; més autonomia financera i un model més just per a Catalunya en termes de reconeixement de l'esforç fiscal i de solidaritat.

V. El marc de la proposta de pacte fiscal

La necessitat d'assolir un model de finançament propi que posi fi al dèficit fiscal se sustenta per la voluntat d'autogovernar-se i d'aconseguir major progrés econòmic i major benestar per a Catalunya. En moments de crisi com l'actual, la reivindicació del pacte fiscal adquireix un major sentit.

VI. La viabilitat d'un model de finançament singular

Es constata la necessitat d'un model de finançament singular basat en una relació bilateral entre la Generalitat i l'Estat, amb les característiques del concert econòmic basc o del conveni econòmic navarrès.

De l'informe de l'Institut d'Estudis Autonòmics sobre l'aplicació a Catalunya d'un nou model de finançament basat en el concert econòmic[56] i de bona part de les intervencions dels experts en la Comissió es desprèn que una proposta de pacte fiscal que apropi Catalunya als resultats del concert no té cap obstacle legal en l'ordenament jurídic de l'Estat espanyol ni en el dret de la Unió Europea. Es constata que no necessita la reforma de la Constitució ni de l'Estatut sinó que s'ha d'articular a través d'una reforma de la LOFCA proclamant l'excepció del règim de finançament comú i regulant els trets més essencials o "orgànics" d'aquest model.

Es ressalta que per a l'Institut d'Estudis Autonòmics «la no-previsió del nou model de finançament en la Constitució o en l'Estatut d'autonomia i el seu establiment a través de la LOFCA implica que no podrà gaudir d'una garantia jurídica absoluta front a hipotètiques decisions unilaterals de l'Estat de supressió o alteració. Tanmateix, cal tenir present que poden preveure's mecanismes que reforcin al màxim el caràcter de pacte bilateral respecte tant del procediment d'incorporació d'aquest nou model a la LOFCA com en el de les seves modificacions futures i en l'aprovació de les disposicions generals que desenvolupin i concretin el model.»

VII. L'articulació legal del nou model de finançament

En aquest punt es detalla el procediment per a l'establiment a Catalunya d'un model basat en el concert econòmic, que passa per la introducció a la LOFCA d'una excepció del règim de finançament comú i per l'aprovació per les Corts Generals, previ acord en el marc de la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat, d'una llei que estableixi les característiques fiscals i financeres del model.

VIII. Criteris que cal tenir en compte en el nou model de finançament

Els criteris a tenir en compte en el nou model de finançament són:

- Obtenir uns resultats similars als que produeixen el concert basc o el conveni navarrès en termes de recursos per habitant.
- Respecte del principi de lleialtat i responsabilitat institucional recíproca entre l'Administració general de l'Estat i la Generalitat
- Reforç dels principis de suficiència i d'autonomia financera.
- Compliment del principi de solidaritat interterritorial establert per l'article 138 de la Constitució assegurant que Catalunya manté la mateixa posició relativa anterior a les aportacions de solidaritat envers la resta de territoris de l'Estat en termes de renda per càpita.
- el dèficit fiscal de Catalunya amb relació a l'Estat i a la Unió Europea no ha de superar el que tenen regions de la Unió Europea amb renda per càpita similar a la cata-

[56] Informe de 4.10.2011, elaborat a petició del Departament de Presidència de la Generalitat.

lana amb relació a l'estat respectiu i a la Unió Europea, aplicant el criteri de flux monetari.

IX. El pacte fiscal i el finançament local

La Comissió constata la situació greu que viuen els ajuntaments per la manca d'un finançament just i adequat a llur nivell competencial. Davant d'aquesta realitat, la Comissió constata que un pacte fiscal basat en el concert econòmic ha de comportar una millora en el finançament dels ens locals que s'ha d'articular mitjançant una llei específica de finances locals, que ha de tenir com a principis bàsics l'autonomia local, la corresponsabilitat fiscal, la solidaritat i el reequilibrament territorial.

X. Bases del nou model de finançament

El nou sistema de finançament per a Catalunya s'ha de fonamentar en les bases que recull l'informe de l'Institut d'Estudis Autonòmics:

- Una relació bilateral entre la Generalitat i l'Estat.
- L'establiment d'un sistema tributari integral propi.
- L'assumpció efectiva per la Generalitat de les competències en exacció, recaptació, gestió, liquidació, inspecció i revisió de tots els tributs generats a Catalunya i que es gestionin per mitjà de l'Agència Tributària de Catalunya.
- La plena capacitat normativa sobre tots els tributs generats a Catalunya dins el marc d'harmonització fiscal comunitària.
- L'establiment de la quota que s'ha de lliurar a l'Estat com a part alíquota del cost de les competències o els serveis comuns que exerceix l'Estat i que li són propis, i en concepte de cooperació interterritorial, revisable quinquennalment i que s'ha d'acordar en el marc de la Comissió Bilateral Generalitat - Estat.
- L'establiment a Catalunya d'un model basat en el concert econòmic s'ha d'articular normativament per mitjà d'una reforma de la LOFCA en la qual es proclami l'excepció del règim de finançament comú i, en segon lloc, d'una llei que reguli els trets i les característiques d'aquest model.

XI. El procés de negociació del nou model de finançament

Amb l'objectiu d'aconseguir el màxim suport i avançar en el procés de negociació amb l'Estat, s'insta el Govern a:

- Impulsar accions informatives adreçades als ciutadans i als agents econòmics i socials sobre la proposta aprovada pel Parlament d'un nou model de relació econòmica de Catalunya amb l'Estat.
- Aconseguir la màxima implicació activa de tots els sectors polítics, econòmics i socials de Catalunya al voltant de les bases del model de finançament aprovades pel Parlament.
- Presentar, en un termini de tres mesos, un projecte de llei que reguli els instruments de consulta popular de caràcter no referendari amb l'objectiu de poder donar suport legal i polític a un procés de ratificació ciutadana de la proposta de pacte fiscal basat en el concert econòmic que Catalunya plantegi a l'Estat.
- Constituir, en el termini d'un mes des de l'aprovació de les conclusions de la Comissió d'Estudi, un grup de treball per avaluar i proposar la base del càlcul per establir la quota que s'ha de lliurar a l'Estat.

8.2. Valoracions del model de finançament aprovat per al 2009 fetes pels grups parlamentaris en l'Informe de la Comissió d'Estudi d'un Nou Model de Finançament basat en el Concert econòmic

A continuació es fa un resum de les valoracions que els grups parlamentaris fan sobre el nou model de finançament en l'Informe de la Comissió d'Estudi d'un Nou Model de Finançament basat en el Concert econòmic.

Grup parlamentari de Convergència i Unió

1. El nou model de finançament pactat l'any 2009 ha posat de manifest, en els seus primers anys de funcionament, l'existència d'una sèrie d'insuficiències que justifiquen la seva revisió.
2. Els recursos que obté Catalunya del model de finançament creixen o evolucionen per sota del creixement de les necessitats de despesa de la Generalitat vinculades a l'Estat del benestar (educació, sanitat i serveis socials).
3. L'any 2009 el finançament en termes homogenis segons el model establert és de 15.394 milions d'€. Mentre que la recaptació d'impostos cedits i propis en el marc de la cistella d'impostos prevista en EA és de 15.673 milions d'euros (recaptació d'impostos propis i la part autonòmica dels cedits en termes normatius). Per tant faltarien 279 milions d'euros.
4. No es garanteix el principi d'ordinalitat. Catalunya és la tercera comunitat autònoma en recursos tributaris subjectes i no subjectes a liquidació en termes normatius per població ajustada (120,7) i, un cop aplicats els mecanismes d'anivellament del model de finançament, Catalunya passa a la vuitena posició en finançament total en termes homogenis per població ajustada (103,6). De manera que sis comunitats autònomes amb menors recursos tributaris per habitant homogeni acaben obtenint un major finançament per habitant homogeni (Cantàbria, La Rioja, Extremadura, Astúries, Aragó, i Castella i Lleó). I hi ha tres comunitats autònomes que, tenint recursos per habitant ajustats per sota de la mitjana, acaben rebent finançament per habitant ajustat per sobre la mitjana (Extremadura, Castella i Lleó, i Galícia). Finalment hi ha CA amb recursos tributaris per habitant ajustat similars que acaben rebent un finançament per habitant ajustat molt diferent.
5. Quan corregim els finançaments rebuts per la diferència de preus relatius del consum entre CA, el finançament per habitant ajustat corregit per la major inflació relativa col·loca a Catalunya en la 13a posició.
6. El nou model de finançament augmenta la valoració econòmica de la deslleialtat institucional que el 2005 ja es quantificava en 1.085 milions d'euros anuals. Si bé el nou model del 2009 aporta a Catalunya 2.421 milions d'€ més que l'anterior, la despesa addicional o el menors ingressos anuals en els comptes de la Generalitat causats per decisions de l'Administració central se situen en 2.434 milions d'€. Per tant, el nou model aportaria nous recursos no per finançar millor la despesa existent sinó per cobrir les implicacions que les decisions de l'Administració central han tingut sobre els comptes de la Generalitat.
7. El model de finançament comú aporta menys finançament per càpita d'aquell que aporta al País Basc i Navarra el seu sistema de finançament del concert amb un nivell de competències similar. Així, l'any 2009 el País Basc disposa d'uns recursos per càpita un 56% superiors dels que disposa Catalunya. Aquesta diferència del finançament per càpita justifica que el pes del deute acumulat fins l'any 2009 de la Generalitat se situï en el 19,2% del PIB mentre que en el País Basc és del 7,9%.
8. No hi ha cap territori en l'àmbit europeu que amb un nivell de renda similar al de Catalunya tingui un dèficit fiscal com el de Catalunya. La reducció en 2,9 punts percentual del PIB del dèficit públic entre 2010 i 2012 de la Generalitat és d'una magnitud molt inferior al dèficit fiscal "estructural" de Catalunya amb l'Administració central, al voltant del 8% del PIB.

Grup Parlamentari Socialista

1. Amb el model de finançament vigent es va pactar una nova lògica de funcionament del sistema que trenca amb les inèrcies dels anteriors períodes, en la línia dels models de finançament federals que s'apliquen a d'altres països, aconseguint una autèntica autonomia tributària sobre els nostres impostos i establint per primera vegada un mecanisme d'anivellament parcial dels recursos.
2. L'acord de finançament del 2009 suposa un canvi qualitatiu decisiu, que s'expressa en dos aspectes bàsics:

    - Increment dels percentatges de participació dels ingressos tributaris, i un canvi metodològic que passa a distribuir els recursos amb conceptes diferents als establerts fins a aquell moment, incrementant el pes dels tributs en el total del finançament.
    - Un mecanisme d'anivellament que posa de manifest la solidaritat interna del propi model, mitjançant l'atribució de forma directa del 25% dels recursos i anivellant el 75% segons població.

3. L'aplicació del nou model de finançament ha significat 2.421 milions d'€ de més per a Catalunya en relació amb el model del 2001, en el seu primer any d'aplicació, que es transformaran en 3.700 milions d'€ l'any 2012.
4. L'any 2009 un cop aplicats els mecanismes d'anivellament Catalunya rep recursos en termes per càpita per sobre la mitjana de les CA de règim comú.
5. El nou model preveu mecanismes quinquennals d'actualització i revisió que obliguen l'Estat i la Generalitat a negociar la millora del model.
6. Qualsevol revisió del model de finançament, prevista per a finals del 2013, s'ha de fer en base d'uns criteris prioritaris que són els del principi de lleialtat institucional i el reforç del principi de suficiència i d'autonomia financera.
7. Hi ha una coincidència majoritària de les forces polítiques catalanes en reclamar més recursos, més autonomia financera, i un model més just per a Catalunya on es reconegui l'esforç fiscal i l'esforç de solidaritat.

Grup parlamentari del Partit Popular de Catalunya

1. En un context d'elevat endeutament de les administracions públiques la cessió de capacitat normativa i d'ingressos per part de l'Administració central és més possible que hagi d'anar acompanyada d'una cessió dels deutes compromesos d'acord amb la participació en el conjunt d'ingressos públics.
2. Per tant, abans de proposar la negociació de la revisió del model de finançament cal assegurar una consolidació fiscal d'ingressos i despeses, és a dir reduir l'acumulació d'endeutament, cosa que és molt difícil d'assolir en una situació de recessió o estancament econòmic com l'actual.
3. El model de finançament ha de permetre mantenir la mateixa posició relativa anterior a les aportacions de solidaritat envers la resta de territoris. Catalunya per la seva contribució a la solidaritat no pot perdre posicions en termes de renda per càpita amb la resta de CA.
4. La solidaritat interterritorial no pot anar destinada a donar un millor tracte en termes de tipus de gravamen per als contribuents de les CA receptores de solidaritat.
5. L'EAC no contempla la singularitat de Catalunya en termes de reconeixement de drets històrics de caràcter públic en els quals es basa el model de concert basc i de conveni econòmic navarrès.
6. La inspecció tributària ha d'estar coordinada per l'administració territorialment més àmplia per tal d'assegurar l'adequada transmissió i recopilació d'informació que permeti combatre el frau fiscal.
7. Cal millorar el grau de participació dels municipis i conjunt d'ens locals en els ingressos de la Generalitat i de l'Estat.

8. Cal emmarcar qualsevol revisió del model de finançament a la possible harmonització en termes normatiu així com una major participació de la UE en termes de recaptació i participació en les figures impositives.

Grup parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds – Esquerra Unida i Alternativa

1. El nou model de finançament ha implicat un avenç per a les finances de Catalunya tant en termes qualitatius com quantitatius, però es constata la necessitat d'avançar en una millora del sistema de finançament de Catalunya.
2. La consecució d'un pacte fiscal precisa de la millora en la lluita contra el frau fiscal, d'un increment de la pressió fiscal sobre l'economia especulativa, les activitats més contaminants, i les rendes més altes, un major esforç fiscal que comporti una ampliació dels ingressos públics i permeti un millor finançament.
3. Les competències fonamentals de l'Estat del benestar i les seves despeses es troben situades a l'àmbit autonòmic. L'equitat vertical s'ha de correspondre a la realitat de la prestació de serveis. L'Estat està sobrefinançat i les CA estan infrafinançades.
4. Distribució de la despesa publica entre administracions.

   2000: Estat 53,3%; CA 31,0%, Ens locals 15,7%.

   2010: Estat 44,1%; CA 39,4%, Ens locals 16,4%.

   Malgrat els canvis en la distribució de la despesa els canvis en la distribució dels ingressos no s'han produït al mateix ritme. Per tant, es manté un desequilibri vertical en favor de l'Administració de l'Estat. No es pot seguir mantenint la ficció que el Govern central ha de disposar de no menys del 50% dels recursos i les despeses totals quan presta un nivell de serveis inferior a aquesta proporció.

5. El sistema tributari espanyol és insostenible, cosa que es posa de manifest amb la crisi amb una forta caiguda dels ingressos que situa el pes dels ingressos tributaris sobre PIB en l'entorn del 31% del PIB, l'any 2009. Cal restituir els impostos sobre les rendes més elevades, principi de qui més té més contribueix i l'eliminació del frau fiscal.
6. El sistema de finançament autonòmic té un problema de fiabilitat en la previsió dels recursos, amb un fort incompliment de la lleialtat institucional.
7. Cal també plantejar un nou model de finançament local mitjançant una llei de finançament local.

Grup parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya

1. La liquidació del primer exercici del nou model de finançament ha posat de manifest les seves limitacions, així com la impossibilitat de dona plena satisfacció en el sistema comú a les necessitats de finançament de Catalunya.
2. El nou model de finançament suposa un avenç respecte al model anterior, amb un increment de recursos aproximadament de 2.000 milions d'euros el primer any, si bé això no arriba a un 1% del PIB català. La millora del model ha vingut únicament per l'aportació addicional de recursos de l'estat al conjunt del sistema.
3. El model és més confós i menys transparent que l'anterior amb un conjunt de fons poc justificats amb efectes neutralitzadors entre ells. Els indicadors de necessitat del sistema LOFCA són poc objectius i no recull, entre d'altres, la variable del cost diferencial dels serveis.
4. El model no compleix els principis fixats per l'estatut. Després de cinc anys de la seva aprovació encara està sense constituir-se el consorci tributari que hauria d'esdevenir en administració tributària única de Catalunya.
5. No es compleix el principi d'ordinalitat. La relació entre capacitat fiscal per càpita i recursos per càpita ha continuat substancialment igual. Aquelles CA que més aporten per càpita continuen

sent les que disposen de menys recursos per càpita per atendre les mateixes prestacions. Castigant per tant les CA més dinàmiques i eficients.

6. Continua essent insuficient l'anivellament vertical, malgrat les noves aportacions en la revisió del model del 2009. Les necessitats de despesa de les CA creixen més, a causa del seu comportament expansiu, que la seva capacitat recaptatòria. Aquest comportament és degut especialment al fet que les CA tenen encomanades la prestació dels serveis fonamentals de l'Estat del benestar. En canvi no es corregeix el sobredimensionament de l'Estat.
7. Es mantenen diverses pràctiques per part de l'Estat que conculquen el principi de lleialtat institucional. El sistema de bestretes establert per aquest i l'anterior model de finançament significa que la Generalitat de Catalunya ha de retornar a compte dels anys 2008 i 2009 més de 3.000 milions d'euros a l'Estat.
8. La part del dèficit fiscal imputable al sistema de finançament s'ha reduït l'any 2009, però en canvi aquesta reducció no s'ha repercutit de forma equivalent en el dèficit fiscal global.
9. Els marges pressupostaris de l'Estat per afegir més recursos addicionals al model per acontentar totes les CA són gairebé inexistents.

Subgrup parlamentari Ciutadans

1. El vigent model de finançament de les CA de règim comú és perfectament homologable amb els existents en altres països federals avançats. Proporciona a les CA i l'Estat els instruments tributaris que aquestes administracions necessiten per exercir amb efectivitat les seves competències i perquè intenta, si bé d'una forma millorable, reconciliar l'autonomia regional amb el principi d'igualtat a través d'un mecanisme d'anivellament que complementa els recursos de les regions de menor renda, amb la finalitat que els seus ciutadans no es vegin discriminats en l'accés als serveis públics.
2. L'actual model ha proporcionat una distribució més equitativa dels recursos assignats per les CA, reduint de manera apreciable la dispersió del finançament per unitat de necessitat en relació amb el sistema anterior.
3. La creació del Fons de Garantia permet, per primera vegada en la historia del sistema, anar adaptant el finançament a les circumstàncies canviants regionals. Ofereix així a les CA una assegurança parcial contra els riscos lligats a l'evolució dels seus ingressos i les seves necessitats de despesa.
4. El nou model és bastant més complex i opac que l'anterior; introduint un mecanisme d'anivellament parcial de dubtós encaix constitucional, opta per un repartiment inicial incert que podria ser difícilment acceptat *ex post* per algunes CA, i no aborda altres problemes estructurals del sistema, com la seva excessiva variabilitat i dependència en funció del cicle econòmic.
5. El model, tot i ser millor que els anteriors, no s'adequa satisfactòriament als principis, d'igualtat, autonomia, responsabilitat i transparència, i pot dificultar el compliment dels objectius bàsics de la política macroeconòmica de les administracions públiques en moments baixos del cicle econòmic.

8.3. Resolució 523/IX del Parlament de Catalunya, sobre l'impuls de la reactivació econòmica i sobre la incidència de l'actuació del Govern en la qualitat dels serveis públics[57]

En el marc del debat sobre l'impuls de la reactivació econòmica i sobre la incidència de l'actuació del Govern en la qualitat dels serveis públics s'acorda la Resolució 523/IX, dins la qual cal destacar que el Parlament posa de manifest que a les dificultats econòmiques derivades de la crisi que afecta tot Europa, cal afegir-hi l'espoliació fiscal que pateix Catalunya any rere any i que el 2009 va assolir la xifra de 16.409 milions d'euros, que representen el 8,4% del producte interior brut de Catalunya i que és el principal fre per a la recuperació econòmica de Catalunya i el principal motiu de les retallades que pateixen els catalans.

El Parlament de Catalunya insta el Govern a informar els ciutadans i l'opinió pública sobre aquests efectes de l'espoliació fiscal; el president de la Generalitat a reunir-se immediatament amb els líders polítics de Catalunya per assolir el màxim suport a la proposta per a un nou sistema de finançament basat en el concert econòmic, i el Govern a iniciar les converses i els treballs amb el Govern de l'Estat sobre el model de finançament. En aquest sentit, acorda d'incloure en l'ordre de dia d'una sessió plenària de l'actual període de sessions el debat de les conclusions de la Comissió d'Estudi per a un Nou Model de Finançament, per tal de propiciar urgentment el punt de partida de les negociacions bilaterals amb el Govern de l'Estat per al nou pacte fiscal. Finalment, el Parlament insta el Govern a donar suport legal i polític a un procés de ratificació ciutadana de la proposta de pacte fiscal basat en el concert econòmic que Catalunya plantegi a l'Estat.

[57] BOPC 17.4.2012.

9. Conclusions del CTESC

Des de l'aprovació de la Constitució Espanyola, el finançament de les competències traspassades a les comunitats autònomes s'ha configurat a través de successius acords. El darrer, induït per l'aprovació del nou Estatut d'Autonomia de Catalunya.

En tot aquest període, Catalunya ha fet una contribució positiva a la cohesió territorial, que es posa de manifest en els resultats de les balances fiscals. El saldo fiscal, amb independència de la metodologia de càlcul utilitzada, mostra de manera persistent, en l'opinió del CTESC, un dèficit excessiu.

Històricament, les comunitats autònomes han disposat d'un percentatge d'ingressos inferiors en relació amb la despesa que gestionaven d'acord amb les seves competències. Això posa de manifest un problema de manca d'equitat vertical en les relacions entre el Govern central i les comunitats autònomes que limita la seva autonomia financera. El darrer acord de finançament corregeix en part aquesta situació si bé es mantenen encara desequilibris superiors als d'altres països amb una estructura federal.

L'Estatut contempla el compliment del principi d'ordinalitat que garanteix que l'aplicació del model de finançament no ha d'alterar en cap cas la posició de Catalunya en l'ordenació de rendes per càpita respecte de la resta de comunitats autònomes abans de l'anivellament. Aquest principi, que hauria de permetre un major equilibri entre el que aporta i rep Catalunya no s'està complint.

Així mateix, l'Estatut preveu que les inversions en infraestructures de l'Estat a Catalunya s'equiparin al pes del PIB català en relació amb el PIB espanyol durant un període de set anys. Aquest acord respon a la voluntat de compensar un dèficit persistent en matèria d'inversions en infraestructures per part de l'Estat, que havia situat de forma recurrent la inversió en el territori de Catalunya fins i tot per sota del seu pes poblacional.

Aquesta previsió no s'ha complert, ja que en el període 2007-2010, la inversió executada segons xifres de la Generalitat se situa clarament per sota del pes mitjà del PIB català, i acumula un saldo pendent en inversions a Catalunya de 759 milions d'euros l'any 2008, 211 milions d'euros l'any 2009 i 719 milions d'euros l'any 2010.

El CTESC constata les millores que s'han produït en el model de finançament, en les successives reformes i amb l'aprovació del nou Estatut, però considera que s'ha d'avançar més a fi de reduir el dèficit fiscal i aconseguir un finançament més equitatiu que respongui a les necessitats del poble de Catalunya i que permeti desenvolupar de forma plena l'autogovern.

Per això, el CTESC creu que Catalunya hauria de millorar el seu model de finançament, tant pel que fa als recursos que rep com a la capacitat de recaptació i gestió dels impostos que paguen els seus ciutadans i ciutadanes, amb uns resultats que puguin ser equiparables als del concert econòmic, tot fent una aportació proporcionada a la solidaritat interterritorial.

El CTESC considera que, entre d'altres mesures, cal que es compleixin de forma efectiva compromisos recollits en l'Estatut com el principi d'ordinalitat o les inversions de l'Estat a Catalunya previstes en la disposició addicional tercera.

Una millora del finançament i de les inversions de l'Estat a Catalunya –més enllà del termini previst per a aquestes a l'Estatut- hauria de contribuir, en opinió del CTESC, a donar un impuls a l'economia del país i preservar millor la cohesió social.

10. Bibliografia

- Bassols, M., Bosch, N., Vilalta, M. (2010). *El modelo de financiación autonómica de 2009: descripción y valoración* (Monografies, núm. 13/2010). Departament d'Economia i Finances, Generalitat de Catalunya.
- Borraz, S., Cantalapiedra, C. (2010). *Aproximación al nuevo modelo de financiación autonómica: un marco de incertidumbre* (Estudios de economía aplicada, vol. 28-1).
- Bosch, N. (2012). La equidad horitzontal en el modelo modelo de financiación autonómica del 2009. Dins *Informe IEB sobre federalismo fiscal en España 2011*. Barcelona: Institut d'Economia de Barcelona.
- Bosch, N., Espasa, M., Sorribas, P. (2001). Efectos redistributivo y estabilizador/asegurador: un análisis comparativo entre la unión europea y los países "federales". Barcelona: Universitat de Barcelona, Institut d'Economia de Barcelona.
- Caamaño, J., Lago, S. (2012). La inversión territorializada en el Grupo Fomento: análisis de las diferencias entre proyecto, presupuesto aprobado y volumen ejecutado. *XIX Encuentro de Economía Pública*, enero 2012.
- Departament d'Economia i Coneixement, Generalitat de Catalunya (2012). Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb el sector públic central 2006-2009.
- Departament d'Economia i Finances, Generalitat de Catalunya (2008). *Resultats de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració Central 2002-2005*. Grup de treball per a l'actualització de la Balança fiscal de Catalunya.
- Departament d'Economia i Finances, Generalitat de Catalunya (2008). *Metodologia i càlcul de la balança fiscal de Catalunya amb l'Administració Central 2002-2005*. Grup de treball per a l'actualització de la Balança fiscal de Catalunya.
- Espasa, M. (2005). Puntos clave entorno al debate sobre saldos fiscales y solidaridad interterritorial. Dins *La financiación de las comunidades autonónomas: políticas tributarias y solidaridad interterritorial* (p. 239-250). Barcelona: Universitat de Barcelona.
- Fuente, A. de la (2000). Un poco de aritmética territorial: anatonomía de una balanza fiscal para las regiones españolas. Madrid: Instituto de Análisis Económico (CSIC).
- Fuente, A. de la (2002). *Problemas metodológicos y distorsiones políticas en la elaboración de balanzas fiscales para las regiones españolas* (Colección Estudios sobre la Economía Española, 131). Fundación de Estudios de Economía Aplicada (Fedea).
- Fuente, A. de la (2009). *El nuevo acuerdo de financiación regional: un análisis de urgencia* (Colección Estudios Económicos 08-09). Fundación de Estudios de Economía Aplicada (Fedea).
- Fuente, A. de la (2009). *Sobre la puesta en marcha del nuevo sistema de financiación regional: proyecciones para 2009 y algunas reflexiones* (Colección Estudios Económicos 11-09). Fundación de Estudios de Economía Aplicada (Fedea).
- Hierro, L. A., Patiño, D., Atienza, P. (2008). "Un análisis de las diferencias territoriales en los saldos de las balanzas fiscales y de sus posibilidades de corrección". *Revista de Estudios Regionales*, núm. 83. Universidades públicas de Andalucía.
- Jansen, Heinz (2004). "Transfers to Germany's Eastern Länder: a necessary price for convergence or a permanent drag?". *ECOFIN Country Focus*, vol. 1, issue 16.
- Ministeri d'Economia i Hisenda, Institut d'Estudis Fiscals (2008). *Las balanzas fiscales de las CA españolas con las administraciones públicas centrales*. Madrid: Institut d'Estudis Fiscals.
- Ministeri d'Economia i Hisenda, Institut d'Estudis Fiscals (2006). *Informe sobre metodología de cálculo de las balanzas fiscales*. Comissió d'experts per a l'elaboració de les balances fiscals de les regions espanyoles. Madrid: Institut d'Estudis Fiscals.
- Molina, V., Mussons, J. M. (2010). *Els governs intermedis: autonomia, solidaritat i competències des de l'experiència comparada* (Papers de treball, núm. 14/2010). Barcelona: Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya.

- Obiols, L., Sánchez, E. (2012). *La inversió de l'estat a Catalunya* (Papers de treball, núm. 15/2010). Barcelona: Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya.
- Sevilla, J. V. (2005). Saldos Fiscales y solidaridad interterritorial. Dins *La financiación de las comunidades autonónomas: políticas tributarias y solidaridad interterritorial* (p. 251-262). Barcelona: Universitat de Barcelona.
- Tremosa, R. (2005). Solidaridad contra crecimiento. Dins *La financiación de las comunidades autonónomas: políticas tributarias y solidaridad interterritorial* (p. 263-285). Barcelona: Universitat de Barcelona.